

Številka IPP: 007-236/2021
Ljubljana,
EVA: 2020-2130-0064
GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE gp.gs@gov.si
ZADEVA: Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o avtorski in sorodnih pravicah – predlog za obravnavo
1. Predlog sklepov vlade:
Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14 in 55/17) je Vlada Republike Slovenije na ... seji dne ... sprejela sklep:
Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o avtorski in sorodnih pravicah (EVA: 2020-2130-0064) in ga pošlje v obravnavo Državnemu zboru Republike Slovenije po rednem postopku.
Mag. Janja Garvas Hočevar VRŠILKA DOLŽNOSTI GENERALNE SEKRETARKE
Priloga:
- Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o avtorski in sorodnih pravicah
Sklep prejmejo:
- Državni zbor Republike Slovenije - Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo - Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo
2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:
/
3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:
- mag. Karla Pinter, generalna direktorica Direktorata za notranji trg - dr. Vojko Toman, direktor Urada Republike Slovenije za intelektualno lastnino - Mojca Pečar, sekretarka, Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino - Saša Ovsenik, višja svetovalka II, Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino
3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:
/
4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:
- Zdravko Počivalšek, minister za gospodarski razvoj in tehnologijo - Simon Zajc, državni sekretar - Andrej Čuš, državni sekretar - mag. Karla Pinter, generalna direktorica Direktorata za notranji trg - dr. Vojko Toman, direktor Urada Republike Slovenije za intelektualno lastnino - Mojca Pečar, sekretarka, Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino - Ana Krstov, sekretarka, Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino - Saša Ovsenik, višja svetovalka II, Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino
5. Kratak povzetek gradiva:

S predlogom zakona se v slovenski pravni red prenašata Direktiva (EU) 2019/789 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o določitvi pravil glede izvrševanja avtorske in sorodnih pravic, ki se uporabljajo za določene spletne prenose radiodifuznih organizacij in retransmisije televizijskih ter radijskih programov, in spremembi Direktive Sveta 93/83/EGS (UL L št. 130 z dne 17. 5. 2019, str. 82; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2019/789/EU) in Direktiva (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES (UL L št. 130 z dne 17. 5. 2019, str. 92; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2019/790/EU). Države članice morajo prenesti določbe obeh direktiv v svojo nacionalno zakonodajo do 7. junija 2021.

Direktiva 2019/789/EU je bila sprejeta z namenom spodbujanja čezmejnega opravljanja spletnih storitev, ki so pomožne glede na (osnovno) radiodifuzno oddajanje, in sicer z uvedbo načela države izvora za pomožne spletne storitve radiodifuznih organizacij ter s prilagoditvijo pravnega okvira Evropske unije glede digitalne retransmisije televizijskih in radijskih oddaj, ki izvirajo iz drugih držav članic, v zaprtih omrežjih. Direktiva 2019/789/EU na novo ureja tudi neposredno oddajanje. V zvezi s to direktivo so predlagane spremembe določb Zakona o avtorski in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/13, 56/15, 63/16 – ZKUASP in 59/19; v nadaljnjem besedilu: ZASP) o pravici radiodifuzne retransmisije (z določitvijo tehnološke nevtralnosti) in o načelu države izvora za pomožne spletne storitve ter o nekaterih prehodnih obdobjih.

Direktiva 2019/790/EU je bila sprejeta z namenom uskladitve nacionalnih zakonodaj (harmonizacije avtorskega prava) zaradi digitalne in čezmejne uporabe varovanih vsebin, ki bo zagotovila delovanje enotnega notranjega trga. Direktiva 2019/790/EU ureja ukrepe, ki so namenjeni:

1. prilagoditvi izjem in omejitev digitalnim in čezmejnimi okoljem;
2. boljši praksi licenciranja in zagotovitvi širšega dostopa do vsebine;
3. oblikovanju dobro delujočega trga za avtorske pravice.

Čeprav ZASP že ureja določene izjeme in omejitve avtorske in sorodnih pravic ter vsebuje nekatere določbe glede avtorskega honorarja in nadomestila, poročanja avtorju in možnosti spremembe pogodbe (kot sta na primer t. i. določba o uspešnici in preklic materialne avtorske pravice), pa ne vsebuje vseh določb o novih obveznih izjemah in omejitvah avtorske in sorodnih pravic, kot jih določa Direktiva 2019/790/EU. Prav tako ZASP ne ureja pravic založnikov medijskih publikacij in uporabe avtorskih del v okviru storitev deljenja vsebin na spletu, ki jih na novo ureja Direktiva 2019/790/EU. V ZASP je zato treba prenesti določbe Direktive 2019/790/EU, med drugim o novih vsebinskih omejitvah avtorske in sorodnih pravic v primerih besedilnega in podatkovnega rudarjenja, tudi za namene znanstvenega raziskovanja, pouka na daljavo in čezmejnega pouka, ohranjanja kulturne dediščine in dovoljene uporabe del izven pravnega prometa ter določbe o nekaterih uporabah avtorskih del na spletu (nova pravica založnikov medijskih publikacij, obveznosti ponudnikov storitev deljenja vsebin na spletu do avtorjev in drugih imetnikov pravic), primernem in sorazmernem avtorskem honorarju in nadomestilu (zaradi česar se uvajajo nove pravice do primernega nadomestila), obveznosti uporabnika glede poročanja avtorju in izvajalcu ter možnostih spremembe pogodbe.

Predlagane so tudi nekatere izboljšave in odprava nekaterih ugotovljenih pomanjkljivosti določb ZASP, kot so smiselna izenačitev filmskega producenta s proizvajalcem fonograma, odprava ugotovljenih pomanjkljivosti pri prenosu določb Direktive Sveta 93/83/EGS z dne 27. septembra 1993 o uskladitvi določenih pravil o avtorski in sorodnih pravicah v zvezi s satelitskim radiodifuznim oddajanjem in kabelsko retransmisijo (UL L št. 248 z dne 6. 10. 1993, str. 15) in odprava nekaterih redakcijskih pomanjkljivosti.

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	DA/NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	DA/NE
c)	administrativne posledice	DA/NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter	DA/NE

	konkurenčnost podjetij	
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	DA/NE
e)	socialno področje	DA/NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	DA/NE
7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR: /		

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna	/	/	/	/
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov	/	/	/	/
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna	/	/	/	/
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov	/	/	/	/
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva	/	/	/	/
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
/	/	/	/	/
/	/	/	/	/
SKUPAJ			/	/
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
/	/	/	/	/
/	/	/	/	/
SKUPAJ			/	/
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)		Znesek za t + 1	
/	/		/	
/	/		/	
/	/		/	
SKUPAJ		/	/	
OBRAZLOŽITEV:				
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
/				
II. Finančne posledice za državni proračun:				
/				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
/				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				

/	
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:	
/	
7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:	
/	
8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:	
Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:	DA/NE
– pristojnosti občin, – delovanje občin, – financiranje občin.	
Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:	
– Skupnosti občin Slovenije SOS: DA/NE – Združenju občin Slovenije ZOS: DA/NE – Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: DA/NE	
Predlogi in pripombe združenj so bili upoštevani:	
– v celoti, – večinoma, – delno, – niso bili upoštevani.	
Bistveni predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani: /	
9. Predstavitev sodelovanja javnosti:	
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:	DA/NE
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na...	
Datum objave: ...	
Predlagatelj je zainteresirano in strokovno javnost k sodelovanju pri prenosu Direktive 2019/789/EU in Direktive 2019/790/EU v nacionalno pravo Republike Slovenije pozval že pred oblikovanjem gradiva, in sicer z obvestilom na svoji spletni strani z dne 11. 3. 2020, v katerem je zaradi okoliščin, povezanih s širjenjem novega koronavirusa, odpovedal napovedane javne posvete za prenos obeh omenjenih direktiv ter povabil vso zainteresirano in strokovno javnost, da do 31. 3. 2020 poda svoja pisna stališča. Po podaljšanju roka za oddajo pisnih stališč do 30. 4. 2020 (obvestilo predlagatelja je bilo objavljeno na njegovih spletnih straneh dne 27. 3. 2020), je predlagatelj prejel več kot 50 pisnih stališč zainteresirane in strokovne javnosti (kolektivnih organizacij, osnovnih šol, muzejev, knjižnic, igralcev, itd.), ki jih je dne 5. 6. 2020 objavil na svoji spletni strani ter hkrati objavil poziv k posredovanju komentarjev na objavljena pisna stališča z rokom do 30. 6. 2020. Predlagatelj je na prejeta in objavljena pisna stališča prejel več odzivov in naknadnih predlogov predstavnikov zainteresirane in strokovne javnosti. V predlogu zakona so upoštevane nekatere rešitve, ki jih je posredovala strokovna in zainteresirana javnost. V razpravo so bili vključeni: – nevladne organizacije, – predstavniki zainteresirane javnosti, – predstavniki strokovne javnosti.	

Mnenja, predlogi in pripombe z navedbo predlagateljev (imen in priimkov fizičnih oseb, ki niso poslovni subjekti, ne navajajte): Upoštevani so bili: – v celoti, – večinoma, – delno, – niso bili upoštevani. Bistvena mnenja, predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani, ter razlogi za neupoštevanje: Poročilo je bilo dano... Javnost je bila vključena v razpravo gradiva v skladu z Zakonom o ..., kar je navedeno v predlogu predpisa.)	
10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:	<u>DA</u>/NE
11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	<u>DA</u>/NE
Zdravko Počivalšek minister	

**ZAKON
O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O AVTORSKI IN SORODNIH PRAVICAH**

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

– ocena stanja na področju urejanja,

Varstvo avtorske in drugih pravic, ki izvirajo iz umetniške dejavnosti, zagotavlja 60. člen Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a; v nadaljnjem besedilu: Ustava). Republika Slovenija je spomladi leta 1995 sprejela svoj prvi Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 21/95), ki je bil do zdaj večkrat dopolnjen in spremenjen, zadnjič v letu 2019 s sprejemom Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o avtorski in sorodnih pravicah – ZASP-H (Uradni list RS, št. 59/19). Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/13, 56/15, 63/16 – ZKUASP in 59/19; v nadaljnjem besedilu: ZASP) ureja materialnopravna vprašanja o avtorski pravici (pravici avtorjev na njihovih delih s področja književnosti, znanosti in umetnosti) in sorodnih pravicah (pravice izvajalcev, proizvajalcev fonogramov, filmskih producentov, radijskih ali televizijskih (RTV) organizacij, založnikov in izdelovalcev podatkovnih baz). S sprejemom Zakona o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic (Uradni list RS, št. 63/16; v nadaljnjem besedilu: ZKUASP) v letu 2016 so bile iz ZASP izvzete določbe o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic.

Z razvojem digitalnih tehnologij se je spremenil način, kako se razvija, razširja in dostopa do ustvarjalnih vsebin. Pojavili so se tudi novi akterji in novi poslovni modeli. V digitalnem okolju se je okrepila čezmejna uporaba avtorsko varovanih vsebin, potrošnikom pa so se ponudile nove priložnosti za dostopanje do njih.

Direktiva (EU) 2019/789 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o določitvi pravil glede izvrševanja avtorske in sorodnih pravic, ki se uporabljajo za določene spletne prenose radiodifuznih organizacij in retransmisije televizijskih ter radijskih programov, in spremembi Direktive Sveta 93/83/EGS (UL L št. 130 z dne 17. 5. 2019, str. 82; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2019/789/EU) in Direktiva (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES (UL L št. 130 z dne 17. 5. 2019, str. 92; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2019/790/EU) sta dva izmed štirih zakonodajnih aktov v zvezi z reformo avtorskega prava, ki jih je predlagala Evropska komisija septembra 2016 za prilagoditev avtorskega prava digitalnim tehnologijam. Direktiva 2019/789/EU in Direktiva 2019/790/EU sta začeli veljati 7. junija 2019. Države članice Evropske unije morajo prenesti določbe Direktiva 2019/789/EU in Direktiva 2019/790/EU v svojo nacionalno zakonodajo do 7. junija 2021.

Direktiva 2019/789/EU dopolnjuje rešitve Direktive Sveta 93/83/EGS z dne 27. septembra 1993 o uskladitvi določenih pravil o avtorski in sorodnih pravicah v zvezi s satelitskim radiodifuznim oddajanjem in kabelsko retransmisijo (UL L št. 248 z dne 6. 10. 1993, str. 15; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 93/83/EGS).

Cilj Direktive 2019/789/EU je izboljšati čezmejno razpoložljivost televizijskih in radijskih programov na enotnem trgu Evropske unije z olajšanim urejanjem avtorske in sorodnih pravic za določene spletne storitve radiodifuznih organizacij in urediti retransmisijo televizijskih in radijskih programov tudi z drugimi sredstvi (ne le s kabelsko retransmisijo). Direktiva 2019/789/EU uvaja:

1. pomožne spletne storitve radiodifuznih organizacij in zanje glede urejanja pravic z odstopom od načela teritorialnosti določa načelo države izvora

Poleg tradicionalnih oblik radiodifuznega oddajanja radiodifuzne organizacije vse pogosteje ponujajo hkratne prenose svojih radijskih in televizijskih programov po spletu (simultano oddajanje) in možnost, da si uporabniki te programe ogledajo ali poslušajo v določenem času po oddajanju (storitve časovnega zamika) ter možnost ogleda dodatnih informacij o predvajanih vsebinah. Po novem načelu države izvora pridobi radiodifuzna organizacija za vključitev nekaterih programov v svoje pomožne spletne storitve (ki jih ponuja čezmejno), dovoljenje imetnikov pravic za uporabo varovanih del in predmetov varstva sorodnih pravic v teh programih zgolj v državi članici Evropske unije, kjer ima svoj sedež, uporablja pa jih lahko v okviru teh storitev kjerkoli v Evropski uniji. To načelo države izvora velja za vse radijske programe in določene televizijske programe: novice, aktualni informativni programi in v celoti financirane lastne produkcije, razen športnih dogodkov in vanje vključenih varovanih vsebin. Te določbe se bodo za obstoječe pogodbe začele uporabljati šele po preteku štirih let od začetka veljavnosti direktive (od 7. junija 2023 dalje).

2. novo opredelitev retransmisije

Nova opredelitev retransmisije sledi vzoru ureditve kabelske retransmisije v Direktivi 93/83/EGS – sočasna, nespremenjena, neskrajšana retransmisija prvotnega signala (razen kabelske retransmisije), vključno z retransmisijo po spletu, vendar le, kadar ta poteka v varnem okolju in je namenjena pooblaščenim uporabnikom. Pri tem ni pomembno, kako operater retransmisije pridobi programske signale za namen retransmisije. Direktiva 2019/789/EU določa obvezno kolektivno upravljanje pravic za retransmisijo radijskih in televizijskih programov, saj lahko imetniki pravic izvršujejo svojo pravico podelitve ali zavrnitve dovoljenja za retransmisijo le prek kolektivne organizacije, z izjemo pravic, ki jih radiodifuzne organizacije že imajo (lastna oddajanja radiodifuznih organizacij). Tako je uporabnikom olajšano pridobivanje dovoljenj imetnikov avtorske in sorodnih pravic za retransmisijo televizijskih ali radijskih programov iz drugih držav članic Evropske unije.

3. neposredno oddajanje

Direktiva 2019/789/EU na novo ureja uporabo varovanih del, ki se oddajajo s pomočjo neposrednega oddajanja, to je tehničnega postopka, s katerim radiodifuzna organizacija prenaša svoje nosilne signale z radijskim in televizijskim programom distributerju signala tako, da ta signal med tem prenosom ni dostopen splošni javnosti (ni priobčen javnosti), nato pa distributer signala javnosti priobči ustrezne programe. V tem primeru se za radiodifuzno organizacijo in distributerja signala šteje, da sodelujeta v enotnem dejanju priobčitve javnosti, za katerega morata oba pridobiti dovoljenje za tako priobčitev javnosti. Te določbe se bodo za obstoječe pogodbe začele uporabljati po preteku šestih let od začetka veljavnosti direktive (od 7. junija 2025 dalje).

Direktiva 2019/790/EU dopolnjuje rešitve iz Direktive 96/9/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 1996 o pravnem varstvu baz podatkov (UL L št. 77 z dne 27. 3. 1996, str. 20; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 96/9/ES), Direktive 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL L št. 167 z dne 22. 6. 2001, str. 10; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2001/29/ES), Direktive 2006/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o pravici dajanja v najem in pravici posojanja ter o določenih pravicah, sorodnih avtorski pravici, na področju intelektualne lastnine (UL L št. 376 z dne 27. 12. 2006, str. 28; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2006/115/ES), Direktive 2009/24/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o pravnem varstvu računalniških programov (UL L št. 111 z dne 5. 5. 2009, str. 16), Direktive 2012/28/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o nekaterih dovoljenih uporabah osirotelih del (UL L št. 299 z dne 27. 10. 2012, str. 5) in Direktive 2014/26/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic ter izdajanju več ozemeljskih licenc za pravice za glasbena dela za spletno uporabo na notranjem trgu (UL L št. 84 z dne 20. 3. 2014, str. 72), ki so bile sprejete na področju avtorske in sorodnih pravic. Direktiva 2019/790/EU dopolnjuje tudi rešitve iz Direktive 2000/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2000 o nekaterih pravnih vidikih storitev informacijske družbe, zlasti elektronskega poslovanja na notranjem trgu (UL L št. 178 z dne 17. 7. 2000, str. 1).

Direktiva 2019/790/EU ureja ukrepe, ki so namenjeni:

1. prilagoditvi izjem in omejitev avtorske in sorodnih pravic digitalnim in čezmejnimi okoljem, V tem okviru Direktiva 2019/790/EU ureja več priložnosti za prosto uporabo varovanih vsebin pri raziskavah, v izobraževanju in pri ohranjanju kulturne dediščine. Cilj je, da se za raziskave, podatkovno analitiko, izobraževanje in ohranjanje kulturne dediščine zagotovi izkoriščanje potenciala digitalnih tehnologij, vključno s spletno in čezmejno uporabo varovanih del. Izjeme in omejitve avtorske

in sorodnih pravic, ki dopuščajo tako uporabo brez predhodnega dovoljenja imetnika pravice, so posodobljene in prilagojene tehnološkim spremembam, da je omogočena uporaba na spletu in prek meja. Direktiva 2019/790/EU uvaja štiri obvezne izjeme za:

- besedilno in podatkovno rudarjenje za namene znanstvenega raziskovanja, Izjema oziroma vsebinska omejitev avtorske in sorodnih pravic za besedilno in podatkovno rudarjenje pod določenimi pogoji omogoča raziskovalnim organizacijam in ustanovam za varstvo kulturne dediščine prosto uporabo varovanih vsebin v primeru besedilnega in podatkovnega rudarjenja za namene znanstvenega raziskovanja. Ta izjema bo navedenim subjektom zagotovila pravno varnost pri uporabi avtomatiziranih tehnologij za analizo velikih sklopov podatkov za znanstvene namene. Izjema se nanaša tudi na javno-zasebna partnerstva.
- besedilno in podatkovno rudarjenje, Dodatna splošna izjema za besedilno in podatkovno rudarjenje, ki se uporablja, če si imetniki pravic niso izrecno in na ustrezen način pridržali uporabe, bo prispevala k razvoju podatkovne analitike in umetne inteligence v Evropski uniji.
- digitalno in čezmejno poučevanje, Nova izjema za izobraževalne ustanove zajema digitalno in čezmejno uporabo varovanih vsebin za namen ponazoritve pri poučevanju. Izobraževalne ustanove bodo lahko, na primer študentom ali učencem na daljavo, tudi v drugih državah članicah Evropske unije, dale na voljo določeno gradivo prek varnega elektronskega okolja (na primer prek intraneta univerze ali šolskega virtualnega učnega okolja). Pri tej izjemi je dovoljeno iz take uporabe izključiti gradivo, ki je namenjeno predvsem izobraževalnemu trgu, in notne zapise, če so ustrezne licence na enostaven način na voljo na trgu. Dovoljeno je tudi določiti pravično nadomestilo za imetnike pravic za uporabo njihovih del in predmetov varstva sorodnih pravic v okviru te izjeme.
- ohranjanje kulturne dediščine, Ustanove za varstvo kulturne dediščine (na primer arhivi in muzeji) bodo lahko naredile kopije del ali predmetov varstva sorodnih pravic, ki so trajno v njihovih zbirkah, za namene ohranjanja teh del, in sicer tudi z novimi tehnologijami. Ta izjema bo omogočila ohranjanje kulturne dediščine z digitalizacijo.

2. boljši praksi licenciranja in zagotovitvi širšega dostopa do vsebin,

V tem okviru Direktiva 2019/790/EU pod določenimi pogoji olajšuje ustanovam za varstvo kulturne dediščine digitalizacijo in razširjanje razprodanih del oziroma del izven pravnega prometa, ki so trajno v zbirki ustanove, na podlagi neizključne licence, sklenjene s kolektivno organizacijo, ali če te ni, na podlagi izjeme in omejitve avtorske in sorodnih pravic. Države članice Evropske unije zagotovijo, da se lahko z licencami dovoli uporabo teh del ustanovam za varstvo kulturne dediščine v vsaki državi članici Evropske unije, torej tudi čezmejno. Direktiva 2019/790/EU vsebuje tudi ukrepe za spodbujanje kolektivnega licenciranja, saj kot možnost ureja kolektivno licenciranje z razširjenim učinkom (t. i. razširjeno kolektivno upravljanje pravic). Vsebuje tudi določbe o mehanizmu pogajanj, ki bo pripomogel k večji razpoložljivosti avdiovizualnih del na spletnih platformah videa na zahtevo, in določbe, ki bodo omogočile, da bo vsem uporabnikom zagotovljena pravna varnost pri razširjanju kopij del vizualne umetnosti, ki niso več varovana z avtorsko pravico.

3. oblikovanju dobro delujočega trga za avtorske pravice,

V tem okviru Direktiva 2019/790/EU ureja novo pravico za založnike medijskih publikacij v zvezi s spletno uporabo njihovih vsebin s strani ponudnikov storitev informacijske družbe, zahtevke za pravično nadomestilo za založnika, uporabo varovanih vsebin s strani ponudnikov storitev deljenja vsebin na spletu (spletnih platform, ki omogočajo svojim uporabnikom, da na njene strežnike naložijo varovane vsebine), pri čemer krepi položaj imetnikov pravic pri pogajanjih glede plačila za njihove vsebine, ki jih na spletne platforme naložijo uporabniki. Direktiva 2019/790/EU ureja tudi pravila o primernem in sorazmernem plačilu avtorjem in izvajalcem, določbe o preglednosti, ki zagotavljajo, da avtorji in izvajalci prejmejo posodobljene, relevantne in celovite informacije o izkoriščanju njihovih del in izvedb, mehanizme prilagoditve pogodbe o izkoriščanju pravic za avtorje in izvajalce, če je prvotno dogovorjeno plačilo nesorazmerno nizko v primerjavi z vsemi naknadnimi relevantnimi prihodki, postopek alternativnega reševanja sporov v zvezi s prejetjem informacij o izkoriščanju del in izvedb ter mehanizmom prilagoditve pogodb in pravici avtorja ter izvajalca o preklicu izključne licence ali izključnega prenosa pravic, kadar delo ali izvedba niso izkoriščeni.

Obe direktivi veljata tudi za države članice Evropskega gospodarskega prostora.

ZASP vsebuje v 31. členu določbe o pravici radiodifuzne retransmisije, ki jih je treba posodobiti v skladu z določbami Direktive 2019/789/EU. ZASP ne vsebuje rešitev o pomožnih spletnih storitvah radiodifuznih organizacij in o novem načelu države izvora, zato ga je nujno potrebno spremeniti in dopolniti z ustreznimi določbami za prenos določb Direktive 2019/789/EU.

ZASP ne ureja takšnih vsebinskih omejitev avtorske in sorodnih pravic, ki jih kot obvezne določa Direktiva 2019/790/EU (besedilno in podatkovno rudarjenje za namene znanstvenega raziskovanja, besedilno in podatkovno rudarjenje, digitalno in čezmejno poučevanje, ohranjanje kulturne dediščine). Prav tako ne vsebuje določb o digitalizaciji in razširjanju razprodanih del oziroma del izven pravnega prometa, ki so trajno v zbirki ustanove za varstvo kulturne dediščine, in tudi ne ustrezne vsebinske omejitve avtorske in sorodnih pravic zaradi uporabe teh del. ZASP tudi ne vsebuje izrecne določbe, da reprodukcije del vizualne umetnosti niso varovane, če je poteklo varstvo teh del. Ne ureja pravic založnikov medijskih publikacij v zvezi s spletno uporabo njihovih vsebin s strani ponudnikov storitev informacijske družbe in uporabe varovanih vsebin s strani ponudnikov storitev deljenja vsebin na spletu. V ZASP tudi ni izrecne določbe o možnosti alternativnega reševanja sporov. V ZASP je zato treba ustrezno prenesti določbe Direktive 2019/790/EU o navedenih vprašanjih.

ZASP vsebuje nekatere določbe, ki zagotavljajo avtorjem in izvajalcem primerno plačilo za nekatere primere uporabe, splošne določbe o avtorskem honorarju in nadomestilu, vključno z določbo o uspešnici, o evidenci dohodka in o preklicu materialne avtorske pravice. Te določbe je treba ustrezno spremeniti in dopolniti glede na zahteve Direktive 2019/790/EU.

Poleg tega so se v praksi nekatere določbe ZASP izkazale kot pomanjkljive ali ne več ustrezne, kot so:

- neenakopravna obravnava producentov nosilcev, na katerih so posneta oziroma fiksirana varovana dela (proizvajalec fonograma – filmski producent), saj ima proizvajalec fonograma pravico do nadomestila za priobčitev javnosti fonograma, filmski producent pa nima pravice do nadomestila za priobčitev javnosti videograma;
- določbe o radiodifuznem oddajanju s satelitom (182. člen ZASP) so pomanjkljive glede na določbe Direktive 93/83/EGS, na primer manjka določba o načelu države izvora za radiodifuzno oddajanje s satelitom, vključno z izvorom signala iz države nečlanice Evropske unije z nižjo ravno varstva,
- sklic na urad, pristojen za usklajevanje na notranjem trgu Evropske unije, ni več ustrezen, ker se je ta urad preimenoval v Urad Evropske unije za intelektualno lastnino (v nadaljnjem besedilu: EUIPO),
- sklic na določbo 39. člena, ki je v ZASP ni več.

– navedba predpisov, ki urejajo to področje,

Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a)

Zakoni in podzakonski akti:

1. Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/13, 56/15, 63/16 – ZKUASP in 59/19);
2. Zakon o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic (Uradni list RS, št. 63/16);
3. Zakon o elektronskem poslovanju na trgu (Uradni list RS, št. 96/09 – uradno prečiščeno besedilo in 19/15);
4. Zakon o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo in 177/20);
5. Uredba o mediaciji v sporih v zvezi z avtorsko ali sorodnimi pravicami (Uradni list RS, št. 56/17).

Druga pravila:

Poslovnik Sveta za avtorsko pravo z dne 18. 1. 2017.

- ugotovitve pri spremljanju izvajanja veljavnega predpisa (predstavitev ciljev predpisa, ocena doseženih ciljev, metode oziroma merila, po katerih je pripravljena ta ocena, vzroki, zakaj cilji niso bili ali niso bili v celoti doseženi),
- poglobilni problemi oziroma vprašanja na področju urejanja (jasna opredelitev, velikost in obseg, vzrok za njihov nastanek),

– kako so bili problemi ugotovljeni,

– predpisi Evropske unije, ki vplivajo na področje urejanja,

1. Direktiva Sveta 93/83/EGS z dne 27. septembra 1993 o uskladitvi določenih pravil o avtorski in sorodnih pravicah v zvezi s satelitskim radiodifuznim oddajanjem in kabelsko retransmisijo (UL L št. 248 z dne 6. 10. 1993, str. 15), zadnjič spremenjena z Direktivo (EU) 2019/789 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o določitvi pravil glede izvrševanja avtorske in sorodnih pravic, ki se uporabljajo za določene spletne prenose radiodifuznih organizacij in retransmisije televizijskih ter radijskih programov, in spremembi Direktive Sveta 93/83/EGS (UL L št. 130 z dne 17. 5. 2019, str. 82);
2. Direktiva 96/9/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 1996 o pravnem varstvu baz podatkov (UL L št. 077 z dne 27. 3. 1996, str. 20), zadnjič spremenjena z Direktivo (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES (UL L št. 130 z dne 17. 5. 2019, str. 92);
3. Direktiva 2000/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2000 o nekaterih pravnih vidikih storitev informacijske družbe, zlasti elektronskega poslovanja na notranjem trgu (UL L št. 178 z dne 17. 7. 2000, str. 1);
4. Direktiva 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL L št. 167 z dne 22. 6. 2001, str. 10), zadnjič spremenjena z Direktivo (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES (UL L št. 130 z dne 17. 5. 2019, str. 92);
5. Direktiva 2001/84/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. septembra 2001 o sledni pravici v korist avtorja izvirnega umetniškega dela (UL L št. 272 z dne 13. 10. 2001, str. 32);
6. Direktiva 2004/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine (UL L št. 157 z dne 30. 4. 2004, str. 45);
7. Direktiva 2006/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o pravici dajanja v najem in pravici posojanja ter o določenih pravicah, sorodnih avtorski pravici, na področju intelektualne lastnine (kodificirano besedilo) (UL L št. 376 z dne 27. 12. 2006, str. 28);
8. Direktiva 2006/116/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o trajanju varstva avtorske pravice in določenih sorodnih pravic (UL L št. 372 z dne 27. 12. 2006, str. 12), zadnjič spremenjena z Direktivo 2011/77/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. septembra 2011 o spremembi Direktive 2006/116/ES o trajanju varstva avtorske pravice in določenih sorodnih pravic (UL L št. 265 z dne 11. 10. 2011, str. 1);
9. Direktiva 2009/24/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o pravnem varstvu računalniških programov (UL L št. 111 z dne 5. 5. 2009, str. 16);
10. Direktiva 2011/77/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. septembra 2011 o spremembi Direktive 2006/116/ES o trajanju varstva avtorske pravice in določenih sorodnih pravic (UL L št. 265 z dne 11. 10. 2011, str. 1);
11. Direktiva 2012/28/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o nekaterih dovoljenih uporabah osirotelih del (UL L št. 299 z dne 27. 10. 2012, str. 5);
12. Direktiva 2014/26/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic ter izdajanju več ozemeljskih licenc za pravice za glasbena dela za spletno uporabo na notranjem trgu (UL L 84, 20. 3. 2014, str. 72);
13. Direktiva (EU) 2017/1564 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. septembra 2017 o določenih dovoljenih uporabah določenih del in drugih predmetov urejanja, zaščitenih z avtorsko pravico in sorodnimi pravicami, za slepe in slabovidne osebe ter osebe z drugimi motnjami branja ter o spremembi Direktive 2001/29/ES o usklajevanju določenih vidikov avtorske pravice in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL L št. 242 z dne 20. 9. 2017, str. 6);
14. Direktiva (EU) 2019/789 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o določitvi pravil glede izvrševanja avtorske in sorodnih pravic, ki se uporabljajo za določene spletne prenose radiodifuznih organizacij in retransmisije televizijskih ter radijskih programov, in spremembi Direktive Sveta 93/83/EGS (UL L št. 130 z dne 17. 5. 2019, str. 82);
15. Direktiva (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES (UL L št. 130 z dne 17. 5. 2019, str. 92);
16. Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o

razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (UL L št. 119 z dne 4. 5. 2016, str. 1);

17. Uredba (EU) 2018/1971 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2015 o določitvi ukrepov v zvezi z dostopom do odprtega interneta in spremembi Direktive 2002/22/ES o univerzalni storitvi in pravicah uporabnikov v zvezi z elektronskimi komunikacijskimi omrežji in storitvami ter Uredbe (EU) št. 531/2012 o gostovanju v javnih mobilnih komunikacijskih omrežjih v Uniji (UL L št. 310 z dne 26. 11. 2015, str. 1).

– mednarodni sporazumi, ki vplivajo na področje urejanja,

1. Sporazum o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine (Uradni list RS-MP, št. 10/95);
2. Bernska konvencija za varstvo književnih in umetniških del (Uradni list SFRJ-MP, št. 14/75 in 4/86, Uradni list RS št. 24/92, Uradni list RS-MP, št. 9/92 in 3/07);
3. Svetovna konvencija o avtorski pravici (Uradni list SFRJ-MP, št. 54/73, Uradni list RS-MP, št. 15/92);
4. Konvencija o razdelitvi signalov za prenos programa po satelitu (Uradni list SFRJ-MP, št. 13/77, Uradni list RS-MP, št. 15/92);
5. Konvencija za varstvo proizvajalcev fonogramov pred nedovoljenim presnemavanjem njihovih fonogramov (Uradni list RS-MP, št. 8/96);
6. Mednarodna konvencija za varstvo izvajalcev, proizvajalcev fonogramov in radiodifuznih organizacij (Uradni list RS-MP, št. 8/96);
7. Pogodba Svetovne organizacije za intelektualno lastnino o avtorski pravici (Uradni list RS-MP, št. 25/99);
8. Pogodba Svetovne organizacije za intelektualno lastnino o izvedbah in fonogramih (Uradni list RS-MP, št. 25/99);
9. Pekinška pogodba o avdiovizualnih izvedbah¹.

– odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije, ki obravnavajo področje urejanja oziroma primerljivo ureditev,

Ustavno sodišče Republike Slovenije ni ugotovilo neskladja določb ZASP z Ustavo (sklep št. U-I-149/98 (Uradni list RS, št. 85/01), odločba št. U-I-200/02 (Uradni list RS, št. 58/04), sklep št. U-I-191/09 (Uradni list RS, št. 85/10) in odločba št. U-I-240/10 (Uradni list RS, št. 47/13)).

– odločbe Sodišča Evropske unije, ki obravnavajo področje urejanja oziroma primerljivo ureditev,

Ker rok za uskladitev z Direktivo 2019/789/EU in Direktivo 2019/790/EU izteče 7. junija 2021, Sodišče Evropske unije še ni razsojalo o skladnosti nacionalnih zakonodaj z omenjenima direktivama EU ali razlagalo posamezne določbe teh direktiv.

Za področje, ki ga ureja Direktiva 2019/789/EU, so med drugim pomembne sodbe Sodišča Evropske

unije v zadevah C-325/2014 (SBS Belgium NV v SABAM), C-403/08 in C-429/08 (Football

Association Premier League in drugi), C-431/09 in C-432/09 (Airfield in Canal Digitaal). Iz sodbe

Sodišča Evropske unije v zadevi C-325/2014 izhaja, da radijska in televizijska organizacija ne opravlja priobčitve javnosti, če svoje signale s programsko vsebino posreduje izključno distributerjem signalov,

¹ EU je podpisala to pogodbo, vendar ta še ne obvezuje EU ali Republike Slovenije - Sklep Sveta z dne 10. junija 2013 o podpisu Pekinške pogodbe o avdiovizualnih izvedbah v imenu Evropske unije (UL L št. 160 z dne 12. 6. 2013, str. 1). Iz Sporočila Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij Čim boljše izkoriščanje inovacijskega potenciala EU Akcijski načrt za pravice intelektualne lastnine v podporo okrevanju in odpornosti EU <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13354-2020-INIT/sl/pdf>, str. 20, izhaja, da si bo Evropska komisija prizadevala za ratifikacijo te pogodbe.

ne da bi bili ti signali med prenosom ali zaradi njega na voljo javnosti, ti distributerji pa te signale nato posredujejo svojim naročnikom tako, da si lahko ti ogledajo te programske vsebine, razen če je posredovanje zadevnih distributerjev zgolj tehnično sredstvo. Kot izhaja iz 20. uvodne izjave Direktive 2019/789/EU in sodne prakse Sodišča Evropske unije (npr. sodbi Football Association Premier

League in drugi, C-403/08 in C-429/08, ter Airfield in Canal Digitaal, C-431/09 in C-432/09), se,

kadar distributerji signalov RTV organizacijam omogočajo zgolj tehnična sredstva, da bi zagotovili ali izboljšali sprejem oddaj, ne bi smelo škodeti, da sodelujejo pri dejanju priobčitve javnosti.

Za področje, ki ga ureja Direktiva 2019/790/EU, so med drugim pomembne sodbe v zadevah C-360/10 (SABAM v Netlog), C-70/10 (SABAM v Scarlet Extended), C-160/15 (GS Media), C-466/12

(Svensson), C-348/13 (BestWater International) in C-572/13 (Hewlett-Packard Belgium SPRL v

Reprobel SCRL). Sodbi v zadevah C-70/10 in C-360/10 sta vplivali na določbo 17. člena Direktive 2019/790/EU, ki določa, da je prepovedana vzpostavitev splošnega sistema za filtriranje podatkov, ki so shranjeni na platformi ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu, ki se uporabi brez razlikovanja za vse njegove uporabnike, preventivno, na izključne stroške takega ponudnika in je časovno neomejeno (ti. splošni monitoring vsebin). Na podlagi sodbe C-466/12, v kateri je Sodišče Evropske unije odločilo, da kadar eno spletno mesto vsebuje klikljive povezave do del, ki so prosto dostopna na drugem spletnem mestu (ti. hiperpovezava), to (v okoliščinah tega primera) ne predstavlja dejanja priobčitve javnosti, za katero bi bilo potrebno pridobiti dovoljenje imetnika pravic na takih delih (podobno v sodbi C-160/15), zato 13. člen Direktive 2019/790/EU izrecno izključuje hiperpovezave iz opredelitve pojma medijska publikacija. V sodbi v zadevi C-572/13 je Sodišče Evropske unije zavzelo stališče, da založniki niso naštetih med imetniki pravice reproduciranja, kot je določena v 2. členu Direktive 2001/29/ES, zato njim ne nastane nobena škoda v smislu izjem za razmnoževanje in privatno reproduciranje (iz točk a) in b) drugega odstavka 5. člena Direktive 2001/29/ES) in ne smejo dobiti nadomestila iz naslove navedenih izjem, če bi bili zaradi tega imetniki pravic reproduciranja v celoti ali deloma prikrajšani za pravično nadomestilo, do katerega so iz naslova teh istih izjem upravičeni. Ker je več držav članic Evropske unije v svoji zakonodaji uredilo pravico založnika do nadomestila za razmnoževanje in za privatno reproduciranje, Direktiva 2019/790/EU v 16. členu omogoča ohranitev (ali uvedbo) take ureditve.

– razlogi, s katerimi se utemeljuje potreba po novem predpisu ali spremembi in dopolnitvi veljavnega predpisa

Direktiva 2019/789/EU in Direktiva 2019/790/EU sta začeli veljati dvajseti dan po objavi v Uradnem listu Evropske unije, države članice pa morajo uveljaviti zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, do 7. junija 2021.

ZASP ne vsebuje vseh določb, ki jih urejata Direktiva 2019/789/EU in Direktiva 2019/790/EU, zato je nujna njegova sprememba in dopolnitev, da se v slovenski pravni red prenesejo določbe teh direktiv. Odpraviti je treba tudi ugotovljene pomanjkljivosti pri prenosu določb Direktive 93/83/EGS o radiodifuznem oddajanju s satelitom in v ZASP in odpraviti nekatere pomanjkljivosti, ki so se pokazale pri izvajanju ZASP.

2. CILJI, NAČELA IN POGlavITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Cilji predlaganega zakona so:

- uskladitev s pravnim redom Evropske unije,
- izboljšanje ureditve z odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti.

2.2 Načela

Načela predlaganega zakona so:

- spodbujanje ustvarjalnosti, inovacij in naložb,
- zagotavljanje visoke ravni varstva pravic imetnikov pravic,
- pravično ravnovesje med pravicami avtorjev in drugih imetnikov pravic ter interesi uporabnikov varovanih del in predmetov varstva sorodnih pravic,
- enakopravna obravnava imetnikov pravic v primerljivih okoliščinah,
- večja pravna varnost, zlasti v zvezi z nekaterimi načini uporabe avtorskih del in predmetov sorodnih pravic v digitalnem okolju,
- s širšim dostopom do televizijskih in radijskih programov iz držav članic spodbujati kulturno in jezikovno raznovrstnost ter socialno kohezijo ter večji dostop do informacij.

2.3 Poglavitne rešitve

a) Predstavitev predlaganih rešitev:

- konkreten opis predlaganih rešitev,

S predlogom zakona se prenašajo tiste obvezne določbe Direktive 2019/789/EU in Direktive 2019/790/EU ter nekatere nezavezujoče določbe Direktive 2019/790/EU, ki urejajo materialno pravna vprašanja o avtorski in sorodnih pravicah, ne pa tudi tistih določb obeh direktiv, ki se nanašajo na kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic. Te določbe prenaša Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic (EVA: 2020-2130-0065; v nadaljnjem besedilu: Predlog ZKUASP-A).

1. prenos določb Direktive 2019/789/EU in odprava pomanjkljivosti pri prenosu določb Direktive 93/83/EGS

S predlaganim zakonom se urejajo:

- pomožne spletne storitve in odprava pomanjkljivosti pri prenosu določb Direktive 93/83/EGS (27. člen in tretji odstavek 31. člena predlaganega zakona)

Ob prenosu določb Direktive 2019/789/EU je bilo ugotovljeno, da 182. člen ZASP ne ureja načela države izvora za radiodifuzno oddajanje s satelitom, vključno z izvorom signala iz države nečlanice Evropske unije z nižjo ravno varstva, kot to določa Direktiva 93/83/EGS. S 27. členom predlaganega zakona se zato spreminja 182. člen ZASP, v katerem se odpravljajo te ugotovljene pomanjkljivosti, in prenašajo določbe Direktive 2019/789/EU, ki se nanašajo na pomožne spletne storitve. Za radiodifuzno oddajanje s satelitom in za nove pomožne spletne storitve je določeno načelo države izvora (z odstopom od načela teritorialnosti, ki sicer velja za urejanje avtorske in sorodnih pravic), ki omogoča, da se v eni državi članici Evropske unije pridobijo pravice za vse države članice Evropske unije oziroma Evropskega gospodarskega prostora, s čimer je RTV organizacijam olajšano pridobivanje avtorske in sorodnih pravic.

Zaradi odprave pomanjkljivosti pri prenosu določb Direktive 93/83/EGS je določeno načelo države izvora za radiodifuzno oddajanje s satelitom: radiodifuzno oddajanje s satelitom nastane edinole v državi članici Evropske unije, v kateri se pod nadzorom in odgovornostjo RTV organizacije vnesejo programski signali, namenjeni javnosti, v neprekinjeno komunikacijsko verigo, ki vodi k satelitu in nazaj na zemljo. Kadar radiodifuzno oddajanje s satelitom nastane v državi nečlanici Evropske unije z nižjo ravno varstva, se šteje, da je nastalo edinole v državi članici Evropske unije:

1. v kateri se nahaja usmerjevalna postaja, iz katere se pošiljajo programski signali, pri čemer se pravice uveljavijo zoper operaterja te postaje; in podrejeno,
2. v kateri ima svoj glavni sedež RTV organizacija, ki je naročila oddajanje s satelitom, pri čemer se pravice uveljavijo zoper njo.

Zaradi prenosa določb Direktive 2019/789/EU se določa, kaj so pomožne spletne storitve RTV organizacije, in zanje novo načelo države izvora. To so spletne storitve RTV organizacije ali osebe pod njenim nadzorom in odgovornostjo, s katerimi zagotavlja javnosti svoje televizijske in radijske programe sočasno z oddajanjem (na primer da se lahko RTV program gleda istočasno tudi na drugih napravah, na primer računalniku ali tablici) ali z določenim časovnim zamikom, kakor tudi vsa temu oddajanju pomožna gradiva (na primer možnost ogleda podatkov o predvajani vsebini). Pomožne spletne storitve so v podrejenem razmerju z radiodifuznim oddajanjem in obsegajo priobčitev javnosti, vključno z dajanjem na voljo javnosti in potrebnim reproduciranjem 1. radijskih programov, in 2. določenih televizijskih programov (novice; aktualni informativni programi; v celoti financirane lastne

produkcije), razen športnih dogodkov in predmetov varstva, ki so vanje vključeni. Tudi za pomožne spletne storitve je določeno načelo države izvora: pomožne spletne storitve RTV organizacije nastanejo edinole v državi članici Evropske unije, v kateri ima RTV organizacija svoj glavni sedež. Ta določba RTV organizaciji omogoča, da v eni državi članici Evropske unije – tisti, v kateri ima RTV organizacija svoj glavni sedež – pridobi pravice za vse države članice Evropske unije oziroma Evropskega gospodarskega prostora.

Pogodbene stranke (imetniki pravic in RTV organizacije) se lahko dogovorijo, da omejijo načelo države izvora (za radiodifuzno oddajanje s satelitom oziroma za pomožne spletne storitve) in uredijo pravice le za nekatere države članice Evropske unije oziroma Evropskega gospodarskega prostora. Pogodbene stranke pri določitvi zneska primerne nadomestila za pridobitev pravice (za radiodifuzno oddajanje s satelitom oziroma za pomožne spletne storitve) upoštevajo vse vidike, kot so značilnosti in čezmejni obseg uporabe, njeno trajanje, dejansko in potencialno občinstvo, razpoložljive jezikovne različice, izračun po prihodkih RTV organizacije in podobno.

Za prilagoditev obstoječih pogodb, ki že urejajo pomožne spletne storitve, je določeno prehodno obdobje za pomožne spletne storitve do 7. junija 2023. Po tem datumu velja nova ureditev tudi za tiste obstoječe pogodbe, ki se iztečejo po 7. juniju 2023.

- pravica radiodifuzne retransmisije, vključno z neposrednim oddajanjem (2. člen in tretji odstavek 31. člena predlaganega zakona)

ZASP v 31. členu že ureja pravico radiodifuzne retransmisije, ki pa jo je treba zaradi prenosa določb Direktive 2019/789/EU posodobiti. S predlaganim zakonom se posodablja pravica radiodifuzne retransmisije, tako da se celovito združi področji, ki ju urejata Direktiva 93/83/EGS in Direktiva 2019/789/EU, in se hkrati upošteva relevantno določbo 2. točke prvega odstavka 11.bis člena Bernske konvencije za varstvo književnih in umetniških del² (Uradni list SFRJ-MP, št. 14/75 in 4/86, Uradni list RS št. 24/92, Uradni list RS-MP, št. 9/92 in 3/07; v nadaljnjem besedilu: Bernska konvencija).

Predlagani člen na novo ureja materialno avtorsko pravico radiodifuzne retransmisije, tako da je tehnološko nevtralna. Pravica radiodifuzne retransmisije je določena kot izključna pravica do sočasne, nespremenjene in neskrupirane retransmisije nekega prvotnega prenosa radijskih ali televizijskih programskih signalov z delom, če to retransmisijo izvaja druga oseba od prvotne RTV organizacije (operater retransmisije), ne glede na to, kako ta operater pridobi od nje programske signale za ta namen. Jasneje je določeno razlikovanje med prvo (prvotni prenos) in drugo (retransmisija) fazo tega načina uporabe del. Uveden je tudi nov pojem »operater retransmisije«, ki je druga oseba od prvotne RTV organizacije, kar vključuje druge RTV organizacije in druge osebe, ki izvajajo retransmisijo (na primer kabelski operaterji, ponudniki IP TV, ponudniki storitev dostopa do interneta, distributer signala). Bistvena je nadgradnja Direktive 93/83/EGS in veljavnega ZASP, t. j. razširitev retransmisije na razna omrežja oziroma na storitev dostopa do interneta, kot je določena v Uredbi (EU) 2018/1971 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2015 o določitvi ukrepov v zvezi z dostopom do odprtega interneta in spremembi Direktive 2002/22/ES o univerzalni storitvi in pravicah uporabnikov v zvezi z elektronskimi komunikacijskimi omrežji in storitvami ter Uredbe (EU) št. 531/2012 o gostovanju v javnih mobilnih komunikacijskih omrežjih v Uniji (UL L št. 310 z dne 26. 11. 2015, str. 1; v nadaljnjem besedilu: Uredba 2018/1971/EU). Storitev dostopa do interneta v prvi fazi (prvotni prenos) ni veljavna retransmisija oziroma se ne šteje kot veljavni prvotni prenos, v drugi fazi (retransmisija) pa je storitev dostopa do interneta veljavna le, če se izvaja v upravljanem okolju. Pomembna je splošna določba o »upravljanem okolju, v katerem je zagotovljena varna retransmisija pooblaščenim uporabnikom«, ki pokrije vse vrste sedaj znanih in bodočih neznanih tehnologij za retransmisije varovanih vsebin, kot izhaja iz 14. uvodne izjave Direktive 2019/789/EU. Med značilnostmi prvotnega prenosa ni zahtevano, da ta prenos prihaja iz druge države članice, s čimer je prenesen 7. člen Direktive 2019/789/EU, saj pravila prenovljene pravice radiodifuzne retransmisije veljajo tako za razmerja med državami članicami kot tudi znotraj posamezne države članice (slednje je v Republiki Sloveniji veljalo že doslej). Tako se ohranja sedanja raven varstva imetnikov avtorske in sorodnih pravic.

² 11.bis člen Bernske konvencije določa:

Avtorji književnih in umetniških del imajo izključno pravico dovoljevati: 1. oddajanje svojih del po radiodifuziji ali njihovo priobčitev javnosti s katerikoli sredstvom za brezžični prenos znakov, zvokov ali slik; 2. vsako žično ali brezžično priobčitev po radiu oddajane dela, če naj ga priobči javnosti kakšna druga ustanova, ne pa tista, ki ga je izvirno oziroma prva oddajala; 3. priobčitev po radiu oddajane dela javnosti po zvočniku ali kakršnikoli drugi podobni napravi za prenos znakov, zvokov ali slik.

V pravico radiodifuzne retransmisije je umeščeno neposredno oddajanje v obeh oblikah (čisto neposredno oddajanje, paralelno neposredno oddajanje), ker izpolnjuje znake retransmisije. Urejeno je čisto neposredno oddajanje, pri katerem RTV organizacija izvaja prvotni prenos svojih programskih signalov brez dostopa javnosti operaterju retransmisije (ki ni RTV organizacija), slednji pa te signale retransmitira javnosti (torej distribuira javnosti). V tem primeru prvotni prenos RTV organizacije ni dostopen javnosti (je pa namenjen za sprejem s strani javnosti) in ga javnosti retransmitira operater retransmisije (ta je glede na to, da daje signal v javnost, v položaju distributerja signala). Šteje se, da RTV organizacija in operater retransmisije sodelujeta v tem enotnem dejanju priobčitve javnosti, za katerega morata oba pridobiti dovoljenje imetnikov pravic in jim oba poravnati primerna nadomestila v sorazmerju z deležema njune uporabe del. RTV organizacija in operater retransmisije bosta vsak zase v sorazmerju glede na njuno uporabo del pridobila dovoljenje imetnikov pravic in jim poravnala primerno nadomestilo. Višina primerne nadomestila bo odvisna od tega, kakšen je prispevek vsakega od njiju v enotnem dejanju priobčitve javnosti (kot izhaja iz sodbe Sodišča Evropske unije v zadevi C-325/14). Kot izhaja iz 20. uvodne izjave Direktive 2019/789/EU in sodne prakse Sodišča

Evropske unije (npr. sodbi Football Association Premier League in drugi, C-403/08 in C-429/08, ter

Airfield in Canal Digitaal, C-431/09 in C-432/09, točki 74 in 79), se, kadar distributerji signalov RTV

organizacijam omogočajo zgolj tehnična sredstva, da bi zagotovili ali izboljšali sprejem oddaj, ne bi smelo šteti, da sodelujejo pri dejanju priobčitve javnosti.

Urejeno je tudi paralelno neposredno oddajanje, to je, kadar RTV organizacija poleg čistega neposrednega oddajanja tudi sama neposredno prenaša svoje programske signale javnosti. Tudi v tem primeru se šteje se, da RTV organizacija in operater retransmisije sodelujeta v enotnem dejanju priobčitve javnosti, za katerega morata oba pridobiti dovoljenje imetnikov pravic in jim oba poravnati primerna nadomestila v sorazmerju z deležema njune uporabe, vendar le glede odnosa pri retransmisiji obeh udeležencev. Neposreden prenos signalov javnosti, ki ga opravi RTV organizacija, ta ureja posebej, saj mora pridobiti dovoljenje imetnikov pravic za radiodifuzno oddajanje (30. člen ZASP).

Pravica radiodifuzne retransmisije pa ne obsega več omejitve iz 2. točke dosedanjega 31. člena ZASP (pri številu do 100 kabljskih priključkov ta pravica ni obstajala), ker ta pri retransmisiji iz drugih držav ni dopustna (kar je upoštevano že do sedaj) in ker je sporna glede na določbo o) točke tretjega odstavka 5. člena Direktive 2001/29/ES in določbo drugega odstavka 9. člena Bernske konvencije.

Za prilagoditev dovoljenj, ki že urejajo čisto neposredno oddajanje, je določeno prehodno obdobje do 7. junija 2025. Po tem datumu velja nova ureditev tudi za ta dovoljenja (obstoječe pogodbe), če se ta dovoljenja iztečejo po navedenem datumu oziroma bi še veljala po tem datumu.

2. prenos določb Direktive 2019/790/EU

- nove vsebinske omejitve avtorske in sorodnih pravic

Ustava v 60. členu določa, da je zagotovljeno varstvo avtorskih in drugih pravic, ki izvirajo iz umetniške, znanstvene, raziskovalne in izumiteljske dejavnosti. ZASP v 15. členu določa avtorsko pravico kot novito pravico na avtorskem delu, iz katere izvirajo izključna osebna upravičenja (moralne avtorske pravice), izključna premoženjska upravičenja (materialne avtorske pravice) in druga upravičenja avtorja (druge pravice avtorja). Materialne avtorske pravice varujejo premoženjske interese avtorja s tem, da avtor izključno dovoljuje ali prepoveduje uporabo svojega dela in primerkov svojega dela, uporaba avtorskega dela pa je, če ni z ZASP drugače določeno, dopustna le, če je avtor v skladu z ZASP in pod pogoji, ki jih je določil, prenesel ustrezno materialno avtorsko pravico (21. člen ZASP). V izključne avtorske pravice se lahko poseže le v izjemnih primerih, vsebinske omejitve avtorske pravice pa se razlagajo ozko.

Predlog zakona določa nove vsebinske omejitve avtorske in sorodnih pravic v primerih pouka na daljavo in čezmejnega pouka (novi 47.b člen), dovoljene uporabe del izven pravnega prometa (novi 50.e, 50.f in 50.g člen), besedilnega in podatkovnega rudarjenja (novi 57.a člen), besedilnega in podatkovnega rudarjenja za namene znanstvenega raziskovanja (novi 57.b člen) ter ohranjanja kulturne dediščine (novi 57.c člen). V zvezi s temi vsebinskimi omejitvami avtorske pravice so predlagane spremembe tudi pri računalniških programih (dopolnitev 114. člena ZASP), in sorodni pravici na podatkovnih bazah (dopolnitev 141.g člena ZASP), ki so glede na sistematično ureditev ZASP urejeni v drugih določbah ZASP. Dodatni posegi v avtorske in sorodne pravice so legitimni, nujni, sorazmerni in primerni ter so ustavno dopustni, saj se v te pravice posega zaradi pravic drugih in v primerih, ki jih določa Ustava, kot to izhaja iz tretjega odstavka 15. člena Ustave.

Predlagane nove vsebinske omejitve avtorske in sorodnih pravic so legitimne. V skladu z drugim odstavkom 9. in drugim odstavkom 10. člena Bernske konvencije³ in 13. členom Sporazuma o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine⁴ (Uradni list RS-MP, št. 10/95; v nadaljnjem besedilu: Sporazum TRIPs) lahko države pogodbenice določijo omejitve ali izjeme izključnih avtorskih pravic, vendar le v določenih posebnih primerih, ki niso v nasprotju z običajnim izkoriščanjem dela in ne posegajo nerazumno v legitimne interese imetnika pravice. Ta t. i. tristopenjski test določa tudi Direktiva 2001/29/ES v petem odstavku 5. člena⁵. ZASP vsebuje določbo o tristopenjskem testu v 46. členu⁶, ki določa splošno pravilo o dopustnosti vsebinskih omejitev avtorske pravice. Določbe o vsebinskih omejitvah avtorske pravice se na podlagi drugega odstavka 4. člena ZASP⁷ smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice, razen če je v Petem poglavju ZASP, ki ureja sorodne pravice, določeno drugače. Direktiva 2019/790/EU določa kot obvezne in enotne vsebinske omejitve avtorske in sorodnih pravic v primerih pouka na daljavo in čezmejnega pouka, dovoljene uporabe del izven pravnega prometa, besedilnega in podatkovnega rudarjenja, besedilnega in podatkovnega rudarjenja za namene znanstvenega raziskovanja ter ohranjanja kulturne dediščine, in sicer v okviru nezavezujočih dovoljenih izjem in omejitev, ki jih določa že Direktiva 2001/29/ES.

a) pouk na daljavo in čezmejni pouk (4., 18., 24. in 26. člen predlaganega zakona)

ZASP v prvem odstavku 49. člena⁸ že določa vsebinsko omejitev avtorske pravice za namene pouka: prosto je javno izvajanje in priobčitev javnosti (uporaba dela v netelesni obliki, kot to določa drugi odstavek 22. člena ZASP) objavljenih del v obliki neposrednega pouka, javno izvajanje objavljenih del na brezplačnih šolskih slovesnostih pod pogojem, da izvajalci ne prejmejo plačila, in sekundarno radiodifuzno oddajanje RTV šolskih oddaj. Za navedene načine uporabe del za namene pouka ni

³ Drugi odstavek 9. člena Bernske konvencije določa:

Državam unije je prepuščena pravica, da v svojih zakonih dovolijo reproduciranje omenjenih del v določenih posebnih primerih toda le, če to reproduciranje ni v škodo redni uporabi dela in ne prizadene neopravičene škode zakonitim interesom avtorja. Drugi odstavek 10. člena Bernske konvencije določa:

Glede možnosti, da se na dovoljen način uporabljajo književna ali umetniška dela za ponazarjanje pouka z objavljanjem, oddajanjem po radiodifuziji ali z zvočnimi in vizualnimi snemanji, če tako uporabo opravičuje namen, ki ga je treba doseči, so odločilni zakoni v državah unije in posebni sporazumi, ki so sklenjeni ali ki bodo sklenjeni med njimi, pri čemer mora biti takšna uporaba v skladu z dobrimi običaji.

⁴ 13. člen Sporazuma TRIPs določa:

Članice postavljajo omejitve ali izjeme pri izključnih pravicah v določenih posebnih primerih, ki niso v nasprotju z običajnim izkoriščanjem dela in nerazumno ne ogrožajo legitimnih interesov imetnika pravice.

⁵ Peti odstavek 5. člena Direktive 2001/29/ES določa:

Izjeme in omejitve iz odstavkov 1, 2, 3 in 4 naj se uporabijo le v določenih posebnih primerih, ki niso v nasprotju z normalnim izkoriščanjem dela ali drugega predmeta in ne vplivajo pretirano na legitimne interese imetnika pravic.

⁶ 46. člen ZASP določa:

Vsebinske omejitve avtorske pravice so dopustne v primerih, ki so določeni v tem oddelku, s tem, da je obseg take uporabe avtorskih del omejen glede na namen, ki ga je treba doseči, da je v skladu z dobrimi običaji, da ne nasprotuje običajni uporabi dela in da ni v nerazumni meri v nasprotju z zakonitimi interesi avtorja.

⁷ Drugi odstavek 4. člena ZASP določa:

(2) Določbe tega zakona o sestavinah avtorskega dela, o domnevi avtorstva, soavtorjih, avtorjih združenih del, vsebini materialnih avtorskih pravic in drugih pravic avtorja, razmerju med avtorsko in lastninsko pravico, vsebinskih omejitvah avtorske pravice, začetku in učinku teka rokov pri trajanju avtorske pravice ter avtorski pravici v pravnem prometu (1. in 2. oddelek Tretjega poglavja tega zakona) se smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice, razen če je v Petem poglavju tega zakona določeno drugače.

⁸ 49. člen ZASP določa:

(1) Za namene pouka je prosto:

1. javno izvajanje in priobčitev javnosti objavljenih del v obliki neposrednega pouka;
2. javno izvajanje objavljenih del na brezplačnih šolskih slovesnostih pod pogojem, da izvajalci ne prejmejo plačila;
3. sekundarno radiodifuzno oddajanje RTV šolskih oddaj.

(2) V primerih iz prejšnjega odstavka je treba navesti vir in avtorstvo dela, če je navedeno na uporabljenem delu.

potrebno predhodno dovoljenje imetnika pravice in ni obveznosti plačila avtorskega honorarja ali nadomestila imetniku pravice, treba pa je navesti vir in avtorstvo delu, če je navedeno na uporabljenem delu.

Z novim 47. b členom (4. člen predlaganega zakona), ki prenaša 5. člen Direktive 2019/790/EU, se zasleduje cilj izboljšanja in oplemenitenja pouka na daljavo in šolanja oseb, ki so na oddaljenih lokacijah, lahko tudi v drugih državah članicah Evropske unije oziroma Evropskega gospodarskega prostora, tako da se za namen ponazoritve pri pouku v digitalnem okolju omogoči digitalno uporabo varovanih del in predmetov varstva sorodnih pravic, in sicer brez prenosa ustrezne materialne avtorske pravice, vendar ob plačilu primerne nadomestila za tako uporabo (t. i. zakonita licenca). Dopustno je reproduciranje objavljenih del v elektronski obliki in njihova priobčitev javnosti (na primer učitelj bo lahko reproduciral odlomek knjige v elektronski obliki in ga v elektronski obliki pokazal učencem pri pouku na daljavo ali ga shranil na spletišču spletne učilnice tako, da bodo lahko učenci do njega dostopali). Dovoljena je tudi predelava (avtorske) baze podatkov (npr. enciklopedije) in v elektronski obliki reproduciranje, distribuiranje ter priobčitev javnosti predelane baze podatkov (na primer elektronske oblike odlomka iz enciklopedije). Določbe o vsebinskih omejitvah avtorske pravice se na podlagi drugega odstavka 4. člena ZASP⁹ smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice, razen če je v Petem poglavju ZASP, ki ureja sorodne pravice, določeno drugače, zato bo ta nova vsebinska omejitev avtorske pravice omogočila enak način uporabe tudi za predmete varstva sorodnih pravic. S predlagano 1. točko novega četrtega odstavka 114. člena (18. člen predlaganega zakona) je dovoljeno, da upravičeni uporabnik primerka računalniškega programa v primeru pouka na daljavo in čezmejnega pouka, če so izpolnjeni pogoji iz 47.b člena, izvrši dejanja iz prvega odstavka 113. člena ZASP, pri čemer je distribuiranje omejeno na elektronsko obliko. S predlagano 1. točko novega drugega odstavka 141.g člena (24. člen predlaganega zakona) pa je dovoljena uporaba objavljene (neoriginalne) podatkovne baze (na primer telefonski imenik) v primeru pouka na daljavo in čezmejnega pouka, če so izpolnjeni pogoji iz 47.b člena (na primer učitelj bo lahko reproduciral del podatkovne baze v elektronski obliki in ga dal na voljo javnosti v spletni učilnici, do katere pod geslom dostopajo učenci). S predlaganimi rešitvami se pri pouku na daljavo in čezmejnem pouku omogoča različne digitalne načine uporabe avtorskih del in predmetov varstva sorodnih pravic, pri čemer je ta uporaba dovoljena le za ponazoritev pri pouku, ne pa tudi za druge namene. Navedeni načini uporabe so dovoljeni, če to ni namenjeno doseganju posredne ali neposredne gospodarske koristi in če se izvaja pod odgovornostjo izobraževalne ustanove v njenih ali drugih prostorih ali prek varnega elektronskega okolja, ki je dostopno, zlasti prek avtentikacijskih postopkov, le učencem, dijakom ali študentom, vpisanim v ta program, ter učiteljem in drugim osebam, ki izvajajo pouk. Kadar se uporaba v obsegu nove vsebinske omejitve pravic izvaja prek varnega elektronskega okolja, se šteje, da poteka izključno v državi članici Evropske unije, v kateri ima izobraževalna ustanova sedež. Uporaba v obsegu nove vsebinske omejitve pravic ni dovoljena za učbenike, delovne zvezke, vadnice in druga učna gradiva, ki so namenjeni predvsem za uporabo pri pouku, in za grafične izdaje glasbenih del, vendar le, če so ustrezne licence za ta način uporabe enostavno na voljo na trgu in lahko dostopne ter vidne izobraževalnim ustanovam (če ta pogoj ne bo izpolnjen, se bodo v obsegu nove vsebinske omejitve pravic lahko uporabljala tudi ta gradiva). Ponudnik take licence objavi pogoje uporabe na dobro vidnem mestu na svoji spletni strani in o njih obvesti reprezentativno združenje izobraževalnih ustanov, če tega ni, pa ministrstvo, pristojno za šolstvo. Pri uporabi del bo treba navesti vir in avtorstvo dela, če je navedeno na uporabljenem delu. Pogodbena določila, ki so v nasprotju z novim 47.b členom, so nična, zato imetnik pravic s pogodbo ne bo mogel preprečiti uporabe del v obsegu nove vsebinske omejitve pravic. Ker lahko avtor uporabi tehnične ukrepe iz 166.a člena ZASP, se ustrezno spreminja in dopolnjuje 166.c člen (26. člen predlaganega zakona), da se uporabniku, ki je upravičen do uporabe dela v obsegu nove vsebinske omejitve avtorske in sorodnih pravic, omogoči uveljavitev te omejitve pravic in uporabo dela v tem obsegu.

Nova vsebinska omejitev avtorske in sorodnih pravic v primeru pouka na daljavo in čezmejnega pouka (novi 47.b člen) je legitimna in ustavno dopustna, saj se z njo dosegajo cilji, ki izhajajo iz tretjega odstavka 57. člena Ustave¹⁰, ki med drugim določa, da država ustvarja možnosti, da si državljani lahko

⁹ Drugi odstavek 4. člena ZASP določa:

(2) Določbe tega zakona o sestavinah avtorskega dela, o domnevi avtorstva, soavtorjih, avtorjih združenih del, vsebini materialnih avtorskih pravic in drugih pravic avtorja, razmerju med avtorsko in lastninsko pravico, vsebinskih omejitvah avtorske pravice, začetku in učinku teka rokov pri trajanju avtorske pravice ter avtorski pravici v pravnem prometu (1. in 2. oddelek Tretjega poglavja tega zakona) se smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice, razen če je v Petem poglavju tega zakona določeno drugače.

¹⁰ 57. člen Ustave določa:

pridobijo ustrezno izobrazbo. Je tudi nujna, saj cilja, ki ga zasledujeta tretji odstavek 57. člena Ustave (ustvarjanje možnosti za pridobitev ustrezne izobrazbe) in 5. člen Direktive 2019/790/EU (izboljšanje, oplemenitenje pouka na daljavo in šolanja oseb, ki so na oddaljenih lokacijah), ni mogoče doseči z drugimi ukrepi ali na drugačen način. Brez predlagane nove vsebinske omejitve pravic bi moral učitelj, zato da bi s kakšnim primerom dodatno pojasnil neko snov, ki jo podaja pri pouku na daljavo, npr. z odlomkom neke knjige, najprej poiskati imetnika avtorske pravice (avtorja oziroma njegovega pravnega naslednika) na knjigi, ga prositi za ustrezno dovoljenje za uporabo dela in se z njim dogovoriti za ustrezno plačilo nadomestila, šele nato bi lahko to delo reproduciral v elektronski obliki in ga priobčil javnosti (na primer dal na voljo javnosti, to je učencem, v spletni učilnici). Za izobraževalne ustanove je iskanje imetnikov pravic in urejanje pridobitve avtorske in sorodnih pravic oteženo, saj praviloma nimajo potrebnih podatkov in kadrov za urejanje pravic, zato se v izogib kršitvam pravic raje odločajo, da pri pouku ne uporabljajo del za ponazoritev učne snovi oziroma za podporo, oplemenitenje ali dopolnitev poučevanja, zaradi česar je okrnjeno izobraževanje v digitalnem okolju. Da bi zagotovili, da se lahko varovana dela in predmeti varstva sorodnih pravic izključno za ponazoritev pri pouku na daljavo in pri čezmejnem pouku reproducirajo v elektronski obliki in priobčijo javnosti (na primer objavijo na spletišču spletne učilnice), v nekaterih primerih pa tudi predelajo in tako predelani v elektronski obliki reproducirajo, distribuirajo in priobčijo javnosti, je nujna uvedba nove vsebinske omejitve avtorske in sorodnih pravic.

Predlagana vsebinska omejitev avtorske in sorodnih pravic v primeru pouka na daljavo in čezmejnega pouka je sorazmerna in primerna, saj se v pravice posega le toliko, kolikor je to nujno za doseg cilja izboljšanja pouka v digitalnem okolju. Predlagane rešitve vsebujejo v skladu s 5. členom Direktive 2019/790/EU varovala, ki preprečujejo nesorazmerne posege v avtorsko in sorodne pravice.

Vsebinska omejitev avtorske in sorodnih pravic se nanaša izključno na uporabo del in predmetov varstva za namen ponazoritve pri pouku. Namen ponazoritve pri pouku je, da se učencem prikaže na primer avtorsko delo kot primer učne snovi, ki je obravnavana pri pouku (na primer odlomek iz knjige ali filma), in ne da se uporabi neko delo v celoti kot nadomestek učnega gradiva. Zato na primer reproduciranje celotne knjige v elektronski obliki in njena shranitev v spletni učilnici ali dajanje na voljo javnosti v spletni učilnici filmske uspešnice presega namen ponazoritve pri pouku. Uporaba del v okviru nove vsebinske omejitve avtorske in sorodnih pravic je dovoljena le, če to ni namenjeno doseganju posredne ali neposredne gospodarske koristi in če se pouk na daljavo ali čezmejni pouk izvaja pod odgovornostjo izobraževalne ustanove, in sicer v njenih prostorih (torej v prostorih šole) ali v drugih prostorih pod njeno odgovornostjo (na primer v muzejih, galerijah) ali prek varnega elektronskega okolja. Varno elektronsko okolje je tisto elektronsko okolje, ki je dostopno, zlasti prek avtentikacijskih postopkov, kot je npr. dostop z geslom, samo tistim učencem, dijakom ali študentom (kamor sodijo npr. tudi vajenci ali odrasli v okviru izobraževanja za odrasle), ki se udeležujejo pouka pri posameznem predmetu (v okviru programa, v katerega so vpisani), samo tistim učiteljem in drugim osebam, ki izvajajo ta pouk. S tako ureditvijo je omejen dostop do varovanih del v obsegu, ki je nujno potreben za doseg cilja (izboljšano, obogateno izobraževanje v digitalnem okolju) in ki v najmanjši možni meri vpliva na interese imetnikov pravic na varovanih delih.

Predlagana ureditev je sorazmerna in primerna tudi zato, ker so v skladu z drugim odstavkom 5. člena Direktive 2019/790/EU gradiva, ki so namenjena predvsem za uporabo pri pouku (učbeniki, delovni zvezki, vadnice in druga učna gradiva, ki so namenjena predvsem za uporabo pri pouku), in grafične izdaje glasbenih del (notni zapisi), izključena iz te vsebinske omejitve pravic, pod pogojem, da so ustrezne licence za ta način uporabe enostavno na voljo na trgu in lahko dostopne ter vidne izobraževalnim ustanovam. Da bi se zagotovila obveščенost izobraževalnih ustanov o teh licencah, je določeno, da ponudnik take licence objavi pogoje uporabe na dobro vidnem mestu na svoji spletni strani in o njih obvesti reprezentativno združenje izobraževalnih ustanov, če tega ni, pa ministrstvo, pristojno za šolstvo. Pri pouku na daljavo in čezmejnem pouku učenci, dijaki oziroma študenti uporabljajo učbenike in druga gradiva v fizični ali elektronski obliki enako, kot če bi bili navzoči pri neposrednem pouku v prostorih šole. Cilj, ki ga zasleduje nova vsebinska omejitev pravic za ponazoritev pri pouku, je izboljšanje in obogateno pouka v digitalnem okolju, kar se lahko doseže tako, da se v pravice imetnikov avtorske in sorodnih pravic učnih gradiv, ki so namenjena za uporabo pri pouku, poseže le takrat, kadar na trgu ni mogoče kupiti licence za tako uporabo. Če bi se dovolilo

Izobraževanje je svobodno.

Osnovnošolsko izobraževanje je obvezno in se financira iz javnih sredstev.

Država ustvarja možnosti, da si državljani lahko pridobijo ustrezno izobrazbo.

reproduciranje v elektronski obliki gradiv, ki so namenjena predvsem za uporabo pri pouku, in notnih zapisov, ter njihovo priobčitev javnosti, tudi takrat, kadar na trgu ponudniki takih gradiv in notnih zapisov ponujajo licence za ta način uporabe (in so te enostavno na voljo na trgu, lahko dostopne in vidne izobraževalnim ustanovam), bi se nesorazmerno in prekomerno poseglo v ustavno varovane avtorske pravice. Taka rešitev ni nujna ali edina primerna, saj je mogoče zasledovani cilj obogatitja pouka na daljavo in čezmejnega pouka doseči tudi tako, da se kupi ustrezna licenca, in ne da se imetnikom pravic za namen takega pouka v celoti odvzamejo določene materialne avtorske pravice. Kot izhaja iz 21. uvodne izjave Direktive 2019/790/EU vsebinska omejitev pravic v primeru pouka na daljavo in čezmejnega pouka ne bi smela nadomestiti nakupa materialov, namenjenih predvsem izobraževalnemu trgu. Gradiva, ki so namenjena predvsem za uporabo pri pouku, so ustvarjena za poseben namen (izobraževanje) in za določen del trga (za osebe, ki se šolajo, in za izobraževalne ustanove), zato je krog kupcev teh del omejen. Morebitno prosto reproduciranje v elektronski obliki za ponazoritev pri pouku, na primer postopno reproduciranje delov šolskega učbenika v elektronski obliki toliko časa, da bi se reproduciralo ta učbenik v celoti oziroma v zelenem delu, in dajanje na voljo javnosti elektronske oblike tega učbenika ali njegovih delov (učencem in učiteljem, ki izvajajo pouk), bi lahko privedlo do tega, da bi se prodaja tega učbenika v celoti ustavila, saj učenci in izobraževalne ustanove ne bi imeli interesa za nakup učbenika, ker bi že imeli dostop do njega v elektronski obliki. V takem primeru imetniki avtorske in sorodnih pravic ne bi več prejeli sredstev iz prodaje tega učbenika, zato ne bi imeli sredstev, ki bi jih lahko namenili razvoju novih gradiv za izobraževanje. Taka ureditev bi negativno vplivala na razvoj založništva z gradivi, namenjenimi predvsem za uporabo pri pouku, saj bi se ta zelo zmanjšal in posledično ne bi zmožal razvoja novih gradiv za izobraževanje, negativne posledice pa bi utrpeli tudi avtorji takih gradiv. Če naj avtorji nadaljujejo z ustvarjalnim delom, morajo za uporabo svojega dela prejeti primerno nagrado, prav tako pa tudi založniki, da lahko financirajo razširjanje teh del.

Predlagana rešitev je primerna in sorazmerna tudi zato, ker ureja plačilo nadomestila imetnikom pravic za digitalne načine uporabe pod pogoji iz novega 47.b člena. Pouk v digitalnem okolju se izvaja v vedno večji meri, zlasti v obdobju epidemije nalezljive bolezni COVID-19. Tudi obseg varovanih del, ki se bodo lahko uporabljale v okviru te vsebinske omejitve avtorske pravice, je obsežen, saj bo lahko učitelj za namen ponazoritve pri pouku na daljavo ali čezmejnem pouku v elektronski obliki reproduciral različna dela ali predmete sorodnih pravic (z izjemo gradiv, ki so namenjena predvsem za uporabo pri pouku, če bodo licence za uporabo lahko dostopne), v nekaterih primerih pa bo lahko predmet varstva tudi predelal in ga uporabil v predelani obliki. Ker so primerki del in predmetov varstva v elektronski obliki enaki izvornikom in se lahko hranijo dalj časa, s tem pa se zmanjšuje potreba po nakupu izvornikov, se z novo vsebinsko omejitvijo, ki omogoča reproduciranje del v elektronski obliki, bolj posega v pravice imetnikov kot v primerih reproduciranja del v fizični obliki. Ker se s predlagano novo vsebinsko omejitvijo posega v ustavno varovane pravice imetnikov avtorske in sorodnih pravic, vanje pa naj se poseže le toliko, kot je to nujno, primerno in sorazmerno za dosego cilja, ki se zasleduje s tem (izboljšanje, obogatitje učnega procesa s ponazoritvijo primera), je za način uporabe v okviru nove vsebinske omejitve pravic določena obveznost plačila nadomestila imetnikom pravic uporabljenih del. V pravice imetnikov se zato poseže le toliko, kot je to nujno in sorazmerno za dosego zasledovanega cilja: imetniki pravic ne bodo imeli več pravice dovoliti uporabo (ali jo prepovedati) v obsegu nove vsebinske omejitve, bodo pa obdržali pravico do primerne plačila za uporabo del. Spoštovane bodo tudi moralne pravice, saj bo treba pri uporabi del v obsegu nove vsebinske omejitve pravic navesti vir in avtorstvo dela, če je navedeno na uporabljenem delu.

b) dela izven pravnega prometa (6., 18. in 24. člen predlaganega zakona)

Zaradi prenosa določb Direktive 2019/790/EU je nujno, da se uredi status »dela izven pravnega prometa« za varovana dela in predmete varstva sorodnih pravic, ki jih imajo ustanove za varstvo kulturne dediščine trajno v svojih zbirkah, in da se določijo prosti načini uporabe teh del v obsegu nove obvezne omejitve avtorske in sorodnih pravic.

Za delo izven pravnega prometa šteje delo, za katerega se po razumnih prizadevanjih preverjanja, ali je delo dostopno javnosti v pravnem prometu, v dobri veri domneva, da delo ni dostopno javnosti v pravnem prometu po običajnih trgovinskih kanalih (če delo ni več na trgu – na primer knjiga ni več v redni prodaji, jo je pa morda še mogoče kupiti v antikvariatu ali trgovini z rabljenimi stvarmi – ali ni bilo nikoli na trgu – na primer zasebna pisma). Za delo izven pravnega prometa pa ne štejejo zbirke del, če se po preverjanju ugotovi, da so te zbirke del sestavljene pretežno iz: 1. del, razen avdiovizualnih del, ki so bila prvič objavljena, oziroma če niso bila objavljena, prvič priobčena javnosti v državi, ki ni

država članica Evropske unije; 2. avdiovizualnih del, katerih filmski producenti imajo sedež ali stalno prebivališče v državi, ki ni država članica Evropske unije, ali 3. del državljanov držav, ki niso države članice Evropske unije, kadar države ni mogoče določiti po prej navedeni 1. ali 2. točki, razen če je kolektivna organizacija reprezentativna za te imetnike pravic (novi 50.f člen – 6. člen predlaganega zakona).

V 50.e členu (6. člen predlaganega zakona) je določena nova vsebinska omejitev avtorske in sorodnih pravic. V skladu s tretjim odstavkom 2. člena Direktive 2019/790/EU so določene ustanove za varstvo kulturne dediščine: javno dostopni arhivi, knjižnice, muzeji, ustanove filmske ali avdio dediščine in javne RTV organizacije. Te pravne osebe bodo lahko, če to ni namenjeno doseganju posredne ali neposredne gospodarske koristi, prosto (brez dovoljenja imetnika pravice in brez plačila imetniku pravice) dale na voljo javnosti na nekomercialni spletni strani dela izven pravnega prometa, ki jih imajo trajno v svojih zbirkah, in jih za ta namen reproducirale, vključno z bazami podatkov, ki jih bodo lahko za ta namen predelale. Pri tem bodo morale navesti vir in avtorstvo dela, če je navedeno na uporabljenem delu. Šteje se, da se v obsegu te omejitve pravic dela izven pravnega prometa uporabljajo izključno v državi članici Evropske unije, v kateri ima ustanova za varstvo kulturne dediščine sedež. Avtor bo lahko kadar koli (tudi če na primer muzej že uporablja njegovo delo kot delo izven pravnega prometa), pisno prepovedal uporabo svojega dela kot delo izven pravnega prometa. V 50.g členu (6. člen predlaganega zakona) je določena obveznost poročanja. Ustanove za varstvo kulturne dediščine bodo vsaj šest mesecev preden bodo dale delo izven pravnega prometa na voljo javnosti posredovale podatke o nameravani uporabi dela izven pravnega prometa na javno dostopni spletni portal EUIPO, in sicer bodo navedle podatke, ki so nujni za namen identifikacije dela, ki se po preverjanju iz prejšnjega člena šteje za delo izven pravnega prometa; podatke o možnosti avtorja, da pisno prepove uporabo svojega dela po tej novi vsebinski omejitvi pravic in podatke o načinu uporabe dela izven pravnega prometa.

Določbe o vsebinskih omejitvah avtorske pravice se na podlagi drugega odstavka 4. člena ZASP¹¹ smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice, razen če je v Petem poglavju ZASP, ki ureja sorodne pravice, določeno drugače, zato se bo ta nova vsebinska omejitev avtorske pravice smiselno uporabljala tudi za predmete varstva sorodnih pravic. Zaradi sistematične umestitve določb ZASP o računalniških programih in o podatkovnih bazah v druge dele ZASP, je pri določbah o računalniških programih in določbah o podatkovnih bazah določena navezava na novo vsebinsko omejitev pravic za dela izven pravnega prometa. S predlagano 2. točko novega četrtega odstavka 114. člena (18. člen predlaganega zakona) je dovoljeno, da upravičeni uporabnik primerka računalniškega programa v primeru del izven pravnega prometa, če so izpolnjeni pogoji iz 50.e člena, izvrši dejanja iz prvega odstavka 113. člena. S predlagano 2. točko novega drugega odstavka 141.g člena (24. člen predlaganega zakona) pa je dovoljena tudi uporaba objavljene (neoriginalne) podatkovne baze (na primer telefonski imenik) v primeru del izven pravnega prometa, če so izpolnjeni pogoji iz 50.e člena (na primer muzej bo lahko reproduciral podatkovno bazo v elektronski obliki in jo dal na voljo javnosti na nekomercialni spletni strani).

Nova vsebinska omejitev avtorske in sorodnih pravic se bo lahko uporabila le, kadar ni reprezentativne kolektivne organizacije, pri kateri bi lahko ustanova za varstvo kulturne dediščine pridobila pravice za reproduciranje, distribuiranje, priobčitev javnosti ali dajanje na voljo javnosti del izven pravnega prometa za nekomercialne namene. V pravice imetnikov se bo z uporabo vsebinske omejitve avtorske in sorodnih pravic poseglo le takrat, kadar imetniki pravic ne bodo imeli reprezentativne kolektivne organizacije.

Nova vsebinska omejitev avtorske in sorodnih pravic za dela izven pravnega prometa je legitimna in ustavno dopustna, saj se avtorske in sorodne pravice omejujejo zaradi svobode znanosti in umetnosti, ki je zagotovljena z 59. členom Ustave, ki določa, da je zagotovljena svoboda znanstvenega in umetniškega ustvarjanja. Ustavnopravno varstvo svobode umetniškega ustvarjanja zajema proces umetniškega ustvarjalnega oblikovanja ter umetnino samo kot rezultat (produkt) tega ustvarjalnega

¹¹ Drugi odstavek 4. člena ZASP določa:

(2) Določbe tega zakona o sestavinah avtorskega dela, o domnevi avtorstva, soavtorjih, avtorjih združenih del, vsebini materialnih avtorskih pravic in drugih pravic avtorja, razmerju med avtorsko in lastninsko pravico, vsebinskih omejitvah avtorske pravice, začetku in učinku teka rokov pri trajanju avtorske pravice ter avtorski pravici v pravnem prometu (1. in 2. oddelek Tretjega poglavja tega zakona) se smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice, razen če je v Petem poglavju tega zakona določeno drugače.

procesa, poleg tega pa tudi posredovanje, predstavitev ter širjenje umetnine javnosti, občinstvu¹². Iz navedenega izhaja, da je z 59. členom Ustave obseženo tudi razširjanje različnih znanstvenih in umetniških del širši javnosti, kar je namen 8. in 9. člena Direktive 2019/790/EU, ki ju delno prenašajo določbe 6., 18. in 24. člen predlaganega zakona (novi 50.e, 50.f in 50.g člen, 2. točka novega četrtega odstavka 114. člena in 2. točka novega drugega odstavka 141.g člena). S predlagano ureditvijo se zasleduje cilj, da se ustanovam za varstvo kulturne dediščine (javno dostopni arhivi, knjižnice, muzeji, ustanove filmske ali avdio dediščine, javne RTV organizacije), kadar ni reprezentativne kolektivne organizacije imetnikov pravic, s katero bi lahko uredile avtorske in sorodne pravice, omogoči, da lahko v okviru vsebinske omejitve avtorske in sorodnih pravic nekomercialno (»če to ni namenjeno doseganju posredne ali neposredne gospodarske koristi«) reproducirajo v elektronski obliki in omogočijo širši javnosti dostop do del izven pravnega prometa, ki jih imajo trajno v svojih zbirkah, in sicer z dajanjem na voljo javnosti na nekomercialnih spletnih straneh. Širša javnost bo imela zato lažji dostop do del izven pravnega prometa, ki jih imajo ustanove za varstvo kulturne dediščine trajno v svojih zbirkah.

Nova vsebinska omejitev avtorske in sorodnih pravic v primeru del izven pravnega prometa je nujna, saj cilja, ki ga zasledujejo 59. člen Ustave in 8. ter 9. člen Direktive 2019/790/EU, ni mogoče doseči z drugimi ukrepi ali na drugačen način. Do del izven pravnega prometa, ki jih imajo ustanove za varstvo kulturne dediščine trajno v svojih zbirkah, ni mogoče dostopati na trgu, saj jih na trgu ni več ali pa nikoli niso bila na trgu. Zato lahko širša javnost do njih dostopa le v prostorih teh ustanov in kadar so ta dela razstavljena. Brez predlaganih določb o vsebinskih omejitvah avtorske in sorodnih pravic za dela izven pravnega prometa ni mogoče doseči cilja, da se ustanovam za varstvo kulturne dediščine olajša razširjanje del izven pravnega prometa z njihovim dajanjem na voljo javnosti (objavo na spletu), in širši javnosti omogoči lažji dostop do del izven pravnega prometa, ki jih imajo te ustanove trajno v svojih zbirkah. Če ni reprezentativne kolektivne organizacije imetnikov pravic, s katero bi lahko ustanove za varstvo kulturne dediščine uredile avtorske in sorodne pravice, morajo pravice za želeno uporabo del izven pravnega prometa urejati individualno, z vsakim posameznim imetnikom pravic posebej, saj brez pridobitve dovoljenja imetnikov pravic del ne sme dati na voljo javnosti in jih reproducirati za ta namen. Za ustanovo za varstvo kulturne dediščine individualno urejanje avtorske in sorodnih pravic in iskanje imetnikov pravic na vsakem posameznem delu ali predmetu varstva sorodnih pravic v praksi ni izvedljivo, saj, če delo ni več dostopno na trgu, ne more vzpostaviti stika niti s prodajalci ali distributerji, ki imajo praviloma podatke o imetnikih pravic na takem delu (na primer o založbi, ki je izdala knjigo), in tudi ne z imetnikom pravic.

Predlagane rešitve so primerne in sorazmerne, saj se posega v avtorske in sorodne pravice le toliko, kot je to potrebno, da se doseže cilj olajšanega dostopa širše javnosti do del izven pravnega prometa, ki jih imajo ustanove za varstvo kulturne dediščine trajno v svojih zbirkah, in sicer z možnostjo virtualnega ogleda del izven pravnega prometa na spletu. Vsebinska omejitev pravic se lahko uporabi le, če ni reprezentativne kolektivne organizacije, pri kateri bi lahko ustanova za varstvo kulturne dediščine uredila avtorske in sorodne pravice. Omejena je na ozek krog ustanov za varstvo kulturne dediščine in na tista avtorska dela in predmete sorodnih pravic, ki imajo status dela izven pravnega prometa, pri čemer ne obsega del in predmetov varstva oseb iz tretjih držav (razen če je kolektivna organizacija reprezentativna zanje). Omejena je na reproduciranje del v elektronski obliki in dajanje na voljo javnosti, vključno s predelavo baz podatkov za ta namen, vendar le na nekomercialni spletni strani in nekomercialno (»če to ni namenjeno doseganju posredne ali neposredne gospodarske koristi«), zato ustanove za varstvo kulturne dediščine ne bodo pridobivale premoženjske koristi. Ker se omejitev nanaša na dela, ki niso v pravnem prometu, in jih imetniki pravic gospodarsko ne izkoriščajo, se s predlagano ureditvijo ne posega nesorazmerno v pravice imetnikov avtorske in sorodnih pravic. Poleg tega lahko avtor kadarkoli, tudi če se njegovo delo že uporablja kot delo izven pravnega prometa, prepove tako uporabo in svoje delo izključi iz uporabe kot delo izven pravnega prometa, s čimer je varovan njegov interes, da odloča o uporabi svojih del, vključno s tem, da gospodarsko izkorišča svoje delo. Z določbami o obveznosti ustanove za varstvo kulturne dediščine, da obvešča o nameravani uporabi na javno dostopnem spletnem portalu EUIPO se zagotavlja, da lahko avtor ali drug imetnik pravice na enem mestu preveri, ali kdo namerava uporabiti njegovo delo kot delo izven pravnega prometa, in prepreči tako uporabo.

¹² Avbelj, Matej et al. Komentar Ustave Republike Slovenije, Nova Gorica: Nova univerza, Evropska pravna fakulteta, 2019, str. 504 (opomba 13)

c) besedilno in podatkovno rudarjenje, vključno z besedilnim in podatkovnim rudarjenjem za namene znanstvenega raziskovanja (8., 18., 24. in 26. člen predlaganega zakona)

V 8. členu predlaganega zakona se z novim 57.a členom ureja nova vsebinska omejitev avtorske in sorodnih pravice za besedilno in podatkovno rudarjenje, z novim 57.b členom pa besedilno in podatkovno rudarjenje za namene znanstvenega raziskovanja.

V 57.a členu je določen pojem besedilno in podatkovno rudarjenje ter vsebinska omejitev pravic za namene besedilnega in podatkovnega rudarjenja. Besedilno in podatkovno rudarjenje pomeni vsako avtomatizirano analitično tehniko, katere namen je analiziranje besedila in podatkov v elektronski obliki, da se ustvarijo informacije, kot so vzorci, trendi in korelacije. Za namene besedilnega in podatkovnega rudarjenja je prosto (brez dovoljenja imetnika pravice in brez plačila imetniku pravice) reproduciranje del, do katerih se zakonito dostopa. Besedilno in podatkovno rudarjenje v obsegu vsebinske omejitve pravic je zato dovoljeno le na tistih delih in predmetih varstva sorodnih pravic, do katerih se zakonito dostopa (na primer, če je dostop do baze podatkov omejen proti plačilu in z geslom, je za zakonit dostop potrebno plačilo imetniku pravic in dostopanje z geslom). V novem 57.a členu je določena splošna vsebinska omejitev pravic za besedilno in podatkovno rudarjenje, ki jo lahko pod pogoji, ki so določeni v 57.a členu uporabi kdorkoli, tudi če jo uporabi za komercialne namene. Primerki del, ki so narejeni v obsegu te vsebinske omejitve pravic, se lahko hranijo, dokler je to potrebno za namene besedilnega in podatkovnega rudarjenja (nato se izbrišejo oziroma uničijo). Pri tej vsebinski omejitvi pravic si lahko avtor oziroma imetnik pravice pridrži pravico do uporabe dela oziroma izrecno in na ustrezen način navede, da ne dovoli besedilnega in podatkovnega rudarjenja, kot so na primer uporaba strojno berljivih sredstev, če je delo javno dostopno na spletu. Če je avtor prepovedal besedilno in podatkovno rudarjenje, se ne sme uporabiti vsebinska omejitev pravic za (splošno) besedilno in podatkovno rudarjenje.

V novem 57.b členu so določeni pogoji za besedilno in podatkovno rudarjenje za namene znanstvenega raziskovanja, ki ga lahko izvajajo samo raziskovalne organizacije in ustanove za varstvo kulturne dediščine (to so javno dostopni arhivi, knjižnice, muzeji, ustanove filmske ali avdio dediščine in javne RTV organizacije), in sicer pod strožjimi pogoji iz 47.b člena. Za raziskovalno organizacijo po predlaganem zakonu štejejo univerze, vključno s svojimi knjižnicami, raziskovalne organizacije, javne raziskovalne organizacije in druge pravne osebe, ki po predpisih, ki urejajo znanstveno, raziskovalno ali izobraževalno dejavnost, kot glavni cilj izvajajo znanstvene raziskave ali izobraževalne dejavnosti, ki vključujejo tudi izvajanje znanstvenih raziskav. Te znanstvene raziskave ali izobraževalne dejavnosti morajo izvajati na nepridobitni osnovi ali s ponovnim vlaganjem vsega dobička v svoje znanstvene raziskave. Za raziskovalno organizacijo po predlaganem zakonu ne šteje raziskovalna organizacija, na katero ima pravna oseba zasebnega prava odločilen vpliv, ki ji omogoča prednostni dostop do teh rezultatov raziskav. Enako kot pri splošni vsebinski omejitvi pravic besedilnega in podatkovnega rudarjenja, je nujno, da raziskovalna organizacija ali ustanova za varstvo kulturne dediščine zakonito dostopa do besedil in podatkov, na katerih izvaja besedilno in podatkovno rudarjenje za namene znanstvenega raziskovanja. Tudi pri tej vsebinski omejitvi pravic se lahko primerki del, ki so narejeni v obsegu te vsebinske omejitve pravic, hranijo, dokler je to potrebno za namene besedilnega in podatkovnega rudarjenja, in sicer vključno za namene preverjanja rezultatov raziskave, za katero je bilo besedilno in podatkovno rudarjenje izvedeno (nato se izbrišejo oziroma uničijo). Vendar pa so pri tej vsebinski omejitvi pravic določeni strožji pogoji hrambe teh primerkov del, saj jih morajo raziskovalne organizacije in ustanove za varstvo kulturne dediščine hraniti v varnem okolju, ki preprečuje neupravičenim osebam dostop do teh primerkov. Pri tej vsebinski omejitvi pravic si avtor ne more pridržati pravic za uporabo dela in ne sme prepovedati besedilnega in podatkovnega rudarjenja za namene znanstvenega raziskovanja, lahko pa uporabi ukrepe za zagotovitev varnosti in celovitosti omrežij in podatkovnih zbirk, na katerih so naložena dela. Taki ukrepi ne presegajo tistega, kar je potrebno za doseg tega cilja. Avtor pa ne more s pogodbo določiti pogojev, ki so v nasprotju z novim 47.b členom – taka pogodbeno določila so nična.

Določbe o vsebinskih omejitvah avtorske pravice se na podlagi drugega odstavka 4. člena ZASP¹³ smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice, razen če je v Petem poglavju ZASP, ki ureja sorodne

¹³ Drugi odstavek 4. člena ZASP določa:

(2) Določbe tega zakona o sestavinah avtorskega dela, o domnevi avtorstva, soavtorjih, avtorjih združenih del, vsebini materialnih avtorskih pravic in drugih pravic avtorja, razmerju med avtorsko in lastninsko pravico, vsebinskih omejitvah avtorske pravice, začetku in učinku teka rokov pri trajanju avtorske pravice ter avtorski pravici v pravnem prometu (1. in 2. oddelek

pravice, določeno drugače, zato se bosta obe novi vsebinski omejitvi avtorske pravice za besedilno in podatkovno rudarjenje smiselno uporabljala tudi za predmete varstva sorodnih pravic. Zaradi sistematične umestitve določb ZASP o računalniških programih in o podatkovnih bazah v druge dele ZASP, je pri določbah o računalniških programih in določbah o podatkovnih bazah določena navezava na ti novi vsebinski omejitvi pravic. S predlagano 3. točko novega četrtega odstavka 114. člena (18. člen predlaganega zakona) je dovoljeno, da upravičeni uporabnik primerka računalniškega programa v primeru (splošnega) besedilnega in podatkovnega rudarjenja, če so izpolnjeni pogoji iz 57.a člena, izvrši dejanja iz 1. in 2. točke prvega odstavka 113. člena (na primer reproduciranje sestavnega dela računalniškega programa ali prilagoditev računalniškega programa), ne pa tudi v primeru besedilnega in podatkovnega rudarjenja za namene znanstvenega raziskovanja iz 57.b člena. S predlaganima 3. in 4. točko novega drugega odstavka 141.g člena (24. člen predlaganega zakona) je dovoljena tudi uporaba objavljene (neoriginalne) podatkovne baze, v primeru besedilnega in podatkovnega rudarjenja, če so izpolnjeni pogoji iz 57.a člena ali 57.b člena. Pri tem je treba upoštevati, da si lahko avtor po 57.a členu pridrži pravico uporabe in ne dovoli besedilnega in podatkovnega rudarjenja (razen za namene znanstvenega raziskovanja). Ker lahko avtor uporabi tehnične ukrepe iz 166.a člena ZASP, se ustrezno spreminja in dopolnjuje 166.c člen (26. člen predlaganega zakona), da se uporabniku, ki je upravičen do uporabe dela v obsegu novih vsebinskih omejitev avtorske in sorodnih pravic omogoči uveljavitev teh omejitev pravic.

Predlagani novi vsebinski omejitvi avtorske in sorodnih pravic za besedilno in podatkovno rudarjenje sta legitimni in ustavno dopustni, saj se avtorske in sorodne pravice omejujejo zaradi svobode izražanja (39. člen Ustave¹⁴), pa tudi zaradi svobodne gospodarske pobude oziroma podjetništva (74. člen Ustave¹⁵), ker se besedilno in podatkovno rudarjenje lahko izvaja tudi za komercialne namene, in svobode znanosti in umetnosti (59. člen Ustave¹⁶), ki zajema tako znanstvene objave kot tudi znanstveno poučevanje, sam postopek znanstvenega raziskovanja, pa tudi njegov rezultat¹⁷. Kot izhaja iz Komentarja Ustave Republike Slovenije¹⁸, ustavno pravo svobode izražanja ne dovoljuje, da bi se ljudem preprečevalo govoriti, pisati ali drugače komunicirati, dostopati do informacij, izmenjevati mnenja in svobodno oblikovati stališča in prepričanja, končno pa na njihovem temelju svobodno in demokratično odločati o vseh skupnih zadevah družbenega življenja. Iz Komentarja Ustave Republike Slovenije¹⁹ izhaja tudi: »Svoboda izražanja izhaja iz svobode misli (mišljenja), idej, mnenj in svobode vesti. Zajema pisano in govorno besedo, radio, televizijo (avdiovizualne medije), slike, risbe, podobe, umetnost, satiro ter vse oblike (medijske, tehnične) posredovanja sporočil v okviru zasebnega in javnega sporočanja, naslavljanja in komuniciranja. Vključuje tako sprejemanje kot posredovanje informacij (ta beseda bo uporabljena tudi kot skupna za izjave, sporočila, ideje, mnenja, stališča, ipd.).«. Kot izhaja iz 18. uvodne izjave Direktive 2019/790/ES, tehnike besedilnega in podatkovnega rudarjenja pogosto uporabljajo zasebni in javni subjekti za analiziranje velikih količin podatkov na različnih področjih življenja in za različne namene, tudi za vladne službe, zapletene poslovne odločitve in razvoj novih aplikacij ali tehnologij. Namen vsebinskih omejitev pravic za besedilno in podatkovno rudarjenje je zagotoviti večjo pravno varnost in spodbuditi inovacije, tudi v zasebnem sektorju. Z besedilnim in podatkovnim rudarjenjem se iščejo in sprejemajo različni podatki ter reproducirajo gradiva, ki jih vsebujejo (med njimi so lahko tudi varovana dela, na primer baze podatkov), zato da se jih uporabi za izražanje svoje ideje in ugotovitev.

Tretjega poglavja tega zakona) se smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice, razen če je v Petem poglavju tega zakona določeno drugače.

¹⁴ 39. člen Ustave določa:

Zagotovljena je svoboda izražanja misli, govora in javnega nastopanja, tiska in drugih oblik javnega obveščanja in izražanja. Vsakdo lahko svobodno zbira, sprejema in širi vesti in mnenja.

Vsakdo ima pravico dobiti informacijo javnega značaja, za katero ima v zakonu utemeljen pravni interes, razen v primerih, ki jih določa zakon.

¹⁵ 74. Člen Ustave določa.

Gospodarska pobuda je svobodna.

Zakon določa pogoje za ustanavljanje gospodarskih organizacij. Gospodarska dejavnost se ne sme izvajati v nasprotju z javno koristjo.

Prepovedana so dejanja nelojalne konkurence in dejanja, ki v nasprotju z zakonom omejujejo konkurenco.

¹⁶ 59. člen Ustave določa:

Zagotovljena je svoboda znanstvenega in umetniškega ustvarjanja.

¹⁷ Povzeto po Komentarju Ustave Republike Slovenije, Matej Avbelj et al, uredil Matej Avbelj, Nova Gorica : Nova univerza, Evropska pravna fakulteta, 2019, str. 505 (tč. 16)

¹⁸ Komentar Ustave Republike Slovenije, Matej Avbelj et al, uredil Matej Avbelj, Nova Gorica : Nova univerza, Evropska pravna fakulteta, 2019, str. 373 (del tč. 9)

¹⁹ Komentar Ustave Republike Slovenije, Matej Avbelj et al, uredil Matej Avbelj, Nova Gorica : Nova univerza, Evropska pravna fakulteta, 2019, str. 374 (tč. 14)

Predlagani novi vsebinski omejitvi pravic za besedilno in podatkovno rudarjenje sta nujni, saj brez posega v avtorske in sorodne pravice ali z drugimi ukrepi ali na drug način ni mogoče doseči cilja, da se lahko besedilno in podatkovno rudarjenje izvaja (avtomatizirano) na delih, do katerih se zakonito dostopa (na primer dostop proti plačilu in pod geslom do baze podatkov z znanstvenimi članki). Uvedba novih vsebinskih omejitev avtorske in sorodnih pravic je nujna, da se zagotovi pravna varnost tistim, ki izvajajo besedilno in podatkovno rudarjenje, saj ti ne morejo pridobivati dovoljenj za uporabo vseh del, ki so na spletu, od posameznih imetnikov pravic.

Predlagane rešitve so primerne in sorazmerne, saj se v avtorske in sorodne pravice posega le toliko, kot je to nujno potrebno za doseg cilja – pravne varnosti tistih, ki izvajajo besedilno in podatkovno rudarjenje (splošno ali za namene znanstvenega raziskovanja), da se lahko svobodno izrazijo o svojih idejah in ugotovitvah o podatkih, pridobljenih z besedilnim in podatkovnim rudarjenjem. Pri vsebinski omejitvi avtorske in sorodnih pravic za (splošno) besedilno in podatkovno rudarjenje je omogočeno, da avtor prepove besedilno in podatkovno rudarjenje (na določenem delu ali vseh delih), vendar pa mora to storiti na ustrezen način, kot na primer s strojno berljivimi sredstvi, če je delo javno dostopno na spletu, da se lahko z avtomatizirano analitično tehniko zazna ta prepoved. Primerki del, narejeni v obsegu novih vsebinskih omejitev pravic, se lahko hranijo le, dokler je to potrebno za namene besedilnega in podatkovnega rudarjenja, potem pa se morajo izbrisati oziroma uničiti in se ne smejo uporabiti za kakšno drugo analizo ali raziskavo. S tako ureditvijo se varuje interes imetnikov pravic, saj morajo biti za uporabo podatkov za drugo raziskavo, ponovno izpolnjeni pogoji za besedilno in podatkovno rudarjenje, vključno z zakonitim dostopom do teh del in predmetov varstva. Poleg tega je treba pri besedilnem in podatkovnem rudarjenju za namene znanstvenega raziskovanja, primerke del hraniti v varnem okolju, ki preprečuje neupravičenim osebam dostop do teh primerkov, s čimer se varuje interes imetnika pravice za preprečitev neupravičene uporabe podatkov, pridobljenih z besedilnim in podatkovnim rudarjenjem. Ker avtor ne sme prepovedati besedilnega in podatkovnega rudarjenja za namene znanstvenega raziskovanja, je to dovoljeno le v obsegu, ki ga zahteva namen znanstvenega raziskovanja, ki ga izvajajo le raziskovalne organizacije in ustanove za varstvo kulturne dediščine, ter če se izvaja na nepridobitni osnovi (znanstvene raziskave, izvedene na nepridobitni osnovi ali s ponovnim vlaganjem vsega dobička v svoje znanstvene raziskave). Avtor pa lahko pri besedilnem in podatkovnem rudarjenju za namene znanstvenega raziskovanja uporabi ukrepe za zagotovitev varnosti in celovitosti omrežij in podatkovnih zbirk, na katerih so naložena dela, ki pa ne smejo presejati tistega, kar je potrebno za doseg tega cilja.

č) ohranjanje kulturne dediščine (8., 18., 24. in 26. člen predlaganega zakona)

V 8. členu predlaganega zakona se z novim 57.c členom uvaja nova vsebinska omejitev avtorske pravice, ki ustanovam za varstvo kulturne dediščine (to so javno dostopni arhivi, knjižnice, muzeji, ustanove filmske ali avdio dediščine in javne RTV organizacije) omogoča, da lahko za namen ohranjanja kulturne dediščine in, kolikor je to za tako ohranjanje potrebno, prosto (brez dovoljenja imetnika pravice in brez plačila imetniku pravice) reproducirajo dela, ki jih imajo trajno v svojih zbirkah. Ker določba ne vsebuje omejitev glede oblike reproduciranja, zato se lahko za namen ohranjanja kulturne dediščine reproducira delo v katerikoli obliki in na kateremkoli mediju. Pogodbena določila, ki so v nasprotju s tem, so nična.

Določbe o vsebinskih omejitvah avtorske pravice se na podlagi drugega odstavka 4. člena ZASP²⁰ smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice, razen če je v Petem poglavju ZASP, ki ureja sorodne pravice, določeno drugače, zato se bo nova vsebinska omejitev avtorske pravice za ohranjanje kulturne dediščine uporabljala tudi za predmete varstva sorodnih pravic. Zaradi sistematične umestitve določb ZASP o računalniških programih in o podatkovnih bazah v druge dele ZASP, je pri določbah o računalniških programih in določbah o podatkovnih bazah določena navezava na to novo vsebinsko omejitev pravic. S predlagano 4. točko novega četrtega odstavka 114. člena (18. člen predlaganega zakona) je dovoljeno, da upravičeni uporabnik primerka računalniškega programa v primeru

²⁰ Drugi odstavek 4. člena ZASP določa:

(2) Določbe tega zakona o sestavinah avtorskega dela, o domnevi avtorstva, soavtorjih, avtorjih združenih del, vsebini materialnih avtorskih pravic in drugih pravic avtorja, razmerju med avtorsko in lastninsko pravico, vsebinskih omejitvah avtorske pravice, začetku in učinku teka rokov pri trajanju avtorske pravice ter avtorski pravici v pravnem prometu (1. in 2. oddelek Tretjega poglavja tega zakona) se smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice, razen če je v Petem poglavju tega zakona določeno drugače.

ohranjanja kulturne dediščine, če so izpolnjeni pogoji iz 57.c člena, izvrši dejanja iz 1. točke prvega odstavka 113. člena (na primer muzej bo lahko reproduciral sestavni del računalniškega programa). S predlagano 5. točko novega drugega odstavka 141.g člena (24. člen predlaganega zakona) pa je dovoljena tudi uporaba objavljene (neoriginalne) podatkovne baze v primeru ohranjanja kulturne dediščine, če so izpolnjeni pogoji iz 57.c člena. Zato bo lahko na primer muzej za namene ohranjanja kulturne dediščine in, kolikor je to za tako ohranjanje potrebno, prosto reproduciral podatkovno bazo, ki jo ima trajno v svoji zbirki. Ker lahko avtor uporabi tehnične ukrepe iz 166.a člena ZASP, se ustrezno spreminja in dopolnjuje 166.c člen (26. člen predlaganega zakona), da se uporabniku, ki je upravičen do uporabe dela v obsegu novih vsebinskih omejitev avtorske in sorodnih pravic omogoči uveljavitev teh omejitev pravic.

Predlagana nova vsebinska omejitev avtorske in sorodnih pravic za ohranjanje kulturne dediščine je legitimna in ustavno dopustna, saj se avtorske in sorodne pravice omejujejo zaradi ohranjanja kulturne dediščine. Ustava v 5. členu²¹ med drugim določa, da država skrbi za ohranjanje naravnega bogastva in kulturne dediščine ter ustvarja možnosti za skladen civilizacijski in kulturni razvoj Slovenije. Ustava v 73. členu²² med drugim določa, da država in lokalne skupnosti skrbijo za ohranjanje kulturne dediščine. Za namen ohranjanja kulturne dediščine se zato lahko poseže v ustavno varovane avtorske in sorodne pravice, saj se s tem zasleduje cilj, da se dela, ki tvorijo kulturno dediščino, ohranijo za nadaljnje rodove in da se tudi prihodnjim generacijam omogoči, da se z njo seznanijo.

Predlagana rešitev je nujna, saj brez posega v avtorske in sorodne pravice ni mogoče zagotoviti ohranjanja kulturne dediščine, zlasti kadar ustanove za varstvo kulturne dediščine, med katere spadajo javno dostopni arhivi, knjižnice, muzeji, ustanove filmske ali avdio dediščine in javne RTV organizacije, hranijo trajno v svojih zbirkah novejša dela. Ustanove za varstvo kulturne dediščine hranijo trajno v svojih zbirkah različna avtorska dela in predmete sorodnih pravic. Če je trajanje varstva že poteklo, jih lahko prosto uporabljajo. Če trajanje varstva še ni poteklo, pa se lahko delo uporablja v skladu z dovoljenjem imetnika ali v obsegu vsebinskih omejitev avtorske in sorodnih pravic. V skladu s tretjim odstavkom 50. člena ZASP²³ lahko javni arhivi, javne knjižnice, muzeji ter izobraževalne in znanstvene ustanove za lastne potrebe prosto reproducirajo delo na kateremkoli nosilcu, če to storijo iz lastnega primerka in če pri tem nimajo namena dosepati neposredne ali posredne gospodarske koristi in če so izpolnjeni drugi pogoji. Ustanove za varstvo kulturne dediščine imajo lahko trajno v svojih zbirkah več tisoč del in iz različnih držav, zato je zanje uporaba avtorskih del in predmetov varstva sorodnih pravic v obsegu, ki je širši od obstoječih vsebinskih omejitev avtorske in sorodnih pravic, zanje zelo otežena, saj morajo za to pridobiti ustrezno dovoljenje imetnikov pravic. Nova vsebinska omejitev avtorske in sorodnih pravic je nujna, da se ustanovam za varstvo kulturne dediščine omogoči, da lahko za namen ohranjanja kulturne dediščine in, kolikor je to za tako ohranjanje potrebno, prosto reproducirajo katerakoli dela (tudi na primer reproduciranje računalniškega programa) in predmete varstva sorodnih pravic, ki jih imajo trajno v svojih zbirkah, v

²¹ 5. člen Ustave določa:

Država na svojem ozemlju varuje človekove pravice in temeljne svoboščine. Varuje in zagotavlja pravice avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti. Skrbi za avtohtone slovenske narodne manjšine v sosednjih državah, za slovenske izseljence in zdomce, ter pospešuje njihove stike z domovino. Skrbi za ohranjanje naravnega bogastva in kulturne dediščine ter ustvarja možnosti za skladen civilizacijski in kulturni razvoj Slovenije.

Slovinci brez slovenskega državljanstva lahko uživajo v Sloveniji posebne pravice in ugodnosti. Vrsto in obseg teh pravic in ugodnosti določa zakon.

²² Vsakdo je dolžan v skladu z zakonom varovati naravne znamenitosti in redkosti ter kulturne spomenike.

Država in lokalne skupnosti skrbijo za ohranjanje naravne in kulturne dediščine.

²³ 50. člen ZASP ureja privatno in drugo lastno reproduciranje:

(1) Ob upoštevanju 37. člena tega zakona je reproduciranje že objavljenega dela prosto, če je izvršeno v največ treh primerkih in če so izpolnjeni pogoji iz drugega ali tretjega odstavka tega člena.

(2) Fizična oseba lahko prosto reproducira delo

1. na papirju ali podobnem nosilcu z uporabo fotokopiranja ali druge fotografske tehnike s podobnimi učinki,

2. na katerem koli drugem nosilcu, če to stori za privatno uporabo, če primerki niso izročeni ali priobčeni v javnosti in če pri tem nima namena dosepati neposredne ali posredne gospodarske koristi.

(3) Javni arhivi, javne knjižnice, muzeji ter izobraževalne in znanstvene ustanove lahko za lastne potrebe prosto reproducirajo delo na kateremkoli nosilcu, če to storijo iz lastnega primerka in če pri tem nimajo namena dosepati neposredne ali posredne gospodarske koristi.

(4) Reproduciranje po prejšnjih odstavkih tega člena ni dovoljeno glede pisanih del v obsegu celotne knjige, grafičnih izdaj glasbenih del, elektronskih baz podatkov in računalniških programov ter v obliki izvedbe arhitekturnega objekta, če ni s tem zakonom ali s pogodbo drugače določeno.

(5) Ne glede na prejšnji odstavek je pod pogoji iz prvega odstavka tega člena prosto:

1. reproducirati pisano delo v obsegu celotne knjige, če je njena naklada izčrpana že najmanj dve leti;

2. reproducirati grafično izdajo glasbenega dela z ročnim prepisovanjem.

katerikoli obliki in na kateremkoli mediju. Tako se bo zagotovilo, da se kulturna dediščina reši oziroma ohrani tudi v primeru, ko bi se zaradi materiala ali tehnološke zastarelosti izvirnega nosilca lahko tako delo izgubilo (na primer računalniški programi, shranjeni na disketah).

Predlagana rešitev je primerna in sorazmerna, saj posega v avtorsko in sorodne pravice le toliko, kot je to potrebno, da se doseže cilj, ki ga zasledujeta Ustava in Direktiva 2019/790/EU, to je ohranjanje kulturne dediščine za naslednje rodove. V avtorsko in sorodne pravice se posega le toliko, da se za namen ohranjanja kulturne dediščine omogoča prosto reproduciranje in v potrebnem obsegu, ki bo omogočal ohranjanje kulturne dediščine tudi z novimi tehnologijami, ki omogočajo pretvorbo v druge formate in oblike, ter v obsegu, potrebnim za namen ohranjanja kulturne dediščine. Nova vsebinska omejitev avtorske in sorodnih pravic bo omogočala prosto reproduciranje le ustanovam za varstvo kulturne dediščine in le za tista dela in predmete sorodnih pravic, ki jih imajo te ustanove trajno v svojih zbirkah. Prosto reproduciranje je omejeno le na obseg, ki ga upravičuje javni interes ohranjanja kulturne dediščine za naslednje rodove, in ne omogoča drugačnih načinov uporabe varovanih del, zato je taka omejitev pravičen in sorazmeren poseg v avtorske in sorodne pravice. Če bodo ustanove za varstvo kulturne dediščine želele uporabljati varovana dela na druge načine, ki niso obseženi z vsebinskimi omejitvami pravic, bo za tako uporabo še naprej potrebovala predhodno in ustrezno dovoljenje imetnikov pravic.

d) pastiš (7. člen v povezavi s 25. členom predlaganega zakona (163.e člen))

S 7. členom se spreminja 53. člen ZASP tako, da se v določbo o prosti predelavi kot vsebinski omejitvi avtorske pravice doda, da je prosta predelava dela tudi v pastiš, in ne le v parodijo ali karikaturu (če to ne ustvari ali utegne ustvariti zmede glede izvora dela). Predlagana sprememba je povezana s 25. členom predlaganega zakona (novi 163.e člen), s katerim se prenašajo določbe 17. člena Direktive 2019/790/EU o priobčitvi javnosti v okviru storitev deljenja vsebin na spletu. Določba je nujna zaradi prenosa določbe b) točke sedmega odstavka 17. člena Direktive 2019/790/EU, saj morajo države članice zagotoviti, da se lahko uporabniki pri nalaganju na strežnik in dajanju na voljo vsebin, ki jih ustvarijo uporabniki na področju storitev deljenja vsebin na spletu, zanesejo na izjeme ali omejitve v namene karikature, parodije ali pastiša.

S tako ureditvijo se zagotavlja uporabnikom avtorskih del svobodo izražanja in svobodo umetnosti. Določbe 60. člena Ustave zagotavljajo varstvo pravic iz ustvarjalnosti (zagotovljeno je varstvo avtorskih in drugih pravic, ki izvirajo iz umetniške, znanstvene, raziskovalne in izumiteljske dejavnosti). Hkrati pa določbe 39. člena Ustave zagotavljajo svobodo izražanja in določbe 59. člena Ustave svobodo znanosti in umetnosti. Tudi 11. in 13. člen Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (UL C št. 326 z dne 26. 10. 2012, str. 391) zagotavljata svobodo izražanja in obveščanja ter svobodo umetnosti in znanosti. S predlagano spremembo se omogoča predelava nekega avtorskega dela ali več del (brez dovoljenja in brez plačila avtorju) v pastiš, ki je delo, ki posnema stil ali značilnosti drugega dela ali več drugih del. Predlagana dodatna vsebinska omejitev avtorske pravice je legitimen, sorazmeren, primeren in nujen poseg, da se zagotovi uporabnikom svoboda izražanja in svoboda umetnosti. Direktiva 2001/29/ES dovoljuje to omejitev avtorske pravice v k) točki tretjega odstavka 5. člena. ZASP v 53. členu že določa, da je predelava (v parodijo ali karikaturu) prosta le, če to ne ustvari ali utegne ustvariti zmede glede izvora dela, to pa velja tudi za predlagano predelavo v pastiš. Poleg tega ZASP vsebuje določbo o tristopenjskem testu v 46. členu, ki določa splošno pravilo o dopustnosti vsebinskih omejitev avtorske pravice, ki ga je treba upoštevati v vsakem posameznem primeru uporabe vsebinske omejitve avtorske pravice, tudi v primerih iz 53. člena ZASP. Poseg v avtorsko in sorodne pravice (določbe o vsebinskih omejitvah avtorske pravice se v skladu z drugim odstavkom 4. člena ZASP smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice, razen če je v petem poglavju ZASP določeno drugače) je zato sorazmeren in primeren, saj se posega v avtorsko in sorodne pravice le toliko, kot je nujno potrebno, da se zagotovi svoboda izražanja in svoboda umetnosti. Poseg v avtorsko in sorodne pravice je nujen, ker brez njega ni mogoče zagotoviti svobode izražanja in svobode umetnosti.

- prenos drugih določb o boljši praksi licenciranja in zagotovitvi širšega dostopa do vsebin ter o nekaterih ukrepih za oblikovanje dobro delujočega trga za avtorsko pravico

a) alternativno reševanje sporov (13. člen predlaganega zakona)

Določa se možnost posredovanja mediatorja ali uporabe katerekoli druge oblike alternativnega reševanja sporov med avtorji in uporabniki. Primeroma (odprt krog) so naštetih nekateri spori. Na zahtevo avtorja lahko te postopke začne tudi reprezentativno združenje avtorjev. Drugačna pogodbena določila so nična.

b) potek varstva del vizualne umetnosti (9. člen predlaganega zakona)

Določa se, da s potekom roka trajanja avtorske pravice na delu vizualne umetnosti preneha varstvo primerkov, ki so nastali z reproduciranjem tega dela (razen če tak primerek izpolnjuje pogoje za (novo) avtorsko delo). ZASP že zdaj ne omogoča, da bi po preteku trajanja varstva nekega dela primerki, ki so nastali z reproduciranjem tega dela, še naprej uživali varstvo, razen, če bi z vključitvijo in predelavo primerka dela v drugo delo nastalo novo avtorsko delo. Nova določba zato ne bo vplivala na razmere v Republiki Sloveniji.

c) nova pravica založnika medijske publikacije (23. člen predlaganega zakona)

Določena je nova sorodna pravica založnika medijske publikacije. Če ponudnik storitev informacijske družbe po določbah zakona, ki ureja elektronsko poslovanje na trgu, na spletu uporabi medijsko publikacijo, ima njen založnik, ki ima sedež v državi članici Evropske unije, izključno pravico: 1. reproduciranja svoje medijske publikacije; 2. dajanja na voljo javnosti svoje medijske publikacije.

Določen je nov pojem »medijska publikacija«: za medijsko publikacijo po tem zakonu šteje zbirka, sestavljena pretežno iz literarnih del novinarske narave, ki lahko vključuje tudi druga avtorska dela ali predmete sorodnih pravic, in ki: 1. predstavlja posamezni del v periodični ali redno posodabljeni publikaciji pod enakim naslovom, kot je časopis ali revija splošnega ali posebnega interesa; 2. ima namen splošno javnost obveščati o novicah ali drugih temah ter 3. je objavljena v kateremkoli mediju na pobudo ponudnika storitve, ki je zanj uredniško odgovoren in ga nadzira. Za medijske publikacije ne štejejo periodične publikacije, ki se objavijo v znanstvene ali akademske namene, kot so znanstvene revije. Ker so te periodične publikacije izključene, založnik na primer znanstvene revije na tej reviji nima nove sorodne pravice.

Določen je obseg pravic: novi pravici ne obsegata zasebne ali nekomercialne uporabe medijskih publikacij, kadar jih uporabljajo posamezni uporabniki, dejanja vstavljanja hiperpovezave in tudi ne uporabe posameznih besed ali zelo kratkih izvlečkov iz medijske publikacije. Založnik medijske publikacije tudi ne more uveljavljati novih pravic zoper avtorja, katerega avtorsko delo je vključeno v medijsko publikacijo, ali imetnika sorodne pravice, katerega predmet sorodne pravice je vključen v medijsko publikacijo, in tudi ne preprečiti avtorju ali imetniku sorodne pravice, da isto avtorsko delo ali isti predmet sorodne pravice uporablja neodvisno od založnikove medijske publikacije, v katero je to delo ali predmet sorodne pravice vključen. Založnik medijske publikacije svojih novih pravic ne more uveljavljati zoper drugega uporabnika, ki je na podlagi neizključnega prenosa pridobil pravice za uporabo istega dela ali predmeta sorodne pravice, ki je na podlagi neizključnega prenosa pravic vključeno v založnikovo medijsko publikacijo (na primer, če je založnik medijske publikacije z neizključnim prenosom pravic od avtorja pridobil pravice za uporabo fotografije v medijski publikaciji, ne more preprečiti drugemu uporabniku, da na podlagi neizključnega prenosa pravic od istega avtorja uporabi isto fotografijo). Založnik medijske publikacije tudi ne more uveljavljati novih pravic tako, da prepove uporabo dela ali predmeta sorodne pravice, ki je vključen v njegovo medijsko publikacijo, če to delo ali predmet sorodne pravice ni več varovan (ker je poteklo trajanje varstva).

Pravici trajata dve leti od prve zakonite objave medijske publikacije, pri čemer ta rok začne teči prvega januarja tistega leta, ki sledi datumu, na katerega je objavljena medijska publikacija. Nova pravica se ne uporablja za medijske publikacije, ki so nastale pred 6. junijem 2019.

Avtor, katerega delo je vključeno v medijsko publikacijo, ima neodpovedljivo pravico do primernega deleža prihodka, ki ga prejme založnik od ponudnika storitev informacijske družbe za uporabo medijske publikacije na podlagi nove pravice. Imetnik sorodne pravice te pravice nima, tudi če je predmet varstva njegove sorodne pravice vključen v medijsko publikacijo.

č) pravica založnika do nadomestila za uporabo v okviru izjeme (22. člen predlaganega zakona)

ZASP v 139. členu²⁴ že določa, da imajo založniki pravico do nadomestila za privatno in drugo lastno reproduciranje po tretjem odstavku 37. člena ZASP. Ta določba se zaradi sodbe Sodišča Evropske unije v zadevi C-572/13 in uskladitve z Direktivo 2019/790/EU spreminja tako, da je založnik upravičen do deleža tega nadomestila takrat, kadar so avtorji nanje prenesli svoje pravice, s čimer se ohranja raven varstva pravic založnikov v skladu z evropskim pravnim redom. V praksi to ne bo povzročilo bistvenih sprememb, saj avtorji v delu ali v celoti prenesejo materialne avtorske pravice na založnika, da lahko izda na primer knjigo.

d) priobčitev javnosti v okviru storitev deljenja vsebin na spletu (25. člen predlaganega zakona)

Določa se novo šesto a poglavje, v katerem se ureja uporaba varovanih vsebin s strani ponudnikov storitev deljenja vsebin na spletu (t. i. spletnih platform, ki omogočajo uporabnikom svojih storitev, da na njen strežnik naložijo vsebine, ki si jih lahko ogledajo drugi, pri čemer platforme te vsebine organizirajo in promovirajo zato, da z njimi služijo, na primer z oddajanjem oglasnega prostora). Uveden je nov pojem »ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu«: za ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu šteje ponudnik storitve informacijske družbe po določbah zakona, ki ureja elektronsko poslovanje na trgu, katere glavni namen ali eden od glavnih namenov je shranjevati in javnosti ponujati dostop do večje količine avtorskih del, ki jih na strežnik naložijo uporabniki njegovih storitev, in ki jih ta ponudnik organizira in promovira za namene ustvarjanja dobička. Ta pojem ne zajema ponudnikov storitev informacijske družbe, kot so nepridobitne spletne enciklopedije, nepridobitne izobraževalne in znanstvene baze, platforme za razvoj in skupno rabo odprtokodnih računalniških programov, izvajalce elektronskih komunikacijskih storitev iz zakona, ki ureja elektronske komunikacije, spletnih tržnic in storitev v oblaku med podjetji ter storitev v oblaku, ki uporabnikom omogočajo nalaganje vsebin za lastno uporabo na strežnik. Ti ponudniki storitev informacijske družbe delujejo nepridobitno oziroma imajo njihove storitve drugačen namen kot storitve ponudnikov storitev deljenja vsebin na spletu, zato so izključeni iz novega pojma »ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu«.

Določbe poglavja o priobčitvi javnosti v okviru storitev deljenja vsebin na spletu se nanašajo na avtorska dela in na predmete sorodnih pravic. Z namenom razbremenitve besedila se določbe nanašajo na avtorsko delo, avtorsko pravico in avtorja, ki pa se smiselno uporabljajo za predmete sorodnih pravic, sorodne pravice in njihove imetnike.

Določeno je, da ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu izvaja dejanje priobčitve javnosti ali dajanja na voljo javnosti, kadar javnosti omogoči dostop do avtorskih del, ki jih na strežnik naložijo njegovi uporabniki. Ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu mora predhodno pridobiti dovoljenje avtorja, da lahko avtorsko delo priobči javnosti ali da na voljo javnosti, pri čemer mora to dovoljenje obsegati tudi dejanja priobčitve javnosti ali dajanja na voljo javnosti, ki jih izvajajo uporabniki njegovih storitev (torej tisti, ki naložijo vsebine na strežnik ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu). Tako dovoljenje obsega le takšno uporabo vsebin, ki ni namenjena komercialni uporabi (kadar uporabnik naloži vsebine na strežnik ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu brez namena doseganja posredne ali neposredne gospodarske koristi ali kadar dejavnost tega uporabnika ne ustvarja znatnih prihodkov). Ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu bo zato moral pridobiti ustrezno dovoljenje avtorja in imetnikov sorodnih pravic, ki bo obsegalo tudi dejanja priobčitve javnosti ali dajanja na voljo javnosti njegovih uporabnikov, ki na strežnik naložijo avtorska dela (kadar to storijo brez namena doseganja posredne ali neposredne gospodarske koristi ali kadar dejavnost tega uporabnika ne ustvarja znatnih prihodkov).

Urejena je odgovornost ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu za kršitve avtorske pravice in sorodnih pravic, saj se ponudnik teh storitev, kadar izvaja dejanje priobčitve javnosti ali dajanja na voljo javnosti varovanih vsebin, ne more razbremeniti odgovornosti na podlagi določb 11. člena Zakona o elektronskem poslovanju na trgu (Uradni list RS, št. 96/09 – uradno prečiščeno besedilo in 19/15; v nadaljnjem besedilu: ZEPT), ker z namenom ustvarjanja dobička aktivno organizira oziroma ureja vsebine, ki jih naložijo uporabniki na njegov strežnik. Če ponudnik storitev deljenja vsebin na

²⁴ 139. člen ZASP določa:

(1) Založniki imajo pravico do nadomestila za privatno ali drugo lastno reproduciranje po tretjem odstavku 37. člena tega zakona.

(2) Pravica iz prejšnjega odstavka traja 50 let od zakonite izdaje dela.

spletu ponuja tudi druge storitve informacijske družbe, ki niso obsežene z dejanji priobčitve javnosti ali dajanja na voljo javnosti varovanih vsebin, se zanj v tem obsegu uporabljajo tudi določbe ZEPT.

Če ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu nima ustreznega dovoljenja avtorja, je odgovoren za nedovoljena dejanja priobčitve javnosti, vključno z dajanjem na voljo javnosti. Te odgovornosti se lahko razbremeni, če dokaže izpolnjevanje vseh (kumulativno) določenih okoliščin: 1. da si je po najboljših močeh prizadeval za pridobitev dovoljenja in 2. da si je po najboljših močeh in v skladu s skrbnostjo dobrega strokovnjaka (torej z večjo skrbnostjo od skrbnosti dobrega gospodarja) prizadeval, da bi zagotovil nerazpoložljivost določenega avtorskega dela, za katerega mu je avtor predložil ustrezne in potrebne podatke, in v vsakem primeru 3. da je po prejemu zadostno utemeljene zahteve avtorja nemudoma odstranil določeno priglašeno avtorsko delo s svojega spletnega mesta ali onemogočil dostop do njega, in si je po najboljših močeh prizadeval preprečiti njegova prihodnja nalaganja na strežnik. Če ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu, ne bo dokazal vseh teh okoliščin, bo odgovoren za nedovoljena dejanja priobčitve javnosti, vključno z dajanjem na voljo javnosti. Pri ugotavljanju, ali ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu izpolnjuje te navedene obveznosti se glede na načelo sorazmernosti upoštevajo zlasti: 1. vrsta, občinstvo in obseg storitev ter vrsta avtorskih del, ki so jih na strežnik naložili uporabniki storitve, in 2. razpoložljivost ustreznih in učinkovitih sredstev (na primer sredstev ali tehnologij, ki omogočajo ponudniku teh storitev poiskati nedovoljene vsebine in preprečiti njihovo razpoložljivost, na primer tehnologije, ki prepoznava in odstranjuje določene vsebine s spletnega mesta) ter stroškov teh sredstev za ponudnika storitev.

Za nove ponudnike storitev deljenja vsebin na spletu (novi ponudnik teh storitev je tisti ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu, katerega storitve so bile javnosti v Evropski uniji na voljo manj kot tri leta in katerega čisti prihodki od prodaje na bilančni presečni dan letne bilance stanja ne presegajo 10 milijonov evrov) so določeni manj strogi pogoji za razbremenitev njegove odgovornosti: če nima dovoljenja avtorja, je odgovoren za nedovoljena dejanja priobčitve javnosti, vključno z dajanjem na voljo javnosti, razen če dokaže, da: 1. si je po najboljših močeh prizadeval za pridobitev dovoljenja in 2. je po prejemu zadostno utemeljene zahteve avtorja nemudoma odstranil določeno priglašeno avtorsko delo s svojega spletnega mesta ali onemogočil dostop do njega. Če povprečno število njegovih enkratnih obiskovalcev v enem mesecu presega 5 milijonov, izračunano na podlagi prejšnjega koledarskega leta, mora dokazati tudi, da si je po najboljših močeh prizadeval preprečiti prihodnja nalaganja določenega priglašene avtorskega dela, za katerega mu je avtor predložil ustrezne in potrebne podatke, na strežnik. Novi ponudnik storitev deljenja se prav tako ne more razbremeniti svoje odgovornosti na podlagi določb 11. člena ZEPT. Druge obveznosti novega ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu so enake kot za ostale ponudnike storitev deljenja vsebin na spletu, ki ponujajo storitve že dalj kot tri leta.

Ukrepi, ki jih sprejme ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu v sodelovanju z avtorjem, ne smejo posegati v uporabo avtorskega dela v skladu z dovoljenjem avtorja ali v uporabo v obsegu vsebinskih omejitev avtorske in sorodnih pravic. Uporabniki bodo lahko zato v obsegu vsebinskih omejitev avtorske in sorodnih pravic, ki jih določa ZASP, uporabljali varovana dela. Ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu tudi ne sme preprečiti uporabnikom njegovih storitev, da na strežnik naložijo in dajo na voljo javnosti vsebine, ki jih uporabijo za namene citiranja, karikature, parodije ali pastiša (kar je razlog za uvedbo nove vsebinske omejitve pravic za namene pastiša), s čimer se zagotavlja svoboda izražanja uporabnikov storitev tega ponudnika. Ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu o tem obvesti uporabnike svojih storitev v splošnih pogojih, ki jih objavi na svojem spletnem mestu.

Urejeni sta pravica avtorja, da je obveščen o uporabi svojih del na podlagi dovoljenja avtorja in o ukrepih, ki jih izvaja ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu za preprečitev nedovoljene uporabe, in pravica, da zahteva, da se njegovo delo odstrani s strežnika ali onemogoči dostop do njega, kadar je bilo delo naloženo na strežnik brez dovoljenja avtorja. Urejena je tudi možnost pritožbe uporabnika, ker je ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu odstranil vsebino, ki jo je uporabnik naložil na strežnik, ali onemogočil dostop do nje. Ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu navede pogoje za vložitev pritožbe in postopek s pritožbo v splošnih pogojih, ki jih objavi na svojem spletnem mestu. Ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu zagotovi, da o pritožbi uporabnika brez odlašanja odloči človek. Tudi če bo ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu sprva uporabil sredstva ali tehnologijo, ki bi samodejno onemogočila dostop do neke vsebine ali jo odstranila, bo o pritožbi uporabnika zaradi odstranitve vsebine ali onemogočanja dostopa do nje, odločil človek. Uporabnik storitev bo lahko od ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu zahteval povrnitev škode, ki mu je nastala zaradi

odstranitve vsebine, ki jo je naložil na strežnik (v skladu s splošnimi pravili o povrnitvi škode in pri pristojnem sodišču).

- pravično plačilo avtorjem in izvajalcem v pogodbah za izkoriščanje njihovih del
- a) nove pravice avtorjev in izvajalcev do primernega in sorazmernega nadomestila (3., 10., 11., 15., 16. in 19. člen predlaganega zakona ter z 19. členom povezan 20. člen predlaganega zakona)

Prvi odstavek 18. člena Direktive 2019/790/EU izrecno določa, da države članice zagotovijo, da so avtorji in izvajalci, kadar licencirajo ali prenesajo svoje izključne pravice za izkoriščanje svojih del ali drugih predmetov varstva, upravičeni do prejemanja primernega in sorazmernega plačila. V skladu z drugim odstavkom 18. člena Direktive 2019/790/EU lahko države članice pri izvajanju načela iz prvega odstavka v nacionalnem pravu prosto uporabljajo različne mehanizme in upoštevajo načelo pogodbene svobode ter pravično ravnovesje med pravicami in interesi.

Eden izmed možnih mehanizmov je določitev prejemanja primernega nadomestila, ki skupaj s pogodbeno dogovorjenim avtorskim honorarjem (med avtorjem in osebo, na katero je prenesel svoje izključne materialne avtorske pravice) zagotovi avtorju primerno in sorazmerno plačilo za uporabo njegovega dela. Avtor v takem primeru prenese svoje izključne materialne avtorske pravice na drugo osebo, ki tako pridobi pravice do prepovedi uporabe avtorskega dela, vendar obdrži neodpovedljivo pravico, da prejme nadomestilo za uporabo avtorskega dela, ki ga je ustvaril. Primer takšne ureditve je določba prvega odstavka 5. člena²⁵ Direktive 2006/115/ES.

Zaradi prenosa določb 18. člena Direktive 2019/790/EU se določajo nove pravice avtorja in izvajalca do primernega in sorazmernega nadomestila, kadar je prenesel izključne materialne avtorske pravice:

- avtor ima neodpovedljivo pravico do primernega nadomestila za vsakokratno uporabo dela v primeru radiodifuzne retransmisije (39.a člen – 3. člen predlaganega zakona); zavezanec za plačilo tega nadomestila je tisti, ki uporablja delo v obsegu pravice radiodifuzne retransmisije (operater retransmisije, na primer kabelski operater), kot je določena s spremenjenim 31. členom (2. člen predlaganega zakona);
- avtor ima neodpovedljivo pravico do primernega nadomestila za vsakokratno uporabo dela v primeru priobčitve javnosti v okviru storitev deljenja vsebin na spletu (39.a člen – 3. člen predlaganega zakona); da ne bi bilo dvoma, kdo je zavezanec za plačilo tega nadomestila, je določeno, da ima avtor pravico do primernega nadomestila od ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu;
- avtor prvotnega dela, ki je predelano ali vključeno v avdiovizualno delo, obdrži poleg prej navedenih dveh novih pravic (nadomestilo za radiodifuzno retransmisijo in za priobčitev javnosti v okviru storitev deljenja vsebin na spletu) tudi novo neodpovedljivo pravico do nadomestila za vsakokratno priobčitev javnosti avdiovizualnega dela v okviru storitve videa na zahtevo in novo neodpovedljivo pravico do nadomestila za vsakokratno dajanje na voljo javnosti avdiovizualnega dela – ki ni obseženo s priobčitvijo javnosti avdiovizualnega dela v okviru storitev deljenja vsebin na spletu in priobčitvijo javnosti avdiovizualnega dela v okviru storitev videa na zahtevo (15. člen predlaganega zakona); zavezanec za plačilo tega nadomestila je tisti, ki uporablja delo na ta način;
- soavtorji avdiovizualnega dela (enako kot avtor prvotnega dela) obdržijo poleg prej navedenih dveh novih pravic (nadomestilo za radiodifuzno retransmisijo in za priobčitev javnosti v okviru storitev deljenja vsebin na spletu) tudi novo neodpovedljivo pravico do nadomestila za vsakokratno priobčitev javnosti avdiovizualnega dela v okviru storitve videa na zahtevo in novo neodpovedljivo pravico do nadomestila za vsakokratno dajanje na voljo javnosti avdiovizualnega dela – ki ni obseženo s priobčitvijo javnosti avdiovizualnega dela v okviru storitev deljenja vsebin na spletu in priobčitvijo javnosti avdiovizualnega dela v okviru storitev videa na zahtevo (16. člen predlaganega zakona); zavezanec za plačilo tega nadomestila je tisti, ki uporablja delo na ta način;
- izvajalci, katerih izvedbe so posnete na videogramu (na primer filmski igralci), imajo novo pravico do primernega nadomestila za vsakokratno radiodifuzno oddajanje ali kakšno drugo obliko priobčitev javnosti videograma s svojo izvedbo (to vključuje tudi na primer priobčitev javnosti v okviru storitev deljenja vsebin na spletu; priobčitev javnosti sicer že vključuje tudi radiodifuzno oddajanje) – drugi

²⁵ Prvi odstavek 5. člena Direktive 2006/115/ES določa:

Kadar je avtor ali izvajalec prenesel ali dodelil svojo pravico dajanja v najem v zvezi s fonogramom oziroma izvornikom ali kopijo filma producentu fonograma ali filma, ta avtor ali izvajalec obdrži pravico, da za najem dobi pravično nadomestilo.

odstavek spremenjenega 122. člena (19. člen predlaganega zakona); položaj izvajalcev, katerih izvedbe so posnete na videogramu, se tako smiselno izenačuje s položajem položaj izvajalcev, katerih izvedbe so posnete na fonogramu, saj bodo tudi ti izvajalci prejeli nadomestilo za uporaba videograma s svojo izvedbo; za vse izvajalce se določa, da so upravičeni do nadomestila tudi, kadar so prenesli svoje izključne pravice, s čimer se jim zagotavlja prejemanje primerne nadomestila; zavezanec za plačilo nadomestila je tisti, ki uporablja videogram; ZASP že določa nadomestilo za javno priobčitev fonograma v 122. členu ZASP²⁶ (pravilno: priobčitev javnosti fonograma); zaradi vključitve nove pravice do nadomestila za priobčitev javnosti videograma v isto določbo 122. člena in nujne uporabe pravnega izraza priobčitev javnosti (namesto javna priobčitev) je nujna tudi sprememba določbe o pravici proizvajalca fonograma do nadomestila iz 130. člena ZASP²⁷ (za priobčitev javnosti, in ne za javno priobčitev – 20. člen predlaganega zakona), na katero je vezana pravica izvajalca, katerih izvedbe so na fonogramu, sicer bodo pri izvajanju zakona nastale težave.

Ker avtorji v skladu s 3. členom predlaganega zakona (nova 39.a in 39.b člen) v delu obdržijo svoje pravice, se dopolnjuje obstoječa določba ZASP o pravilu ločenih prenosov (10. člen predlaganega zakona), nove pravice avtorja prvotnega dela in soavtorjev avdiovizualnega dela pa so urejene v četrtem poglavju o posebnih določbah o avtorskih delih, in sicer o avdiovizualnih delih (15. in 16. člen predlaganega zakona).

Poleg tega se z 11. členom predlaganega zakona v prvem odstavku 81. člena določa splošno pravilo, da, če avtor prenese materialne avtorske pravice ali druge pravice avtorja, je upravičen do primerne in sorazmernega avtorskega honorarja ali nadomestila. Ta določba se ob upoštevanju drugega odstavka 4. člena ZASP²⁸ uporablja tudi za sorodne pravice, torej tudi za izvajalca.

- b) poročanje avtorju in izvajalcu o prihodku, doseženim z uporabo dela (12., 17., 18. in 31. člen predlaganega zakona)

ZASP v 82. členu že vsebuje določbo o evidenci dohodka in obveznosti poročanja avtorju o ustvarjenem dohodku, ki se smiselno ohranja. Določba o evidenci prihodka in poročanju se spreminja tako, da se dodatno določajo obveznosti uporabnika, da vodi ustrezne knjige ali drugo evidenco, da lahko zadosti obveznosti poročanja avtorju, da avtorju na njegovo zahtevo vsaj enkrat letno pošlje posodobljeno, relevantno in celovito poročilo o vseh načinih uporabe dela, vseh prihodkih, doseženih z uporabo dela, vključno s prihodki iz trženja blaga ali storitev, ki vsebujejo to delo, in avtorskem honorarju ali nadomestilu, ki pripada avtorju. Avtor lahko zahteva te informacije tudi od pravnih naslednikov svoje prve pogodbene stranke, če jih nima njegova prva pogodbeni stranka. Na zahtevo avtorja mu njegova prva pogodbeni stranka pošlje kontaktne podatke oseb, ki so od prve pogodbene stranke z nadaljnjim prenosom pravic proti plačilu pridobile pravice za uporabo dela. Zato mora uporabnik hraniti te podatke.

Z namenom zmanjšanja obremenitve uporabnika pri poročanju se določa, da:

- se obveznost poročanja nanaša na obdobje dejanske uporabe dela za doseganje gospodarske koristi, torej za obdobje, ko se delo dejansko trži;
- ni obveznosti poročanja, če prispevek avtorja ali izvajalca glede na celotno delo ali izvedbo ni znaten, razen če dokaže, da zahteva informacije za namen spremembe pogodbe zaradi prikrajšanja (11. člen predlaganega zakona);

²⁶ 122. člen ZASP določa:

Izvajalec ima pravico do deleža na nadomestilu, ki ga prejme proizvajalec fonograma za javno priobčitev fonograma z njegovo izvedbo.

²⁷ 130. člen ZASP določa:

(1) Če se fonogram, ki je bil izdan za komercialne namene, ali njegov posnetek uporabi za radiodifuzno oddajanje ali kakšno drugo obliko javne priobčitve, je dolžan uporabnik vsakokrat plačati proizvajalcu fonogramov enkratno primerno nadomestilo.

(2) Polovico nadomestila iz prejšnjega odstavka mora proizvajalec fonogramov izplačati izvajalcem, katerih izvedbe so posnete na uporabljenem fonogramu, če niso s pogodbo med njimi določeni drugačni deleži.

(3) Za namen tega člena se fonogrami, ki so bili dani na voljo javnosti na način, ki omogoča posameznikom dostop do njih s kraja in v času, ki ju sami izberejo, štejejo kot fonogrami, ki so bili izdani v komercialne namene.

²⁸ Drugi odstavek 4. člena ZASP določa:

(2) Določbe tega zakona o sestavinah avtorskega dela, o domnevi avtorstva, soavtorjih, avtorjih združenih del, vsebini materialnih avtorskih pravic in drugih pravic avtorja, razmerju med avtorsko in lastninsko pravico, vsebinskih omejitvah avtorske pravice, začetku in učinku teka rokov pri trajanju avtorske pravice ter avtorski pravici v pravnem prometu (1. in 2. oddelek Tretjega poglavja tega zakona) se smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice, razen če je v Petem poglavju tega zakona določeno drugače.

- se obveznost poročanja omeji na vrste in stopnjo informacij, ki jih je v takih primerih mogoče razumno pričakovati, če obveznost poročanja ni sorazmerna glede na prihodke, dosežene z uporabo dela.

S tako ureditvijo se zagotovi, da avtor prejme relevantne informacije o uporabi dela, kadar se njegovo delo komercialno uporablja, in da se uporabniku ne nalaga pretiranega bremena poročanja.

Določbe o poročanju se ne uporabljajo za skupne sporazume in pogodbe, ki jih sklene kolektivna organizacija ali neodvisni subjekt upravljanja po določbah ZKUASP. Drugačna pogodbeno določila pa so nična. Določbe o evidenci dohodka in obveznosti poročanja se ne uporabljajo za uporabo računalniških programov, kar je urejeno pri določbah o računalniških programih (18. člen predlaganega zakona).

Tudi zdaj obstoječa obveznost poročanja filmskega producenta mora biti v skladu z novo ureditvijo, zato se določba drugega odstavka 108. člena ZASP o poročanju filmskega producenta spreminja tako, da napotuje na novo ureditev poročanja, ki jo prinaša 12. člen predlaganega zakona (17. člen predlaganega zakona).

S prehodno določbo (prvi odstavek 31. člena predlaganega zakona) je določeno, da se nove določbe o poročanju uporabljajo od 7. junija 2022 dalje, do takrat pa se poroča po do zdaj veljavni ureditvi.

- c) sprememba pogodbe zaradi prikrajšanja avtorja ali izvajalca in preklic prenosa pravice, če se delo ali izvedba ne uporablja (11. in 14. člen predlaganega zakona)

ZASP v drugem odstavku 81. člena²⁹ že vsebuje t. i. določbo o uspešnici, ki omogoča avtorju (in ob upoštevanju drugega odstavka 4. člena ZASP³⁰ tudi izvajalcu in drugim imetnikom sorodnih pravic), da lahko zahteva spremembo pogodbe in določitev pravičnejšega deleža pri dohodku, če se z uporabo avtorskega dela doseže dobiček, ki je očitno v nesorazmerju z dogovorjenim ali določenim honorarjem. Ta institut se zato z 11. členom predlaganega zakona predvsem usklajuje z določbami Direktive 2019/790/EU in natančneje določa: če je s pogodbo dogovorjen avtorski honorar ali nadomestilo očitno nesorazmerno nizko v primerjavi z vsemi naknadnimi pomembnimi prihodki, ki se dosežejo z uporabo avtorskega dela, lahko avtor zahteva od sopogodbenika ali njegovih pravnih naslednikov, spremembo pogodbe tako, da se mu določi dodatno, primerno in pravično plačilo. Pri ugotavljanju očitno nesorazmerno nizkega avtorskega honorarja ali nadomestila se upoštevajo vsi naknadni pomembni prihodki, ki se dosežejo z uporabo avtorskega dela (po sklenitvi pogodbe). Avtor bo lahko zahteval spremembo pogodbe od (prvega) sopogodbenika ali njegovih pravnih naslednikov. Avtorju bo to omogočilo, da tudi če njegova pogodbeno stranka, ki je od njega pridobila materialne avtorske pravice, prenese pravice naprej na drugega ali če te pogodbene stranke ni več, še vedno lahko zahteva spremembo pogodbe od pravnega naslednika svoje pogodbene stranke. Ta institut se ne uporablja za skupne sporazume in pogodbe, ki jih sklene kolektivna organizacija ali neodvisni subjekt upravljanja z uporabniki del v skladu z ZKUASP. Avtor zato ne sme zahtevati spremembe teh pogodb, tudi če bi se z uporabo njegovega dela dosegel prihodek, ki je očitno v nesorazmerju z nadomestilom, ki ga je prejel prek kolektivne organizacije ali neodvisnega subjekta upravljanja.

ZASP v 83. členu³¹ prav tako že ureja preklic materialne avtorske pravice, ki avtorju (in ob upoštevanju

²⁹ Drugi odstavek 81. člena ZASP določa:

(2) Če se z uporabo avtorskega dela doseže dobiček, ki je očitno v nesorazmerju z dogovorjenim ali določenim honorarjem ali nadomestilom, lahko avtor zahteva spremembo pogodbe tako, da se mu določi pravičnejši delež pri dohodku.

³⁰ Drugi odstavek 4. člena ZASP določa:

(2) Določbe tega zakona o sestavinah avtorskega dela, o domnevi avtorstva, soavtorjih, avtorjih združenih del, vsebini materialnih avtorskih pravic in drugih pravic avtorja, razmerju med avtorsko in lastninsko pravico, vsebinskih omejitvah avtorske pravice, začetku in učinku teka rokov pri trajanju avtorske pravice ter avtorski pravici v pravnem prometu (1. in 2. oddelek Tretjega poglavja tega zakona) se smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice, razen če je v Petem poglavju tega zakona določeno drugače.

³¹ 83. člen ZASP določa:

(1) Avtor lahko prekliče materialno avtorsko pravico, če jo njen izključni imetnik izvršuje v nezadostni meri ali sploh ne in so zaradi tega avtorjevi upravičeni interesi znatno prizadeti. Avtor preklica ne more uveljaviti, če vzroki za neizvrševanje ali nezadostno izvrševanje pretežno izvirajo iz njegove sfere.

(2) Preklica iz prejšnjega odstavka ni mogoče uveljaviti pred potekom dveh let od prenosa materialne avtorske pravice na delu. Pri prispevku za dnevni časopis znaša ta rok tri mesece, za drug periodični tisk pa eno leto.

(3) Avtor lahko uveljavi preklic po tem členu samo, če ponudi imetniku primeren dodatni rok za zadostno izvrševanje pravice.

drugega odstavka 4. člena ZASP tudi izvajalcu in drugim imetnikom sorodnih pravic), omogoča, da prekliče materialno avtorsko pravico zaradi nezadostnega izvrševanja prenesenih pravic oziroma nezadostnega izkoriščanja dela. Te določbe se zato usklajujejo z določbami Direktive 2019/790/EU in se prenašajo tiste določbe, ki jih ZASP še ne vsebuje. Izrecno je določeno, da lahko avtor prekliče materialno avtorsko pravico v celoti ali delno. Dodatno je določeno, da avtor ne more uveljaviti preklica, če je mogoče razumno pričakovati, da bo avtor odpravil vzroke za neizvrševanje ali nezadostno izvrševanje, ki pretežno izvirajo iz njegove sfere. Omogočeno je tudi, da avtor namesto preklica materialne avtorske pravice prekliče (le) izključnost prenosa pravic. Dotedanji izključni prenos pravic lahko avtor spremeni v neizključni prenos pravic, kar mu omogoča, da prenese (neizključno) pravice tudi na druge osebe.

– variantne rešitve, ki so bile proučevane, in utemeljitev predlagane rešitve.

b) Način reševanja:

– vprašanja, ki se bodo urejala s predlaganim zakonom,

S predlaganim zakonom se urejajo materialnopravna vprašanja, ki jih urejata Direktiva 2019/790/EU in Direktiva 2019/789/EU, o avtorski in sorodnih pravicah: nove vsebinske omejitve avtorske in sorodnih pravic, možnost alternativnega reševanja sporov med imetniki pravic in uporabniki, potek varstva del vizualne umetnosti, nova pravica založnika medijskih publikacij, pravica založnika do nadomestila za privatno in drugo lastno reproduciranje (po tretjem odstavku 37. člena ZASP), uporabi varovanih del v okviru storitev deljenja vsebin na spletu, primernem in sorazmernem plačilu avtorjem in izvajalcem, vključno s pravili poročanja uporabnika, mehanizmi prilagoditve pogodbe zaradi prikrajšanja in preklica materialne pravice zaradi neizkoriščanja, nova ureditev pravice radiodifuzne retransmisije, vključno z neposrednim oddajanjem, pomožne spletne storitve radiodifuznih organizacij in načelo države izvora za pomožne spletne storitve radiodifuznih organizacij, dva nova prekrška, in prehodne določbe, predvsem glede obstoječih pogodbenih razmerij. Predlagajo se tudi nekatere izboljšave in odprave ugotovljenih pomanjkljivosti, ki niso povezane z navedenima direktivama.

S predlaganim zakonom se ne ureja kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic, ker to materijo ureja ZKUASP.

– vprašanja, ki se bodo urejala z izvršilnimi predpisi, in seznam izvršilnih predpisov, ki bodo prenehali veljati,

– vprašanja, ki se bodo urejala drugače, navedite kako (npr. s kolektivnimi pogodbami),

– vprašanja, v katera ni mogoče poseči s predpisi,

S predpisi ni mogoče poseči v tista vprašanja, ki jih kot obvezne že urejajo mednarodne pogodbe, ki obvezujejo Republiko Slovenijo, in evropski pravni red.

– vprašanja, ki jih ni treba več urejati s predpisi,

– vprašanja, ki se bodo urejala s predpisi ter v zvezi s katerimi so bili predhodno opravljeni poskusi in testi, da se ugotovi, ali je ukrepanje primerno,

c) Normativna usklajenost predloga zakona:

– z veljavnim pravnim redom,

Predlog zakona je usklajen z veljavnim pravnim redom.

– s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo,

Predlog zakonov je usklajen s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava ter mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo.

– s predpisi, ki jih je tudi treba sprejeti oziroma spremeniti in »paketno« obravnavati.

(4) Z uveljavitvijo preklica materialna avtorska pravica imetnika ugasne.

(5) Avtor se preklicu po tem členu ne more odpovedati.

(6) Če to zahteva pravičnost, mora avtor povrniti imetniku primerno odškodnino.

Predloga se obravnava predloga zakona skupaj s Predlogom ZKUASP-A.

č) Usklajenost predloga zakona:

- s samoupravnimi lokalnimi skupnostmi,
- s civilno družbo oziroma ciljnim skupinami, na katere se predlog zakona nanaša (navedba neusklajenih vprašanj),
- s subjekti, ki so na poziv predlagatelja neposredno sodelovali pri pripravi predloga zakona oziroma so dali mnenje (znanstvene in strokovne institucije, nevladne organizacije in posamezni strokovnjaki ter predstavniki zainteresirane javnosti).

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

- ocena finančnih sredstev za državni proračun,

Predlog zakona ima lahko zaradi možnosti uporabe novih vsebinskih omejitev avtorske in sorodnih pravic manjše pozitivne učinke, če bo tako izjemo lahko uporabil uporabnik, ki je financiran iz državnega proračuna. Ker takih vsebinskih omejitev, kot jih uvaja predlog zakona, ZASP ni urejal, so za uporabo varovanih del uporabniki, ki so bili financirani iz državnega proračuna, do zdaj morali imetnikom pravic plačati avtorski honorar ali nadomestilo.

Izobraževalne ustanove, ki prejemajo sredstva iz državnega proračuna, bodo lahko uporabile novo vsebinsko omejitev avtorske in sorodnih pravic za pouk na daljavo in čezmejni pouk, pri čemer je treba upoštevati, da je ta omejitev določena kot zakonita licenca. Zato bo treba, enako kot do zdaj, plačati nadomestilo imetnikom pravic, ne bo pa več potrebno predhodno dovoljenje za uporabo v obsegu nove vsebinske omejitve avtorske in sorodnih pravic za pouk na daljavo in čezmejni pouk. Učbenikov, delovnih zvezkov, vadnic in drugih učnih gradiv, ki so namenjena predvsem za uporabo pri pouku, in grafičnih izdaj glasbenih del, ne bo dovoljeno uporabiti v okviru nove vsebinske omejitve avtorske in sorodnih pravic, če so ustrezne licence za ta način uporabe enostavno na voljo na trgu in lahko dostopne ter vidne izobraževalnim ustanovam.

Če bo urejeno kolektivno upravljanje pravic za vsebinsko omejitev avtorske in sorodnih pravic za dela izven pravnega prometa, javno dostopni arhivi, knjižnice, muzeji, ustanove filmske ali avdio dediščine in javne RTV organizacije, ki so financirani iz državnega proračuna (), ne bodo smeli uporabiti vsebinske omejitve pravic za dela izven pravnega prometa, in bodo še naprej plačevali za uporabo avtorskih del in predmetov varstva sorodnih pravic. Če bo tako dogovorjeno s skupnim sporazumom, lahko obveznost plačila prevzame tudi pristojno ministrstvo.

- ocena drugih javnih finančnih sredstev,

Predlog zakona ima lahko zaradi možnosti uporabe novih vsebinskih omejitev avtorske in sorodnih pravic manjše pozitivne učinke za uporabnike varovanih del, ki so financirani iz drugih javnofinančnih sredstev (na primer raziskovalne organizacije, javno dostopni arhivi, muzeji, knjižnice). Ker takih vsebinskih omejitev, kot jih uvaja predlog zakona, ZASP ni urejal, so za uporabo varovanih del uporabniki do zdaj morali imetnikom pravic plačati avtorski honorar ali nadomestilo.

Morebitni prihranki se lahko izravnajo, če bo urejeno kolektivno upravljanje pravic za vsebinsko omejitev avtorske in sorodnih pravic za dela izven pravnega prometa, saj bodo pravne osebe, ki bodo uporabile to vsebinsko omejitev pravic imetnikom pravic plačale dogovorjeno nadomestilo.

- predvideno povečanje ali zmanjšanje prihodkov državnega proračuna,
- predvideno povečanje ali zmanjšanje obveznosti za druga javna finančna sredstva,
- predvideni prihranki za državni proračun in druga javna finančna sredstva,
- sredstva bodo zagotovljena z zadolževanjem (poročta),
- v naslednjem proračunskem obdobju bodo sredstva zagotovljena ...

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

- sredstva so zagotovljena v sprejetem državnem proračunu na naslednjih proračunskih postavkah ...,
- sredstva bodo zagotovljena s prerazporeditvijo v okviru sprejetega državnega proračuna s postavke ... na postavko ...,
- sredstva bodo zagotovljena z rebalansom ali spremembami državnega proračuna.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

- prikaz ureditve v pravnem redu EU,

Direktiva 2019/789/EU³² dopolnjuje rešitve Direktive 93/83/EGS.

Cilj Direktive 2019/789/EU je izboljšati čezmejno razpoložljivost televizijskih in radijskih programov na enotnem trgu EU z olajšanim urejanjem avtorske in sorodnih pravic za določene spletne storitve radiodifuznih organizacij in retransmisijo televizijskih in radijskih programov z drugimi sredstvi od kableske retransmisije.

Direktiva 2019/789/EU uvaja:

1. pomožne spletne storitve radiodifuznih organizacij in zanje z odstopom od načela teritorialnosti glede urejanja pravic določa načelo države izvora

Poleg tradicionalnih oblik radiodifuznega oddajanja radiodifuzne organizacije vse pogosteje ponujajo hkratne prenose svojih radijskih in televizijskih programov po spletu (simultano oddajanje) in možnost, da si uporabniki te programe ogledajo ali poslušajo v določenem času po oddajanju (storitve časovnega zamika), ter možnost ogleda dodatnih informacij o predvajanih vsebinah. Po novem načelu države izvora, ki je urejeno v 3. členu Direktive 2019/789/EU, pridobi radiodifuzna organizacija za vključitev nekaterih programov v svoje pomožne spletne storitve (ki jih ponuja čezmejno), dovoljenje imetnikov pravic za uporabo varovanih del in predmetov varstva sorodnih pravic v teh programih zgolj v državi članici Evropske unije, kjer ima svoj sedež, uporablja pa jih lahko v okviru teh storitev kjerkoli v Evropski uniji. To načelo države izvora velja za vse radijske programe in določene televizijske programe: novice, aktualni informativni programi in v celoti financirane lastne produkcije, razen športnih dogodkov in vanje vključenih varovanih vsebin. Te določbe se bodo za obstoječe pogodbe začele uporabljati šele po preteku štirih let od začetka veljavnosti direktive (od 7. junija 2023 dalje).

2. novo opredelitev retransmisije

Nova opredelitev retransmisije je sočasna, nespremenjena, neskrajšana retransmisija prvotnega signala (razen kableske retransmisije), vključno z retransmisijo po spletu, vendar le, kadar ta poteka v varnem okolju in je namenjena pooblaščenim uporabnikom. Pri tem ni pomembno, kako operater retransmisije pridobi programske signale za namen retransmisije. V 4. in 5. členu določa obvezno kolektivno upravljanje pravic za retransmisijo radijskih in televizijskih programov, saj lahko imetniki pravic izvršujejo svojo pravico podelitve ali zavrnitve dovoljenja za retransmisijo le prek kolektivne organizacije, z izjemo pravic, ki jih radiodifuzne organizacije že imajo (lastna oddajanja radiodifuznih organizacij). Tako je uporabnikom olajšano pridobivanje dovoljenj imetnikov avtorske in sorodnih pravic za retransmisijo televizijskih ali radijskih programov iz drugih držav EU.

3. neposredno oddajanje

Direktiva 2019/789/EU 8. členu na novo ureja uporabo varovanih del, ki se oddajajo s pomočjo neposrednega oddajanja, to je tehničnega postopka, s katerim radiodifuzna organizacija prenaša svoje nosilne signale z radijskim in televizijskim programom distributerju signala tako, da ta signal med tem prenosom ni dostopen splošni javnosti (ni priobčen javnosti), nato pa distributer signala javnosti priobči ustrezne programe. V tem primeru se za radiodifuzno organizacijo in distributerja signala šteje, da sodelujeta v enotnem dejanju priobčitve javnosti, za katerega morata oba pridobiti dovoljenje za tako priobčitev javnosti. Te določbe se bodo za obstoječe pogodbe začele uporabljati po preteku šestih let od začetka veljavnosti direktive (od 7. junija 2025 dalje).

Direktiva 2019/790/EU³³ ureja ukrepe, ki so namenjeni:

³² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019L0789&from=EN>

³³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019L0790&from=SL>

1. prilagoditvi izjem in omejitev avtorske in sorodnih pravic digitalnim in čezmejnimi okoljem, V tem okviru Direktiva 2019/790/EU v členih 3 do 7 ureja več priložnosti za prosto uporabo varovanih vsebin pri raziskavah, v izobraževanju in pri ohranjanju kulturne dediščine. Cilj je, da se za raziskave, podatkovno analitiko, izobraževanje in ohranjanje kulturne dediščine zagotovi izkoriščanje potenciala digitalnih tehnologij, vključno s spletno in čezmejno uporabo varovanih del. Izjeme in omejitve avtorske in sorodnih pravic, ki dopuščajo tako uporabo brez predhodnega dovoljenja imetnika pravice, so posodobljene in prilagojene tehnološkim spremembam, da je omogočena uporaba na spletu in prek meja. Direktiva 2019/790/EU uvaja štiri obvezne izjeme za:

- besedilno in podatkovno rudarjenje za namene znanstvenega raziskovanja (3. člen), Vsebinska omejitev avtorske in sorodnih pravic za besedilno in podatkovno rudarjenje pod določenimi pogoji omogoča raziskovalnim organizacijam in ustanovam za varstvo kulturne dediščine prosto uporabo varovanih vsebin v primeru besedilnega in podatkovnega rudarjenja za namene znanstvenega raziskovanja. Ta izjema navedenim subjektom zagotavlja pravno varnost pri uporabi avtomatiziranih tehnologij za analizo velikih sklopov podatkov za znanstvene namene. Izjema se nanaša tudi na javno-zasebna partnerstva.
- besedilno in podatkovno rudarjenje (4. člen), Dodatna splošna izjema za besedilno in podatkovno rudarjenje, ki se uporablja, če si imetniki pravic niso izrecno in na ustrezen način pridržali uporabe, prispeva k razvoju podatkovne analitike in umetne inteligence v EU.
- digitalno in čezmejno poučevanje (5. člen), Nova izjema za izobraževalne ustanove zajema digitalno in čezmejno uporabo varovanih vsebin za namen ponazoritve pri poučevanju. Izobraževalne ustanove lahko, na primer študentom ali učencem na daljavo, tudi v drugih državah članicah EU, dajo na voljo določeno gradivo prek varnega elektronskega okolja (na primer prek intraneta univerze ali šolskega virtualnega učnega okolja). Pri tej izjemi je dovoljeno iz take uporabe izključiti gradivo, ki je namenjeno predvsem izobraževalnemu trgu, in notne zapise, če so ustrezne licence na enostaven način na voljo na trgu. Dovoljeno je tudi določiti pravično nadomestilo za imetnike pravic za uporabo njihovih del in predmetov varstva sorodnih pravic v okviru te izjeme.
- ohranjanje kulturne dediščine (6. člen), Ustanove za varstvo kulturne dediščine (na primer arhivi in muzeji) lahko naredijo reprodukcije del ali predmetov varstva sorodnih pravic, ki so trajno v njihovih zbirkah, za namene ohranjanja teh del, in sicer tudi z novimi tehnologijami. Ta izjema bo omogočila ohranjanje kulturne dediščine EU z digitalizacijo.

V 7. členu so skupne določbe, ki veljajo za izjeme iz 3. do 6. člena.

2. boljši praksi licenciranja in zagotovitvi širšega dostopa do vsebin,

- V tem okviru se pod določenimi pogoji olajšuje ustanovam za varstvo kulturne dediščine digitalizacijo in razširjanje razprodanih del oziroma del izven pravnega prometa, ki so trajno v zbirki ustanove, na podlagi neizključne licence, sklenjene s kolektivno organizacijo, ki je dovolj reprezentativna, ali če te ni, na podlagi izjeme in omejitve avtorske in sorodnih pravic (8. do 11. člen). Avtor lahko kadarkoli izključi svoja dela iz take uporabe. Določeno je, kdaj se šteje delo za razprodano (oziroma delo izven pravnega prometa). Države članice EU zagotovijo, da se lahko z licencami dovoli uporabo razprodanih del oziroma del izven pravnega prometa ustanovam za varstvo kulturne dediščine v vsaki državi članici, torej tudi čezmejno. Določeni so ukrepi za obveščanje javnosti in vzpostavitev portala, ki ga upravlja EUIPO ter dialog z deležniki.
- V 12. členu so določeni ukrepi za spodbujanje kolektivnega licenciranja in kot možnost urejanje kolektivnega licenciranja z razširjenim učinkom (t. i. razširjeno kolektivno upravljanje pravic). Tako se olajša prenos avtorske pravice na področjih, kjer bi sicer podeljevanje licenc v posameznih primerih za uporabnike pomenilo preveliko obremenitev. Določba vključuje več varovalnih ukrepov, ki varujejo interese imetnikov pravic.
- V 13. členu so določbe o mehanizmu pogajanj (pomoč nepristranskega organa ali mediatorjev) za sklenitev sporazuma za namen dajanja na voljo avdiovizualnih del. Ta bo pripomogel k večji razpoložljivosti in raznolikosti avdiovizualnih del (zlasti evropskih) na spletnih platformah videa na zahtevo.
- 14. člen vsem uporabnikom zagotavlja pravno varnost pri razširjanju reprodukcij del vizualne umetnosti, ki niso več varovana z avtorsko pravico.

3. oblikovanju dobro delujočega trga za avtorske pravice,

- 15. člen ureja novo pravico za založnike medijskih publikacij, ki krepi pogajalski položaj založnikov v zvezi s spletno uporabo njihovih vsebin s strani ponudnikov storitev informacijske

- družbe, kot so zbiratelji novic oziroma združevalniki virov ali ponudniki storitev spremljanja medijev. Nova pravica ne obsega uporabe posameznih besed in zelo kratkih izvlečkov medijskih publikacij (ponudniki storitev informacijske družbe bodo še vedno lahko objavljali hiperpovezave in posamezne besede ali zelo kratke izvlečke na svojih spletnih platformah). Uporabniki spleta si bodo lahko tako kot do zdaj še naprej izmenjevali vsebine na družabnih medijih in objavljali povezave do spletnih strani in časopisov s hiperpovezavami. Določba zagotavlja novinarjem, da bodo na podlagi te pravice založnikov prejeli ustrezen delež ustvarjenih prihodkov.
- 16. člen ureja zahtevke za pravično nadomestilo in omogoča založniku, da ima pravico do deleža nadomestila za uporabo dela na podlagi izjeme ali omejitve pravice, ki jo je avtor prenesel ali licenciral na založnika.
 - V 17. členu ureja uporabo varovanih vsebin s strani ponudnikov storitev deljenja vsebin na spletu (določenih spletnih platform, ki omogočajo svojim uporabnikom, da na njihov strežnik naložijo varovane vsebine), pri čemer krepi položaj imetnikov pravic pri pogajanjih glede plačila za njihove vsebine, ki jih na spletne platforme naložijo uporabniki. Ta določba ureja tudi odgovornost teh ponudnikov, če bodo dela uporabljali brez dovoljenja imetnika pravic, in pogoje za izključitev njihove odgovornosti (da si je po najboljših močeh prizadeval, da bi pridobil dovoljenje, in si je po najboljših močeh prizadeval, da po prejemu podatkov, ki mu jih je posredoval imetnik, prepreči nedovoljeno objavo vsebin, ter je po prejemu opozorila hitro ukrepal in take vsebine odstranil oziroma preprečil njihovo ponovno objavo). Za nove spletne platforme in z manjšimi prihodki velja manj strog režim odgovornosti, če ne bodo imele dovoljenja imetnika pravic. Uporabnikom spleta bo zagotovljeno, da bodo lahko uporabili izjeme in omejitve pravic in nalagali na strežnik ponudnikov ter dali na voljo vsebine, ki jih ustvarijo uporabniki za namene citata, kritike, ocene, karikature, parodije ali pastiša. Zagotoviti je treba tudi pritožbeni mehanizem, če je ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu odstranil vsebino, ki jo je naložil uporabnik, ali onemogočil dostop do nje. O pritožbi mora odločiti človek.
 - V poglavju Pravično plačilo v pogodbah za izkoriščanje del avtorjev in izvajalcev (členi 18 do 23) ureja nekatere ukrepe za okrepitev položaja avtorjev in izvajalcev, tj. pravila o primernem in sorazmernem plačilu avtorjem in izvajalcem, kadar licencirajo ali prenesejo svoje izključne pravice za izkoriščanje svojih del ali drugih predmetov varstva; obveznosti glede preglednosti, ki zagotavljajo, da avtorji in izvajalci prejmejo posodobljene, relevantne in celovite informacije o izkoriščanju njihovih del in izvedb; mehanizem prilagoditve pogodbe o izkoriščanju pravic za avtorje in izvajalce; postopek alternativnega reševanja sporov v zvezi s prejemanjem informacij o izkoriščanju del in izvedb ter mehanizmom prilagoditve pogodb; in pravico avtorja in izvajalca do preklica licence ali prenosa pravic.
- prikaz ureditve v najmanj treh pravnih sistemih držav članic EU:

Direktiva 2019/789/EU in Direktiva 2019/790/EU določata za prenos določb v nacionalne pravne rede rok 7. junij 2021. Ta rok še ni potekel, večina držav članic pa določb Direktive 2019/789/EU in Direktive 2019/790/EU še ni prenesla v svojo nacionalno zakonodajo. Predlogi sprememb obstoječe avtorskopravne zakonodaje so obravnavani v različnih fazah nacionalnih zakonodajnih postopkov.

Francija³⁴ je prenesla določbe 15. člena Direktive 2019/790/EU v svoj pravni red (nova sorodna pravica tiskovnih agencij in založnikov). Zakon, ki je na podlagi Direktive 2019/790/EU v Kodeks o intelektualni lastnini uvedel to novo sorodno pravico, je začel veljati 24. oktobra 2019. Na podlagi te nove sorodne pravice lahko izdajatelji spletnih novic ali tiskovne agencije zahtevajo, da ponudniki spletnih storitev pridobijo dovoljenje njihovo pred kakršnim koli reproduciranjem priobčijo javnosti celotne ali dela njihove publikacije v digitalni obliki. To pravico imetniki upravljajo kolektivno. Nadomestilo, ki ga tiskovne agencije ali založniki prejmejo, temelji na neposrednih ali posrednih prihodkih, povezanih z izkoriščanjem teh pravic, ali pa je določeno v obliki pavšalnega zneska. Nova rešitev ureja tudi načine nagrajevanja avtorjev, ki ne spadajo pod opredelitev "profesionalnih novinarjev". Za prenos ostalih določb Direktive 2019/789/EU in prenos določb Direktive 2019/790/EU je Francija sprejela zakon³⁵, da se bo prenos določb obeh direkt izvedel s podzakonskimi akti.

³⁴ Zakon je objavljen na spletni strani https://www.wipo.int/news/en/wipolex/2019/article_0013.html.

³⁵ Zakon je objavljen na spletni strani <https://www.legifrance.gouv.fr/orf/id/JORFTEXT000042607095> (Zakon v 34. členu ureja prenos Direktive 2019/789/EU in Direktive 2019/790/EU).

Francija ima že zdaj določbe, na podlagi katerih je uporaba varovanih del v okviru vsebinske omejitve za pouk dovoljena za učence, študente, učitelje in raziskovalce, ki izvajajo pouk. Iz te vsebinske omejitve pravic so izvzeta učna gradiva in notni zapisi, določeno je plačilo nadomestila za uporabo ostalih varovanih del (ne glede na prenos pravice za privatno in drugo lastno fotokopiranje na kolektivno organizacijo).

Francija bo ponudnike storitev deljenja vsebin na spletu uredila v skladu z določbami 17. člena Direktive 2019/790/EU in ne bo določala dodatnih/bolj podrobnih pogojev, ki niso izrecno navedeni v okviru te ureditve.

Nizozemska³⁶ je v celoti prenesla zavezujoče določbe Direktive 2019/790/EU s spremembo njihovega zakona o avtorski pravici, zakona o sorodnih pravicah in zakona o podatkovnih bazah. Spremembe omenjenih treh zakonov se bodo začele uporabljati s 7. junijem 2021, razen določb o poročanju (te se bodo v skladu z 19. členom Direktive 2019/790/EU začele uporabljati leto kasneje).

Nizozemska pri vsebinski omejitvi avtorske in sorodnih pravic za namen pouka na daljavo in čezmejnega pouka ni prenesla nezavezujoče določbe, da se izjema uporablja samo v primeru, ko licence niso enostavno dostopne. Nizozemska je imela nadomestilo za uporabo del že v okviru vsebinske omejitve avtorske in sorodnih pravic, z novelo je to rešitev razširila na novo izjemo na podlagi 5. člena Direktive 2019/790/EU.

Nizozemska ni prenesla določbe 14. člena Direktive 2019/790/EU, saj obstoječi zakon o avtorski pravici ne priznava pravnega varstva neoriginalnim reprodukcijam avtorskih del.

Pri prenosu 15. člena Direktive 2019/790/EU Nizozemska ni podrobneje opredelila pojma »uporabe posameznih besed ali zelo kratkih izvlečkov iz medijske publikacije«.

Nizozemska ponudnike storitev deljenja vsebin na spletu ureja v skladu z določbami 17. člena Direktive 2019/790/EU, dopušča pa možnost podrobnejše ureditve z vladno uredbo, če bi bilo to potrebno zaradi uskladitve s Smernicami Evropske komisije glede 17. člena ali zaradi bodoče evropske sodne prakse.

Določbe 18. in 21. člena Direktive 2019/790/EU že obstajajo v veljavni zakonodaji. Glede obveznosti poročanja je dodatno določeno, da če je upravno breme zagotavljanja informacij očitno nesorazmerno glede na prihodke pridobljene z uporabo dela, je obveznost zagotavljanja informacij omejena na informacije, ki jih je glede na okoliščine razumno mogoče pričakovati. Če pa je avtorjev delež v realizaciji celotnega dela neznaten, se določbe glede obveznosti zagotavljanja informacij ne uporabljajo, razen če avtor dokaže, da potrebuje informacijo zaradi prilagoditve pogodb.

Madžarska³⁷ je aprila 2021 sprejela zakon, s katerim prenaša v svoj pravni red Direktivi 2019/789/EU in 2019/790/EU. Z novim zakonom se razširja obseg obstoječih izjem za izobraževalno uporabo (v okviru zakonsko določenega učnega načrta) tako, da se omogoči digitalna uporaba del tako v prostorih izobraževalne ustanove kot tudi prek varnih elektronskih okolij. Pri tem ni uvedla licenčnih shem, ki bi nadomestile to izjemo niti ni uvedla plačila primerne nadomestila za uporabo v okviru te izjeme.

V okviru prenosa Direktive 2019/789/EU madžarski zakon čisto neposredno oddajanje (kot ga ureja prvi odstavek 8. člena Direktive 2019/789/EU) določa kot eno izmed oblik radiodifuznega oddajanja. Dovoljenje za to obliko radiodifuznega oddajanja morata pridobiti RTV organizacija in operater (t. i. javna organizacija ali organizacija javnega dostopa), vendar slednji le pod pogojem, da njegove dejavnosti presegajo zagotavljanje tehničnih sredstev za uporabo.

Madžarski zakon določa, da v okviru pomožne spletne storitve RTV organizacija javnosti omogoči dostop do radijskega programa in televizijskih novic ali aktualnega programa in televizijskega programa, narejenega izključno iz lastnih virov, pri tem pa se šteje, da se tak način priobči javnosti samo v državi članici Evropskega gospodarskega prostora, v kateri ima RTV organizacija glavno

³⁶ Zakon je objavljen na spletni strani <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2020-558.html>. Začetek veljavnosti tega zakona je določen s kraljevo uredbo, ki je dostopna na spletni strani <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2020-559.html>.

³⁷ Zakon je objavljen na spletni strani <https://njt.hu/eli/v01/TV/2021/37>

poslovno enoto. Ta določba se ne uporablja za športne prireditve ali programe, ki vsebujejo varovana dela, z izjemo radijskih programov. Gre za storitve, ki so dopolnilne osnovnemu radiodifuznemu oddajanju, in ki jih izvaja RTV organizacija (ali druga oseba pod njeno odgovornostjo) in je dostopna sočasno ali določen čas po samem oddajanju in je dostopna na zahtevo za vsakršno vsebino, ki dopolnjuje radiodifuzno oddajanje.

Madžarski zakon določa, da ima avtor izključno pravico sočasne, nespremenjene in neskrajšane retransmisije javnosti njegovega dela, ki je bilo radiodifuzno oddajano v okviru programa RTV organizacije (ki se izvaja po žici ali zraku ali na drug način, razen prek storitve odprtega dostopa do interneta), ki jo izvaja organizacija, ki ni prvotna RTV organizacija (operater), pod pogojem, da se izvaja v nadzorovanem okolju. Nadzorovano okolje je opredeljeno kot okolje, v katerem je retransmisija dostopna samo osebam, ki so pooblaščenec za uporabo storitev tega operaterja.

Nemčija³⁸ prenaša obe direktivi (Direktivo 2019/789/EU in Direktivo 2019/790/EU) z zakonodajnim predlogom, s katerim spreminja zakon o avtorski pravici in zakon o kolektivnem upravljanju pravic ter predlaga nov zakon, s katerim se prenaša določba 17. člena Direktive 2019/790/EU.

Obstoječe določbe avtorskega pogodbenega prava, to je pravila za pogodbe med ustvarjalci in uporabniki, v veliki meri že vsebujejo in so dodatno prilagojene določbam Direktive 2019/790/EU, pri čemer je okrepljeno kolektivno pravno varstvo. Nemčija ima že zdaj določbo, da avtorji in izvajalci, ki so prenesli izključne pravice kableske retransmisije na RTV organizacijo, proizvajalca fonograma ali filmskega producenta, obdržijo neodpovedljivo pravico do primernega nadomestila za kablesko retransmisijo, po novem se bo to nanašalo na vse oblike retransmisije (v skladu z novo opredelitvijo retransmisije).

Predlagana novela vsebuje vsebinske omejitve avtorske in sorodnih pravic za besedilno in podatkovno rudarjenje, ki je ključna tehnologija za strojno učenje in umetno inteligenco. Poleg tega predlog vsebuje izjeme za digitalno in čezmejno poučevanje in učenje ter za ohranjanje kulturne dediščine. Uvaja tudi nove vsebinske omejitve avtorske in sorodnih pravic za namene karikature, parodije in na novo tudi za namen pastiša. Za vse omenjene vsebinske omejitve avtorske in sorodnih pravic nemški predlog zakona določa plačilo nadomestila.

Nemčija že ima vsebinsko omejitve avtorske in sorodnih pravic za izobraževalne namene (dela se lahko uporabljajo za vse digitalne in nedigitalne oblike poučevanja v izobraževalnih ustanovah, pri čemer se večina del lahko uporablja omejeno: največ v obsegu 10% učbenikov ali do 15 % objavljenega dela, samo določena dela se lahko uporabljajo v celoti (na primer manjša dela, izolirani članki), in se nanaša na učitelje in navzoče učence, učitelje in izpraševalce iz iste izobraževalne ustanove, tretje osebe, kadar predavajo v izobraževalni ustanovi. Že zdaj je določeno plačilo nadomestila imetnikom pravic (to se plačuje v okviru nadomestila, ki se plačuje od praznih nosilcev in naprav, torej v okviru njihove vsebinske omejitve za privatno in drugo lastno reproduciranje), ki pa se v nekaterih primerih za uporabo v šolah ne plača. Na novo pa se bodo dela v okviru vsebinske omejitve avtorske in sorodnih pravic za namen digitalnega in čezmejnega poučevanja lahko uporabljala le pod pogojem, da na trgu ne obstajajo enostavno dostopne licence za ta dela, učna gradiva pa bodo izvzeta iz te vsebinske omejitve pravic in jih ne bo dovoljeno uporabljati brez dovoljenja imetnikov pravic.

Določbe o uspešnici se v okviru založniške pogodbe spreminjajo tako, da založnik kot prva pogodbeni stranka avtorja odgovarja za svoj poslovni uspeh, povezan z uporabo avtorjevega dela, njegovi pridobitelji (pod)licence pa (enako kot do zdaj) odgovarjajo za svoj poslovni uspeh tega dela.

Nemčija je že imela sorodno pravico za založnike, ki bo s predlagano ureditvijo te pravice varovala gospodarska, organizacijska in tehnična prizadevanja založnikov tiska pri izdelavi tiskovin. Predlog nemškega zakona med drugim povzema določbo prvega odstavka 15. člena Direktive 2019/790/EU, ki določa, kaj ne spada pod medijsko publikacijo. Med drugim medijska publikacija ne obsega »uporabe posameznih besed ali zelo kratkih izvlečkov iz medijske publikacije«, pri čemer to ni podrobneje opredeljeno.

³⁸ Predlog zakona je objavljen na spletni strani

https://www.bmjv.de/SharedDocs/Gesetzgebungsverfahren/Dokumente/RegE_Gesetz_Anpassung_Urheberrecht_digitaler_Binnenmarkt.pdf?__blob=publicationFile&v=5

Založniki bodo v skladu s predlaganim zakonom spet udeleženi pri nadomestilu za zakonite načine uporabe, kadar je avtor nanje prenesel svoje pravice; soudeležbi pri tem nadomestilu se avtor ne more odpovedati. S tem se zagotavlja nadaljnji obstoj kolektivne organizacije VG Wort.

Nemški predlog zakona ukinja sorodne pravice na reprodukcijah del, saj določa, da za dela vizualne umetnosti ki niso več avtorskoppravno varovana, preneha tudi varstvo reprodukcij teh del. S tem se bo izboljšal dostop do kulturne dediščine.

Predlog nemškega zakona ukinja posebno ureditev glasbenega aranžiranja in s tem glasbena dela izenačuje z ostalimi vrstami avtorskih del.

Novo določbo urejajo spletno distribucijo televizijskih in radijskih programov, npr. prek storitev pretakanja vsebin v živo (t. i. *livestreams*) in medijskih knjižnic.

Nemški predlog zakona obveznost poročanja določa tako, da morajo uporabniki na zahtevo avtorja prvič poročati po koncu prvega leta uporabe varovanih del, pri čemer se poročanje nanaša le na obdobje bistvene uporabe del. Obveznosti poročanja ni v primeru, ko prispevek avtorja ni bil bistven (razen, če bi te podatke potreboval v okviru mehanizma prilagoditve pogodbe v primeru klavzule o uspešnici), ali če bi obveznost poročanja nesorazmerna (na primer, ker prihodki iz uporabe dela niso tako visoki). Avtor lahko te podatke pridobi tudi od uporabnika, ki delo uporablja na podlagi nadaljnjega prenosa pravic. Teh določb s pogodbo ni dovoljeno spremeniti v škodo avtorja.

Predlog zakona o avtorskoppravni odgovornosti ponudnikov deljenja vsebin na spletu, s katerim Nemčija prenaša 17. člen Direktive 2019/790/EU med drugim določa, da so ti ponudniki z avtorskoppravnega vidika odgovorni za vso vsebino, ki jo njihovi uporabniki naložijo na njihove platforme, in do katere ti ponudniki javnosti omogočijo dostop. To pomeni, da morajo ti ponudniki po svojih najboljših močeh poskrbeti, da pridobijo licenco ali zagotoviti, da avtorsko varovane vsebine niso dostopne na spletu (na njihovim platformah), s čimer je ojačan pogajalski položaj imetnikov pravic napram tem ponudnikom. Na podlagi sklenjenih licenčnih pogodb bodo imetniki pravic dobili pravičen delež vrednosti njihovih ustvarjenih vsebin. V okviru svoje obveznosti »po najboljših močeh pridobiti dovoljenja imetnikov pravic« morajo ponudniki preveriti, ali imajo mogoče kolektivne organizacije ali zastopniki imetnikov pravic (kot na primer glavne glasbene založbe) že na voljo določene licenčne pogoje za ta način uporabe. Predlog določa, da je v primeru uporabe varovanih vsebin v okviru storitev deljenja vsebin na spletu (17. člen Direktive 2019/790/EU) avtor upravičen do nadomestila, kljub temu, da je avtor prenesel pravice za dajanje na voljo javnosti na tretjo osebo. Tako bo avtor upravičen do nadomestila za uporabo vsebin, ki se bodo na teh platformah uporabljale v okviru vsebinskih omejitev avtorske in sorodnih pravic (na primer pastiš) in tudi za vse začasno dovoljene uporabe del, za katere se v okviru pritožbenega postopka izkaže, da so bile nedovoljene.

Predlog tega zakona uvaja rešitev avtomatskega blokiranja (t. i. »rdeči gumb«), pri čemer določa izjemo – t. i. »domnevno dovoljene uporabe«. V primeru, ko uporabnik naloži delo na platformo, lahko imetnik pravice na tem delu v pritožbenem postopku zahteva blokado objave (rdeči gumb) v primeru nezakonite uporabe (ta rešitev je v skladu s predlaganimi elementi Smernic glede 17. člena Direktive 2019/790/EU). Zato domnevno dovoljene uporabe ne morejo biti avtomatsko blokirane (z uporabo avtomatiziranih postopkov ali t. i. »upload filters). Kriteriji za domnevno dovoljene uporabe so, da se lahko uporabi manj kot polovico dela, ki mora biti vključeno v drugo delo (ali uporabnikovo delo) - taka uporaba del drugih imetnikov pravic mora biti torej t. i. »manjša uporaba« (ali »de minimis uporaba« – zanj dovoljenje imetnika ni potrebno, platforma pa mora za tako uporabo plačati), ali pa mora uporabnik naloženo delo označiti kot »dovoljeno«. Ponudnik (platforma) o uporabi dela obvesti njegovega imetnika pravic, ki se glede te uporabe lahko pritoži. Ponudnik mora odločiti o pritožbi najkasneje v roku enega tedna in do odločitve mora sporno delo ostati objavljeno na platformi. Ponudniki lahko prenesejo odločitev o pritožbah na nevtralne zunanje pritožbene organe, pri čemer je ohranjena možnost sodnega varstva. Če uporaba dela presega domnevno dovoljeno uporabo, se objava takega dela blokira na podlagi zahteve imetnika pravice. Uporabnika se o tem obvesti in ta se lahko pritoži pri ponudniku in zahteva priobčitev javnosti (da delo ponovno postane dostopno javnosti), če je njegova zahteva utemeljena. To mora storiti v roku 48 ur (označi, da je objava »dovoljena«) ali pa mora v tem roku odstraniti objavljeno delo iz spleta. V določenih izjemnih primerih, ko imetnik pravice ne more čakati na odločitev glede njegove pritožbe, lahko takoj zahteva blokado objave (rdeči gumb). To je možno na primer, ko gre za očitno nezakonito nalaganje na platformo (torej, kadar je

vsebina, ki jo naloži uporabnik, v več kot 90% enaka delu, o katerem poroča imetnik pravic), ki hkrati povzroči precejšnjo gospodarsko škodo – o tem mora presoјati človek (ta možnost je rezervirana za zanesljive imetnike pravic). Imetnik pravice lahko prepove uporabo tudi v primeru kršitev svojih moralnih pravic. Uporabniki, ki večkrat nepravilno označijo naloženo vsebino kot »dovoljeno«, bodo izločeni iz tega postopka za določeno obdobje; enako velja za imetnike pravic, ki so večkrat zlorabili možnost rdečega gumba. V praksi se bodo ta pravila nanašala predvsem na avdiovizualna dela. Predlog nemškega zakona tako vsebuje določbe, ki preprečujejo zlorabo pravic uporabnikov in imetnikov pravic, vsebuje pa tudi določbe, ki preprečujejo pretirano blokiranje (s strani ponudnikov). Prav tako pa izrecno določa, da se za uporabo medijske publikacije (nalaganje na platformo) šteje, da besedilo, ki je daljše od 160 znakov, presega manjšo uporabo.

Pri prenosu Direktive 2019/789/EU nemški predlog zakona opredelitev kabelske retransmisije razširja tako, da poleg kabelskih operaterjev obsega tudi ostale ponudnike storitev retransmisije. Ta opredelitev ni omejena samo na signale iz drugih držav članic, ampak se nanaša na vse signale enako (tuje in domače; s tem vse ponudnike storitev retransmisije obravnava enako).

Nemški predlog zakona neposredno oddajanje (8. člen) obravnava kot eno izmed oblik retransmisije.

Hrvaška³⁹ je pripravila predlog novega zakona o avtorski in sorodnih pravicah. Ta naj bi predvsem prilagodil obstoječi pravni okvir tehnološkemu razvoju, ki je spremenil način ustvarjanja, proizvodnje, distribucije in izkoriščanja avtorsko varovanih del in predmetov sorodnih pravic, ter formalno uskladil nacionalne predpise, ki urejajo področje avtorske in sorodnih pravic, z določbami Direktive 2019/790 in Direktive 2019/789, ki uvajata novosti na tem pravnem področju.

V skladu z Direktivo 2019/790 so vprašanja, ki jih ureja novi zakon, razdeljena na več področij. Prvo področje regulacije je odprava sedanje pravne negotovosti, povezane z nekaterimi uporabami v okviru vsebinskih omejitev avtorske in sorodnih pravic ter njihovo prilagajanje digitalnemu in čezmejnemu okolju. V tem smislu predlagani zakon ureja naslednje obvezne izjeme: (i) izjema za avtomatizirano računalniško analizo informacij v digitalni obliki (tako imenovano besedilno in podatkovno rudarjenje), (ii) izjema pri uporabi varovanih vsebin pri digitalnem in čezmejnem poučevanju in (iii) izjema za namen ohranjanja kulturne dediščine.

Vsebinska omejitev pravic pri uporabi varovanih vsebin pri digitalnem in čezmejnem poučevanju dopušča, brez dovoljenja avtorja, reproduciranje in priobčitev javnosti, vključno z dajanjem na voljo javnosti, del za njihovo digitalno uporabo z namenom podajanja primera pri poučevanju, v obsegu, upravičenem za nekomercialne namene, in pod pogojem, da se taka uporaba izvaja v izobraževalni ustanovi, v njenih prostorih ali v drugih prostorih ali prek varnega elektronskega okolja, do katerega lahko dostopajo samo učenci ali študentje in učitelji tega izobraževalnega zavoda; vsebinska omejitev pravic se uporablja za dejavnosti vseživljenjskega učenja, ki jih izvajajo državne ustanove, javni zavodi in drugi subjekti, pooblaščen za opravljanje takšnih dejavnosti. Uporaba v okviru te vsebinske omejitve pravic ne sme zamenjati nakupa učnih gradiv. Ne predvideva se plačevanje nadomestila za tak način uporabe del. Predvideno pa je plačevanje nadomestila za reproduciranje in distribuiranje zbirk, ki so namenjene poučevanju in znanstvenemu raziskovanju (v okviru obveznega kolektivnega upravljanja). To nadomestilo se bo plačevalo za reproduciranje in distribuiranje posameznih odlomkov zakonito objavljenih avtorskih del ali celotnih kratkih avtorskih del s področja znanosti, literature in glasbe ter posameznih objavljenih avtorskih del s področja likovne umetnosti, arhitekture, uporabne umetnosti in industrijskega oblikovanja, fotografskih ali kartografskih del in prikazov znanstvene ali tehnične narave v obliki zbirke, ki vsebuje prispevke več avtorjev, in ki je po svoji vsebini in sistematizaciji izključno namenjena poučevanju ali znanstvenemu raziskovanju, razen če avtor izrecno tega ne prepove; tako reproduciranje in distribuiranje je dopustno brez dovoljenja avtorja in ob navedbi avtorstva dela.

Drugo področje ureditve je izboljšanje licenčnih praks in zagotovitev širšega dostopa do zaščitenih vsebin z: (i) urejanjem varovanih del s statusom dela, ki ni dostopno na tržišču (t. i. razprodano delo oziroma delo izven pravnega prometa), ki jih uporabljajo ustanove za varstvo kulturne dediščine, in (ii) olajšanjem dostopa do avdiovizualnih del na t. i. platformah videa na zahtevo. Vsebinska omejitev pravic za dela s statusom dela, ki ni dostopno na tržišču, dopušča ustanovam za varstvo kulturne

³⁹ Predlog zakona je objavljen na spletni strani https://www.sabor.hr/sites/default/files/uploads/sabor/2020-11-12/170011/PZE_61.pdf.

dediščine, da na nekomercialnih spletnih straneh reproducirajo in priobčijo javnosti, vključno z dajanjem na voljo javnosti, dela, ki niso dostopna na tržišču, in so v trajni zbirki teh ustanov, za nekomercialne namene, in z navedbo avtorstva dela. Taka uporaba je možna samo za tista dela, za katera v Republiki Hrvaški ni kolektivne organizacije.

Tretje področje ureditve se nanaša na oblikovanje dobro delujočega trga avtorske pravice, za kar se v novem zakonu predpisuje varstvo novih pravic založnikov informativnih publikacij glede spletne uporabe takih publikacij in ureja uporabo varovanih del v okviru storitev, ki jih ponujajo ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu. Založniki informativnih publikacij imajo pravico reproduciranja, pravico distribuiranja (vključno s pravico dajanja v najem, razen pravice javnega posojanja), pravico priobčitve javnosti (vključno z dajanjem na voljo javnosti), ter pravico predelave. Zoper uporabnika, ki je ponudnik storitev informacijske družbe s sedežem v Evropski uniji, ima založnik pravico reproduciranja in pravico priobčitve javnosti, vključno z dajanjem na voljo javnosti. V okviru pravice založnika, kadar informativno publikacijo uporabljajo ponudniki storitev informacijske družbe, so poklicni novinarji in fotoreporterji, katerih dela so vključena v to publikacijo, upravičeni do deleža prihodkov, ki jih prejmejo ti založniki.

V zvezi z uporabo varovanih del v okviru storitev, ki jih ponujajo ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu predlog zakona določa nove izključne pravice avtorja, izvajalca, proizvajalca fonograma in filmskega producenta (na primer novo pravico prenosa z neposrednim pretokom, novo pravico priobčitve javnosti oddajanj, retransmisije, prenosa z neposrednim pretokom in dajanja na voljo javnosti, novo pravico reproduciranja izvedbe in priobčitve javnosti, vključno z dajanjem na voljo javnosti, v okviru spremljajoče internetne storitve, ter novo pravico priobčitve javnosti, vključno z dajanjem na voljo javnosti, v okviru storitev deljenja vsebin na spletu).

Četrto področje ureditve se nanaša na zagotavljanje predpogojev za pravično nadomestilo avtorjem in izvajalcem v pogodbah, s katerimi prenesejo svoje pravice za uporabo njihovih varovanih del, in sicer tako, da novi zakon: (i) predpisuje načelo ustreznega in sorazmernega nadomestila; (ii) uvaja obveznost v zvezi s preglednostjo informacij o uporabi predmetov varstva, (iii) predpisuje mehanizem za prilagoditev pogodbe v primeru, da se prvotno predpisana pristojbina izkaže za nesorazmerno nizko glede na prihodke od uporabe in (iv) avtorjem in izvajalcem omogoča odvzem izključne licence do izkoriščanja varovanega dela.

Predlog hrvaškega zakona določa, da ima avtor neodpovedljivo pravico do plačila primernega nadomestila, kadar je prenesel izključno pravico dajanja v najem proizvajalcu fonograma ali avdiovizualnemu producentu, avtor izvirnega dela v primeru avdiovizualne priredbe obdrži neodpovedljivo pravico do ustreznega nadomestila za vsako dajanje v najem videograma, ki vsebuje izvirno delo (kadar je prenesel izključno pravico do avdiovizualne priredbe svojega dela), soavtor avdiovizualnega dela obdrži pravico do primernega in sorazmernega nadomestila za kakršnokoli uporabo avdiovizualnega dela na Hrvaškem po poteku sedmih let od prve priobčitve javnosti (določenih je nekaj izjem). Avtor izvirnega dela ohrani izključno pravico do nove avdiovizualne priredbe izvirnega dela (uveljavi jo lahko po dvajsetih letih od sklenitve prve pogodbe o avdiovizualni priredbi), izključno pravico do nadaljnje predelave v drugo umetniško obliko in pravico do ustreznega nadomestila za vsak najem videograma, ki vsebuje izvirno delo (tem pravicam se avtor ne more odreči). Izvajalec ima neodpovedljivo pravico do primernega nadomestila za javno posojanje fonogramov z njegovo izvedbo (smiselno enako pravico do tega nadomestila ima tudi proizvajalec fonogramov za javno posojanje njegovih fonogramov in avdiovizualni producent za javno posojanje njegovih videogramov) in neodpovedljivo pravico do primernega nadomestila za dajanje fonogramov z njegovo izvedbo v najem (kadar je to pravico prenesel na proizvajalca fonograma ali avdiovizualnega producenta). Tako izvajalec kot proizvajalec fonogramov imata pravico do deleža na enotnem nadomestilu za priobčitev javnosti fonograma z izvajalčevo izvedbo.

V skladu z Direktivo 2019/789/EU, katere cilj je zagotoviti lažje pogoje za distribucijo televizijskih in radijskih programov, ki izvirajo iz drugih držav članic Evropske unije, tako da olajša licenciranje avtorske in sorodnih pravic, novi zakon ureja naslednja vprašanja: (i) uporaba načela države izvora je ustrezno uveljavljena, kadar RTV organizacije želijo nekatere čezmejne internetne storitve zagotavljati kot pomožne storitve radiodifuziji, (ii) razširja se kolektivno upravljanje pravic (upravljanje pravic izključno prek kolektivnih organizacij in ne posamično z imetniki pravic) na vse vrste radiodifuzne retransmisije in (iii) uvaja jasna pravila za urejanje avtorske in sorodnih pravic v primerih prenosa programskih signalov s tehničnim postopkom neposrednega oddajanja.

Pomožna spletna storitev je v predlogu hrvaškega zakona opredeljena kot spletna storitev, ki jo zagotavlja RTV organizacija, ali se zagotavlja pod njenim nadzorom in odgovornostjo, in je sestavljena iz zagotavljanja televizijskih ali radijskih programov javnosti hkrati z radiodifuznim oddajanjem (linearno) ali v določenem obdobju po njem (storitve časovnega zamika) in vse spremljajoče vsebine, ki spremljajo tako oddajanje, kot so obvestila, razširitve, dodatki ali ocene vsebine ustreznega programa. RTV organizacija pomožno spletno storitev uporabnikom zagotavlja skupaj s storitvijo radiodifuznega oddajanja, pri čemer je pomožna spletna storitev v jasnem in podrejenem odnosu s tem oddajanjem. Uporabniki lahko do pomožne spletne storitve dostopajo ločeno od radiodifuznega oddajanja brez posebnih predpogojev. Med pomožne spletne storitve ne sodi omogočanje dostopa do avtorskih del, vključenih v televizijski ali radijski program, ali del, ki niso povezana z nobenim oddajanim programom RTV organizacije, kot je dostop do nekaterih glasbenih ali avdiovizualnih del ali glasbenih albumov ali videoposnetkov, v okviru na primer storitev videa na zahtevo.

Hrvaška pravico retransmisije opredeljuje kot pravico priobčitve javnosti na način, da prvotno oddajanje, po žici ali zraku, vključno s satelitom, razen prek interneta, avtorskega dela, ki je vsebovan v televizijskem ali radijskem programskem signalu iz Republike Hrvaške kot tudi iz drugih držav, ki je namenjeno sprejemu javnosti, je hkrati v nespremenjeni obliki in v celoti priobčeno javnosti; in sicer, kadar to izvaja oseba, ki ni RTV organizacija, ki je izvedla prvotno oddajanje, ne glede na kako operater storitve retransmisije od nje pridobi signal za namen retransmisije in pod pogojem, da se retransmisija v okviru storitev dostopa do interneta izvaja v urejenem okolju. V okviru retransmisije je posebej opredeljena tudi kabelska retransmisija in sicer kot izključna pravica do priobčitve javnosti na način, da prvo oddajanje, izvedeno po žici ali zraku, vključno s satelitom, iz Republike Hrvaške ali druge države, avtorskega dela, ki je vsebovan v televizijskem ali radijskem programskem signalu, hkrati v nespremenjeni obliki in v celoti priobči javnosti z retransmisijo prek kabelskega sistema, ne glede na to, kako operater storitve kabelske retransmisije prejema programske signale od RTV organizacije za namen retransmisije.

Hrvaška čisto neposredno oddajanje (kot ga ureja prvi odstavek 8. člena Direktive 2019/789/EU) ureja kot novo pravico za nov način priobčitve javnosti, vzporedno neposredno oddajanje pa šteje med oblike retransmisije.

Študija avtorice Raquel Xalabarder z naslovom »Načelo primerne in sorazmerne nadomestila za avtorje in izvajalce v 18. členu Direktive o avtorski pravici na enotnem digitalnem trgu: Nekaj misli o njegovem prenosu v nacionalne zakonodaje«⁴⁰ se nanaša na 18. člen Direktive 2019/790/EU. Iz te študije med drugim izhaja, da več držav članic Evropske unije daje avtorju ali izvajalcu pravico do primerne in sorazmerne nadomestila v primeru, ko ta svoje pravice prenese na tretjo osebo. Tako na primer Italija za avdiovizualne avtorje in izvajalce določa: če prenesejo izključne pravice na producenta, obdržijo neodpovedljivo pravico do nadomestila za katerokoli dejanje uporabe njihovih del in izvedb (tudi za dajanje na voljo javnosti). V Nemčiji avtorji in izvajalci, ki so prenesli izključne pravice kabelske retransmisije na RTV organizacijo, proizvajalca fonograma ali filmskega producenta, obdržijo neodpovedljivo pravico do primerne nadomestila za kabelsko retransmisijo. Predlog nemškega zakona, s katerim se prenašajo določbe obeh direktiv (Direktive 2019/789/EU in Direktive 2019/790/EU), to pravico razširja na vse oblike retransmisije (v skladu z novo opredelitvijo retransmisije, kot je določena v Direktivi 2019/789/EU). Na Poljskem in v Španiji avtorji in izvajalci (predvsem v avdiovizualni in fonogramski produkciji) po prenosu izključnih pravic obdržijo neodtujljivo pravico do nadomestila za dajanje v najem in priobčitev javnosti, vključno na spletu.

– Izjava o skladnosti predloga zakona s pravnimi akti Evropske unije in korelacijska tabela pri prenosu direktiv

Izjava o skladnosti (oblika pdf) – izvoz iz baze RPS

⁴⁰ Xalabarder, Raquel, The Principle of Appropriate and Proportionate Remuneration of ART.18 Digital Single Market Directive: Some Thoughts for Its National Implementation (September 1, 2020). Končna verzija študije je bila objavljena kot: Raquel Xalabarder, «The Principle of Appropriate and Proportionate Remuneration for Authors and Performers in Art.18 Copyright in the Digital Single Market Directive», InDret 4.2020, str. 1-51 <https://indret.com/wp-content/uploads/2020/10/1591.pdf>, dostopno na SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3684375> ali <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3684375>

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

– razlogi za uvedbo novega postopka ali administrativnih bremen in javni interes, ki naj bi se s tem dosegel,

Predlog zakona ne uvaja novega upravnega postopka.

Predlog zakona uvaja za javno dostopne arhive, knjižnice, muzeje, ustanove filmske ali avdio dediščine ter javne RTV organizacije v zvezi z uporabo del izven pravnega prometa obveznosti preverjanja, ali delo lahko šteje za delo izven pravnega prometa, in obveščanja o nameravani uporabi dela izven pravnega prometa na portalu, ki ga bo vzpostavil EUIPO, vsaj šest mesecev pred nameravano uporabo. Obveščanje je pomembno zato, da lahko imetnik pravice izključi uporabo svojega dela kot delo izven pravnega prometa.

- ukinitvev postopka ali odprava administrativnih bremen,
- spoštovanje načela »vse na enem mestu« ter organ in kraj opravljanja dejavnosti oziroma izpolnjevanja obveznosti,
- podatki oziroma dokumenti, ki so potrebni za izvedbo postopka in jih bo organ pridobil po uradni dolžnosti, ter način njihovega pridobivanja,
- ustanovitev novih organov, reorganizacija ali ukinitvev obstoječih organov,
- ali bodo zaradi izvajanja postopkov in dejavnosti potrebne nove zaposlitve, ali so izvajalci primerno usposobljeni, ali bodo potrebna dodatno usposabljanje ter finančna in materialna sredstva,
- ali se bodo zaradi ukinitvev postopkov in dejavnosti zmanjšala število zaposlenih ter finančna in materialna sredstva;

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

- dokumentacija, ki jo mora stranka predložiti, povečanje ali zmanjšanje obsega dokumentacije z navedbo razlogov,
- stroški, ki jih bo imela stranka, ali razbremenitev stranke,
- čas, v katerem bo stranka lahko uredila zadevo.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Predlog zakona ne bo imel posledic za okolje, prostorske in varstvene vidike.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

- poslovne stroške in poslovanje,

Nova vsebinska omejitev avtorske in sorodnih pravic za besedilno in podatkovno rudarjenje bo lahko prispevala k znižanju stroškov, če bodo podjetja, ki izvajajo besedilno in podatkovno rudarjenje za komercialne namene, to izvajala v okviru vsebinske omejitve avtorske in sorodnih pravic, saj jim za to ne bo treba pridobiti dovoljenja imetnikov pravic in tudi ne plačati. Pri tem je treba upoštevati, da si lahko imetnik pravic pridrži pravice za ta način uporabe in ne dovoli besedilnega in podatkovnega rudarjenja.

Za uporabnike, ki bodo uporabljali varovana dela na določene načine obsežene z novimi pravicami, bodo nastale nove obveznosti in stroški zaradi novih pravic imetnikov avtorske in sorodnih pravic (novi pravici založnika medijskih publikacij; obveznost ponudnikov storitev deljenja vsebin na spletu za pridobitev dovoljenja za izvajanje dejanj priobčitve javnosti varovanih vsebin; spremenjena pravica radiodifuzne retransmisije, novi pravici avtorja do nadomestila za radiodifuzno retransmisijo in za priobčitev javnosti v okviru storitev deljenja vsebin na spletu, nove pravice avtorja prvotnega dela in soavtorjev avdiovizualnega dela do nadomestila za radiodifuzno retransmisijo, priobčitev javnosti v okviru storitev deljenja vsebin na spletu, priobčitev javnosti avdiovizualnega dela v okviru storitev videa na zahtevo in za drugo dajanje na voljo javnosti avdiovizualnega dela; pravica izvajalca do nadomestila pri priobčitvi javnosti videograma s svojo izvedbo; pravica filmskega producenta do nadomestila pri priobčitvi javnosti videograma). Če uporabnik ne uporablja varovanih del na način, kot

je določen s posamezno pravico, zanj obveznosti ne nastanejo. Za tiste pravne osebe, ki izkoriščajo avtorska dela in predmete varstva sorodne pravice, bodo lahko nastale dodatne obveznosti in stroški zaradi poročanja avtorjem in izvajalcem o izkoriščanju avtorskih del in izvedb. Obveznost poročanja sicer ZASP že določa, vendar ne tako natančno in za vse primere uporabe.

– premoženjske pravice,

Predlog zakona bo pozitivno vplival na položaj avtorjev (vključno z avtorjem prvotnega dela in soavtorji avdiovizualnega dela), izvajalcev, katerih izvedbe so posnete na videogramu, in filmskih producentov, ker se jim zagotavlja nekatere nove pravice.

– inovacije in raziskave,

Novi vsebinski omejitvi avtorske in sorodnih pravic za besedilno in podatkovno rudarjenje, tudi za namene znanstvenega raziskovanja, bosta pozitivno vplivali na razvoj podatkovne analitike in umetne inteligence v Republiki Sloveniji.

Če bodo gospodarski subjekti izvajali besedilno in podatkovno rudarjenje v okviru vsebinske omejitve pravic za besedilno in podatkovno rudarjenje, jim za to ne bo treba pridobiti dovoljenja imetnikov pravic in tudi ne plačati (tudi če bodo izvajali besedilno in podatkovno rudarjenje za komercialne namene). Pri tem je treba upoštevati, da si lahko imetnik pravic pridrži pravice za ta način uporabe in ne dovoli besedilnega in podatkovnega rudarjenja.

Nova vsebinska omejitev avtorske in sorodnih pravic za besedilno in podatkovno rudarjenje za namene znanstvenega raziskovanja bo pozitivno vplivala na izvajanje raziskav v raziskovalnih organizacijah, vključno z javno-zasebnimi partnerstvi. Če bo besedilno in podatkovno rudarjenje za namene znanstvenega raziskovanja potekalo v okviru vsebinske omejitve pravic, bodo lahko izvajali rudarjenje brez dovoljenja imetnikov pravic in brez plačila. Imetnik pravic si po tej novi vsebinski omejitvi ne more pridržati pravic.

– potrošnike in gospodinjstva,

Mogoče je, da bodo gospodarski subjekti, ki bodo uporabljali avtorska dela in druge predmete varstva na način, ki je obsežen z novimi pravicami, poskušali prevaliti del finančnega bremena na končne uporabnike, med katerimi so tudi potrošniki.

– določene regije in sektorje,

– druge države in mednarodne odnose,

– makroekonomsko okolje,

– mala in srednja podjetja:

– število podjetij in njihova velikost,

– število podjetij in delovnih mest, na katera se nanaša predlagani predpis,

– pomen različnih kategorij malih in srednjih podjetij v panogah,

– povezanost z drugimi panogami in mogoči vplivi na podizvajalce,

Nova vsebinska omejitev avtorske in sorodnih pravic za besedilno in podatkovno rudarjenje lahko pozitivno vpliva na nova zagonska podjetja in druga mala in srednja podjetja, ki izvajajo besedilno in podatkovno rudarjenje za komercialne namene. Če bodo izvajala besedilno in podatkovno rudarjenje v okviru vsebinske omejitve pravic, jim ne bo treba pridobivati dovoljenj imetnikov pravic in tudi ne plačati za uporabo varovanih del in predmetov varstva sorodnih pravic.

– konkurenčnost podjetij:

– omejevanje dostopa na trg dobaviteljem,

– omejevanje konkurenčnosti dobaviteljev,

– zmanjševanje spodbud dobaviteljem za učinkovito konkurenčnost.

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

Predlog zakona bo pozitivno vplival na položaj avtorjev, izvajalcev, katerih izvedbe so posnete na videogramu, in filmskih producentov, ker se jim zagotavlja nekatere nove pravice, in bodo

predvidoma dobili dodatna finančna sredstva, ki bodo lahko vplivala na izboljšanje njihovega gmotnega položaja in prispevala k nadaljnjemu ustvarjanju

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

- nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja,
- razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna,
- razvojne dokumente EU in mednarodnih organizacij.

6.6 Presoja posledic za druga področja:

Predlog zakona ne bo imel posledic na druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

a) Predstavitev sprejetega zakona:

- ciljnim skupinam (seminarji, delavnice),
- širši javnosti (mediji, javne predstavitve, spletne predstavitve).

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:

- zagotovitev spremljanja izvajanja predpisa,
- organi, civilna družba,
- metode za spremljanje doseganja ciljev,
- merila za ugotavljanje doseganja ciljev,
- časovni okvir spremljanja za pripravo poročil,
- roki za pripravo poročil o izvajanju zakona, doseženih ciljih in nadaljnjih ukrepih.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA:

- spletni naslov, na katerem je bil predpis objavljen,

Predlog zakona je bil objavljen na spletnem portalu e-demokracija: .

- čas trajanja javne predstavitve, v katerem je bilo mogoče sporočiti mnenja, predloge in pripombe,
- datum in kraj morebitne javne obravnave ali druge oblike sodelovanja,
- seznam subjektov, ki so sodelovali (imen in priimkov fizičnih oseb, ki niso poslovni subjekti, ne navajajte):
- bistvena mnenja, predloge in pripombe javnosti
- bistvena mnenja, predloge in pripombe javnosti, ki niso bili upoštevani, in razlogi za neupoštevanje:

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN:

- osebno ime in naziv fizične osebe ali firma in naslov pravne osebe,
- znesek plačila, ki ga je oseba iz prejšnje alineje prejela za namen priprave zakona:

Zunanji strokovnjaki ali pravne osebe niso sodelovale pri pripravi predloga zakona.

V predlogu zakona so upoštevane nekatere rešitve, ki jih je posredovala strokovna in zainteresirana javnost.

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

- Zdravko Počivalšek, minister za gospodarski razvoj in tehnologijo
- Simon Zajc, državni sekretar
- Andrej Čuš, državni sekretar
- mag. Karla Pinter, generalna direktorica Direktorata za notranji trg
- dr. Vojko Toman, direktor Urada Republike Slovenije za intelektualno lastnino
- Mojca Pečar, sekretarka, Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino
- Ana Krstov, sekretarka, Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino
- Saša Ovsenik, višja svetovalka II, Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o avtorski in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/13, 56/15 in 63/16 – ZKUASP, 59/19) se v 1. členu drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije prenašajo:

- Direktiva Sveta 93/83/EGS z dne 27. septembra 1993 o uskladitvi določenih pravil o avtorski in sorodnih pravicah v zvezi s satelitskim radiodifuznim oddajanjem in kabelsko retransmisijo (UL L št. 248 z dne 6. 10. 1993, str. 15), zadnjič spremenjena z Direktivo (EU) 2019/789 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o določitvi pravil glede izvrševanja avtorske in sorodnih pravic, ki se uporabljajo za določene spletne prenose radiodifuznih organizacij in retransmisije televizijskih ter radijskih programov, in spremembi Direktive Sveta 93/83/EGS (UL L št. 130 z dne 17. 5. 2019, str. 82);
- Direktiva 96/9/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 1996 o pravnem varstvu baz podatkov (UL L št. 077 z dne 27. 3. 1996, str. 20), zadnjič spremenjena z Direktivo (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES (UL L št. 130 z dne 17. 5. 2019, str. 92);
- Direktiva 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL L št. 167 z dne 22. 6. 2001, str. 10), zadnjič spremenjena z Direktivo (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES (UL L št. 130 z dne 17. 5. 2019, str. 92);
- Direktiva 2001/84/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. septembra 2001 o sledni pravici v korist avtorja izvirnega umetniškega dela (UL L št. 272 z dne 13. 10. 2001, str. 32);
- Direktiva 2004/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine (UL L št. 157 z dne 30. 4. 2004, str. 45);
- Direktiva 2006/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o pravici dajanja v najem in pravici posojanja ter o določenih pravicah, sorodnih avtorski pravici, na področju intelektualne lastnine (UL L št. 376 z dne 27. 12. 2006, str. 28);
- Direktiva 2006/116/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o trajanju varstva avtorske pravice in določenih sorodnih pravic (UL L št. 372 z dne 27. 12. 2006, str. 12), zadnjič spremenjena z Direktivo 2011/77/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. septembra 2011 o spremembi Direktive 2006/116/ES o trajanju varstva avtorske pravice in določenih sorodnih pravic (UL L št. 265 z dne 11. 10. 2011, str. 1);
- Direktiva 2009/24/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o pravnem varstvu računalniških programov (UL L št. 111 z dne 5. 5. 2009, str. 16);
- Direktiva 2011/77/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. septembra 2011 o spremembi Direktive 2006/116/ES o trajanju varstva avtorske pravice in določenih sorodnih pravic (UL L št. 265 z dne 11. 10. 2011, str. 1);
- Direktiva 2012/28/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o nekaterih dovoljenih uporabah osirotelih del (UL L št. 299 z dne 27. 10. 2012, str. 5);
- Direktiva (EU) 2017/1564 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. septembra 2017 o določenih dovoljenih uporabah določenih del in drugih predmetov urejanja, zaščitenih z avtorsko pravico in sorodnimi pravicami, za slepe in slabovidne osebe ter osebe z drugimi motnjami branja ter o spremembi Direktive 2001/29/ES o usklajevanju določenih vidikov avtorske pravice in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL L št. 242 z dne 20. 9. 2017, str. 6);
- Direktiva (EU) 2019/789 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o določitvi pravil glede izvrševanja avtorske in sorodnih pravic, ki se uporabljajo za določene spletne prenose radiodifuznih organizacij in retransmisije televizijskih ter radijskih programov, in spremembi Direktive Sveta 93/83/EGS (UL L št. 130 z dne 17. 5. 2019, str. 82) ter
- Direktiva (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES (UL L št. 130 z dne 17. 5. 2019, str. 92).«.

2. člen

31. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Pravica radiodifuzne retransmisije

31. člen

(1) Pravica radiodifuzne retransmisije je izključna pravica do sočasne, nespremenjene in neskrajšane retransmisije nekega prvotnega prenosa radijskih ali televizijskih programskih signalov z delom, če to retransmisijo izvaja druga oseba od prvotne RTV organizacije (operater retransmisije), ne glede na to, kako ta operater pridobi od nje programske signale za ta namen.

(2) Prvotni prenosi in retransmisije iz prejšnjega odstavka so veljavni le, če so namenjeni javnosti, izvajajo pa se lahko brezžično (vključno s satelitom) ali po žici (vključno s kablom, mikrovalovnim ali drugim sistemom). Storitve dostopa do interneta niso veljavni prvotni prenosi, kot retransmisije pa so te storitve veljavne le, če se izvajajo v upravljanem okolju, v katerem je zagotovljena varna retransmisija pooblaščenim uporabnikom.

(3) Predmet pravice radiodifuzne retransmisije po tem členu je tudi priobčitev javnosti, pri kateri RTV organizacija izvaja prvotni prenos svojih programskih signalov brez dostopa javnosti operaterju retransmisije, ki ni RTV organizacija (čisto neposredno oddajanje), slednji pa te signale retransmitira javnosti. Šteje se, da RTV organizacija in operater retransmisije sodelujeta v tem enotnem dejanju priobčitve javnosti, za katerega morata oba pridobiti dovoljenje imetnikov pravic in jim oba poravnati primerna nadomestila v sorazmerju z njuno uporabo del.

(4) Za razmerje pri retransmisiji programskih signalov med RTV organizacijo in operaterjem retransmisije veljajo njune obveznosti iz prejšnjega odstavka tudi v primeru, ko RTV organizacija poleg čistega neposrednega oddajanja tudi sama neposredno prenaša svoje programske signale javnosti (paralelno neposredno oddajanje).«.

3. člen

Za 39. členom se dodata nova 39.a in 39. b člen, ki se glasita:

»Pravica do primernega nadomestila za radiodifuzno retransmisijo

39.a člen

(1) Kadar je avtor prenesel pravico radiodifuzne retransmisije, ima pravico do primernega nadomestila za vsakokratno uporabo dela v primeru radiodifuzne retransmisije.

(2) Avtor se pravici iz prejšnjega odstavka ne more odpovedati.

Pravica do primernega nadomestila za priobčitev javnosti v okviru storitev deljenja vsebin na spletu

39.b člen

(1) Kadar je avtor prenesel pravice za priobčitev javnosti v okviru storitev deljenja vsebin na spletu, ima pravico do primernega nadomestila od ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu za vsakokratno uporabo dela v primeru priobčitve javnosti v okviru storitev deljenja vsebin na spletu.

(2) Avtor se pravici iz prejšnjega odstavka ne more odpovedati.«.

4. člen

Za 47.a členom se doda nov 47.b člen, ki se glasi:

»Pouk na daljavo in čezmejni pouk

47.b člen

(1) Brez prenosa ustrezne materialne avtorske pravice, vendar ob plačilu primernega nadomestila je

za namen ponazoritve pri pouku na daljavo ali čezmejnem pouku dopustno:

1. reproduciranje v elektronski obliki in priobčitev javnosti objavljenih del;
2. predelava baze podatkov in v elektronski obliki reproduciranje, distribuiranje ter priobčitev javnosti predelane baze podatkov.

(2) Uporaba iz prejšnjega odstavka je dovoljena, če to ni namenjeno doseganju posredne ali neposredne gospodarske koristi in če se izvaja pod odgovornostjo izobraževalne ustanove v njenih ali drugih prostorih ali prek varnega elektronskega okolja, ki je dostopno, zlasti prek avtentikacijskih postopkov, le učencem, dijakom ali študentom, vpisanim v ta program, ter učiteljem in drugim osebam, ki izvajajo pouk.

(3) Kadar se uporaba iz prvega odstavka tega člena izvaja prek varnega elektronskega okolja, se šteje, da poteka izključno v državi članici Evropske unije, v kateri ima izobraževalna ustanova sedež.

(4) Uporaba iz prvega odstavka tega člena ni dovoljena za učbenike, delovne zvezke, vadnice in druga učna gradiva, ki so namenjeni predvsem za uporabo pri pouku, in za grafične izdaje glasbenih del, če so ustrezne licence za ta način uporabe enostavno na voljo na trgu in lahko dostopne ter vidne izobraževalnim ustanovam. Ponudnik take licence objavi pogoje uporabe na dobro vidnem mestu na svoji spletni strani in o njih obvesti reprezentativno združenje izobraževalnih ustanov, če tega ni, pa ministrstvo, pristojno za šolstvo.

(5) V primerih iz prvega odstavka tega člena je treba navesti vir in avtorstvo dela, če je navedeno na uporabljenem delu.

(6) Pogodbena določila, ki so v nasprotju s tem členom, so nična.«.

5. člen

V drugem in tretjem odstavku 50.č člena se besedilo »urada, pristojnega za usklajevanje na notranjem trgu Evropske unije« nadomesti z besedilom »urada Evropske unije, pristojnega za intelektualno lastnino«.

6. člen

Za 50.d členom se dodajo novi 50.e, 50.f in 50.g člen, ki se glasijo:

»Dovoljena uporaba del izven pravnega prometa

50.e člen

(1) Javno dostopni arhivi, knjižnice, muzeji, ustanove filmske ali avdio dediščine ter javne RTV organizacije lahko, če to ni namenjeno doseganju posredne ali neposredne gospodarske koristi, prosto dajo na voljo javnosti na nekomercialni spletni strani dela izven pravnega prometa, ki jih imajo trajno v svojih zbirkah, in jih za ta namen reproducirajo, vključno z bazami podatkov, ki jih lahko za ta namen predelajo.

(2) Uporaba iz prejšnjega odstavka je dovoljena le, če ni reprezentativne kolektivne organizacije za kolektivno upravljanje pravic v primerih reproduciranja, distribuiranja, priobčitve javnosti ali dajanja na voljo javnosti del iz prejšnjega odstavka, ki ni namenjeno doseganju posredne ali neposredne gospodarske koristi.

(3) Avtor lahko kadar koli pisno prepove uporabo svojega dela po prvem odstavku tega člena.

(4) Šteje se, da se v primeru prvega odstavka tega člena dela izven pravnega prometa uporabljajo izključno v državi članici Evropske unije, v kateri ima pravna oseba iz prvega odstavka tega člena sedež.

(5) V primerih iz prvega odstavka tega člena je treba navesti vir in avtorstvo dela, če je navedeno na uporabljenem delu.

Dela izven pravnega prometa

50.f člen

(1) Za delo izven pravnega prometa se šteje delo, za katerega se po razumnih prizadevanjih preverjanja, ali je delo dostopno javnosti v pravnem prometu, v dobri veri domneva, da delo ni dostopno javnosti v pravnem prometu po običajnih trgovinskih kanalih.

(2) Za delo izven pravnega prometa se ne štejejo zbirke del, če se po preverjanju iz prejšnjega odstavka ugotovi, da so te zbirke del sestavljene pretežno iz:

1. del, razen avdiovizualnih del, ki so bila prvič objavljena, oziroma če niso bila objavljena, prvič priobčena javnosti v državi, ki ni država članica Evropske unije;
2. avdiovizualnih del, katerih filmski producenti imajo sedež ali stalno prebivališče v državi, ki ni država članica Evropske unije, ali
3. del državljanov držav, ki niso države članice Evropske unije, kadar države ni mogoče določiti po določbah 1. ali 2. točke tega odstavka.

(3) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka se določbe o uporabi del izven pravnega prometa uporabljajo za zbirke del iz prejšnjega odstavka, če je kolektivna organizacija, ki ima dovoljenje za kolektivno upravljanje pravic v primerih reproduciranja, distribuiranja, priobčitve javnosti ali dajanja na voljo javnosti teh del, reprezentativna za avtorje iz svoje države, ki ni država članica Evropske unije.

Obveščanje

50.g člen

Pravne osebe iz prvega odstavka 50.e člena tega zakona posredujejo vsaj šest mesecev pred dajanjem na voljo javnosti dela izven pravnega prometa po prvem odstavku 50.e člena tega zakona na javno dostopni spletni portal urada Evropske unije, pristojnega za intelektualno lastnino:

1. podatke, ki so nujni za namen identifikacije dela, ki se po preverjanju iz prejšnjega člena šteje za delo izven pravnega prometa;
2. podatke o možnosti, ki je na voljo avtorju po tretjem odstavku 50.e člena tega zakona;
3. podatke o načinu uporabe dela izven pravnega prometa.«.

7. člen

V 53. členu se v 2. točki za besedo »parodijo« doda vejica in beseda »pastiš«.

8. člen

Za 57. členom se dodajo novi 57.a, 57.b in 57.c člen, ki se glasijo:

»Besedilno in podatkovno rudarjenje

57.a člen

(1) Za namene besedilnega in podatkovnega rudarjenja je prosto reproduciranje del, do katerih se zakonito dostopa. Besedilno in podatkovno rudarjenje pomeni vsako avtomatizirano analitično tehniko, katere namen je analiziranje besedila in podatkov v elektronski obliki, da se ustvarijo informacije, kot so vzorci, trendi in korelacije.

(2) Primerki del, narejeni pod pogoji iz prejšnjega odstavka, se lahko hranijo, dokler je to potrebno za namene besedilnega in podatkovnega rudarjenja.

(3) Dejanja iz prvega odstavka tega člena niso dovoljena, če si je avtor izrecno in na ustrezen način pridržal pravico uporabe dela, na primer s strojno berljivimi sredstvi, če je delo javno dostopno na spletu.

Besedilno in podatkovno rudarjenje za namene znanstvenega raziskovanja

57.b člen

(1) Raziskovalne organizacije, javno dostopni arhivi, knjižnice, muzeji, ustanove filmske ali avdio dediščine in javne RTV organizacije lahko prosto izvajajo besedilno in podatkovno rudarjenje iz prvega odstavka prejšnjega člena za namene znanstvenega raziskovanja pod pogoji iz tega člena.

(2) Za raziskovalno organizacijo po tem zakonu se štejejo univerze, vključno s svojimi knjižnicami, raziskovalne organizacije, javne raziskovalne organizacije in druge pravne osebe, ki po predpisih, ki urejajo znanstveno, raziskovalno ali izobraževalno dejavnost, kot glavni cilj izvajajo znanstvene raziskave ali izobraževalne dejavnosti, ki vključujejo tudi izvajanje znanstvenih raziskav, na nepridobitni osnovi ali s ponovnim vlaganjem vsega dobička v svoje znanstvene raziskave. Za raziskovalno organizacijo po tem zakonu se ne šteje raziskovalna organizacija, na katero ima pravna oseba zasebna prava odločilen vpliv, ki ji omogoča prednostni dostop do teh rezultatov raziskav.

(3) Primerki del, narejeni pod pogoji iz prvega odstavka tega člena, se hranijo v varnem okolju, ki preprečuje neupravičenim osebam dostop do teh primerkov, in dokler je to potrebno za namene besedilnega in podatkovnega rudarjenja, vključno za namene preverjanja rezultatov raziskave, za katero je bilo besedilno in podatkovno rudarjenje izvedeno.

(4) Avtor lahko uporabi ukrepe za zagotovitev varnosti in celovitosti omrežij in podatkovnih zbirk, na katerih so naložena dela. Taki ukrepi ne presegajo tistega, kar je potrebno za doseg tega cilja.

(5) Pogodbena določila, ki so v nasprotju s tem členom, so nična.

Ohranjanje kulturne dediščine

57.c člen

(1) Javno dostopni arhivi, knjižnice, muzeji, ustanove filmske ali avdio dediščine in javne RTV organizacije lahko za namen ohranjanja kulturne dediščine in, kolikor je to za tako ohranjanje potrebno, prosto reproducirajo dela, ki jih imajo trajno v svojih zbirkah.

(2) Pogodbena določila, ki so v nasprotju s prejšnjim odstavkom, so nična.«.

9. člen

Za 65. členom se doda nov 65.a člen, ki se glasi:

»Dela vizualne umetnosti

65.a člen

Če preteče rok trajanja avtorske pravice na delu vizualne umetnosti, preneha tudi varstvo primerkov, ki so nastali z reproduciranjem tega dela, razen v primeru iz prvega odstavka 7. člena tega zakona.«.

10. člen

V 76. členu se za četrtim odstavkom dodata nova peti in šesti odstavek, ki se glasita:

»(5) Pri prenosu pravice radiodifuzne retransmisije (31. člen) avtor obdrži pravico do primernega nadomestila za vsakokratno uporabo dela v primeru radiodifuzne retransmisije (39.a člen).

(6) Pri prenosu pravic za priobčitev javnosti v okviru storitev deljenja vsebin na spletu (163.c člen) avtor obdrži pravico do primernega nadomestila za vsakokratno uporabo dela v primeru priobčitve javnosti v okviru storitev deljenja na spletu (39.b člen).«.

11. člen

81. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Avtorski honorar in nadomestilo

81. člen

(1) Če avtor prenese materialne avtorske pravice ali druge pravice avtorja, je upravičen do primernega in sorazmernega avtorskega honorarja ali nadomestila.

(2) Če avtorski honorar ali nadomestilo ni bilo določeno, se določi po običajnih plačilih za določeno vrsto del, po obsegu in trajanju uporabe ter glede na druge okoliščine primera.

(3) Če je s pogodbo dogovorjen avtorski honorar ali nadomestilo očitno nesorazmerno nizko v primerjavi z vsemi naknadnimi pomembnimi prihodki, ki se dosežejo z uporabo avtorskega dela, lahko avtor zahteva od sopogodbenika ali njegovih pravnih naslednikov, spremembo pogodbe tako, da se mu določi dodatno, primerno in pravično plačilo.

(4) Določbe prejšnjega odstavka se ne uporabljajo za skupne sporazume in pogodbe, ki jih sklene kolektivna organizacija ali neodvisni subjekt upravljanja v skladu z zakonom, ki ureja kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic.

(5) Pravici iz tretjega odstavka tega člena se avtor ne more odpovedati.«.

12. člen

82. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Evidenca prihodka in poročanje

82. člen

(1) Če je avtorski honorar ali nadomestilo dogovorjeno ali določeno v odvisnosti od doseženega prihodka pri uporabi dela, mora uporabnik dela voditi ustrezne knjige ali drugo evidenco, iz katere je mogoče ugotoviti, kakšen prihodek je bil dosežen. Uporabnik dela mora omogočiti avtorju vpogled v te knjige ali evidenco in mu pošiljati ustrezna poročila o ustvarjenem prihodku, oboje v običajnih rokih in v potrebnem obsegu.

(2) Uporabnik dela, ki je od avtorja proti plačilu pridobil materialne avtorske pravice ali druge pravice avtorja, vodi ustrezne knjige ali drugo evidenco tako, da lahko zadosti obveznosti poročanja avtorju. Uporabnik dela hrani tudi kontaktne podatke o osebah, ki so od njega z nadaljnjim prenosom pravic proti plačilu pridobile pravice za uporabo dela (priimek, ime in naslov oziroma firmo in sedež, telefon, elektronski naslov).

(3) Uporabnik iz prejšnjega odstavka vsaj enkrat letno avtorju na njegovo zahtevo pošlje posodobljeno, relevantno in celovito poročilo, ki ob upoštevanju posebnosti vsakega sektorja, vsebuje zlasti:

1. vse načine uporabe dela;
2. vse prihodke, dosežene z uporabo dela, vključno s prihodki iz trženja blaga ali storitev, ki vsebujejo to delo;
3. avtorski honorar ali nadomestilo, ki pripada avtorju.

(4) Kadar je uporabnik z nadaljnjim prenosom pravic proti plačilu pridobil pravice za uporabo dela, lahko avtor od te osebe zahteva informacije iz prejšnjega odstavka, če jih nima njegova prva pogodbená stranka. Na zahtevo avtorja mu njegova prva pogodbená stranka pošlje kontaktne podatke oseb, ki so z nadaljnjim prenosom pravic proti plačilu pridobile pravice za uporabo dela (priimek, ime in naslov oziroma firmo in sedež, telefon, elektronski naslov).

(5) Obveznost poročanja iz tretjega oziroma četrtega odstavka tega člena se nanaša na obdobje dejanske uporabe dela za doseganje gospodarske koristi.

(6) Tretji oziroma četrti odstavek tega člena se ne uporablja, če prispevek avtorja glede na celotno delo

ni znaten oziroma ima majhen vpliv na celotno delo, razen če avtor dokaže, da potrebuje podatke za spremembo pogodbe po tretjem odstavku prejšnjega člena.

(7) Če obveznost poročanja iz tretjega oziroma četrtega odstavka tega člena ni sorazmerna glede na prihodke, dosežene z uporabo dela, se obveznost poročanja omeji na vrste in stopnjo informacij, ki jih je v takih primerih mogoče razumno pričakovati.

(8) Določbe tega člena se ne uporabljajo za skupne sporazume in pogodbe, ki jih sklene kolektivna organizacija ali neodvisni subjekt upravljanja v skladu z zakonom, ki ureja kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic.

(9) Pogodbena določila, ki v škodo avtorja nasprotujejo določbam tega člena, so nična.«.

13. člen

Za 82. členom se doda nov 82.a člen, ki se glasi:

»Alternativno reševanje sporov

82.a člen

(1) Avtorji in uporabniki lahko zahtevajo posredovanje mediatorja ali uporabijo katerokoli drugo obliko alternativnega reševanja sporov, zlasti glede prenosa posamične materialne avtorske pravice ali druge pravice avtorja (drugi odstavek 70. člena), avtorskega honorarja in nadomestila (81. člen) ter evidence prihodka in poročanja (82. člen).

(2) Reprezentativno združenje avtorjev lahko na zahtevo avtorja začne postopke iz prejšnjega odstavka.

(3) Pogodbena določila, ki v škodo avtorja nasprotujejo določbam tega člena, so nična.«.

14. člen

V 83. členu se v prvem odstavku v prvem stavku za besedo »lahko« doda besedilo »v celoti ali delno«.

V prvem odstavku se v drugem stavku za besedo »sfere« doda besedilo »ali če je mogoče razumno pričakovati, da jih bo avtor odpravil«.

V tretjem odstavku se za prvim stavkom doda nov drugi stavek, ki se glasi:

»Avtor lahko po izteku tega roka namesto preklica materialne avtorske pravice prekliče izključnost prenosa pravic.«.

15. člen

V 104. členu se v tretjem odstavku na koncu 3. točke pika nadomesti s podpičjem in dodajo nove 4., 5., 6. in 7. točka, ki se glasijo:

»4. pravico do primernega nadomestila za vsakokratno radiodifuzno retransmisijo avdiovizualnega dela;

5. pravico do primernega nadomestila od ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu za vsakokratno priobčitev javnosti avdiovizualnega dela v okviru storitev deljenja vsebin na spletu;

6. pravico do primernega nadomestila za vsakokratno priobčitev javnosti avdiovizualnega dela v okviru storitev videa na zahtevo;

7. pravico do primernega nadomestila za vsakokratno dajanje na voljo javnosti avdiovizualnega dela, ki ni obseženo s 5. in 6. točko tega odstavka.«.

16. člen

V 107. členu se v četrtem odstavku na koncu 3. točke pika nadomesti s podpičjem in dodajo nove 4., 5., 6. in 7. točka, ki se glasijo:

- »4. soavtorji pravico do primernega nadomestila za vsakokratno radiodifuzno retransmisijo avdiovizualnega dela;
- 5. soavtorji pravico do primernega nadomestila od ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu za vsakokratno priobčitev javnosti avdiovizualnega dela v okviru storitev deljenja vsebin na spletu;
- 6. pravico do primernega nadomestila za vsakokratno priobčitev javnosti avdiovizualnega dela v okviru storitev videa na zahtevo;
- 7. soavtorji pravico do primernega nadomestila za vsakokratno dajanje na voljo javnosti avdiovizualnega dela, ki ni obseženo s 5. in 6. točko tega odstavka.«.

17. člen

V 108. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(2) Filmski producent poroča soavtorjem avdiovizualnega dela ob upoštevanju 82. člena tega zakona ločeno za vsako dovoljeno vrsto uporabe dela.«.

18. člen

V 114. členu se za tretjim odstavkom doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»(4) Upravičeni uporabnik primerka računalniškega programa lahko v primeru:

1. pouka na daljavo in čezmejnega pouka, če so izpolnjeni pogoji iz 47.b člena tega zakona, izvrši dejanja iz prvega odstavka prejšnjega člena, pri čemer je distribuiranje omejeno na elektronsko obliko;
2. del izven pravnega prometa, če so izpolnjeni pogoji iz 50.e člena tega zakona, izvrši dejanja iz prvega odstavka prejšnjega člena;
3. besedilnega in podatkovnega rudarjenja, če so izpolnjeni pogoji iz 57.a člena tega zakona, izvrši dejanja iz 1. in 2. točke prvega odstavka prejšnjega člena;
4. ohranjanja kulturne dediščine, če so izpolnjeni pogoji iz 57.c člena tega zakona, izvrši dejanja iz 1. točke prvega odstavka prejšnjega člena.«.

V dosedanjem četrtem odstavku, ki postane peti odstavek, se prvi stavek spremeni tako, da se glasi:

»Za računalniške programe ne veljajo določbe tega zakona o pravici skesanja (20. člen), privatnem ali drugem lastnem reproduciranju (37., 38. in 50. člen), pravici avtorja do primernega nadomestila za radiodifuzno retransmisijo (39.a člen), pravici do primernega nadomestila za priobčitev javnosti v okviru storitev deljenja vsebin na spletu (39.b člen), avtorskem honorarju in nadomestilu (81. člen), evidenci prihodka in poročanju (82. člen), alternativnem reševanju sporov (82.a člen) in preklicu materialne avtorske pravice (83. člen).«.

Dosedanji peti odstavek postane šesti odstavek.

19. člen

122. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Pravica do nadomestila pri priobčitvi javnosti fonograma in videograma

122. člen

(1) Izvajalec ima pravico do deleža na nadomestilu, ki ga prejme proizvajalec fonograma za priobčitev javnosti fonograma z njegovo izvedbo.

(2) Izvajalec ima pravico do primernega nadomestila za vsakokratno radiodifuzno oddajanje ali kakšno drugo obliko priobčitve javnosti videograma s svojo izvedbo. Nadomestilo uporabnik plača izvajalcu.

(3) Izvajalec je upravičen do nadomestila iz prvega in drugega odstavka tega člena, tudi kadar je prenesel izključne pravice.«.

20. člen

V naslovu 130. člena se besedi »javni priobčitvi« nadomestita z besedama »priobčitvi javnosti«.

V prvem odstavku se besedi »javne priobčitve« nadomestita z besedama »priobčitve javnosti«.

21. člen

Za 134. členom se doda nov 134.a člen, ki se glasi:

»Pravica do nadomestila pri priobčitvi javnosti videograma

134.a člen

Filmski producent ima pravico do primernega nadomestila za vsakokratno radiodifuzno oddajanje ali kakšno drugo obliko priobčitve javnosti videograma.«.

22. člen

V prvem odstavku 139. člena se za besedo »do« doda beseda »deleža«, za besedo »zakona« pa se doda vejica in besedilo »kadar so avtorji nanje prenesli svoje pravice«.

23. člen

Za 139. členom se doda nov člen, ki se glasi:

»Medijske publikacije

139.a člen

(1) Če ponudnik storitev informacijske družbe po določbah zakona, ki ureja elektronsko poslovanje na trgu, na spletu uporabi medijsko publikacijo, ima njen založnik, ki ima sedež v državi članici Evropske unije, izključno pravico:

1. reproduciranja svoje medijske publikacije;
2. dajanja na voljo javnosti svoje medijske publikacije.

(2) Za medijsko publikacijo po tem zakonu se šteje zbirka, sestavljena pretežno iz literarnih del novinarske narave, ki lahko vključuje tudi druga avtorska dela ali predmete sorodnih pravic, in ki:

1. predstavlja posamezni del v periodični ali redno posodobljeni publikaciji pod enakim naslovom, kot je časopis ali revija splošnega ali posebnega interesa;
2. ima namen splošno javnost obveščati o novicah ali drugih temah ter
3. je objavljena v kateremkoli mediju na pobudo ponudnika storitve, ki je zanj uredniško odgovoren in ga nadzira.

(3) Za medijske publikacije iz prejšnjega odstavka se ne štejejo periodične publikacije, ki se objavijo v znanstvene ali akademske namene, kot so znanstvene revije.

(4) Pravici iz prvega odstavka tega člena ne obsegata:

1. zasebne ali nekomercialne uporabe medijskih publikacij, kadar jih uporabljajo posamezni uporabniki;
2. dejanja vstavljanja hiperpovezave;
3. uporabe posameznih besed ali zelo kratkih izvlečkov iz medijske publikacije.

(5) Pravici iz prvega odstavka tega člena ne posegata v pravice avtorjev in imetnikov sorodnih pravic na delih in predmetih sorodnih pravic, vključenih v medijsko publikacijo. Založnik medijske publikacije ne more uveljavljati pravic iz prvega odstavka tega člena:

1. zoper avtorja dela, katerega avtorsko delo je vključeno v medijsko publikacijo, ali imetnika sorodne pravice, katerega predmet sorodne pravice je vključen v medijsko publikacijo, in tudi ne preprečiti avtorju ali imetniku sorodne pravice, da isto avtorsko delo ali isti predmet sorodne pravice uporablja neodvisno od založnikove medijske publikacije, v katero je vključeno;
2. zoper drugega uporabnika, ki je na podlagi neizključnega prenosa pridobil pravice za uporabo istega dela ali predmeta sorodne pravice, ki je na podlagi neizključnega prenosa pravic vključeno v založnikovo medijsko publikacijo;
3. tako, da prepove uporabo dela ali predmeta sorodne pravice, ki je vključen v njegovo medijsko publikacijo, če to delo ali predmet sorodne pravice ni več varovan po določbah tega zakona.

(6) Pravici iz prvega odstavka tega člena trajata dve leti od prve zakonite objave medijske publikacije. Ta rok začne teči prvega januarja tistega leta, ki sledi datumu, na katerega je objavljena medijska publikacija.

(7) Avtor ima pravico do primerne deleža prihodka, ki ga na podlagi prvega odstavka tega člena od ponudnika storitev informacijske družbe prejme založnik medijske publikacije, v katero je vključeno avtorsko delo tega avtorja. Avtor se tej pravici ne more odpovedati.«.

24. člen

V 141.g členu se za prvim odstavkom doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Uporaba objavljene podatkovne baze je dopustna v primeru:

1. pouka na daljavo in čezmejnega pouka, če so izpolnjeni pogoji iz 47.b člena tega zakona;
2. del izven pravnega prometa, če so izpolnjeni pogoji iz 50.e člena tega zakona;
3. besedilnega in podatkovnega rudarjenja, če so izpolnjeni pogoji iz 57.a člena tega zakona;
4. besedilnega in podatkovnega rudarjenja za namene znanstvenega raziskovanja, če so izpolnjeni pogoji iz 57.b člena tega zakona;
5. ohranjanja kulturne dediščine, če so izpolnjeni pogoji iz 57.c člena tega zakona.«.

Dosedanji drugi odstavek postane tretji odstavek.

25. člen

Za šestim poglavjem se doda novo šesto a poglavje, ki se glasi:

»Šesto a poglavje

PRIOBČITEV JAVNOSTI V OKVIRU STORITEV DELJENJA VSEBIN NA SPLETU

Ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu

163.b člen

(1) Za ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu se šteje ponudnik storitve informacijske družbe po določbah zakona, ki ureja elektronsko poslovanje na trgu, katere glavni namen ali eden od glavnih namenov je shranjevati in javnosti ponujati dostop do večje količine avtorskih del, ki jih na strežnik naložijo uporabniki njegovih storitev, in ki jih ta ponudnik organizira in promovira za namene ustvarjanja dobička.

(2) Za ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu po prejšnjem odstavku se ne šteje ponudnik storitev informacijske družbe, kot so nepridobitne spletne enciklopedije, nepridobitne izobraževalne in znanstvene baze, platforme za razvoj in skupno rabo odprtokodnih računalniških programov, izvajalci elektronskih komunikacijskih storitev iz zakona, ki ureja elektronske komunikacije, spletne tržnice in storitve v oblaku med podjetji ter storitve v oblaku, ki uporabnikom omogočajo nalaganje vsebin za lastno uporabo na strežnik.

(3) Določbe tega poglavja o avtorskem delu, avtorski pravici in avtorju, se smiselno uporabljajo za predmete sorodnih pravic, sorodne pravice in njihove imetnike.

Odgovornost ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu

163.c člen

(1) Ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu iz prvega odstavka prejšnjega člena izvaja dejanje priobčitve javnosti ali dajanja na voljo javnosti, kadar javnosti omogoči dostop do avtorskih del, ki jih na strežnik naložijo njegovi uporabniki. Ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu iz prvega odstavka prejšnjega člena predhodno pridobi dovoljenje avtorja, da lahko avtorsko delo priobči javnosti ali da na voljo javnosti. To dovoljenje obsega tudi dejanja priobčitve javnosti ali dajanja na voljo javnosti, ki jih izvajajo uporabniki storitev tega ponudnika, kadar to storijo brez namena doseganja posredne ali

neposredne gospodarske koristi ali kadar dejavnost tega uporabnika ne ustvarja znatnih prihodkov.

(2) Kadar ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu iz prvega odstavka prejšnjega člena izvaja dejanje priobčitve javnosti ali dajanja na voljo javnosti po določbah tega poglavja, se ne uporabljajo določbe o odgovornosti ponudnika storitev gostiteljstva po zakonu, ki ureja elektronsko poslovanje na trgu. Ta določba ne vpliva na uporabo določb o odgovornosti ponudnika storitev gostiteljstva po zakonu, ki ureja elektronsko poslovanje na trgu, v drugih primerih.

(3) Če ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu iz prvega odstavka prejšnjega člena nima dovoljenja avtorja iz prvega odstavka tega člena, je odgovoren za nedovoljena dejanja priobčitve javnosti, vključno z dajanjem na voljo javnosti, razen če dokaže, da:

1. si je po najboljših močeh prizadeval za pridobitev dovoljenja in
2. si je po najboljših močeh in v skladu s skrbnostjo dobrega strokovnjaka ter v vsakem primeru prizadeval, da bi zagotovil nerazpoložljivost določenega avtorskega dela, za katerega mu je avtor predložil ustrezne in potrebne podatke,
3. je po prejemu zadostno utemeljene zahteve avtorja nemudoma odstranil določeno priglašeno avtorsko delo s svojega spletnega mesta ali onemogočil dostop do njega, in si je po najboljših močeh prizadeval preprečiti njegova prihodnja nalaganja na strežnik v skladu s prejšnjo točko.

(4) Pri ugotavljanju, ali ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu iz prvega odstavka prejšnjega člena izpolnjuje svoje obveznosti iz prejšnjega odstavka, se glede na načelo sorazmernosti upoštevajo zlasti:

1. vrsta, občinstvo in obseg storitev ter vrsta avtorskih del, ki so jih na strežnik naložili uporabniki storitve, in
2. razpoložljivost ustreznih in učinkovitih sredstev ter stroškov teh sredstev za ponudnika storitev.

Odgovornost novega ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu

163.d člen

(1) Za novega ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu se šteje tisti ponudnik storitev iz prvega odstavka 163.b člena tega zakona, katerega storitve so bile javnosti v Evropski uniji na voljo manj kot tri leta in katerega čisti prihodki od prodaje na bilančni presečni dan letne bilance stanja ne presegajo 10 milijonov eurov.

(2) Določba drugega odstavka prejšnjega člena se uporablja tudi za novega ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu iz prejšnjega odstavka.

(3) Če novi ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu iz prvega odstavka tega člena nima dovoljenja avtorja iz prvega odstavka 163.c člena tega zakona, je odgovoren za nedovoljena dejanja priobčitve javnosti, vključno z dajanjem na voljo javnosti, razen če dokaže, da:

1. si je po najboljših močeh prizadeval za pridobitev dovoljenja in
2. je po prejemu zadostno utemeljene zahteve avtorja nemudoma odstranil določeno priglašeno avtorsko delo s svojega spletnega mesta ali onemogočil dostop do njega.

(4) Če povprečno število enkratnih obiskovalcev novega ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu iz prvega odstavka tega člena v enem mesecu presega 5 milijonov, izračunano na podlagi prejšnjega koledarskega leta, novi ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu iz prvega odstavka tega člena poleg okoliščin iz prejšnjega odstavka dokaže tudi, da si je po najboljših močeh prizadeval preprečiti prihodnja nalaganja določenega priglašene avtorskega dela, za katerega mu je avtor predložil ustrezne in potrebne podatke, na strežnik.

Dovoljena uporaba varovanih del

163.e člen

(1) Ukrepi, ki jih sprejme ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu iz prvega odstavka 163.b člena tega zakona v sodelovanju z avtorjem, ne smejo posegati v uporabo avtorskega dela v skladu z dovoljenjem avtorja ali v uporabo v obsegu vsebinskih omejitev avtorske pravice. Ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu iz prvega odstavka 163.b člena tega zakona ne sme preprečiti uporabnikom

njegovih storitev, da na strežnik naložijo in priobčijo ali dajo na voljo javnosti vsebine, ki jih uporabijo za namene citiranja, kritike, ocene, karikature, parodije ali pastiša.

(2) Ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu iz prvega odstavka 163.b člena tega zakona obvesti uporabnike njegovih storitev, da lahko uporabljajo avtorsko delo v skladu z vsebinskimi omejitvami avtorske pravice iz prejšnjega odstavka, v splošnih pogojih, ki jih objavi na svojem spletnem mestu.

Pravica avtorja do obveščnosti

163.f člen

(1) Ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu iz prvega odstavka 163.b člena tega zakona avtorju na njegovo zahtevo zagotovi ustrezne podatke o:

1. vrsti in načinu sprejetih ukrepov za preprečevanje nedovoljenih dejanj priobčitve javnosti, vključno z dajanjem na voljo javnosti, iz tretjega odstavka 163.c člena ali tretjega oziroma četrtega odstavka 163.d člena tega zakona;
2. uporabi avtorskih del, kadar je zanjo pridobil dovoljenje avtorja.

(2) Ukrepi, ki bi lahko privedli do splošne obveznosti spremljanja, so prepovedani.

(3) Prepovedano je identificiranje posameznih uporabnikov in obdelava osebnih podatkov, ki ni v skladu s predpisi Republike Slovenije ali Evropske unije, ki urejajo varstvo osebnih podatkov.

Zahteva avtorja

163.g člen

(1) Avtor lahko zahteva, da ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu iz prvega odstavka 163.b člena tega zakona odstrani določeno njegovo priglašeno avtorsko delo s svojega spletnega mesta ali onemogoči dostop do njega, kadar je bilo to naloženo na strežnik ponudnika te storitve in priobčeno javnosti ali dano na voljo javnosti brez dovoljenja avtorja. Avtor svojo zahtevo ustrezno utemelji.

(2) Če je zahteva avtorja zadostno utemeljena, ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu iz prvega odstavka 163.b člena tega zakona nemudoma odstrani določeno priglašeno avtorsko delo s svojega spletnega mesta ali onemogoči dostop do njega.

Zagotovitev pritožbe uporabnika

163.h člen

(1) Ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu iz prvega odstavka 163.b člena tega zakona zagotovi učinkovit in hiter postopek, ki omogoča uporabniku njegovih storitev, da se lahko pri njem pritoži zaradi odstranitve vsebine, ki jo je naložil na strežnik, ali onemogočanja dostopa do nje. Od ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu iz prvega odstavka 163.b člena lahko uporabnik njegovih storitev zahteva povrnitev škode, ki mu je nastala zaradi odstranitve vsebine, ki jo je naložil na strežnik, ali onemogočanja dostopa do nje.

(2) Ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu iz prvega odstavka 163.b člena tega zakona navede pogoje za vložitev pritožbe in postopek s pritožbo v splošnih pogojih, ki jih objavi na svojem spletnem mestu.

(3) Ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu iz prvega odstavka 163.b člena tega zakona zagotovi, da o pritožbi uporabnika njegovih storitev brez odlašanja odloči človek.

(4) Določbe 82.a člena tega zakona se smiselno uporabljajo za reševanje sporov med ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu iz prvega odstavka 163.b člena tega zakona in uporabniki njihovih storitev glede povrnitve škode.«.

26. člen

V 166.c členu se tretji odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Ob upoštevanju pogojev iz tega zakona, vključno z morebitnim plačilom nadomestila, se lahko po prvem odstavku tega člena vsebinske omejitve pravic uveljavijo v naslednjih primerih:

1. uporaba za namene pouka na daljavo in čezmejnega pouka (47.b člen);
2. uporaba v korist invalidov in upravičenih oseb (48.a člen);
3. uporaba za namene pouka (49. člen)
4. privatno in drugo lastno reproduciranje (50. člen);
5. uradni postopki (56. člen);
6. besedilno in podatkovno rudarjenje (57.a člen);
7. besedilno in podatkovno rudarjenje za namene znanstvenega raziskovanja (57.b člen);
8. ohranjanje kulturne dediščine (57.c člen);
9. efemerni posnetki RTV organizacij (drugi odstavek 77. člena).«.

27. člen

182. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Načelo države izvora za satelitske oddaje in pomožne spletne storitve

182. člen

(1) Radiodifuzno oddajanje s satelitom nastane edinole v državi članici Evropske unije, v kateri se pod nadzorom in odgovornostjo RTV organizacije vnesejo programski signali, namenjeni javnosti, v neprekinjeno komunikacijsko verigo, ki vodi k satelitu in nazaj na zemljo.

(2) Kadar dejanje iz prejšnjega odstavka nastane v državi nečlanici Evropske unije z nižjo ravno varstva, se šteje, da je nastalo edinole v državi članici Evropske unije:

1. v kateri se nahaja usmerjevalna postaja, iz katere se pošiljajo programski signali, pri čemer se pravice uveljavijo zoper operaterja te postaje; in podrejeno,
2. v kateri ima svoj glavni sedež RTV organizacija, ki je naročila oddajanje s satelitom, pri čemer se pravice uveljavijo zoper njo.

(3) Pomožne spletne storitve RTV organizacije nastanejo edinole v državi članici Evropske unije, v kateri ima RTV organizacija svoj glavni sedež.

(4) Pomožne spletne storitve iz prejšnjega odstavka so spletne storitve RTV organizacije ali osebe pod njenim nadzorom in odgovornostjo, s katerimi zagotavlja javnosti svoje televizijske in radijske programe sočasno z oddajanjem ali z določenim časovnim zamikom, kakor tudi vsa temu oddajanju pomožna gradiva. Pomožne spletne storitve so v podrejenem razmerju s tem radiodifuznim oddajanjem in obsegajo priobčitev javnosti, vključno z dajanjem na voljo javnosti in potrebnim reproduciranjem:

1. radijskih programov, in
2. določenih televizijskih programov (novice; aktualni informativni programi; v celoti financirane lastne produkcije), razen športnih dogodkov in predmetov varstva, ki so vanje vključeni.

(5) Pri določitvi zneska primerne nadomestila za pravice iz tega člena, pogodbenice upoštevajo vse vidike, kot so značilnosti in čezmejni obseg uporabe, njeno trajanje, dejansko in potencialno občinstvo, razpoložljive jezikovne različice, izračun po prihodkih RTV organizacije in podobno.

(6) V skladu z načelom pogodbene svobode lahko imetniki pravic in RTV organizacije omejijo uporabo načela države izvora po tem členu.«.

28. člen

V 184. členu se v prvem odstavku za 5. točko doda nova 6. točka, ki se glasi:

»6. ki brez prenosa ustrezne izključne pravice v primerih, ko je tak prenos potreben po tem zakonu, reproducira ali da na voljo javnosti medijsko publikacijo (139.a člen);«.

Za dosedanjo 6. točko, ki postane 7. točka, se doda nova 8. točka, ki se glasi:
»8. ki brez prenosa ustrezne izključne pravice v primerih, ko je tak prenos potreben po tem zakonu, priobči javnosti avtorsko delo, izvedbo, fonogram, videogram, oddajo, medijsko publikacijo ali podatkovno bazo v okviru storitev deljenja vsebin na spletu (163.c člen);«.

Dosedanje 7., 8., 9. in 10. točka postanejo 9., 10., 11. in 12. točka.

PREHODNE IN KONČNA DOLOČBA

29. člen (varstvo)

(1) Določbe tega zakona se uporabljajo za vsa dela in predmete sorodnih pravic, na katerih avtor ali imetnik sorodne pravice 7. junija 2021 še uživa varstvo po dosedaj veljavnih določbah zakona, in za dela in predmete sorodnih pravic, ki bodo nastali po tem datumu.

(2) Prejšnji odstavek ne posega v pogodbe, sklenjene pred 7. junijem 2021, in tudi ne v pravice, pridobljene pred tem datumom.

30. člen (medijske publikacije)

Določbe 23. člena tega zakona (139.a člen) se ne uporabljajo za medijske publikacije, ki so bile prvič objavljene pred 6. junijem 2019.

31. člen (prehodno obdobje)

(1) Določbe 12. in 17. člena tega zakona se uporabljajo od 7. junija 2022 dalje. Do takrat se uporabljajo določbe dosedaj veljavnega zakona.

(2) Za pogodbe o zagotavljanju pomožnih spletnih storitev po 27. členu tega zakona, ki veljajo na dan 7. junija 2021, velja ta člen od 7. junija 2023 dalje, če se te pogodbe iztečejo po navedenem datumu.

(3) Za dovoljenja o čistem neposrednem oddajanju po 2. členu tega zakona, velja ta določba od 7. junija 2025 dalje, če se ta dovoljenja iztečejo po navedenem datumu.

32. člen (sodni postopki v teku)

Postopki, ki so v teku pred sodiščem, se dokončajo po dosedaj veljavnem zakonu.

33. člen (začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu:

V ZASP se v 1. členu drugi odstavek spremeni tako, da se navedejo vse direktive, ki jih ZASP prenaša v pravni red Republike Slovenije. Ker so bile nekatere direktive spremenjene in preklicane z novimi direktivami, je smiselno, da se drugi odstavek spremeni v celoti s podatki o zdaj veljavnih direktivah, ki jih ZASP prenaša.

K 2. členu:

Z 2. členom predlaganega zakona se spreminja 31. člen ZASP, ki ureja pravico radiodifuzne retransmisije. Pravica radiodifuzne retransmisije obsega kompleksno materijo, saj vsebuje dve fazi prenosa programskih signalov z varovanimi avtorskimi deli in predmeti varstva sorodnih pravic: a) prvotni prenos in b) nadaljnji prenos (retransmisijo).

S spremembami 31. člena se na novo ureja materialno avtorsko pravico radiodifuzne retransmisije, tako da se celovito združi področji, ki ju urejata Direktiva 2019/789/EU in Direktiva 93/83/EGS. Hkrati se upošteva relevantno določbo 2. točke prvega odstavka 11.bis člena Bernske konvencije⁴¹. Zaradi zagotovitve tehnološke nevtralnosti ureditve niso določeni opisi tehnologij, s katerimi se izvajata prvotni prenos radijskih ali televizijskih programskih signalov z deli in njihova retransmisija.

Prvi odstavek spremenjenega 31. člena prenaša določbe spremenjenega tretjega odstavka 1. člena in prvega odstavka 8. člena Direktive 93/83/EGS ter določbe drugega odstavka 2. člena, prvega odstavka 4. člena in 9. člena Direktive 2019/789/EU (s katerim je spremenjen tretji odstavek 1. člena Direktive 93/83/EGS). Določa osnovno jedro pravice radiodifuzne retransmisije kot izključne materialne avtorske pravice (v skladu s prvim odstavkom 8. člena Direktive 93/83/EGS in prvim odstavkom 4. člena Direktive 2019/789/EU). V skladu z navedenimi določbami direktiv je pravica radiodifuzne retransmisije določena kot izključna pravica do sočasne, nespremenjene in neskrajšane retransmisije nekega prvotnega prenosa radijskih ali televizijskih programskih signalov z delom, če to retransmisijo izvaja druga oseba od prvotne RTV organizacije (operater retransmisije), ne glede na to, kako ta operater pridobi od nje programske signale za ta namen. Določba izhaja iz tretjega odstavka 1. člena Direktive 93/83/EGS, ki je v skladu z drugim odstavkom 2. člena in 9. členom Direktive 2019/789/EU, posodobljen zaradi zagotovitve tehnološke nevtralnosti pridobitve programskih signalov po obeh direktivah (»ne glede na to, kako ta operater pridobi od nje programske signale za namen retransmisije«). Jasneje je določeno razlikovanje med prvo (prvotni prenos) in drugo (retransmisija) fazo tega načina uporabe del, ker so nekateri opisi prvotnega prenosa in retransmisije zaradi razbremenitve določbe prvega odstavka, določeni v drugem odstavku. Uveden je tudi nov pojem »operater retransmisije«, ki je druga oseba od prvotne RTV organizacije, kar vključuje druge RTV organizacije in druge osebe, ki izvajajo retransmisijo (na primer kabelski operaterji, ponudniki IP TV, ponudniki storitev dostopa do interneta, distributer signala).

Drugi odstavek spremenjenega 31. člena prenaša preostali del določb drugega odstavka 2. člena, določbe tretjega odstavka 2. člena in določbe 7. člena Direktive 2019/789/EU ob upoštevanju 14. uvodne izjave Direktive 2019/789/EU. Opisane so značilnosti in prepovedi obeh faz pravice radiodifuzne retransmisije (prvotni prenos, retransmisija iz prvega odstavka) in določeno je, kdaj sta veljavni (upoštevni) in pod katerimi pogoji. S tem razbremeni osnovno definicijo iz prvega odstavka, ki je v Direktivi 2019/789/EU zapletena. V drugem odstavku je določena bistvena nadgradnja Direktive 93/83/EGS in veljavnega ZASP, t. j. razširitev retransmisije na razna omrežja oziroma na storitev dostopa do interneta, kot je določena v Uredbi 2018/1971/EU. Storitev dostopa do interneta v prvi fazi (prvotni prenos) ni veljavna retransmisija oziroma se ne šteje kot veljavni prvotni prenos, v drugi fazi (retransmisija) pa je storitev dostopa do interneta veljavna le, če se izvaja v upravljanem okolju. Pomembna je splošna določba o »upravljanem okolju, v katerem je zagotovljena varna retransmisija pooblaščenim uporabnikom«, ki pokrije vse vrste zdaj znanih in bodočih neznanih tehnologij za retransmisije varovanih vsebin, kot izhaja iz 14. uvodne izjave Direktive 2019/789/EU. Pri tem so bistveni znaki upravljanost, varnost in pooblaščenost. Med značilnostmi prvotnega prenosa v predlogu

⁴¹ 11.bis člen Bernske konvencije določa:

Avtorji književnih in umetniških del imajo izključno pravico dovoljevati: 1. oddajanje svojih del po radiodifuziji ali njihovo priobčitev javnosti s katerikoli sredstvom za brezžični prenos znakov, zvokov ali slik; 2. vsako žično ali brezžično priobčitev po radiu oddajane del, če naj ga priobči javnosti kakšna druga ustanova, ne pa tista, ki ga je izvirno oziroma prva oddajala; 3. priobčitev po radiu oddajane del javnosti po zvočniku ali kakršnikoli drugi podobni napravi za prenos znakov, zvokov ali slik.

spremenjenega 31. člena ni zahtevano, da ta prenos prihaja iz druge države članice. S tem je prenesen 7. člen Direktive 2019/789/EU, saj pravila prenovljene pravice radiodifuzne retransmisije veljajo tako za razmerja med državami članicami kot tudi znotraj posamezne države članice (slednje je v Republiki Sloveniji veljalo že doslej), s čimer se ohranja doseganja raven varstva pravic.

Tretji odstavek spremenjenega 31. člena prenaša v slovenski pravni red določbe četrtega odstavka 2. člena in določbe prvega odstavka 8. člena Direktive 2019/789/EU ter skupaj s četrtem odstavkom spremenjenega 31. člena ureja nov pravni institut neposredno oddajanje. Ker neposredno oddajanje v obeh oblikah (čisto neposredno oddajanje, paralelno neposredno oddajanje) izpolnjuje znake retransmisije (faza prvotnega prenosa, kot izhaja iz drugega stavka 14. uvodnje izjave Direktive 2019/789/EU), je uvrščeno pod pravico radiodifuzne retransmisije. V tretjem odstavku spremenjenega 31. člena je urejeno čisto neposredno oddajanje, pri katerem RTV organizacija izvaja prvotni prenos svojih programskih signalov brez dostopa javnosti operaterju retransmisije (ki ni RTV organizacija), slednji pa te signale retransmitira javnosti (torej distribuira javnosti). V tem primeru prvotni prenos RTV organizacije ni dostopen javnosti (je pa namenjen za sprejem s strani javnosti) in ga javnosti retransmitira operater retransmisije (ta je glede na to, da daje signal v javnost, v položaju distributerja signala). V skladu z določbami prvega odstavka 8. člena in 20. uvodno izjavo Direktive 2019/789/EU je določeno, da se šteje, da RTV organizacija in operater retransmisije sodelujeta v tem enotnem dejanju priobčitve javnosti, za katerega morata oba pridobiti dovoljenje imetnikov pravic in jim oba poravnati primerna nadomestila v sorazmerju z deležema njune uporabe del. RTV organizacija in operater retransmisije bosta vsak zase v sorazmerju glede na njuno uporabo del pridobila dovoljenje imetnikov pravic in jim poravnala primerno nadomestilo. Iz navedenega izhaja, da bo višina primerne nadomestila odvisna od tega, kakšen je prispevek vsakega od njiju v enotnem dejanju priobčitve javnosti (kot izhaja iz sodbe Sodišča Evropske unije v zadevi C-325/14). Kot izhaja iz 20. uvodne izjave Direktive 2019/789/EU in sodne prakse Sodišča Evropske unije (npr. sodbi Football Association

Premier League in drugi, C-403/08 in C-429/08, ter Airfield in Canal Digitaal, C-431/09 in C-432/09,

točki 74 in 79), se, kadar distributerji signalov RTV organizacijam omogočajo zgolj tehnična sredstva, da bi zagotovili ali izboljšali sprejem oddaj, ne bi smelo šteti, da sodelujejo pri dejanju priobčitve javnosti.

Distributerji signala in operaterji retransmisije so v podobnem položaju glede urejanja pravic z imetniki, saj se oboji soočajo s tako velikim številom pravic in njihovih imetnikov, da ne zmorejo urejati pravic z vsakim imetnikom posebej, torej individualno. Direktiva 2019/789/EU zato v drugem odstavku 8. člena omogoča, da se lahko določbe 4., 5. in 6. člena Direktive 2019/789/EU glede urejanja pravic z imetniki v primeru (kabelske ali druge) retransmisije smiselno uporabljajo za urejanje pravic imetnikov z distributerji signalov v primeru neposrednega oddajanja po prvem odstavku 8. člena, torej čistega neposrednega oddajanja, ki je izvedeno z enim izmed tehničnih sredstev kabelske ali druge retransmisije. Države članice lahko zato za distributerje signalov določijo, da lahko za svoje prenose izkoriščajo mehanizem obveznega kolektivnega upravljanja pravic na enak način in v enakem obsegu kot operaterji storitev retransmisije za retransmisije, ki jih zajemata Direktiva 93/83/EGS in Direktiva 2019/789/EU, kar je navedeno v 20. uvodni izjavi Direktive 2019/789/EU. Da bi se vsem udeležencem v retransmisiji omogočilo olajšano urejanje pravic z imetniki pravic, je v spremenjenem 31. členu distributer signala izenačen z operaterjem retransmisije, s čimer tretji odstavek spremenjenega 31. člena prenaša tudi drugi odstavek 8. člena Direktive 2019/789/EU.

Četrti odstavek spremenjenega 31. člena ureja paralelno neposredno oddajanje, to je, kadar RTV organizacija poleg čistega neposrednega oddajanja tudi sama neposredno prenaša svoje programske signale javnosti. Tudi v tem primeru veljajo za razmerje med RTV organizacijo in operaterjem retransmisije pri retransmisiji programskih signalov njune obveznosti iz tretjega odstavka spremenjenega 31. člena. Pravila o pridobivanju pravic in sorazmernih plačilih veljajo tudi za to obliko, vendar le glede odnosa pri retransmisiji obeh udeležencev. Neposreden prenos signalov javnosti, ki ga opravi RTV organizacija, slednja ureja posebej, saj mora pridobiti dovoljenje imetnikov pravic za radiodifuzno oddajanje (30. člen ZASP).

Predlog spremenjenega 31. člena opušča doseganje omejitev pravice radiodifuzne retransmisije iz 2. točke do zdaj veljavnega 31. člena ZASP (pri številu do 100 kabelskih priključkov ta pravica ni obstajala). Razlogov za tako ureditev je več: ta omejitev pri retransmisiji iz drugih držav ni dopustna

(kar je upoštevano že do zdaj); njena uvedba in obseg v obliki omejitve pravice kot »uporaba v določenih drugih manj pomembnih primerih« je sporna glede na določbo točke o) tretjega odstavka 5. člena Direktive 2001/29/ES⁴² in določbo drugega odstavka 9. člena Bernske konvencije⁴³; v praksi je bila večina takih malih kabelskih omrežij priključenih k večjim kabelskim operaterjem.

K 3. členu:

Prvi odstavek 18. člena Direktive 2019/790/EU izrecno določa, da države članice zagotovijo, da so avtorji in izvajalci, kadar licencirajo ali prenesejo svoje izključne pravice za izkoriščanje svojih del ali drugih predmetov varstva, upravičeni do prejemanja primerne in sorazmerne plačila. V skladu z drugim odstavkom 18. člena Direktive 2019/790/EU lahko države članice pri izvajanju načela iz prvega odstavka v nacionalnem pravu prosto uporabljajo različne mehanizme in upoštevajo načelo pogodbene svobode ter pravično ravnovesje med pravicami in interesi.

Eden izmed možnih mehanizmov je določitev prejemanja primerne nadomestila, ki skupaj s pogodbeno dogovorjenim avtorskim honorarjem (med avtorjem in osebo, na katero je prenesel svoje izključne materialne avtorske pravice) zagotovi avtorju primerno in sorazmerno plačilo za uporabo njegovega dela. Avtor v takem primeru prenese svoje izključne materialne avtorske pravice na drugo osebo, ki tako pridobi pravice do prepovedi uporabe avtorskega dela, vendar obdrži neodpovedljivo pravico, da prejme nadomestilo za uporabo avtorskega dela, ki ga je ustvaril. Primer takšne ureditve je določba prvega odstavka 5. člena⁴⁴ Direktive 2006/115/ES.

V skladu z določbo 18. člena Direktive 2019/790/EU sta po vzoru ureditve v Direktivi 2006/115/ES s 3. členom predlaganega zakona uvedena nova 39.a in 39.b člen, ki avtorju zagotavljata prejemanje primerne in sorazmerne nadomestila, kadar je prenesel svoje izključne materialne avtorske pravice, pravici do primerne nadomestila pa se avtor ne more odpovedati. Cilj take ureditve je zagotoviti avtorju, da je udeležen pri prejemanju finančnih sredstev, ki se dosežejo z uporabo avtorskega dela, ki ga je ustvaril. Taka ureditev avtorju zagotavlja, da poleg praviloma enkratnega avtorskega honorarja prejme tudi primerno nadomestilo za uporabo dela, ki ga je ustvaril, s čimer se mu zagotovi primernejše in sorazmernejše plačilo za uporabo dela.

Z novim 39.a členom je določeno, da, kadar je avtor prenesel pravico radiodifuzne retransmisije, ima pravico do primerne nadomestila za vsakokratno uporabo dela v primeru radiodifuzne retransmisije. Zavezanec za plačilo tega nadomestila je tisti, ki uporablja delo v obsegu pravice radiodifuzne retransmisije, ki je praviloma operater retransmisije (iz spremenjenega 31. člena), v primeru neposrednega oddajanja (iz spremenjenega 31. člena) pa lahko tudi RTV organizacija. V drugem odstavku 39.a člena je v korist avtorja kot šibkejše strani v primerjavi z osebami, na katere prenese svoje izključno materialno avtorsko pravico radiodifuzne retransmisije, določeno, da se avtor pravici iz prejšnjega (to je prvega) odstavka ne more odpovedati.

Radiodifuzna retransmisija avtorskih del je eden izmed najbolj množičnih načinov uporabe in razširjanja avtorskih del javnosti, zlasti avdiovizualnih in glasbenih del. Če avtor prejme ob prenosu svojih izključnih pravic v primeru radiodifuzne retransmisije svojega dela le enkratni avtorski honorar, ta pogosto ne odraža primerne in sorazmerne nadomestila glede na prihodek, ki ga ustvari operater retransmisije z radiodifuzno retransmisijo. Da bi se v skladu z 18. členom Direktive 2019/790/EU zagotovilo, da avtor prejme primerno in sorazmerno plačilo, kadar je licenciral ali prenesel svoje izključne pravice, je primerno, da je udeležen pri prejemanju finančnih sredstev, ki se dosežejo z radiodifuzno retransmisijo kot enim izmed najbolj množičnih načinov uporabe del.

Z novim 39.b členom je določeno, da, kadar je avtor prenesel pravice za priobčitev javnosti, vključno z

⁴² O) točka tretjega odstavka 5. člena Direktive 2001/29/ES določa:

Države članice lahko predvidijo izjeme in omejitve pravic iz členov 2 in 3 v naslednjih primerih:

...

o) uporaba v določenih drugih manj pomembnih primerih, kjer izjeme ali omejitve že obstajajo po nacionalni zakonodaji, pod pogojem, da zadevajo le analogne načine uporabe in ne vplivajo na prost pretok blaga in storitev v Skupnosti, brez vpliva na druge izjeme in omejitve, ki jih vsebuje ta člen.

⁴³ Drugi odstavek 9. člena Bernske konvencije določa:

Državam unije je prepuščena pravica, da v svojih zakonih dovolijo reproduciranje omenjenih del v določenih posebnih primerih toda le, če to reproduciranje ni v škodo redni uporabi dela in ne prizadene neopravičene škode zakonitim interesom avtorja.

⁴⁴ Prvi odstavek 5. člena Direktive 2006/115/ES določa:

Kadar je avtor ali izvajalec prenesel ali dodelil svojo pravico dajanja v najem v zvezi s fonogramom oziroma izvornikom ali kopijo filma producentu fonograma ali filma, ta avtor ali izvajalec obdrži pravico, da za najem dobi pravično nadomestilo.

dajanjem na voljo javnosti, v okviru storitev deljenja vsebin na spletu, ima pravico do primerne nadomestila od ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu za vsakokratno uporabo dela v primeru priobčitve javnosti v okviru storitev deljenja vsebin na spletu. Zavezanec za plačilo tega nadomestila je ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu (iz novega 163.b člena). V drugem odstavku 39.b člena je v korist avtorja kot šibkejši strani v primerjavi z osebami, na katere prenese svoje izključne materialne avtorske pravice, določeno, da se avtor pravici iz prejšnjega (to je prvega) odstavka ne more odpovedati.

Priobčitev javnosti v okviru storitev deljenja vsebin na spletu, kot je urejena z novim šestim a poglavjem, je postala eden izmed najbolj množičnih načinov uporabe in razširjanja avtorskih del javnosti, saj se na spletnih platformah, ki ustrezajo pojmu ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu, z novimi tehnologijami vsakodnevno množično uporabljajo najrazličnejša avtorska dela. Za uporabo svojih del v okviru storitev deljenja vsebin na spletu avtorji pogosto niso prejeli nobenih sredstev ali pa so prejeli zelo nizka sredstva. Če avtor prejme ob prenosu svojih izključnih pravic le enkratni avtorski honorar, ta pogosto ne odraža primerne in sorazmerno nadomestila glede na prihodek, ki ga ustvari uporabnik, ki je v tem primeru ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu. Da bi se v skladu z 18. členom Direktive 2019/790/EU zagotovilo, da avtor prejme primerno in sorazmerno plačilo, kadar je licenciral ali prenesel svoje izključne pravice, je primerno, da je udeležen pri prejemanju finančnih sredstev, ki se dosežejo s priobčitvijo javnosti v okviru storitev deljenja vsebin na spletu kot enim izmed najbolj množičnih načinov uporabe del.

K 4. členu:

S 4. členom predlaganega zakona se uvaja nov 47.b člen, ki prenaša določbo 5. člena Direktive 2019/790/EU o novi obvezni izjemi in omejitvi avtorske in sorodnih pravic za digitalne načine uporabe za namene ponazoritve pri pouku na daljavo in čezmejnem pouku. Novi 47.b člen določa novo zakonito licenco, kar pomeni, da za uporabo varovanega dela ali predmeta varstva sorodnih pravic ni treba predhodno dobiti dovoljenja imetnika pravic, mu je pa treba plačati primerno nadomestilo.

Prvi odstavek 47.b člena določa, da se lahko dela uporabijo za namen ponazoritve pri pouku na daljavo ali čezmejnem pouku brez prenosa ustrezne materialne avtorske pravice, vendar ob plačilu primerne nadomestila. S tem prenaša nezavezujočo določbo četrtega odstavka 5. člena Direktive 2019/790/EU, ki omogoča državam članicam EU, da lahko določijo pravično nadomestilo za imetnike pravic za uporabo njihovih del ali drugih predmetov varstva v skladu z odstavkom 1. Ker ZASP zdaj ne določa take vsebinske omejitve pravic, kot jo določa 47.b člen, je za način uporabe v elektronski obliki, kot ga določa 47.b člen, nujno potrebno pred uporabo dela pridobiti predhodno dovoljenje avtorja oziroma imetnika pravic (kot izhaja iz 21. člena ZASP⁴⁵ avtor odloči, ali bo dovolil uporabo svojega avtorskega dela in pod kakšnimi pogoji – praviloma je pogoj za uporabo dela plačilo avtorju). Brez dovoljenja avtorja oziroma imetnika pravice se lahko delo uporabi le, če ZASP tako določa. Kot izhaja iz tretjega odstavka 15. člena Ustave⁴⁶, se lahko v ustavno varovane pravice iz ustvarjalnosti (60. člen Ustave⁴⁷) poseže le zaradi pravic drugih in v primerih, ki jih določa Ustava.

S 47.b členom se v ustavno varovane avtorske pravice in druge pravice iz ustvarjalnosti posega le toliko, kot je to legitimno in ustavno dopustno, nujno, primerno in sorazmerno zaradi doseganja ciljev, ki izhajajo iz tretjega odstavka 57. člena Ustave⁴⁸. Zato se v materialne avtorske in sorodne pravice posega tako, da se raven varstva izključne materialne avtorske pravice zniža na zakonito licenco: avtor ne bo mogel odločati o uporabi svojega dela in prepovedati uporabe, kot jo določa 47.b člen, bo pa za tako uporabo upravičen do primerne nadomestila. S tako ureditvijo je zagotovljeno, da nova vsebinska omejitev avtorske in sorodnih pravic ne posega prekomerno in nesorazmerno v položaj

⁴⁵ 21. člen ZASP določa:

(1) Materialne avtorske pravice varujejo premoženjske interese avtorja s tem, da avtor izključno dovoljuje ali prepoveduje uporabo svojega dela in primerkov svojega dela.

(2) Če ni s tem zakonom drugače določeno, je uporaba avtorskega dela dopustna le, če je avtor v skladu s tem zakonom in pod pogoji, ki jih je določil, prenesel ustrezno materialno avtorsko pravico.

⁴⁶ Tretji odstavek 15. člena Ustave določa:

Človekove pravice in temeljne svoboščine so omejene samo s pravicami drugih in v primerih, ki jih določa ta ustava.

⁴⁷ 60. člen Ustave določa:

Zagotovljeno je varstvo avtorskih in drugih pravic, ki izvirajo iz umetniške, znanstvene, raziskovalne in izumiteljske dejavnosti.

⁴⁸ 57. člen Ustave določa:

Izobraževanje je svobodno.

Osnovnošolsko izobraževanje je obvezno in se financira iz javnih sredstev.

Država ustvarja možnosti, da si državljani lahko pridobijo ustrezno izobrazbo.

imetnikov pravic, saj bodo zaradi posega v njihove izključne pravice (znižanje na raven zakonite licence) prejeli primerno nadomestilo.

Z novim prvim odstavkom 47.b člena se (delno) prenaša prvi odstavek 5. člena Direktive 2019/790/EU (glede obsega izjeme), in sicer je brez prenosa ustrezne materialne avtorske pravice, vendar ob plačilu primerne nadomestila za namen ponazoritve pri pouku na daljavo ali čezmejnem pouku dopustno:

1. reproduciranje v elektronski obliki in priobčitev javnosti objavljenih del;
2. predelava baze podatkov in v elektronski obliki reproduciranje, distribuiranje ter priobčitev javnosti predelane baze podatkov.

Z novo omejitvijo avtorske pravice se omogoča uporaba varovanih del in predmetov varstva v elektronski obliki, in sicer izključno za namen ponazoritve pri pouku na daljavo ali čezmejnem pouku. Kot izhaja iz 21. uvodne izjave Direktive 2019/790/EU, ponazoritev pri pouku pomeni uporabo dela na način, da se podpre, oplemeniti ali dopolni poučevanje. Dovoljeno je reproduciranje v elektronski obliki in priobčitev javnosti objavljenih del (na primer učitelj reproducira odlomek iz knjige v elektronski obliki in ga zato, da bi prikazal primer obravnavane učne snovi, pokaže učencem pri pouku na daljavo ali čezmejnem pouku ali ga kako drugače uporabi v netelesni obliki, kot to določa drugi odstavek 22. člena ZASP⁴⁹). Dovoljena je tudi predelava (avtorsko varovane) baze podatkov (baze podatkov določa tretji odstavek 8. člena ZASP⁵⁰) in uporaba predelane baze podatkov v elektronski obliki (reproduciranje, distribuiranje in priobčitev javnosti). Na primer učitelj bo lahko v elektronski bazi podatkov, ki vsebuje članke, poiskal članek, ga reproduciral v elektronski obliki in priobčil javnosti – učencem pri pouku na daljavo ali čezmejnem pouku.

Drugi odstavek 47.b člena delno prenaša prvi odstavek 5. člena Direktive 2019/790/EU in natančneje določa pogoje uporabe del po prvem odstavku 47.b člena izključno za namen ponazoritve pri pouku na daljavo ali čezmejnem pouku. Drugi odstavek 47.b člena določa, da je uporaba iz prvega odstavka 47.b člena dovoljena, če to ni namenjeno doseganju posredne ali neposredne gospodarske koristi in če se izvaja pod odgovornostjo izobraževalne ustanove v njenih ali drugih prostorih ali prek varnega elektronskega okolja, ki je dostopno, zlasti prek avtentikacijskih postopkov, le učencem, dijakom ali študentom, vpisanim v ta program, ter učiteljem in drugim osebam, ki izvajajo pouk. Uporaba iz prvega odstavka 47.b člena je torej dovoljena, kolikor to upravičuje nekomercialni namen poučevanja in če se izvaja pod odgovornostjo izobraževalne ustanove, kot so na primer osnovne šole, glasbene šole, srednje šole, fakultete organizacije za izobraževanje odraslih. V skladu z a) točko prvega odstavka 5. člena Direktive 2019/790/EU je uporaba dovoljena, če se izvaja pod odgovornostjo izobraževalne ustanove, in sicer v njenih prostorih (torej v prostorih šole) ali v drugih prostorih (na primer v muzejih, galerijah, kadar izobraževalna ustanova v njih izvaja pouk na daljavo ali čezmejni pouk) ali v varnem elektronskem okolju. Kot izhaja iz 22. uvodne izjave Direktive 2019/790/EU je varna elektronska okolja treba razumeti kot digitalna okolja za poučevanje in učenje, do katerih je dostop omejen na učiteljsko osebje izobraževalne ustanove ter učence in študente, vpisane v študijski program, zlasti prek ustreznih avtentikacijskih postopkov, vključno z avtentikacijo z geslom. V skladu s to uvodno izjavo je v drugem odstavku 47.b člena med drugim določeno, da je uporaba dovoljena prek varnega elektronskega okolja, ki je dostopno, zlasti prek avtentikacijskih postopkov (na primer dostop z geslom), in sicer le tistim učencem, dijakom ali študentom (kamor sodijo na primer tudi vajenci ali

⁴⁹ Drugi odstavek 22. člena ZASP določa:

(2) Uporaba dela v netelesni obliki (priobčitev javnosti) obsega zlasti naslednje pravice:

1. pravico javnega izvajanja (26. člen);
2. pravico javnega prenašanja (27. člen);
3. pravico javnega predvajanja s fonogrami in videogrami (28. člen);
4. pravico javnega prikazovanja (29. člen);
5. pravico radiodifuznega oddajanja (30. člen);
6. pravico radiodifuzne retransmisije (31. člen);
7. pravico sekundarnega radiodifuznega oddajanja (32. člen);
8. pravico dajanja na voljo javnosti (32.a člen).

⁵⁰ 8. člen ZASP določa:

(1) Zbirke avtorskih del ali drugega gradiva, kot so enciklopedije, antologije, baze podatkov, zbirke dokumentov ipd., ki so po izbiri, uskladitvi ali razporeditvi vsebine individualne intelektualne stvaritve, so samostojna avtorska dela.

(2) Z uvrstitvijo prvotnih del v zbirko ne smejo biti prizadete pravice avtorjev teh del; z uvrstitvijo prvotnega gradiva v zbirko to gradivo ne postane varovano delo.

(3) Baze podatkov iz prvega odstavka tega člena so zbirke neodvisnih del, podatkov ali drugega gradiva v kakršnikoli obliki, ki je sistematično ali metodično urejeno in posamično dostopno z elektronskimi ali drugimi sredstvi.

(4) Varstvo po tem členu ne velja za računalniške programe, uporabljene za izdelavo ali delovanje elektronskih baz podatkov.

odrasli v okviru izobraževanja za odrasle), ki so vpisani v ta program (na primer določena smer določenega letnika določene fakultete), in le tistim učiteljem in drugim osebam, ki izvajajo pouk (ne pa tudi drugim osebam v izobraževalni ustanovi, ki ne izvajajo pouka, saj ti ne potrebujejo takega dostopa).

S tretjim odstavkom 47.b člena se v ZASP prenaša določba tretjega odstavka 5. člena Direktive 2019/790/EU. Kadar se uporaba iz prvega odstavka 47.b člena (za namen ponazoritve pri pouku na daljavo ali čezmejnem pouku) izvaja prek varnega elektronskega okolja, se šteje, da poteka izključno v državi članici Evropske unije, v kateri ima izobraževalna ustanova sedež. Ker ZASP v petem odstavku 176. člena že vsebuje določbo, da določbe ZASP, ki se nanašajo na države članice Evropske unije, veljajo tudi za države članice Evropskega gospodarskega prostora, ni treba posebej določati, da se določba tretjega odstavka 47.b člena uporablja tudi za države članice Evropskega gospodarskega prostora.

Četrty odstavek 47.b člena prenaša nezavezujočo določbo drugega odstavka 5. člena Direktive 2019/790/EU. Uporaba dela v okviru vsebinske omejitve avtorske pravice za pouk na daljavo in čezmejni pouk ni dovoljena za učbenike, delovne zvezke, vadnice in druga učna gradiva, ki so namenjeni predvsem za uporabo pri pouku, in za grafične izdaje glasbenih del (notni zapisi), pod pogojem, da so ustrezne licence za pouk na daljavo ali čezmejni pouk enostavno na voljo na trgu in lahko dostopne ter vidne izobraževalnim ustanovam. Ponudnik take licence objavi pogoje uporabe na dobro vidnem mestu na svoji spletni strani in o njih obvesti reprezentativno združenje izobraževalnih ustanov, če tega ni, pa ministrstvo, pristojno za šolstvo. Kot izhaja iz 23. uvodne izjave Direktive 2019/790/EU, v primeru, ko licence le delno zajemajo načine uporabe, dovoljene v okviru izjeme ali omejitve, izjema ali omejitev ostane veljavna za vse druge načine uporabe. Licence imajo torej prednost pred vsebinsko omejitvijo pravic iz 47.b člena, vendar le, če so enostavno na voljo na trgu in lahko dostopne ter vidne izobraževalnim ustanovam, sicer se kljub obstoju licence uporabi vsebinska omejitev pravic iz 47.b člena.

Ker ZASP zdaj ne določa take vsebinske omejitve pravic, kot jo določa 47.b člen, je za način uporabe v elektronski obliki, kot ga določa 47.b člen, nujno potrebno pred uporabo dela pridobiti predhodno dovoljenje avtorja oziroma imetnika pravic (kot izhaja iz 21. člena ZASP⁵¹ avtor odloči, ali bo dovolil uporabo svojega avtorskega dela in pod kakšnimi pogoji – praviloma je pogoj za uporabo dela plačilo avtorju), kar velja tudi za vsa učna gradiva, ki so namenjena predvsem za uporabo pri pouku, in za notne zapise (v času trajanja varstva). Brez dovoljenja avtorja oziroma imetnika pravice se lahko delo uporabi le, če ZASP tako določa. Kot izhaja iz tretjega odstavka 15. člena Ustave⁵², se lahko v ustavno varovane pravice iz ustvarjalnosti (60. člen Ustave⁵³) poseže le zaradi pravic drugih in v primerih, ki jih določa Ustava. Določba četrtega odstavka 47.b člena je z vidika Ustave legitimna, nujen, sorazmeren in primeren ukrep, saj se v avtorske pravice imetnikov pravic na učbenikih, delovnih zvezkih, vadnicah in drugih učnih gradivih, ki so namenjeni predvsem za uporabo pri pouku, ter na grafičnih izdajah glasbenih del (notnih zapisih), poseže le takrat, ko ni mogoče drugače doseči ciljev, ki izhajajo iz tretjega odstavka 57. člena Ustave⁵⁴. V avtorske pravice imetnikov pravic na navedenih delih se poseže le takrat, kadar licence za način uporabe, kot je obsežen s prvim odstavkom 47.b člena, niso enostavno na voljo na trgu in niso lahko dostopne ter vidne izobraževalnim ustanovam – v tem primeru se tudi za imetnike pravic (na primer avtorjev in založnikov) na navedenih delih poseže v raven varstva in se ga zniža z ravni izključne pravice na raven zakonite licence. Če pa so licence za ta način uporabe navedenih gradiv enostavno na voljo na trgu in lahko dostopne ter vidne izobraževalnim ustanovam, se v avtorske pravice teh imetnikov pravic ne poseže, saj bo izobraževalna ustanova lahko na trgu enostavno dobila licenco za zelen način

⁵¹ 21. člen ZASP določa:

(1) Materialne avtorske pravice varujejo premoženjske interese avtorja s tem, da avtor izključno dovoljuje ali prepoveduje uporabo svojega dela in primerkov svojega dela.

(2) Če ni s tem zakonom drugače določeno, je uporaba avtorskega dela dopustna le, če je avtor v skladu s tem zakonom in pod pogoji, ki jih je določil, prenesel ustrezno materialno avtorsko pravico.

⁵² Tretji odstavek 15. člena Ustave določa:

Človekove pravice in temeljne svoboščine so omejene samo s pravicami drugih in v primerih, ki jih določa ta ustava.

⁵³ 60. člen Ustave določa:

Zagotovljeno je varstvo avtorskih in drugih pravic, ki izvirajo iz umetniške, znanstvene, raziskovalne in izumiteljske dejavnosti.

⁵⁴ 57. člen Ustave določa:

Izobraževanje je svobodno.

Osnovnošolsko izobraževanje je obvezno in se financira iz javnih sredstev.

Država ustvarja možnosti, da si državljani lahko pridobijo ustrezno izobrazbo.

uporabe. S tem se ohranja zdajšnja raven varstva teh imetnikov pravic, saj se učbeniki in podobna gradiva, pa tudi notni zapisi, v šolah zdaj ne reproducirajo. Taka rešitev omogoča nadaljnje ustvarjanje in razvoj učnih gradiv, ki so namenjena predvsem za uporabo pri pouku, in ohranja možnosti za razvoj založništva notnih zapisov.

Določbo b) točke prvega odstavka 5. člena Direktive 2019/790/EU prenaša peti odstavek novega 47.b člena. Ta določa, da je treba v primerih iz prvega odstavka 47.b člena navesti vir in avtorstvo dela, če je navedeno na uporabljenem delu.

V šestem odstavku novega 47.b člena je v skladu z določbo prvega odstavka 7. člena Direktive 2019/790/EU določeno, da so nična pogodbeno določila, ki so v nasprotju s tem členom. S pogodbami zato ni mogoče urediti drugačne ureditve.

Nova vsebinska omejitev avtorske pravice iz 47.b člena se ob upoštevanju drugega odstavka 4. člena ZASP⁵⁵ uporablja tudi za sorodne pravice (razen če ZASP v petem poglavju, ki ureja sorodne pravice, določa drugače), vključno z novo sorodno pravico založnika medijske publikacije (23. člen predlaganega zakona - novi 139.a člen). Nanaša se tudi na računalniške programe in podatkovne baze, ki so glede na sistematično ureditev ZASP urejeni v drugih določbah ZASP. Vsebinska omejitev avtorske pravice za pouk na daljavo in čezmejni pouk za računalniške programe je določena v 1. točki novega četrtega odstavka 114. člena (18. člen predlaganega zakona). Vsebinska omejitev sorodne pravice na podatkovnih bazah je za pouk na daljavo in čezmejni pouk izrecno urejena v 1. točki novega drugega odstavka 141.g člena (24. člen predlaganega zakona). V obeh primerih je določen sklic na izpolnjevanje pogojev iz 47.b člena.

K 5. členu:

S 5. členom se v drugem in tretjem odstavku 50.č člena zaradi določbe 2. člena Uredbe (EU) 2017/1001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. junija 2017 o blagovni znamki Evropske unije (UL L št. 154 z dne 16. 6. 2017, str. 1) in preimenovanja Urada Evropske unije za usklajevanje na notranjem trgu (blagovne znamke in modeli) v EUIPO ustrezno spreminja sklic na ta urad: urad Evropske unije, pristojen za intelektualno lastnino – v ustreznem sklonu.

K 6. členu:

S 6. členom se dodajo novi 50.e, 50.f in 50.g člen, ki urejajo dela izven pravnega prometa in z njimi povezano dovoljeno uporabo, s čimer se delno prenašajo določbe 8. do 10. člena Direktive 2019/790/EU.

Prvi odstavek 50.e člena prenaša določbo drugega odstavka 8. člena Direktive 2019/790/EU in določa novo vsebinsko omejitev avtorske pravice (in prek drugega odstavka 4. člena ZASP⁵⁶ tudi za sorodne pravice) za uporabo del izven pravnega prometa (delo izven pravnega prometa določa 50.f člen – to je delo, za katerega se v dobri veri domneva, da ni dostopno javnosti v pravnem prometu po običajnih trgovinskih kanalih). Vsebinsko omejitev pravic lahko uporabijo t. i. ustanove za varstvo kulturne dediščine, med katere po določbi tretjega odstavka 2. člena Direktive 2019/790/EU štejejo javno dostopna knjižnica ali muzej, arhiv ali ustanova za filmsko dediščino ali ustanova za avdio dediščino. V Republiki Sloveniji so to javno dostopni arhivi, knjižnice, muzeji, ustanove filmske ali avdio dediščine ter javne RTV organizacije.

Pravne osebe iz prvega odstavka 50.e člena lahko na nekomercialni spletni strani prosto (to je brez predhodnega dovoljenja imetnika pravice in brez plačila imetniku pravice) dajo na voljo javnosti dela izven pravnega prometa, ki jih imajo v trajno svojih zbirkah, in jih za ta namen reproducirajo, vključno z

⁵⁵ Drugi odstavek 4. člena ZASP določa:

(2) Določbe tega zakona o sestavinah avtorskega dela, o domnevi avtorstva, soavtorjih, avtorjih združenih del, vsebini materialnih avtorskih pravic in drugih pravic avtorja, razmerju med avtorsko in lastninsko pravico, vsebinskih omejitvah avtorske pravice, začetku in učinku teka rokov pri trajanju avtorske pravice ter avtorski pravici v pravnem prometu (1. in 2. oddelek Tretjega poglavja tega zakona) se smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice, razen če je v Petem poglavju tega zakona določeno drugače.

⁵⁶ Drugi odstavek 4. člena ZASP določa:

(2) Določbe tega zakona o sestavinah avtorskega dela, o domnevi avtorstva, soavtorjih, avtorjih združenih del, vsebini materialnih avtorskih pravic in drugih pravic avtorja, razmerju med avtorsko in lastninsko pravico, vsebinskih omejitvah avtorske pravice, začetku in učinku teka rokov pri trajanju avtorske pravice ter avtorski pravici v pravnem prometu (1. in 2. oddelek Tretjega poglavja tega zakona) se smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice, razen če je v Petem poglavju tega zakona določeno drugače.

bazami podatkov, ki jih lahko za ta namen predelajo. To lahko storijo pod pogojem, da pri tem ne dosejajo posredne ali neposredne gospodarske koristi. Vsebinska omejitev avtorske pravice iz prvega odstavka 50.e člena se ob upoštevanju drugega odstavka 4. člena ZASP⁵⁷ nanaša tudi na sorodne pravice (razen če je v petem poglavju, ki ureja sorodne pravice, drugače določeno), vključno z novo sorodno pravico založnika medijske publikacije (23. člen predlaganega zakona - novi 139.a člen). Nova vsebinska omejitev avtorske pravice se nanaša tudi na varovana dela, ki so glede na sistematično ureditev ZASP urejena v drugih določbah ZASP. Vsebinska omejitev avtorske pravice za uporabo del izven pravnega prometa je za računalniške programe določena v 2. točki novega četrtega odstavka 114. člena ZASP (18. člen predlaganega zakona). Vsebinska omejitev sorodne pravice na podatkovnih bazah pa je urejena v 2. točki novega drugega odstavka 141.g člena (24. člen predlaganega zakona). V obeh primerih morajo biti izpolnjeni pogoji iz 50.e člena.

Drugi odstavek 50.e člena prenaša tretji odstavek 8. člena Direktive 2019/790/EU. Določeno je, da je uporaba iz prejšnjega (to je prvega) odstavka dovoljena le, če ni kolektivne organizacije z dovoljenjem za kolektivno upravljanje pravic v primerih reproduciranja, distribuiranja, priobčitve javnosti ali dajanja na voljo javnosti del izven pravnega prometa (iz prvega odstavka 50.e člena), ki ni namenjeno doseganju posredne ali neposredne gospodarske koristi. Vsebinske omejitve avtorske in sorodnih pravic iz prvega odstavka 50.e člena se lahko uporabijo le, če ni ustrezne reprezentativne kolektivne organizacije. Če lahko, na primer muzej, pridobi dovoljenje za uporabo del izven pravnega prometa pri reprezentativni kolektivni organizaciji, ne sme uporabiti del izven pravnega prometa, kot določa prvi odstavek 50.e člena.

Tretji odstavek 50.e člena prenaša določbo četrtega odstavka 8. člena Direktive 2019/790/EU. Določa, da lahko avtor (oziroma imetnik pravice) kadar koli pisno prepove uporabo svojega dela po prvem odstavku 50.e člena, s čimer izvzame svoje delo iz režima del izven pravnega prometa in pravnim osebam iz prvega odstavka 50.e člena onemogoči uporabo svojega dela kot delo izven pravnega prometa. To se nanaša tako na dela, ki so že opredeljena kot dela izven pravnega prometa kot tudi na dela, ki še niso bila opredeljena kot delo izven pravnega prometa (v tem primeru imetnik pravice s svojo izjavo sporoča, da ne želi, da bi njegovo navedeno delo sploh pridobilo status dela izven pravnega prometa in se kot tako uporabljalo v obsegu vsebinske omejitve avtorske pravice iz prvega odstavka 50.e člena). S tem, ko avtor svoje delo izvzame iz ureditve del izven pravnega prometa, prepove tudi vsako nadaljnjo uporabo tega dela v obsegu vsebinske omejitve avtorske pravice iz prvega odstavka 50.e člena. Uporabo svojih del lahko avtor oziroma imetnik pravice na tem delu prepove kadarkoli, tudi če je pravna oseba iz prvega odstavka 50.e člena ta dela do prejema avtorjevega pisnega sporočila o prepovedi uporabljala zakonito (v obsegu vsebinske omejitve avtorske pravice ali dovoljenja, ki mu ga je podelila kolektivna organizacija). Od trenutka, ko izve za prepoved uporabe, mora pravna oseba iz prvega odstavka 50.e člena delo prenehati uporabljati - takoj, ko za to izve.

V četrtm odstavku 50.e člena se v skladu z določbo drugega odstavka 9. člena Direktive 2019/790/EU določa, da se za uporabo del na podlagi prvega odstavka 50.e člena (to je vsebinske omejitve avtorske pravice) šteje, da se uporablja le v državi članici Evropske unije, v kateri ima pravna oseba iz prvega odstavka tega člena (to je prvega odstavka 50.e člena) svoj sedež. Ker ZASP v petem odstavku 176. člena že vsebuje določbo, da določbe ZASP, ki se nanašajo na države članice Evropske unije, veljajo tudi za države članice Evropskega gospodarskega prostora, ni treba posebej določati, da se določba četrtega odstavka 50.e člena uporablja tudi za države članice Evropskega gospodarskega prostora. Ko pravna oseba iz prvega odstavka 50.e člena da delo izven pravnega prometa na voljo javnosti, je s tem dostopno na spletu tudi v drugih državah članicah Evropske unije, vendar se zaradi četrtega odstavka 50.e člena šteje, da se uporablja samo v državi, v kateri ima ta pravna oseba svoj sedež. Na primer, če slovenska galerija na svoji spletni strani da na voljo javnosti digitalno reprodukcijo slike, ki jo ima trajno v svoji zbirki in je delo izven pravnega prometa, se šteje, da jo da na voljo le v Republiki Sloveniji, čeprav je na spletu lahko dostopna tudi v drugih državah članicah Evropske unije.

⁵⁷ Drugi odstavek 4. člena ZASP določa:

(2) Določbe tega zakona o sestavinah avtorskega dela, o domnevi avtorstva, soavtorjih, avtorjih združenih del, vsebini materialnih avtorskih pravic in drugih pravic avtorja, razmerju med avtorsko in lastninsko pravico, vsebinskih omejitvah avtorske pravice, začetku in učinku teka rokov pri trajanju avtorske pravice ter avtorski pravici v pravnem prometu (1. in 2. oddelek Tretjega poglavja tega zakona) se smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice, razen če je v Petem poglavju tega zakona določeno drugače.

Določba a) točke drugega odstavka 8. člena Direktive 2019/790/EU se prenaša s petim odstavkom 50.e člena. Ta določa, da je treba v primerih iz prvega odstavka 50.e člena (prosta uporaba del izven pravnega prometa v okviru vsebinske omejitve pravic) navesti vir in avtorstvo dela, če je navedeno na uporabljenem delu.

Prvi odstavek 50.f člena prenaša peti odstavek 8. člena Direktive 2019/790/EU, in sicer opredeljuje pojem dela izven pravnega prometa. To je delo, za katerega se po razumnih prizadevanjih preverjanja, ali je delo dostopno javnosti v pravnem prometu po običajnih trgovinskih kanalih, v dobri veri domneva, da delo ni dostopno javnosti v pravnem prometu po običajnih trgovinskih kanalih. Dela, ki javnosti niso dostopna v pravnem prometu po običajnih trgovinskih kanalih in ki so trajno v zbirkah pravnih oseb iz prvega odstavka 50.e člena, lahko te pravne osebe uporabljajo v skladu s prvim odstavkom 50.e člena (razen če je avtor oziroma imetnik pravice v skladu s tretjim odstavkom 50.e člena prepovedal tako uporabo). To so dela, ki niso več v prodaji na trgu (na primer knjiga, ki ji je pošla naklada) ali nikoli niso bila v prodaji na trgu (na primer zasebno pismo). Pojem dela izven pravnega prometa se ob upoštevanju drugega odstavka 4. člena ZASP⁵⁸ nanaša tudi na predmete varstva sorodnih pravic (razen, če je v petem poglavju ZASP, ki ureja sorodne pravice, določeno drugače). Preverjanje, ali je delo javnosti dostopno po običajnih trgovinskih kanalih, se izvede v obsegu razumnih prizadevanj. Kot izhaja iz 38. uvodne izjave Direktive 2019/790/EU, razumna prizadevanja preverjanja vključujejo pridobivanje lahko dostopnih dokazov o dostopnosti dela ob upoštevanju značilnosti dela, razen če to glede na dostopne podatke, verjetnost komercialne dostopnosti dela in pričakovane stroške preverjanja ni razumno. Na primer, če je neko delo dostopno v trgovini ali na spletu, to šteje za lahko dostopen dokaz, da je delo dostopno javnosti po običajnih trgovinskih kanalih. Iz 37. uvodne izjave Direktive 2019/790/EU izhaja, da kadar je varovano delo na voljo v kateri koli od različic, kot so poznejše izdaje literarnih del in alternativne verzije kinematografskih del, ali v kateri koli od pojavnih oblik, kot so digitalni in tiskani formati istega dela, se tako delo ne šteje za delo izven pravnega prometa. Prav tako iz te uvodne izjave izhaja, da komercialna razpoložljivost priredb, vključno z drugimi jezikovnimi različicami ali avdiovizualnimi priredbami literarnega dela, ne preprečuje, da se določeno varovano delo v danem jeziku šteje za delo izven pravnega prometa. Pri zbirki del se njena dostopnost lahko ugotavlja tudi z vzorčenjem ali podobnim načinom preverjanja deleža dostopnosti posameznih del iz zbirke del glede na celotno zbirko del, kot to izhaja iz 38. uvodne izjave Direktive 2019/790/EU. Iz te uvodne izjave izhaja tudi, da bi se preverjanje dostopnosti dela ali predmeta varstva sorodne pravice običajno moralo izvajati v državi članici, kjer ima ustanova za varstvo kulturne dediščine (pravna oseba iz prvega odstavka 50.e člena) svoj sedež, razen kadar se čezmejno preverjanje šteje za razumno (na primer, kadar so na voljo lahko dostopni podatki, da je bilo literarno delo prvič objavljeno v dani jezikovni različici v drugi državi članici). Prav tako se za neko delo šteje, da ni dostopno po običajnih trgovinskih kanalih, če je omejeno dostopno v trgovinah z rabljenim blagom ali antikvariatih, ali če ni verjetno, da bo avtor dal delo v pravni promet (kot to izhaja iz 37. uvodne izjave Direktive 2019/790/EU). V skladu s 37. uvodno izjavo Direktive 2019/790/EU se šteje za delo izven pravnega prometa po prvem odstavku 50.f člena med drugim neobjavljeno delo, če se ne posega v moralne avtorske pravice, ali drugo delo, ki ni bilo nikoli dostopno na trgu. Neobjavljena dela so na primer zasebna pisma. Zaradi zahteve, da se z neobjavljenimi deli ne posega v moralne avtorske pravice (na primer v pravico prve objave iz 17. člena ZASP⁵⁹), je treba za uporabo neobjavljenega dela kot dela izven pravnega prometa predhodno pridobiti dovoljenje imetnika pravice za prvo objavo tega dela (dokler traja avtorska pravica na tem delu). Avtor ali njegov dedič bo zato lahko vplival na to, ali se bo do tedaj neobjavljeno delo, na primer zasebno pismo, lahko uporabilo kot delo izven pravnega prometa in reproduciralo ter dalo na voljo javnosti, ali pa ne (na primer, če ne bo želel razkriti vsebine zasebnega pisma) – s tem, ko bo to svoje delo izvzel iz ureditve dela izven pravnega prometa. Druga dela, ki nikoli niso bila dostopna na trgu, so na primer plakati, letaki, časopisi iz strelskih jarkov ali amaterska avdiovizualna dela.

Drugi odstavek 50.f člena prenaša sedmi odstavek 8. člena Direktive 2019/790/EU in določa, katere

⁵⁸ Drugi odstavek 4. člena ZASP določa:

(2) Določbe tega zakona o sestavinah avtorskega dela, o domnevi avtorstva, soavtorjih, avtorjih združenih del, vsebini materialnih avtorskih pravic in drugih pravic avtorja, razmerju med avtorsko in lastninsko pravico, vsebinskih omejitvah avtorske pravice, začetku in učinku teka rokov pri trajanju avtorske pravice ter avtorski pravici v pravnem prometu (1. in 2. oddelek Tretjega poglavja tega zakona) se smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice, razen če je v Petem poglavju tega zakona določeno drugače.

⁵⁹ 17. člen ZASP določa:

Avtor ima izključno pravico odločiti, ali, kdaj in kako bo njegovo delo prvič objavljeno.

zbirke tujih del se ne štejejo za delo izven pravnega prometa – to so zbirke del, ki so bile ustvarjene izven Evropske unije oziroma Evropskega gospodarskega prostora. S 1. točko drugega odstavka 50.f člena se prenaša a) točka sedmega odstavka 8. člena Direktive 2019/790/EU. Določeno je, da se za delo izven pravnega prometa ne štejejo zbirke del, če se po preverjanju iz prvega odstavka 50.f člena ugotovi, da so te zbirke sestavljene pretežno iz del (razen avdiovizualnih del), ki so bila prvič objavljena, oziroma če niso bila objavljena, prvič priobčena javnosti v državi, ki ni država članica Evropske unije (avdiovizualna dela so izključena, ker so zajeta v naslednji točki). Z 2. točko drugega odstavka 50.f člena se prenaša b) točka sedmega odstavka 8. člena Direktive 2019/790/EU: določa se, da se za delo izven pravnega prometa ne štejejo zbirke del, če se po preverjanju iz prvega odstavka 50.f člena ugotovi, da so te zbirke sestavljene pretežno iz avdiovizualnih del, katerih filmski producenti imajo sedež ali stalno prebivališče v državi, ki ni država članica Evropske unije. S 3. točko drugega odstavka 50.f člena se prenaša c) točka sedmega odstavka 8. člena Direktive 2019/790/EU. Določeno je, da se za delo izven pravnega prometa ne štejejo zbirke del, če se po preverjanju iz prvega odstavka 50.f člena ugotovi, da so te zbirke sestavljene pretežno iz del državljanov držav, ki niso države članice Evropske unije, kadar države ni mogoče določiti po določbah 1. ali 2. točke drugega odstavka 50.f člena. Ker ZASP v petem odstavku 176. člena že vsebuje določbo, da določbe ZASP, ki se nanašajo na države članice Evropske unije, veljajo tudi za države članice Evropskega gospodarskega prostora, ni treba posebej določati, da se določbe novega četrtega odstavka 50.f člena uporabljajo tudi za države članice Evropskega gospodarskega prostora.

Tretji odstavek 50.f člena prenaša določbo drugega pododstavka sedmega odstavka 8. člena Direktive 2019/790/EU. Ne glede na določbo prejšnjega odstavka (to je drugega odstavka 50.f člena) se določbe o uporabi del izven pravnega prometa uporabljajo za zbirke del iz prejšnjega odstavka, če je kolektivna organizacija, ki ima dovoljenje za kolektivno upravljanje pravic v primerih reproduciranja, distribuiranja ali priobčitve javnosti teh del, reprezentativna za avtorje iz svoje države, ki ni država članica Evropske unije. Ker ZASP v petem odstavku 176. člena že vsebuje določbo, da določbe ZASP, ki se nanašajo na države članice Evropske unije, veljajo tudi za države članice Evropskega gospodarskega prostora, ni treba posebej določati, da se določbe novega četrtega odstavka 50.f člena uporabljajo tudi za države članice Evropskega gospodarskega prostora. Če bi torej v Republiki Sloveniji kolektivna organizacija imela dovoljenje za upravljanje pravic reproduciranja, distribuiranja ali priobčitve javnosti na avdiovizualnih delih, ki štejejo za dela izven pravnega prometa (na podlagi drugega odstavka novega 50.e člena), in bi imela sklenjen sporazum o zastopanju s tujo kolektivno organizacijo s sedežem iz tretje države, ki ni članica Evropske unije ali Evropskega gospodarskega prostora in bi upravljala te pravice na teh delih kot reprezentativna kolektivna organizacija, bi se zbirke teh del lahko štejele za dela izven pravnega prometa in bi pravne osebe iz prvega odstavka 50.e člena lahko s njo urejale pravice za uporabo del izven pravnega prometa.

Z novim 50.g členom se delno prenaša določba prvega odstavka 10. člena Direktive 2019/790/EU. V skladu s to določbo Direktive 2019/790/EU morajo pravne osebe iz prvega odstavka 50.e člena vsaj šest mesecev pred nameravano prvo dovoljeno uporabo tega dela (to je dajanjem na voljo javnosti dela izven pravnega prometa po prvem odstavku 50.e člena) na javno dostopni spletni portal urada Evropske unije, pristojnega za intelektualno lastnino (to je EUIPO) posredovati: podatke, ki so nujni za namen identifikacije dela, ki se po preverjanju iz 50.f člena šteje za delo izven pravnega prometa (1.točka), podatke o možnosti, ki je na voljo avtorju po tretjem odstavku 50.e člena (2. točka), ter podatke o načinu uporabe dela izven pravnega prometa (3. točka). Avtor oziroma imetnik pravice bo lahko na portalu EUIPO preveril, ali namerava katera izmed ustanov za varstvo kulturne dediščine uporabljati njegovo delo oziroma ga že uporablja kot delo izven pravnega prometa in, če bo to želel, izvzel delo iz režima del izven pravnega prometa in tako prepovedal uporabo svojega dela.

Ker ZASP zdaj ne ureja del izven pravnega prometa in ne določa take vsebinske omejitve pravic, kot jo določa prvi odstavek 50.e člena (skupaj z drugimi določbami 50.e, 50.f in 50.g. člena ter ustreznimi spremembami 114. in 141.g člena ZASP), morajo ustanove za varstvo kulturne dediščine (javno dostopni arhivi, knjižnice, muzeji, ustanove filmske ali audio dediščine ter javne RTV organizacije) za uporabo varovanih del in predmetov varstva sorodnih pravic, ki jih imajo trajno v svojih zbirkah, zdaj za uporabo dela pridobiti predhodno dovoljenje avtorja oziroma imetnika pravic (kot izhaja iz 21. člena ZASP⁶⁰ avtor odloči, ali bo dovolil uporabo svojega avtorskega dela in pod kakšnimi pogoji – praviloma

⁶⁰ 21. člen ZASP določa:

(1) Materialne avtorske pravice varujejo premoženjske interese avtorja s tem, da avtor izključno dovoljuje ali prepoveduje uporabo svojega dela in primerkov svojega dela.

je pogoj za uporabo dela plačilo avtorju). Brez dovoljenja avtorja oziroma imetnika pravice se lahko delo uporabi le, če ZASP tako določa. Kot izhaja iz tretjega odstavka 15. člena Ustave⁶¹, se lahko v ustavno varovane pravice iz ustvarjalnosti (60. člen Ustave⁶²) poseže le zaradi pravic drugih in v primerih, ki jih določa Ustava.

Določba prvega odstavka 50.e člena, ki ureja novo vsebinsko omejitev avtorske pravice in ob upoštevanju drugega odstavka 4. člena ZASP tudi sorodnih pravic, je, skupaj z ostalimi določbami 50.e, 50.f in 50.g člena ter ustreznimi spremembami 114., 141.g in 166.c člena ZASP, legitimen, nujen, sorazmeren in primeren ukrep, saj se v avtorske in sorodne pravice imetnikov pravic posega zaradi svobode znanosti in umetnosti, ki je zagotovljena z 59. členom Ustave, ki določa, da je zagotovljena svoboda znanstvenega in umetniškega ustvarjanja. Ustavnopravno varstvo svobode umetniškega ustvarjanja zajema proces umetniškega ustvarjalnega oblikovanja ter umetnino samo kot rezultat (produkt) tega ustvarjalnega procesa, poleg tega pa tudi posredovanje, predstavitev ter širjenje umetnine javnosti, občinstvu⁶³. Iz navedenega izhaja, da je z 59. členom Ustave obseženo tudi razširjanje različnih znanstvenih in umetniških del širši javnosti, kar je namen 8. in 9. člena Direktive 2019/790/EU, ki ju delno prenašajo določbe 6., 18., 24. in 26. člena predlaganega zakona (novi 50.e, 50.f in 50.g člen, 2. točka novega četrtega odstavka 114. člena in 2. točka novega drugega odstavka 141.g člena). S predlagano ureditvijo se zasleduje cilj, da se ustanovam za varstvo kulturne dediščine (javno dostopni arhivi, knjižnice, muzeji, ustanove filmske ali avdio dediščine, javne RTV organizacije), kadar ni reprezentativne kolektivne organizacije imetnikov pravic, s katero bi lahko uredile avtorske in sorodne pravice, omogoči, da lahko v okviru vsebinske omejitve avtorske in sorodnih pravic nekomercialno reproducirajo v elektronski obliki in omogočijo širši javnosti dostop do del izven pravnega prometa, ki jih imajo trajno v svojih zbirkah, in sicer z dajanjem na voljo javnosti na nekomercialnih spletnih straneh. Širša javnost bo imela zato lažji dostop do del izven pravnega prometa, ki jih imajo ustanove za varstvo kulturne dediščine trajno v svojih zbirkah. V avtorsko pravico se poseže le takrat, kadar ni kolektivne organizacije, pri kateri bi ustanova za varstvo kulturne dediščine uredila avtorske in sorodne pravice, omejena je na ustanove za varstvo kulturne dediščine in na določene načine uporabe za nekomercialen namen ter na dela, ki jih avtor gospodarsko ne izkorišča (zaradi česar niso dostopna javnosti v pravnem prometu po običajnih trgovinskih kanalih). Poleg tega lahko avtor kadarkoli svoja dela izključi iz režima del izven pravnega prometa.

K 7. členu:

S 7. členom se spreminja 53. člen ZASP tako, da se v določbo o prosti predelavi kot vsebinski omejitvi avtorske pravice doda, da je prosta predelava dela tudi v pastiš, in ne le v parodijo ali karikaturu (če to ne ustvari ali utegne ustvariti zmede glede izvora dela). Določba je nujna zaradi prenosa določbe b) točke sedmega odstavka 17. člena Direktive 2019/790/EU, saj morajo države članice zagotoviti, da se lahko uporabniki pri nalaganju na strežnik in dajanju na voljo vsebin, ki jih ustvarijo uporabniki na področju storitev deljenja vsebin na spletu, zanesejo na vsebinske omejitve pravic v namene karikature, parodije ali pastiša.

S tako ureditvijo se zagotavlja uporabnikom avtorskih del svobodo izražanja in svobodo umetnosti. Določbe 60. člena Ustave zagotavljajo varstvo pravic iz ustvarjalnosti (zagotovljeno je varstvo avtorskih in drugih pravic, ki izvirajo iz umetniške, znanstvene, raziskovalne in izumiteljske dejavnosti). Hkrati pa določbe 39. člena Ustave zagotavljajo svobodo izražanja in določbe 59. člena Ustave svobodo znanosti in umetnosti. Tudi 11. in 13. člen Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (UL C št. 326 z dne 26. 10. 2012, str. 391) zagotavljata svobodo izražanja in obveščanja ter svobodo umetnosti in znanosti. S predlagano spremembo se omogoča predelava nekega avtorskega dela ali več del (brez dovoljenja in brez plačila avtorju) v pastiš, ki je delo, ki posnema stil ali značilnosti drugega dela ali več drugih del. Predlagana dodatna vsebinska omejitev avtorske pravice je legitimen, sorazmeren, primeren in nujen poseg, da se zagotovi uporabnikom svoboda izražanja in svoboda umetnosti. Direktiva 2001/29/ES dovoljuje to omejitev avtorske pravice v k) točki tretjega odstavka 5. člena. ZASP v 53. členu že določa, da je predelava (v parodijo ali karikaturu) prosta le, če to ne ustvari

(2) Če ni s tem zakonom drugače določeno, je uporaba avtorskega dela dopustna le, če je avtor v skladu s tem zakonom in pod pogoji, ki jih je določil, prenesel ustrezno materialno avtorsko pravico.

⁶¹ Tretji odstavek 15. člena Ustave določa:

Človekove pravice in temeljne svoboščine so omejene samo s pravicami drugih in v primerih, ki jih določa ta ustava.

⁶² 60. člen Ustave določa:

Zagotovljeno je varstvo avtorskih in drugih pravic, ki izvirajo iz umetniške, znanstvene, raziskovalne in izumiteljske dejavnosti.

⁶³ Avbelj, Matej et al. Komentar Ustave Republike Slovenije, Nova Gorica: Nova univerza, Evropska pravna fakulteta, 2019, str. 504 (opomba 13)

ali utegne ustvariti zmede glede izvora dela, to pa velja tudi za predlagano predelavo v pastiš. Poleg tega ZASP vsebuje določbo o tristopenjskem testu v 46. členu, ki določa splošno pravilo o dopustnosti vsebinskih omejitev avtorske pravice, ki ga je treba upoštevati v vsakem posameznem primeru uporabe vsebinske omejitve avtorske pravice, tudi v primerih iz 53. člena ZASP. Poseg v avtorsko in sorodne pravice (določbe o vsebinskih omejitvah avtorske pravice se v skladu z drugim odstavkom 4. člena ZASP smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice, razen če je v petem poglavju ZASP določeno drugače) je zato sorazmeren in primeren, saj se posega v avtorsko in sorodne pravice le toliko, kot je nujno potrebno, da se zagotovi svoboda izražanja in svoboda umetnosti. Poseg v avtorsko in sorodne pravice je nujen, ker brez njega ni mogoče zagotoviti svobode izražanja in svobode umetnosti.

K 8. členu:

Z 8. členom se dodajo novi 57.a, 57.b in 57.c člen, ki urejajo tri nove obvezne vsebinske omejitve avtorske pravice.

Prvi odstavek 57.a člena prenaša prvi odstavek 4. člena Direktive 2019/790/EU, ki določa novo obvezno vsebinsko omejitev avtorske pravice za namen besedilnega in podatkovnega rudarjenja, v obsegu katere se lahko reproducira dela brez dovoljenja imetnika pravice in brez plačila imetniku pravice, pod pogojem, da se zakonito dostopa do teh del. Zakonit dostop pomeni uporabo na podlagi pogodbenega dogovora z imetnikom pravice (na primer v okviru naročnine, na podlagi katere se dostopa do varovanih del; dela, ki so dostopna v okviru politike odprtega dostopa; vsebine, prosto dostopne na spletu, pri čemer je treba upoštevati dovoljene načine uporabe iz splošnih pogojev spletnega mesta). Osebe, ki imajo zakonit dostop, so na primer pravna oseba, ki je v okviru naročnine na znanstveno revijo pridobila gesla za ustrezno število oseb in osebe, ki s temi gesli dostopajo do znanstvene revije.

Prvi odstavek 57.a člena prenaša tudi drugi odstavek 2. člena Direktive 2019/790/EU. Besedilno in podatkovno rudarjenje omogoča obdelavo velikih količin informacij za pridobivanje novega znanja in odkrivanje novih trendov, pri čemer se v okviru take obdelave podatkov dela lahko tudi reproducirajo. V tem odstavku je opredeljen pojem besedilno in podatkovno rudarjenje, in sicer tako, da pomeni vsako avtomatizirano analitično tehniko, katere namen je analiziranje besedila in podatkov v elektronski obliki, da se ustvarijo informacije, kot so vzorci, trendi in korelacije. Primerki del, ki so rezultat posameznega besedilnega in podatkovnega rudarjenja (torej kopije najdenih del, relevantnih za iskanje v okviru posameznega rudarjenja), se lahko uporabljajo le za namen raziskave ali poizvedbe, za katero je bilo to izvedeno.

Drugi odstavek 57.a člena prenaša določbo drugega odstavka 4. člena Direktive 2019/790/EU, ki določa, da se v okviru te vsebinske omejitve avtorske pravice narejeni primerki del (kopije) lahko hranijo, dokler je to potrebno za namene besedilnega in podatkovnega rudarjenja. Primerki del se lahko hranijo samo za namene tega posameznega besedilnega in podatkovnega rudarjenja, torej za to posamezno besedilno in podatkovno rudarjenje, ter na primer za preverjanje rezultatov takega rudarjenja. Po koncu namena, za katerega so bili primerki del shranjeni, se ti izbrišejo. Namen te vsebinske omejitve avtorske pravice ni, da se reproducirani primerki del hranijo v nedogled ali da se uporabljajo za druge raziskave, temveč so namenjeni le kot pomoč pri izvedbi raziskave ali posameznega iskanja in pri pripravi končnega poročila, v katerem so izsledki takega rudarjenja uporabljeni. Drugi namen te vsebinske omejitve avtorske pravice pa je naknadno omogočiti, da se lahko to končno poročilo (na primer rezultat raziskave ali analize) preizkusi. Tak obseg izjeme je v skladu s 46. členom ZASP, ki določa, da je obseg vsake posamezne izjeme in omejitve avtorske in sorodnih pravic omejen glede na namen, ki ga je treba doseči, da je v skladu z dobrimi običaji, da ne nasprotuje običajni uporabi dela in da ni v nerazumni meri v nasprotju z zakonitimi interesi avtorja.

V tretjem odstavku 57.a člena je v skladu s tretjim odstavkom 4. člena Direktive 2019/790/EU določeno, da dejanja iz prvega odstavka 57.a člena niso dovoljena, če si je avtor izrecno in na ustrezen način pridržal pravico uporabe dela, na primer s strojno berljivimi sredstvi, če je delo javno dostopno na spletu. Avtorji imajo torej možnost, da si izrecno pridržijo svojo pravico reproduciranja na posameznih ali vseh svojih delih. Besedilno in podatkovno rudarjenje zato ne bo dovoljeno na tistih delih avtorja, na katerih si je ta svojo pravico izrecno pridržal na ustrezen način. V primerih, ko so varovana dela prosto dostopna na spletu, je pridržanje izraženo na ustrezen način, kadar je izraženo s strojno berljivimi sredstvi, na primer z uporabo protokola robot.txt.

Določbe novega 57.a člena se nanašajo tudi na varovana dela, ki so glede na sistematično ureditev ZASP urejena v drugih določbah ZASP. Vsebinska omejitev avtorske pravice za besedilno in podatkovno rudarjenje iz 57.a člena za računalniške programe je tako določena v 3. točki novega četrtega odstavka 114. člena (18. člen predlaganega zakona). Določba novega 57.a člena se ob upoštevanju drugega odstavka 4. člena ZASP⁶⁴ nanaša tudi na sorodne pravice (tudi na novo pravico založnika medijske publikacije iz 139.a člena (23. člen predlaganega zakona)). Nova vsebinska omejitev sorodne pravice na podatkovnih bazah je urejena v 3. točki novega drugega odstavka 141.g člena (24. člen predlaganega zakona).

Nova vsebinska omejitev avtorske in sorodnih pravic za besedilno in podatkovno rudarjenje je legitimen ukrep, saj se avtorska in sorodne pravice (varovane s 60. členom Ustave, ki določa, da je zagotovljeno varstvo avtorskih in drugih pravic, ki izvirajo iz umetniške, znanstvene, raziskovalne in izumiteljske dejavnosti) omejujejo zaradi svobode izražanja (39. člen Ustave⁶⁵), pa tudi zaradi svobodne gospodarske pobude oziroma podjetništva (74. člen Ustave⁶⁶), ker se besedilno in podatkovno rudarjenje lahko izvaja tudi za komercialne namene. Tak ukrep je nujen, primeren in sorazmeren, saj se v avtorsko in sorodne pravice posega le toliko, kot je to nujno potrebno za doseg cilja – pravne varnosti tistih, ki izvajajo besedilno in podatkovno rudarjenje, da se lahko svobodno izrazijo o svojih idejah in ugotovitvah o podatkih, pridobljenih z besedilnim in podatkovnim rudarjenjem. Poleg tega lahko avtor na ustrezen način prepove besedilno in podatkovno rudarjenje (na primer s strojno berljivimi sredstvi, če je delo javno dostopno na spletu, da se lahko z avtomatizirano analitično tehniko zazna ta prepoved), primerki del, narejeni v obsegu nove vsebinske omejitve pravic, pa se lahko hranijo le, dokler je to potrebno za namene besedilnega in podatkovnega rudarjenja, potem pa se morajo izbrisati oziroma uničiti in se ne smejo uporabiti za kakšno drugo analizo ali raziskavo.

Novi 57.b člen prenaša 3. člen Direktive 2019/790/EU, ki določa obvezno vsebinsko omejitev avtorske pravice za besedilno in podatkovno rudarjenje za namene znanstvenega raziskovanja. Prvi odstavek 57.b člena prenaša določbo prvega odstavka 3. člena Direktive 2019/790/EU. Raziskovalne organizacije, javno dostopni arhivi, knjižnice, muzeji, ustanove filmske ali avdio dediščine in javne RTV organizacije lahko prosto izvajajo besedilno in podatkovno rudarjenje iz prvega odstavka 57.a člena za namene znanstvenega raziskovanja pod pogoji iz 57.b člena. V primerjavi s 57.a členom lahko to vsebinsko omejitev avtorske pravice uporabijo raziskovalne organizacije (tudi kadar izvajajo besedilno in podatkovno rudarjenje v okviru javno-zasebnih partnerstev, kot izhaja iz 11. uvodne izjave Direktive 2019/790/EU). Uporabijo jo lahko tudi ustanove za varstvo kulturne dediščine: javno dostopni arhivi, knjižnice, muzeji, ustanove filmske ali avdio dediščine ter javne RTV organizacije. V okviru te vsebinske omejitve lahko dela uporabljajo tudi tiste osebe, ki pri navedenih subjektih izvajajo besedilno in podatkovno rudarjenje v okviru svoje raziskave, ali druge osebe, ki izvajajo raziskavo pod njihovo odgovornostjo na podlagi drugega civilnopravnega razmerja.

Drugi odstavek 57.b člena opredeljuje raziskovalne organizacije v skladu s prvim odstavkom 2. člena Direktive 2019/790/EU. Uvaja se opredelitev raziskovalne organizacije (za namene ZASP): za raziskovalno organizacijo po tem zakonu se štejejo univerze, vključno s svojimi knjižnicami, raziskovalne organizacije, javne raziskovalne organizacije in druge pravne osebe, ki po predpisih, ki urejajo znanstveno, raziskovalno ali izobraževalno dejavnost, kot glavni cilj izvajajo znanstvene raziskave ali izobraževalne dejavnosti, ki vključujejo tudi izvajanje znanstvenih raziskav, na

⁶⁴ Drugi odstavek 4. člena ZASP določa:

(2) Določbe tega zakona o sestavinah avtorskega dela, o domnevi avtorstva, soavtorjih, avtorjih združenih del, vsebini materialnih avtorskih pravic in drugih pravic avtorja, razmerju med avtorsko in lastninsko pravico, vsebinskih omejitvah avtorske pravice, začetku in učinku teka rokov pri trajanju avtorske pravice ter avtorski pravici v pravnem prometu (1. in 2. oddelek Tretjega poglavja tega zakona) se smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice, razen če je v Petem poglavju tega zakona določeno drugače.

⁶⁵ 39. člen Ustave določa:

Zagotovljena je svoboda izražanja misli, govora in javnega nastopanja, tiska in drugih oblik javnega obveščanja in izražanja. Vsakdo lahko svobodno zbira, sprejema in širi vesti in mnenja.

Vsakdo ima pravico dobiti informacijo javnega značaja, za katero ima v zakonu utemeljen pravni interes, razen v primerih, ki jih določa zakon.

⁶⁶ 74. člen Ustave določa:

Gospodarska pobuda je svobodna.

Zakon določa pogoje za ustanavljanje gospodarskih organizacij. Gospodarska dejavnost se ne sme izvajati v nasprotju z javno koristjo.

Prepovedana so dejanja neloyalne konkurence in dejanja, ki v nasprotju z zakonom omejujejo konkurenco.

nepridobitni osnovi ali s ponovnim vlaganjem vsega dobička v svoje znanstvene raziskave. Kot izhaja iz 12. uvodne izjave Direktive 2019/790/EU, bi morale med raziskovalne organizacije spadati tudi na primer bolnišnice, ki izvajajo raziskave. Za raziskovalno organizacijo po tem zakonu pa se ne šteje raziskovalna organizacija, na katero ima pravna oseba zasebnega prava odločilen vpliv, ki ji omogoča prednostni dostop do teh rezultatov raziskav (kot izhaja iz 12. uvodne izjave Direktive 2019/790/EU).

V tretjem odstavku 57.b člena je prenesena določba drugega odstavka 3. člena Direktive 2019/790/EU. Ta določba ureja hrambo primerkov del, narejenih pod pogoji iz prvega odstavka 57.b člena, v varnem okolju. Varno okolje je tisto okolje, v katerem se preprečuje neupravičenim osebam dostop in uporabo teh primerkov del, tako da se primerki del hranijo na primer na nosilcu podatkov, ki je zaščiten z gesli, oziroma fizično v zaklenjenem prostoru. Primerki, ki so bili narejeni v okviru te vsebinske omejitve pravic, se lahko hranijo toliko časa, dokler je to potrebno, da za namene besedilnega in podatkovnega rudarjenja, vključno za namene preverjanja rezultatov raziskave, za katero je bilo besedilno in podatkovno rudarjenje izvedeno. Po koncu namena, za katerega so bili primerki del shranjeni, se ti izbrišejo oziroma uničijo.

Četrty odstavek 57.b člena v skladu z določbo tretjega odstavka 3. člena Direktive 2019/790/EU določa, da avtor lahko uporabi ukrepe za zagotovitev varnosti in celovitosti omrežij in podatkovnih zbirk, na katerih so naložena dela. Gre za primere, ko bi besedilno in podatkovno rudarjenje bilo tako obsežno, ali izvajano na tak način, da spletne strani, po katerih se rudari, in ki vsebujejo avtorjevo delo, zaradi preobremenitve celotnega sistema ne bi več omogočale normalne uporabe teh spletnih strani za ostale uporabnike (ki bi si te spletne strani samo ogledovali). Taki ukrepi ne presegajo tistega, kar je potrebno za doseg tega cilja. Imetniki pravic pa pri tej vsebinski omejitvi avtorske pravice nimajo možnosti, da bi svoja dela izvzeli iz uporabe te vsebinske omejitve avtorske pravice in prepovedali besedilno in podatkovno rudarjenje na svojem delu.

V petem odstavku 57.b člena se v skladu z določbo prvega odstavka 7. člena Direktive 2019/790/EU določa, da so nična pogodbeno določila, ki so v nasprotju s tem členom (57.b členom). S pogodbo zato ni mogoče drugače urediti pogojev za uporabo te vsebinske omejitve.

Določbe novega 57.b člena ZASP se ob upoštevanju drugega odstavka 4. člena ZASP⁶⁷ nanašajo tudi na sorodne pravice (tudi na novo pravico založnika medijske publikacije iz 139.a člena (23. člen predlaganega zakona)). Nova vsebinska omejitev sorodne pravice na podatkovnih bazah je urejena v 4. točki novega drugega odstavka 141.g člena (24. člen predlaganega zakona). Določba 57.b člena pa ne velja za računalniške programe, zato v 114. členu (18. člen predlaganega zakona) ni navezave na določbo 57.b člena.

Nova vsebinska omejitev avtorske in sorodnih pravic za besedilno in podatkovno rudarjenje za namene znanstvenega raziskovanja je legitimen ukrep, saj se avtorske in sorodne pravice (varovane s 60. členom Ustave, ki določa, da je zagotovljeno varstvo avtorskih in drugih pravic, ki izvirajo iz umetniške, znanstvene, raziskovalne in izumiteljske dejavnosti) omejujejo zaradi svobode izražanja (39. člen Ustave⁶⁸) in svobode znanosti in umetnosti (59. člen Ustave⁶⁹), ki zajema tako znanstvene objave kot tudi znanstveno poučevanje, sam postopek znanstvenega raziskovanja, pa tudi njegov rezultat⁷⁰. Tak ukrep je nujen, primeren in sorazmeren, saj se v avtorske in sorodne pravice posega le toliko, kot je to nujno potrebno za doseg cilja – pravne varnosti tistih, ki izvajajo besedilno in podatkovno rudarjenje za namene znanstvenega raziskovanja, da se lahko svobodno izrazijo o svojih

⁶⁷ Drugi odstavek 4. člena ZASP določa:

(2) Določbe tega zakona o sestavinah avtorskega dela, o domnevi avtorstva, soavtorjih, avtorjih združenih del, vsebini materialnih avtorskih pravic in drugih pravic avtorja, razmerju med avtorsko in lastninsko pravico, vsebinskih omejitvah avtorske pravice, začetku in učinku teka rokov pri trajanju avtorske pravice ter avtorski pravici v pravnem prometu (1. in 2. oddelek Tretjega poglavja tega zakona) se smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice, razen če je v Petem poglavju tega zakona določeno drugače.

⁶⁸ 39. člen Ustave določa:

Zagotovljena je svoboda izražanja misli, govora in javnega nastopanja, tiska in drugih oblik javnega obveščanja in izražanja. Vsakdo lahko svobodno zbira, sprejema in širi vesti in mnenja.

Vsakdo ima pravico dobiti informacijo javnega značaja, za katero ima v zakonu utemeljen pravni interes, razen v primerih, ki jih določa zakon.

⁶⁹ 59. člen Ustave določa:

Zagotovljena je svoboda znanstvenega in umetniškega ustvarjanja.

⁷⁰ Povzeto po Komentar Ustave Republike Slovenije, Matej Avbelj et al, uredil Matej Avbelj, Nova Gorica : Nova univerza, Evropska pravna fakulteta, 2019, str. 505 (tč. 16)

idejah in ugotovitvah znanstvenih raziskav na podlagi podatkov, pridobljenih z besedilnim in podatkovnim rudarjenjem. Poleg tega se primerki del, narejeni v obsegu nove vsebinske omejitve pravic, pa se lahko hranijo le, dokler je to potrebno za namene besedilnega in podatkovnega rudarjenja, potem pa se morajo izbrisati oziroma uničiti in se ne smejo uporabiti za kakšno drugo analizo ali raziskavo. Ker avtor oziroma imetnik pravic ne more prepovedati besedilnega in podatkovnega rudarjenja za namene znanstvenega raziskovanja, sta v primerjavi s 57.a členom dodana varovala interesov avtorja oziroma imetnika pravic: primerki del, narejeni v obsegu te vsebinske omejitve pravic, se hranijo v varnem okolju, in avtor lahko uporabi ukrepe za zagotovitev varnosti in celovitosti omrežij in podatkovnih zbirk, na katerih so naložena dela.

Z novim 57.c členom se prenaša določba 6. člena Direktive 2019/790/EU, ki določa novo obvezno vsebinsko omejitev avtorske pravice za namen ohranjanja kulturne dediščine. Prvi odstavek 57.c člena omogoča prosto (brez dovoljenja imetnika pravice in brez plačila imetniku pravice) reproduciranje za namen ohranjanja kulturne dediščine, kolikor je to za tako ohranjanje potrebno. To vsebinsko omejitev avtorske pravice lahko uporabijo javno dostopni arhivi, knjižnice, muzeji, ustanove filmske ali avdio dediščine ter javne RTV organizacije. To so t. i. ustanove za varstvo kulturne dediščine. Vsebinsko omejitev avtorske pravice lahko uporabijo le za tista dela, ki jih imajo te ustanove trajno v svojih zbirkah. Javni arhivi, javne knjižnice, muzeji ter izobraževalne in znanstvene ustanove lahko sicer že sedaj prosto reproducirajo delo na kateremkoli nosilcu, če to storijo iz lastnega primerka in če pri tem nimajo namena dosežati neposredne ali posredne gospodarske koristi v okviru vsebinske omejitve avtorske pravice iz tretjega odstavka 50. člena ZASP. Vendar pa ta vsebinska omejitev avtorske pravice (iz tretjega odstavka 50. člena ZASP) ne dovoljuje reproduciranja pisanih del v obsegu celotne knjige, grafičnih izdaj glasbenih del, elektronskih baz podatkov in računalniških programov ter reproduciranja v obliki izvedbe arhitekturnega objekta, če ZASP ali pogodba ne določata drugače (četrti odstavek 50. člena ZASP). Reproduciranje na podlagi prvega odstavka 57.c člena pa je dovoljeno za dela, ki jih imajo pravne osebe iz prvega odstavka 57.c člena trajno v svojih zbirkah, torej dela, ki jih imajo te pravne osebe v lasti ali v trajni posesti, na primer kot posledico prenosa lastninske pravice, na podlagi dogovora z avtorjem, kot posledico obveznosti zbiranja obveznega izvoda ali ureditve trajne hrambe (kot izhaja iz 29. uvodne izjave Direktive 2019/790/EU). Reproduciranje za namen ohranjanja kulturne dediščine se lahko izvede v katerem koli formatu ali mediju v obsegu, ki je nujen za tako ohranjanje, in vključuje na primer reproduciranje za reševanje tehnološke zastarelosti ali razkroja prvotnih nosilcev ali za zavarovanje del. Iz 28. uvodne izjave Direktive 2019/790/EU izhaja, da se lahko ustanove za varstvo kulturne dediščine za izdelavo kopij oprejo na tretje osebe, ki delujejo v njihovem imenu in pod njihovo odgovornostjo, vključno s tistimi, ki imajo sedež v drugih državah članicah.

V skladu z določbo prvega odstavka 7. člena Direktive 2019/790/EU drugi odstavek 57.c člena določa, da so nična pogodbeno določila, ki so v nasprotju s tem členom.

Nova vsebinska omejitev avtorske pravice za ohranjanje kulturne dediščine iz 57.c člena se nanaša tudi varovana dela, ki so glede na sistematično ureditev ZASP urejena v drugih določbah ZASP. Tako je vsebinska omejitev avtorske pravice iz novega 57.c člena za računalniške programe določena v 4. točki novega četrtega odstavka 114. člena (18. člen predlaganega zakona). Določba novega 57.c člena se ob upoštevanju drugega odstavka 4. člena ZASP⁷¹ nanaša tudi na sorodne pravice (tudi na novo pravico založnika medijske publikacije iz 139.a člena (23. člen predlaganega zakona)). Nova vsebinska omejitev sorodne pravice na podatkovnih bazah je urejena v 5. točki novega drugega odstavka 141.g člena (24. člen predlaganega zakona).

Nova vsebinska omejitev avtorske in sorodnih pravic za ohranjanje kulturne dediščine je legitimna in ustavno dopustna, saj se avtorska in sorodne pravice omejujejo zaradi ohranjanja kulturne dediščine, saj se s tem zasleduje cilj, da se dela, ki tvorijo kulturno dediščino, ohranijo za nadaljnje rodove in da se tudi prihodnjim generacijam omogoči, da se z njo seznanijo. Ustava v 5. členu⁷² med drugim

⁷¹ Drugi odstavek 4. člena ZASP določa:

(2) Določbe tega zakona o sestavinah avtorskega dela, o domnevi avtorstva, soavtorjih, avtorjih združenih del, vsebini materialnih avtorskih pravic in drugih pravic avtorja, razmerju med avtorsko in lastninsko pravico, vsebinskih omejitvah avtorske pravice, začetku in učinku teka rokov pri trajanju avtorske pravice ter avtorski pravici v pravnem prometu (1. in 2. oddelek Tretjega poglavja tega zakona) se smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice, razen če je v Petem poglavju tega zakona določeno drugače.

⁷² 5. člen Ustave določa:

določa, da država skrbi za ohranjanje naravnega bogastva in kulturne dediščine ter ustvarja možnosti za skladen civilizacijski in kulturni razvoj Slovenije. Ustava v 73. členu⁷³ med drugim določa, da država in lokalne skupnosti skrbijo za ohranjanje kulturne dediščine. Nova vsebinska omejitev avtorske in sorodnih pravic je nujen, primeren in sorazmeren ukrep, ker brez njega ni mogoče zagotoviti ohranjanja kulturne dediščine in ker se v avtorsko in sorodne pravice le toliko, kot je to potrebno, da se doseže cilj ohranjanja kulturne dediščine za naslednje rodove. Omogočeno je prosto reproduciranje za namen ohranjanja kulturne dediščine (v potrebnem obsegu) in le ustanovam za varstvo kulturne dediščine ter le za tista dela in predmete sorodnih pravic, ki jih imajo te ustanove trajno v svojih zbirkah.

K 9. členu:

Z 9. členom se za 65. členom dodaja novi 65.a člen. S 65.a členom, ki prenaša določbo 14. člena Direktive 2019/790/EU, se določa, da, če preteče rok trajanja avtorske pravice na delu vizualne umetnosti, preneha tudi varstvo primerkov, ki so nastali z reproduciranjem tega dela, razen v primeru iz prvega odstavka 7. člena tega zakona. ZASP ne določa avtorske ali sorodnih pravic na reprodukcijah prosto dostopnih del vizualne umetnosti (torej reprodukcijah del, katerih varstvo je že poteklo), kot to določajo nekatere druge države članice EU. ZASP v 58. členu že določa, da s pretekom rokov trajanja avtorske pravice, ki so določeni v 5. oddelku Drugega poglavja ZASP, avtorsko delo ni več avtorskoppravno varovano. Ker to delo ni več varovano, je njegova uporaba prosta. Zaradi prenosa določbe 14. člena Direktive 2019/790/EU se z novo določbo izrecno določa, da če preteče varstvo na delu vizualne umetnosti, preneha tudi varstvo primerkov, ki so nastali z reproduciranjem tega dela. Vendar če se delo vizualne umetnosti, ki ni več avtorskoppravno varovano, v okviru njegove predelave vključi v novo delo, ki je nova individualna intelektualna stvaritev (in kot taka izpolnjuje pogoje iz 5. člena ZASP za avtorsko delo), je to novo delo (ki je nastalo s predelavo) varovano kot samostojno avtorsko delo na podlagi prvega odstavka 7. člena ZASP. Prvotno delo vizualne umetnosti, ki je sicer vključeno v drugo predelano delo, se lahko še naprej prosto uporablja, kadar se uporablja neodvisno od tega predelanega dela, v katerega je vključeno, saj ni več avtorskoppravno varovano.

K 10. členu:

Z 10. členom se spreminja 76. člen ZASP. S spremembo 76. člena sta povezani novi določbi 39.a in 39.b člena (3. člen predlaganega zakona) ter spremembi tretjega odstavka 104. (15. člen predlaganega zakona) in četrtega odstavka 107. člena (16. člen predlaganega zakona). Določbi 39.a in 39.b člena po vzoru prvega odstavka 5. člena Direktive 2006/115/ES določata neodpovedljivo pravico avtorja do primernega nadomestila v primeru radiodifuzne retransmisije (39.a člen) in v primeru priobčitve javnosti v okviru storitev deljenja na spletu (39.b člen), kadar je prenesel svoje izključne materialne pravice na drugo osebo. Zaradi neodpovedljivosti pravici avtorja do primernega nadomestila, te pravice niso v celoti prenosljive, saj enako kot pri določbi petega odstavka 76. člena ZASP, s katerim je bila med drugim prenesena določba 18. člena Direktive 2019/790/EU, avtor obdrži pravico do primernega nadomestila za vsakokratno tako uporabo dela.

Z novim petim odstavkom se zato v 76. členu ZASP, ki ureja pravilo ločenih prenosov, določa, da pri prenosu pravice radiodifuzne retransmisije (31. člen), avtor obdrži pravico do primernega nadomestila za vsakokratno uporabo dela v primeru radiodifuzne retransmisije (39.a člen). Ker je pravica do nadomestila in neodpovedljivost tej pravici urejena že v 39.a členu, je bistvena določba novega petega odstavka 76. člena v tem, da avtor obdrži pravico do nadomestila (ker izključne pravice ni v celoti prenesel).

Z novim šestim odstavkom se v 76. členu ZASP določa, da pri prenosu izključnih materialnih pravic v primeru priobčitve javnosti v okviru storitev deljenja na spletu (163.c člen), avtor obdrži pravico do primernega nadomestila za vsakokratno uporabo dela v primeru priobčitve javnosti v okviru storitev deljenja na spletu (39.b člen). Ker je pravica do nadomestila in neodpovedljivost tej pravici urejena že

Država na svojem ozemlju varuje človekove pravice in temeljne svoboščine. Varuje in zagotavlja pravice avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti. Skrbi za avtohtone slovenske narodne manjšine v sosednjih državah, za slovenske izseljence in zdomce, ter pospešuje njihove stike z domovino. Skrbi za ohranjanje naravnega bogastva in kulturne dediščine ter ustvarja možnosti za skladen civilizacijski in kulturni razvoj Slovenije.

Slovenci brez slovenskega državljanstva lahko uživajo v Sloveniji posebne pravice in ugodnosti. Vrsto in obseg teh pravic in ugodnosti določa zakon.

⁷³ Vsakdo je dolžan v skladu z zakonom varovati naravne znamenitosti in redkosti ter kulturne spomenike.

Država in lokalne skupnosti skrbijo za ohranjanje naravne in kulturne dediščine.

v 39.b členu, je bistvena določba novega šestega odstavka 76. člena v tem, da avtor obdrži pravico do nadomestila (ker izključnih pravic ni v celoti prenesel).

K 11. členu:

Z 11. členom se spreminja 81. člena ZASP o avtorskem honorarju in nadomestilu. S spremenjenim 81. členom ZASP se prenašajo določbe 18. in 20. člena Direktive 2019/790/EU.

Prvi odstavek 18. člena Direktive 2019/790/EU določa, da države članice zagotovijo, da so avtorji in izvajalci, kadar licencirajo ali prenesejo svoje izključne pravice za izkoriščanje svojih del ali drugih predmetov varstva, upravičeni do prejemanja primerne in sorazmernega plačila. V novem prvem odstavku 81. člena (v primerjavi z zdaj veljavno določbo 81. člena ZASP) je določeno splošno pravilo, da, če avtor prenese materialne avtorske pravice ali druge pravice avtorja, je upravičen do primerne in sorazmernega avtorskega honorarja ali nadomestila. Ni dovolj, da je nadomestilo primerno, ampak mora biti tudi sorazmerno (glede na prihodek, ki je dosežen z uporabo avtorskega dela).

Določba drugega odstavka spremenjenega 81. člena je enaka do zdaj veljavni določbi prvega odstavka 81. člena ZASP: če avtorski honorar ali nadomestilo ni bilo določeno, se določi po običajnih plačilih za določeno vrsto del, po obsegu in trajanju uporabe ter glede na druge okoliščine primera. Ta določba določa pravilo določitve višine avtorskega honorarja ali nadomestila, če ta v pogodbi ni bil določena, in sicer se določi po običajnih plačilih za določeno vrsto del, po obsegu in trajanju uporabe ter glede na druge okoliščine primera.

S tretjim odstavkom spremenjenega 81. člena se v ZASP prenašajo določbe prvega odstavka 20. člena Direktive 2019/790/EU. Direktiva 2019/790/EU v prvem odstavku 20. člena ureja mehanizem prilagoditve pogodbe za avtorje in izvajalce, kadar se izkaže, da je prvotno dogovorjeno plačilo nesorazmerno nizko v primerjavi z vsemi naknadnimi relevantnimi prihodki, ki izvirajo iz izkoriščanja dela ali izvedb. Institut spremembe pogodbe ni nov. ZASP v do zdaj veljavnem drugem odstavku 81. člena že vsebuje določbo, da, če se z uporabo avtorskega dela doseže dobiček, ki je očitno v nesorazmerju z dogovorjenim ali določenim honorarjem ali nadomestilom, lahko avtor zahteva spremembo pogodbe tako, da se mu določi pravičnejši delež pri dohodku (t. i. določba o uspešnici). Določba o uspešnici se tako predvsem usklajuje z določbo drugega odstavka 20. člena Direktive 2019/790/EU.

S tretjim odstavkom spremenjenega 81. člena je določeno, da, če je s pogodbo dogovorjen avtorski honorar ali nadomestilo očitno nesorazmerno nizek v primerjavi z vsemi naknadnimi pomembnimi prihodki, ki se dosežejo z uporabo avtorskega dela, lahko avtor zahteva od sopogodbnika ali njegovih pravnih naslednikov, spremembo pogodbe tako, da se mu določi dodatno, primerno in pravično plačilo. Pri ugotavljanju očitno nesorazmerno nizkega avtorskega honorarja ali nadomestila se upoštevajo vsi naknadni pomembni prihodki, ki se dosežejo z uporabo avtorskega dela (po sklenitvi pogodbe). V primerjavi z do zdaj veljavno določbo drugega odstavka 81. člena ZASP se ugotavlja prihodek in ne dobiček. Izrecno je določeno, da avtor lahko zahteva spremembo pogodbe od sopogodbnika ali njegovih pravnih naslednikov. Avtorju bo to omogočilo, da tudi če njegova pogodbeni stranka, ki je od njega pridobila materialne avtorske pravice, prenese pravice naprej na drugega, ali če te pogodbene stranke ni več, še vedno lahko zahteva spremembo pogodbe od pravnega naslednika svoje pogodbene stranke.

S četrtim odstavkom spremenjenega 81. člena se prenaša določba drugega odstavka 20. člena Direktive 2019/790/EU. Izrecno je določeno, da se določbe prejšnjega odstavka (to je tretjega odstavka 81. člena) ne uporabljajo za skupne sporazume in pogodbe, ki jih sklene kolektivna organizacija ali neodvisni subjekt upravljanja z uporabniki del v skladu z zakonom, ki ureja kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic. Avtor zato ne sme zahtevati spremembe teh pogodb, tudi če bi se z uporabo njegovega dela dosegel prihodek, ki je očitno v nesorazmerju z nadomestilom, ki ga je prejel prek kolektivne organizacije ali neodvisnega subjekta upravljanja.

V petem odstavku je določeno, da se avtor pravici iz tretjega odstavka tega člena ne more odpovedati. Določba varuje avtorja, tako da se pravici do spremembe pogodbe ne more s pogodbo odpovedati, enako, kot to določa do zdaj veljavni tretji odstavek 81. člena ZASP.

ZASP v drugem odstavku 4. člena določa, da se določbe tega zakona o sestavinah avtorskega dela, o domnevi avtorstva, soavtorjih, avtorjih združenih del, vsebini materialnih avtorskih pravic in drugih

pravic avtorja, razmerju med avtorsko in lastninsko pravico, vsebinskih omejitvah avtorske pravice, začetku in učinku teka rokov pri trajanju avtorske pravice ter avtorski pravici v pravnem prometu (1. in 2. oddelek Tretjega poglavja ZASP) smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice, razen če je v Petem poglavju ZASP določeno drugače. Določba 81. člena ZASP se zato smiselno uporablja tudi za sorodne pravice, in s tem tudi za izvajalca.

K 12. členu:

Z 12. členom se spreminja 82. člen ZASP. S spremenjenim 82. členom se prenašajo določbe 19. člena Direktive 2019/790/EU o obveznosti glede preglednosti oziroma ustreznem poročanju avtorjem in izvajalcem ter delno 23. člena Direktive 2019/790/EU.

V primerjavi z do zdaj veljavnim prvim odstavkom 82. člena je prvi odstavek spremenjenega 82. člena le usklajen z besedilom spremenjenega 81. člena glede uporabe izrazov »prihodek« (namesto »dohodek«, ki se uporablja predvsem v povezavi z obdavčitvijo dohodkov fizične osebe po Zakonu o dohodnini (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14, 23/15, 55/15, 63/16, 69/17, 21/19, 28/19 in 66/19)), »dosežen« in »avtorski honorar«, sicer pa vsebina določbe smiselno ostaja enaka. Prvi odstavek ureja obveznost vodenja ustrezne knjige ali druge evidence, iz katere je mogoče ugotoviti, kakšen prihodek je bil dosežen, če je avtorski honorar ali nadomestilo dogovorjeno ali določeno v odvisnosti od doseženega prihodka pri uporabi dela. V tem primeru uporabnik dela vodi knjige ali evidence tako, da lahko ugotovi, kakšen dohodek je bil dosežen z uporabo dela in avtorju izplača pripadajoč avtorski honorar ali nadomestilo. V prvi odstavku spremenjenega 82. člena je smiselno vključena tudi določba do zdaj veljavnega drugega odstavka 82. člena ZASP: uporabnik dela mora omogočiti avtorju vpogled v te knjige ali evidenco in mu pošiljati ustrezna poročila o ustvarjenem prihodku, oboje v običajnih rokih in v potrebnem obsegu. Tako se ohranja dosedanja rešitev ZASP, ki omogoča avtorju tudi vpogled v knjige ali evidenco, ki jo vodi uporabnik.

Drugi odstavek 82. člena prenaša prvi odstavek 19. člena Direktive 2019/790/EU. Uporabnik dela, ki je pridobil materialne avtorske pravice ali druge pravice avtorja proti plačilu (na primer založnik pridobi materialne avtorske pravice od avtorja proti plačilu, to je odplačno), vodi ustrezne knjige ali drugo evidenco tako, da lahko zadosti obveznosti poročanja avtorju. Obveznosti vodenja takih knjig ali evidenc (in poročanja) ni, če je uporabnik pridobil pravice za uporabo dela brezplačno (na primer če je avtor dovolil splošni javnosti uporabo dela brez plačila avtorskega honorarja ali nadomestila). Uporabnik mora knjige ali evidence voditi dovolj natančno, da lahko zadosti obveznosti poročanja avtorju. Drugi odstavek določa tudi, da uporabnik dela hrani kontaktne podatke o osebah, ki so od njega z nadaljnjim prenosom pravic proti plačilu pridobile pravice za uporabo dela (priimek, ime in naslov oziroma firmo in sedež, telefon, elektronski naslov), s čimer je zagotovljena pravna podlaga za obdelavo osebnih podatkov. S tako ureditvijo je zagotovljeno, da bo uporabnik dela avtorju lahko podal več informacij kot zdaj.

Tretji odstavek spremenjenega 82. člena prenaša določbe prvega in drugega odstavka 19. člena Direktive 2019/790/EU. V skladu s prvim odstavkom 19. člena Direktive 2019/790/EU je določeno, da uporabnik (iz drugega odstavka 82. člena – tisti, ki je proti plačilu pridobil pravice za uporabo dela) vsaj enkrat letno avtorju na njegovo zahtevo (torej zahtevo avtorja) pošlje posodobljeno, relevantno in celovito poročilo, ki ob upoštevanju posebnosti vsakega sektorja vsebuje zlasti: vse načine uporabe dela; vse prihodke, dosežene z uporabo dela, vključno s prihodki iz trženja blaga ali storitev, ki vsebujejo to delo (kot so na primer figure z likom literarnega junaka, predmeti in tekstil z njegovo podobo); in avtorski honorar ali nadomestilo, ki pripada avtorju (prenos določbe prvega odstavka 19. člena Direktive 2019/790/EU).

V četrtem odstavku spremenjenega 82. člena je v skladu s prvim odstavkom 19. člena Direktive 2019/790/EU določeno, da kadar je uporabnik (ki je pravice pridobil od avtorja) z nadaljnjim prenosom pravic proti plačilu pridobil pravice za uporabo dela, lahko avtor od te osebe zahteva informacije iz tretjega odstavka 82. člena, če jih nima njegova prva pogodbená stranka (to je uporabnik, ki je proti plačilu od avtorja pridobil pravice za uporabo dela). Na zahtevo avtorja mu njegova prva pogodbená stranka pošlje kontaktne podatke oseb, ki so z nadaljnjim prenosom pravic proti plačilu pridobile pravice za uporabo dela (priimek, ime in naslov oziroma firmo in sedež, telefon, elektronski naslov) – ki jih uporabnik hrani po določbah drugega odstavka 82. člena. Taka ureditev avtorju omogoča, da pridobi celovitejšo informacijo o uporabi dela in doseženih prihodkih ne le od svoje prve pogodbene stranke, ampak tudi od oseb, na katere je njegova prva pogodbená stranka naprej prenesla pravice.

Avtor se bo zato lažje odločal za morebitne spremembe sklenjenih pogodb, na primer za določitev dodatnega, primernejšega in pravičnejšega plačila (81. člen ZASP) ali za preklic materialne avtorske pravice (83. člen ZASP).

V petem odstavku spremenjenega 82. člena je v skladu z namenom prvega odstavka 19. člena Direktive 2019/790/EU določeno, da se obveznost poročanja iz tretjega oziroma četrtega odstavka 82. člena nanaša na obdobje dejanske uporabe dela za doseganje gospodarske koristi. Nekatera avtorska dela nastajajo dalj časa in vsebujejo avtorska dela več avtorjev, na primer avdiovizualna dela, zato je smiselno, da se obveznost poročanja nanaša le na obdobje, ko se delo dejansko trži oziroma uporablja za doseganje gospodarske koristi, in ne tudi na obdobje, ko se delo dejansko ne uporablja za doseganje gospodarske koristi. Iz določbe prvega odstavka 19. člena Direktive 2019/790/EU jasno izhaja, da je njen namen določiti obveznost poročanja le v tistih primerih, ko uporabnik dejansko uporablja avtorska dela, ne pa tudi, kadar uporabnik avtorskega dela ne uporablja in ne dosega gospodarske koristi.

Šesti odstavek spremenjenega 82. člena prenaša nezavezujočo določbo četrtega odstavka 19. člena Direktive 2019/790/EU, ki omogoča državam članicam, da se v nekaterih primerih omeji obveznost poročanja in uporabnika razbremeni te obveznosti. V šestem odstavku spremenjenega 82. člena je v skladu s četrtem odstavkom 19. člena Direktive 2019/790/EU določeno, da se tretji oziroma četrty odstavek 82. člena ne uporablja, če prispevek avtorja glede na celotno delo ni znaten oziroma ima majhen vpliv na celotno delo (na primer uporaba nekega avtorskega dela v kratkem prizoru v primerjavi s celotno gledališko igro ali pri izvajalcih prispevek statista glede na celotno avdiovizualno delo). V tem primeru ni obveznosti poročanja temu avtorju, razen če dokaže, da potrebuje podatke za spremembo pogodbe po tretjem odstavku 81. člena (ker je s pogodbo dogovorjen avtorski honorar ali nadomestilo očitno nesorazmerno nizko v primerjavi z vsemi pomembnimi prihodki, ki se dosežejo z uporabo avtorskega dela). Če bo avtor to dokazal, bo uporabnik avtorju moral poslati poročilo v skladu s tretjim odstavkom 82. člena.

Sedmi odstavek spremenjenega 82. člena prenaša nezavezujočo določbo tretjega odstavka 19. člena Direktive 2019/790/EU, ki prav tako omogoča delno omejitev obveznosti poročanja avtorju. Določeno je, da, če obveznost poročanja (iz tretjega oziroma četrtega odstavka 82. člena) ni sorazmerna glede na prihodke, dosežene z uporabo dela, se obveznost poročanja omeji na vrsto in stopnjo informacij, ki jih je v takih primerih mogoče razumno pričakovati. Obveznost poročanja je za uporabnika nesorazmerna, kadar z uporabo dela doseže nizke dohodke (na primer če bi uporabnik uporabil več del in jih vključil v drugo delo, z uporabo tega dela pa bi prejel nizek prihodek). V takem primeru je za uporabnika poročanje vsakemu posameznemu avtorju, katerega delo je bilo uporabljeno v (končnem) delu, nesorazmerna obremenitev glede na ustvarjen dohodek. Poročilo uporabnika zato v tem primeru temelji na informacijah, ki so na voljo v običajnem poslovanju na posameznem trgu, torej informacije, ki jih je v posameznih sektorjih, v katerih se uporabljajo avtorska dela, mogoče razumno pričakovati.

Z osmim odstavkom se v 82. člen prenaša določba šestega odstavka 19. člena Direktive 2019/790/EU. Določeno, da se določbe tretjega odstavka 82. člena (ki določa obveznost poročanja avtorju) ne uporabljajo za skupne sporazume in pogodbe, ki jih sklene kolektivna organizacija ali neodvisni subjekt upravljanja v skladu z zakonom, ki ureja kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic. Kolektivne organizacije in neodvisni subjekti upravljanja poročajo avtorju že v skladu z zakonom, ki ureja kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic, zato zanje ne velja obveznost poročanja po tretjem odstavku 82. člena.

Deveti odstavek spremenjenega 82. člena (delno) prenaša določbo prvega odstavka 23. člena Direktive 2019/790/EU, ki vsebuje skupne določbe glede 19., 20. in 21. člena Direktive 2019/790/EU, in sicer države članice zagotovijo, da so vse pogodbene določbe, ki preprečujejo skladnost s členi 19, 20 in 21 neizvršljive zoper avtorje in izvajalce. V devetem odstavku je zato določeno, da so pogodbena določila, ki v škodo avtorja nasprotujejo določbam drugega odstavka tega člena, nična. Na primer če bi uporabnik, ki je pridobil materialne avtorske pravice od avtorja, in oseba, ki je z nadaljnjim prenosom pravic pridobila pravice za uporabo dela, v pogodbo vključila določbe, ki bi v škodo avtorja onemogočale izvajanje obveznosti poročanja, se na take določbe ne bosta mogla uspešno sklicevati.

ZASP v drugem odstavku 4. člena določa, da se določbe tega zakona o sestavinah avtorskega dela, o domnevi avtorstva, soavtorjih, avtorjih združenih del, vsebini materialnih avtorskih pravic in drugih pravic avtorja, razmerju med avtorsko in lastninsko pravico, vsebinskih omejitvah avtorske pravice,

začetku in učinku teka rokov pri trajanju avtorske pravice ter avtorski pravici v pravnem prometu (1. in 2. oddelek Tretjega poglavja ZASP) smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice, razen če je v Petem poglavju ZASP določeno drugače. Določba 82. člena ZASP se zato smiselno uporablja tudi za sorodne pravice in s tem tudi za izvajalca.

K 13. členu:

S 13. členom se v ZASP dodaja nov 82.a člen o alternativnem reševanju sporov. Prvi odstavek novega 82.a člena prenaša določbo prvega odstavka 13. člena (o mehanizmu pogajanja za namen dajanja na voljo avdiovizualnih del pri storitvah videa na zahtevo) in določbo prvega stavka 21. člena Direktive 2019/790/EU (države članice zagotovijo, da se spori v zvezi z obveznostjo glede preglednosti na podlagi 19. člena in mehanizma prilagoditve pogodbe na podlagi 20. člena lahko predložijo v postopku prostovoljnega alternativnega reševanja sporov). Prvi odstavek izrecno določa, da avtorji in uporabniki lahko zahtevajo posredovanje mediatorja ali uporabijo katerokoli drugo obliko alternativnega reševanja sporov, zlasti glede prenosa posamične materialne avtorske pravice ali druge pravice avtorja (drugi odstavek 70. člena), avtorskega honorarja in nadomestila (81. člen) ter evidence prihodka in poročanja (82. člen). Avtorji in uporabniki lahko zahtevajo posredovanje mediatorja tudi po določbah 68. člena ZKUASP ali uporabijo katerokoli drugo obliko alternativnega reševanja sporov. Zaradi prenosa določb 13. člena Direktive 2019/790/EU je primeroma (»zlasti«) naveden spor glede prenosa posamične materialne avtorske pravice ali druge pravice avtorja (drugi odstavek 70. člena ZASP), ki lahko obsega tudi prenos materialnih avtorskih pravic za namen dajanja na voljo avdiovizualnih del pri storitvah videa na zahtevo. Zaradi prenosa določbe prvega stavka 21. člena Direktive 2019/790/EU so primeroma navedeni spori glede avtorskega honorarja in nadomestila (81. člen) ter evidence prihodka in poročanja (82. člen), saj se z določbami 81. in 82. člena med drugim prenašajo določbe 20. in 19. člena Direktive 2019/790/EU.

Z drugim odstavkom 82.a člena se prenašajo določbe drugega stavka 21. člena Direktive 2019/790/EU (države članice zagotovijo, da lahko reprezentativne organizacije avtorjev in izvajalcev na specifično zahtevo ne enega ali več avtorjev ali izvajalcev začnejo tovrstne postopke). Določeno je, da reprezentativno združenje avtorjev lahko na zahtevo avtorja začne postopke iz prejšnjega odstavka, torej posredovanje mediatorja ali uporaba katerekoli druge oblike alternativnega reševanja sporov, kot določa prvi odstavek 82.a člena. S tako ureditvijo se olajšuje položaj avtorja, saj se mu ni treba posebej izpostaviti. Reprezentativno združenje avtorjev bo morda tudi lažje doseglo rešitev spora, ker na primer razpolaga z obsežnejšimi podatki o spornih vprašanjih, o ureditvi v drugih primerljivih državah, in ima ustrezne kadre.

Tretji odstavek 82.a člena (delno) prenaša določbo prvega odstavka 23. člena Direktive 2019/790/EU, ki vsebuje skupne določbe glede 19., 20. in 21. člena Direktive 2019/790/EU: države članice zagotovijo, da so vse pogodbene določbe, ki preprečujejo skladnost s členi 19, 20 in 21 neizvršljive zoper avtorje in izvajalce. V tretjem odstavku novega 82.a člena je zato v skladu s prvim odstavkom 23. člena Direktive 2019/790/EU določeno, da so pogodbena določila, ki v škodo avtorja nasprotujejo določbam tega člena, nična. Na primer, če bi uporabnik v pogodbo z avtorjem vnesel določbo, ki bi avtorju onemogočala alternativno reševanje sporov, se uporabnik na tako določbo ne bo mogel uspešno sklicevati.

ZASP v drugem odstavku 4. člena določa, da se določbe tega zakona o sestavinah avtorskega dela, o domnevi avtorstva, soavtorjih, avtorjih združenih del, vsebini materialnih avtorskih pravic in drugih pravic avtorja, razmerju med avtorsko in lastninsko pravico, vsebinskih omejitvah avtorske pravice, začetku in učinku teka rokov pri trajanju avtorske pravice ter avtorski pravici v pravnem prometu (1. in 2. oddelek Tretjega poglavja ZASP) smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice, razen če je v Petem poglavju ZASP določeno drugače. Določba 82.a člena ZASP se zato smiselno uporablja tudi za sorodne pravice, torej tudi za izvajalca.

K 14. členu:

S 14. členom se spreminja 83. člen ZASP, ki že ureja preklic materialne avtorske pravice (zaradi nezadostnega izvrševanja prenesenih pravic oziroma nezadostnega izkoriščanja dela), tako, da se prenašajo tiste določbe 22. člena Direktive 2019/790/EU, ki jih ZASP še ne vsebuje. V prvem odstavku 83. člena se v prvem stavku za besedo »lahko« doda besedilo »v celoti ali delno«, s čimer se v skladu s prvim odstavkom 22. člena Direktive 2019/790/EU izrecno določa, da lahko avtor prekliče materialno avtorsko pravico v celoti ali delno. Tako je izrecno določeno, da lahko avtor prekliče materialno avtorsko pravico le v delu.

V prvem odstavku (83. člena ZASP) se v drugem stavku za besedo »sfere« doda besedilo »ali če je mogoče razumno pričakovati, da jih bo avtor odpravil«, s čimer se prenaša določba četrtega odstavka 22. člena Direktive 2019/790/EU, katere namen je, da se ne uporablja možnost preklica licence ali prenosa pravic, če je neizkoriščanje pravic pretežno posledica okoliščin, za katere je mogoče razumno pričakovati, da jih bo avtor ali izvajalec odpravil. Določba drugega stavka prvega odstavka 83. člena se zato s predlagano dopolnitvijo usklajuje z določbo četrtega odstavka 22. člena Direktive 2019/790/EU.

V tretji odstavku 83. člena se za prvim stavkom doda nov drugi stavek, s katerim se prenaša določba tretjega stavka tretjega odstavka 22. člena Direktive 2019/790/EU: avtor lahko po izteku tega roka namesto preklica materialne avtorske pravice prekliče izključnost prenosa pravic. Določeno je, da lahko avtor po izteku tega roka (ki ga v skladu z do zdaj veljavnim tretjim odstavkom 83. člena ZASP ponudi imetniku za zadostno izvrševanje pravice) namesto preklica materialne avtorske pravice prekliče (le) izključnost prenosa pravic. Posledica te avtorjeve odločitve je, da se dotedanji izključni prenos pravic spremeni v neizključni prenos pravic, kar avtorju omogoča, da prenese (neizključno) pravice tudi na druge osebe (izključni in neizključni prenos pravic sta urejena v 74. členu ZASP).

Ostale obvezne določbe 22. člena Direktive 2019/790/EU o pravici do preklica so že obsežene z določbami 83. člena, drugega odstavka 4. člena in 122.a člena ZASP.

ZASP v drugem odstavku 4. člena določa, da se določbe tega zakona o sestavinah avtorskega dela, o domnevi avtorstva, soavtorjih, avtorjih združenih del, vsebini materialnih avtorskih pravic in drugih pravic avtorja, razmerju med avtorsko in lastninsko pravico, vsebinskih omejitvah avtorske pravice, začetku in učinku teka rokov pri trajanju avtorske pravice ter avtorski pravici v pravnem prometu (1. in 2. oddelek Tretjega poglavja ZASP) smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice, razen če je v Petem poglavju ZASP določeno drugače. Določba 83. člena ZASP se zato smiselno uporablja tudi za sorodne pravice, torej tudi za izvajalca, pri čemer je treba upoštevati tudi posebno določbo 122.a člena glede drugače določenega dodatnega roka iz tretjega odstavka 83. člena ZASP.

K 15. členu:

Prvi odstavek 18. člena Direktive 2019/790/EU izrecno določa, da države članice zagotovijo, da so avtorji in izvajalci, kadar licencirajo ali prenesejo svoje izključne pravice za izkoriščanje svojih del ali drugih predmetov varstva, upravičeni do prejemanja primernega in sorazmernega plačila. V skladu z drugim odstavkom 18. člena Direktive 2019/790/EU lahko države članice pri izvajanju načela iz prvega odstavka v nacionalnem pravu prosto uporabljajo različne mehanizme in upoštevajo načelo pogodbene svobode ter pravično ravnovesje med pravicami in interesi.

Eden izmed možnih mehanizmov je določitev prejemanja primernega nadomestila, ki skupaj s pogodbeno dogovorjenim avtorskim honorarjem (med avtorjem in osebo, na katero je prenesel svoje izključne materialne avtorske pravice) zagotovi avtorju primerno in sorazmerno plačilo za uporabo njegovega dela. Avtor v takem primeru prenese svoje izključne materialne avtorske pravice na drugo osebo, ki tako pridobi pravice do prepovedi uporabe avtorskega dela, vendar obdrži neodpovedljivo pravico, da prejme nadomestilo za uporabo avtorskega dela, ki ga je ustvaril. Primer takšne ureditve je določba prvega odstavka 5. člena Direktive 2006/115/ES⁷⁴.

S 15. členom se spreminja 104. člen ZASP, ki ureja pravico avdiovizualne priredbe, tako, da se v tretjem odstavku dodajo nove 4., 5., 6. in 7. točka, s katerimi se avtorju prvotnega dela določajo nove pravice do nadomestil. Te spremembe so povezane z novima 39.a in 39.b členom (3. člen predlaganega zakona) ter spremembami 76. (10. člen predlaganega zakona) in četrtega odstavka 107. člena (16. člen predlaganega zakona). Določbi 39.a in 39.b člena po vzoru prvega odstavka 5. člena Direktive 2006/115/ES določata neodpovedljivo pravico avtorja do primernega nadomestila v primeru radiodifuzne retransmisije (39.a člen) in v primeru priobčitve javnosti v okviru storitev deljenja na spletu (39.b člen), kadar je prenesel svoje izključne materialne pravice na drugo osebo. Zaradi neodpovedljivosti pravici avtorja do primernega nadomestila, te pravice niso v celoti prenosljive, saj enako kot pri novih določbah petega in šestega odstavka 76. člena, s katerim je bila med drugim

⁷⁴ Prvi odstavek 5. člena Direktive 2006/115/ES določa:

Kadar je avtor ali izvajalec prenesel ali dodelil svojo pravico dajanja v najem v zvezi s fonogramom oziroma izvirnikom ali kopijo filma producentu fonograma ali filma, ta avtor ali izvajalec obdrži pravico, da za najem dobi pravično nadomestilo.

prenesena določba 18. člena Direktive 2019/790/EU, avtor obdrži pravico do primernega nadomestila za vsakokratno tako uporabo dela. Določbi 39.a in 39.b člena veljata za vse vrste avtorskih del (razen če ZASP določa drugače). Določbe 103. do vključno 110. člena pa vsebujejo posebne določbe za avdiovizualna dela, zato je potrebno primerljivi določbi vključiti tudi v 104. (in 107.) člen ZASP.

Drugi odstavek 104. člena ZASP določa, da se s sklenitvijo pogodbe o avdiovizualni priredbi šteje, da je avtor prvotnega dela izključno in neomejeno prenesel na filmskega producenta pravico predelave in vključitve prvotnega dela v avdiovizualno delo, svoje materialne avtorske pravice in druge pravice avtorja na tem avdiovizualnem delu, njegovem prevodu, njegovih avdiovizualnih predelavah ali na fotografijah, nastalih v zvezi s produkcijo avdiovizualnega dela, če ni s pogodbo drugače določeno. V tretjem odstavku 104. člena ZASP je določeno, da ne glede na drugi odstavek 104. člena ZASP obdrži avtor prvotnega dela nekatere pravice, tudi na primer pravico do primernega nadomestila od filmskega producenta za vsakokratno dajanje v najem videogramov avdiovizualnega dela (v skladu s prvim odstavkom 5. člena Direktive 2006/115/ES). Tem pravicam se avtor prvotnega dela ne more odpovedati.

Zaradi navedene pravne domneve iz drugega odstavka 104. člena ZASP je olajšan položaj filmskega producenta pri uporabi avdiovizualnega dela, avtor prvotnega dela (na primer literarnega dela, po katerem nastane avdiovizualno delo) pa je zato v slabšem položaju v primerjavi z avtorji drugih del, za katere ne velja podobna pravna domneva. Avtor prvotnega dela se kot šibkejša stran v primerjavi s filmskim producentom pogosto ne more dogovoriti za dodatna plačila avtorskega honorarja ali nadomestila od filmskega producenta (poleg enkratnega odkupa vseh pravic), zato ne prejme ničesar tudi, če se njegovo delo pogosto uporablja. Ker se avdiovizualna dela z novimi načini razširjanja del čedalje bolj množično uporabljajo na spletu, je primerno, da se avtorju prvotnega dela zagotovi, da obdrži pravico do primernega nadomestila za najbolj množične uporabe na spletu, in sicer za radiodifuzno retransmisijo (spremenjeni 31. člen – 2. člen predlaganega zakona) avdiovizualnega dela, priobčitev javnosti avdiovizualnega dela v okviru storitev deljenja vsebin na spletu – pri katerih varovane vsebine na strežnik spletne platforme naložijo uporabniki storitev teh spletnih platform (novi 163.b člen – 25. člen predlaganega zakona), priobčitev javnosti avdiovizualnega dela v okviru storitev videa na zahtevo in dajanje na voljo javnosti avdiovizualnega dela (ki ni obseženo s priobčitvijo javnosti avdiovizualnega dela v okviru storitev deljenja vsebin na spletu in priobčitvijo javnosti avdiovizualnega dela v okviru storitev videa na zahtevo – brez te izključitve bi se določilo neupravičeno dvojno plačilo za isti način uporabe). Cilj take ureditve je zagotoviti avtorju prvotnega dela, da je udeležen pri prejemanju finančnih sredstev, ki se dosežejo z uporabo avtorskega dela, ki ga je ustvaril. Taka ureditev avtorju prvotnega dela zagotavlja, da poleg praviloma enkratnega avtorskega honorarja prejme tudi primerno nadomestilo za uporabo dela, ki ga je ustvaril, s čimer se mu zagotovi primerno in sorazmerno plačilo za uporabo dela.

Ker po 39.a in 39.b členu avtor obdrži pravico do primernega nadomestila za vsakokratno uporabo dela v primeru radiodifuzne retransmisije in priobčitve javnosti avdiovizualnega dela v okviru storitev deljenja vsebin na spletu, sta v tretjem odstavku 104. člena ZASP, ki določa pravice, ki jih obdrži avtor prvotnega dela (ki je predelano ali vključeno v avdiovizualno delo), dodani primerljivi določbi nove 4. in 5. točke: z novo 4. točko se določi, da avtor prvotnega dela obdrži pravico do primernega nadomestila za vsakokratno radiodifuzno retransmisijo avdiovizualnega dela, z novo 5. točko pa se določi, da avtor prvotnega dela obdrži pravico do primernega nadomestila od ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu za vsakokratno priobčitev javnosti avdiovizualnega dela v okviru storitev deljenja vsebin na spletu.

Zaradi pravne domneve o prenosu pravic na filmskega producenta in s ciljem zagotovitve primernega in sorazmernega plačila za uporabo prvotnega dela, ki je predelano ali vključeno v avdiovizualno delo, se z novo 6. točko v tretjem odstavku 104. člena določi, da avtor prvotnega dela obdrži tudi pravico do primernega nadomestila za vsakokratno priobčitev javnosti avdiovizualnega dela v okviru storitev videa na zahtevo in z novo 7. točko za vsakokratno dajanje na voljo javnosti avdiovizualnega dela, ki ni obseženo s 5. in 6. točko tretjega odstavka 104. člena (torej, ki ni obseženo s priobčitvijo javnosti avdiovizualnega dela v okviru storitev deljenja vsebin na spletu in priobčitvijo javnosti avdiovizualnega dela v okviru storitev videa na zahtevo).

Ker se v skladu s četrtem odstavkom 104. člena ZASP avtor prvotnega dela pravicam iz tretjega odstavka 104. člena ZASP ne more odpovedati, se s tako ureditvijo avtorju prvotnega dela zagotavlja, da bo udeležen pri delu sredstev, ki jih bodo z uporabo avdiovizualnega dela za gospodarsko korist

prejeli drugi.

Enaka ureditev je predlagana za soavtorje avdiovizualnega dela s spremembo četrtega odstavka 107. člena ZASP (16. člen predlaganega zakona).

K 16. členu:

Prvi odstavek 18. člena Direktive 2019/790/EU izrecno določa, da države članice zagotovijo, da so avtorji in izvajalci, kadar licencirajo ali prenesejo svoje izključne pravice za izkoriščanje svojih del ali drugih predmetov varstva, upravičeni do prejemanja primerne in sorazmerne plačila. V skladu z drugim odstavkom 18. člena Direktive 2019/790/EU lahko države članice pri izvajanju načela iz prvega odstavka v nacionalnem pravu prosto uporabljajo različne mehanizme in upoštevajo načelo pogodbene svobode ter pravično ravnovesje med pravicami in interesi.

Eden izmed možnih mehanizmov je določitev prejemanja primerne nadomestila, ki skupaj s pogodbeno dogovorjenim avtorskim honorarjem (med avtorjem in osebo, na katero je prenesel svoje izključne materialne avtorske pravice) zagotovi avtorju primerno in sorazmerno plačilo za uporabo njegovega dela. Avtor v takem primeru prenese svoje izključne materialne avtorske pravice na drugo osebo, ki tako pridobi pravice do prepovedi uporabe avtorskega dela, vendar obdrži neodpovedljivo pravico, da prejme nadomestilo za uporabo avtorskega dela, ki ga je ustvaril. Primer takšne ureditve je določba prvega odstavka 5. člena Direktive 2006/115/ES⁷⁵.

S 16. členom se spreminja 107. člen ZASP, ki ureja pogodbo o filmski produkciji tako, da se v četrtem odstavku dodajo nove 4., 5., 6. in 7. točka, s katerimi se soavtorjem avdiovizualnega dela določajo nove pravice do nadomestil. Te spremembe so povezane z novima 39.a in 39.b členom (3. člen predlaganega zakona) ter spremembami 76. (10. člen predlaganega zakona) in tretjega odstavka 104. člena (15. člen predlaganega zakona). Določbi 39.a in 39.b člena po vzoru prvega odstavka 5. člena Direktive 2006/115/ES določata neodpovedljivo pravico avtorja do primerne nadomestila v primeru radiodifuzne retransmisije (39.a člen) in v primeru priobčitve javnosti v okviru storitev deljenja na spletu (39.b člen), kadar je prenesel svoje izključne materialne pravice na drugo osebo. Zaradi neodpovedljivosti pravici avtorja do primerne nadomestila, te pravice niso v celoti prenosljive, saj enako kot pri novih določbah petega in šestega odstavka 76. člena, s katerim je bila med drugim prenesena določba 18. člena Direktive 2019/790/EU, avtor obdrži pravico do primerne nadomestila za vsakokratno tako uporabo dela. Določbi 39.a in 39.b člena veljata za vse vrste avtorskih del (razen če ZASP določa drugače). Določbe 103. do vključno 110. člena pa vsebujejo posebne določbe za avdiovizualna dela, zato je potrebno primerljivi določbi vključiti tudi v 107. (in 104.) člen ZASP.

Pri avdiovizualnih delih je določena pravna domneva, da se s sklenitvijo pogodbe o filmski produkciji šteje, da so avtorji izključno in neomejeno prenesli na filmskega producenta vse svoje materialne avtorske pravice in druge pravice avtorja na avdiovizualnem delu, njegovem prevodu, njegovih avdiovizualnih predelavah ali pri tem delu nastalih fotografijah, če ni s pogodbo drugače določeno (drugi odstavek 107. člena ZASP). Zaradi te pravne domneve je olajšan položaj filmskega producenta pri uporabi avdiovizualnega dela, soavtorji avdiovizualnega dela pa so zato v slabšem položaju v primerjavi z avtorji drugih del, za katere ne velja podobna pravna domneva. Soavtorji avdiovizualnih del se kot šibkejša stran v primerjavi s filmskim producentom pogosto ne morejo dogovoriti za dodatna plačila avtorskega honorarja ali nadomestila od filmskega producenta (poleg enkratnega odkupa vseh pravic), zato ne prejmejo ničesar tudi, če se njihova dela pogosto uporabljajo. Ker se avdiovizualna dela z novimi načini razširjanja del čedalje bolj množično uporabljajo na spletu, je primerno, da se soavtorjem avdiovizualnega dela zagotovi, da obdržijo pravico do primerne nadomestila za najbolj množične uporabe na spletu, in sicer za radiodifuzno retransmisijo (spremenjeni 31. člen – 2. člen predlaganega zakona) avdiovizualnega dela, priobčitev javnosti avdiovizualnega dela v okviru storitev deljenja vsebin na spletu – pri katerih varovane vsebine na strežnik spletne platforme naložijo uporabniki storitev teh spletnih platform (novi 163.b člen – 25. člen predlaganega zakona), priobčitev javnosti avdiovizualnega dela v okviru storitev videa na zahtevo in dajanje na voljo javnosti avdiovizualnega dela (ki ni obseženo s priobčitvijo javnosti avdiovizualnega dela v okviru storitev deljenja vsebin na spletu in priobčitvijo javnosti avdiovizualnega dela v okviru storitev videa na zahtevo – brez te izključitve bi se določilo neupravičeno dvojno plačilo za isti način uporabe). Cilj take ureditve

⁷⁵ Prvi odstavek 5. člena Direktive 2006/115/ES določa:

Kadar je avtor ali izvajalec prenesel ali dodelil svojo pravico dajanja v najem v zvezi s fonogramom oziroma izvirnikom ali kopijo filma producentu fonograma ali filma, ta avtor ali izvajalec obdrži pravico, da za najem dobi pravično nadomestilo.

je zagotoviti soavtorjem avdiovizualnega dela, da so udeleženi pri prejemanju finančnih sredstev, ki se dosežejo z uporabo avtorskega dela, ki so ga ustvarili. Taka ureditev soavtorjem avdiovizualnega dela zagotavlja, da poleg praviloma enkratnega avtorskega honorarja prejme tudi primerno nadomestilo za uporabo dela, ki ga je ustvaril, s čimer se mu zagotovi primerno in sorazmerno plačilo za uporabo dela.

Ker po 39.a in 39.b členu avtor obdrži pravico do primernega nadomestila za vsakokratno uporabo dela v primeru radiodifuzne retransmisije in priobčitve javnosti avdiovizualnega dela v okviru storitev deljenja vsebin na spletu, sta v četrtem odstavku 107. člena, ki med drugim določa pravice, ki jih obdržijo soavtorji avdiovizualnega dela, dodani primerljivi določbi nove 4. in 5. točke: z novo 4. točko se določi, da soavtorji obdržijo pravico do primernega nadomestila za vsakokratno radiodifuzno retransmisijo avdiovizualnega dela, z novo 5. točko pa se določi, da soavtorji obdržijo pravico do primernega nadomestila od ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu za vsakokratno priobčitev javnosti avdiovizualnega dela v okviru storitev deljenja vsebin na spletu.

Zaradi pravne domneve o prenosu pravic na filmskega producenta in s ciljem zagotovitve primernega in sorazmernega plačila za uporabo avdiovizualnega dela, se z novo 6. točko v četrtem odstavku 107. člena določi, da soavtorji obdržijo pravico do primernega nadomestila za vsakokratno priobčitev javnosti avdiovizualnega dela v okviru storitev videa na zahtevo in z novo 7. točko za vsakokratno dajanje na voljo javnosti avdiovizualnega dela, ki ni obseženo s 5. in 6. točko četrtega odstavka 107. člena (torej, ki ni obseženo s priobčitvijo javnosti avdiovizualnega dela v okviru storitev deljenja vsebin na spletu in priobčitvijo javnosti avdiovizualnega dela v okviru storitev videa na zahtevo).

Ker se v skladu s petim odstavkom 107. člena ZASP soavtorji pravicam iz četrtega odstavka 107. člena ZASP ne morejo odpovedati, se s tako ureditvijo soavtorjem avdiovizualnega dela zagotavlja, da bodo udeleženi pri delu sredstev, ki jih bodo z uporabo avdiovizualnega dela za gospodarsko korist prejeli drugi.

Enaka ureditev je predlagana za avtorja prvotnega dela s spremembo tretjega odstavka 104. člena ZASP (15. člen predlaganega zakona).

K 17. členu:

S 17. členom se spreminja drugi odstavek 108. člena ZASP, ki določa obveznost filmskega producenta, da mora najmanj enkrat letno pošiljati soavtorjem avdiovizualnega dela poročilo o ustvarjenem dohodku, in sicer ločeno za vsako dovoljeno vrsto uporabe dela. Ker se z 12. členom predlaganega zakona spreminja 82. člen ZASP in se v njem celovito ureja obveznost poročanja avtorju o uporabi dela, je nujna sprememba drugega odstavka 108. člena tako, da se določi, da filmski producent poroča soavtorjem avdiovizualnega dela ob upoštevanju 82. člena (s čimer se tudi delno prenašajo določbe prvega, drugega, tretjega, četrtega in šestega odstavka 19. člena ter prvega odstavka 23. člena Direktive 2019/790/EU). Drugi odstavek 108. člena se zato spremeni tako, da se določi, da filmski producent poroča soavtorjem avdiovizualnega dela ob upoštevanju 82. člena tega zakona ločeno za vsako dovoljeno vrsto uporabe dela. V primerjavi z do zdaj veljavno določbo drugega odstavka 108. člena ZASP je črtano, da mora filmski producent najmanj enkrat letno pošiljati poročilo o ustvarjenem dohodku, saj je že v tretjem odstavku 82. člena določeno, da uporabnik vsaj enkrat letno avtorju (na njegovo zahtevo) pošlje posodobljeno, relevantno in celovito poročilo, ki ob upoštevanju posebnosti vsakega sektorja, vsebuje zlasti: vse načine uporabe dela; vse prihodke, dosežene z uporabo dela, vključno s prihodki iz trženja blaga ali storitev, ki vsebujejo to delo; avtorski honorar ali nadomestilo, ki pripada avtorju. V primerjavi z do zdaj veljavno določbo se ohranja obveznost filmskega producenta, da poroča ločeno za vsako dovoljeno vrsto uporabe dela. Tako se zagotovi, da bo filmski producent poročal soavtorjem avdiovizualnega dela, kot to določa spremenjeni 82. člen (12. člen predlaganega zakona).

K 18. členu:

Direktiva 2019/790/EU v 3. do 6. členu uvaja nove obvezne izjeme in omejitve avtorske in sorodnih pravic za besedilno in podatkovno rudarjenje za namene znanstvenega raziskovanja, besedilno in podatkovno rudarjenje, pouk na daljavo in čezmejni pouk in ohranjanje kulturne dediščine ter v drugem odstavku 8. člena za uporabo razprodanih del oziroma del izven pravnega prometa. Na te izjeme se nanaša tudi določba prvega odstavka 7. člena Direktive. Razen za besedilno in podatkovno rudarjenje za raziskovalne namene, veljajo te izjeme in omejitve tudi za računalniške programe, pri čemer je obseg izjem in omejitev različen.

Računalniški programi so urejeni v 2. oddelku četrtega poglavja ZASP (Računalniški programi), in sicer v členih od 111 do 117. Z 18. členom se spreminjajo in dopolnjujejo določbe 114. člena ZASP, ki ureja vsebinske omejitve avtorjevih pravic.

V novem četrtem odstavku 114. člena se določajo nove vsebinske omejitve avtorske pravice, ki veljajo za računalniške programe. V novi 1. točki je v skladu s prvim odstavkom 5. člena Direktive 2019/790/EU določena vsebinska omejitev avtorske pravice za računalniške programe, in sicer za pouk na daljavo in čezmejni pouk. Upravičeni uporabnik primerka računalniškega programa lahko v primeru pouka na daljavo in čezmejnega pouka, če so izpolnjeni pogoji iz 47.b člena, izvrši dejanja iz prvega odstavka 113. člena ZASP⁷⁶, pri čemer je distribuiranje omejeno na elektronsko obliko. Dovoljena uporaba računalniških programov je omejena na elektronsko obliko (kot to izhaja iz 21. uvodne izjave Direktive 2019/790/EU in dejstva, da se v okviru pouka na daljavo in čezmejnega pouka lahko računalniški program uporablja le v elektronski obliki) in le, če so izpolnjeni pogoji iz 47.b člena. Učitelj bo zato lahko pod pogoji iz 47.b člena, na primer reproduciral sestavni del računalniškega programa v elektronski obliki in ga dal na voljo javnosti – učencem. .

V novi 2. točki novega četrtega odstavka 114. člena se določa vsebinska omejitev avtorske pravice za računalniške programe, ki štejejo za dela izven pravnega prometa. Upravičeni uporabnik primerka računalniškega programa lahko v primeru del izven pravnega prometa, če so izpolnjeni pogoji iz 50.e člena, izvrši dejanja iz prvega odstavka 113. člena ZASP. Računalniški program se lahko v okviru te vsebinske omejitve pravic uporabi le, če šteje za delo izven pravnega prometa, in pod pogoji, ki jih določa 50.e člen.

V skladu s prvim odstavkom 4. člena Direktive 2019/790/EU nova 3. točka novega četrtega odstavka 114. člena določa, da lahko upravičeni uporabnik primerka računalniškega programa v primeru besedilnega in podatkovnega rudarjenja, če so izpolnjeni pogoji iz 57.a člena, izvrši dejanja iz 1. in 2. točke prvega odstavka 113. člena ZASP (torej reproducira in predela računalniški program ter reproducira rezultat predelave). Uporaba računalniškega programa je dovoljena brez dovoljenja imetnika pravic in brez plačila imetniku pravic, vendar pod pogoji iz 57.a člena, zato je treba pri tem upoštevati, da si lahko avtor tudi pridrži pravice in ne dovoli besedilnega in podatkovnega rudarjenja po 57.a členu. Upoštevati je treba tudi določbe o hrabi takih primerkov računalniških programov. V okviru vsebinske omejitve avtorske pravice iz 3. točke novega četrtega odstavka 114. člena pa ni dovoljena uporaba računalniških programov za besedilno in podatkovno rudarjenje za namene znanstvenega raziskovanja (ki jo določa novi 57.b člen).

Z novo 4. točko novega četrtega odstavka 114. člena se prenaša določba 6. člena Direktive 2019/790/EU v delu, ki se nanaša na računalniške programe, in dovoljuje prosto uporabo v okviru vsebinske omejitve avtorske pravice za ohranjanje kulturne dediščine. Upravičeni uporabnik primerka računalniškega programa lahko v primeru ohranjanja kulturne dediščine, če so izpolnjeni pogoji iz 57.c člena, izvrši dejanja iz 1. točke prvega odstavka 113. člena ZASP. Pravne osebe iz prvega odstavka novega 57.c člena bodo lahko računalniške programe, ki so trajno v njihovih zbirkah, reproducirale, kot je določeno v 1. točki 113. člena ZASP, in pod pogoji novega 57.c člena.

V dosedanjem četrtem odstavku, ki postane peti odstavek, se spreminja prvi stavek, ki določa, katere določbe ne veljajo za računalniške programe: za računalniške programe ne veljajo določbe o pravici skesanja (20. člen), privatnem ali drugem lastnem reproduciranju (37., 38. in 50. člen), pravici avtorja do primernega nadomestila za radiodifuzno retransmisijo (39.a člen), pravici do primernega nadomestila za priobčitev javnosti v okviru storitev deljenja vsebin na spletu (39.b člen), avtorskem honorarju in nadomestilu (81. člen), evidenci prihodka in poročanju (82. člen), alternativnem reševanju sporov (82.a člen) in preklicu materialne avtorske pravice (83. člen). V primerjavi z do zdaj veljavno

⁷⁶ Prvi odstavek 113. člena ZASP določa:

(1) Če ni v 114. in 115. členu tega zakona drugače določeno, ima avtor računalniškega programa zlasti izključno pravico do:

1. reproduciranja sestavnih delov ali celotnega računalniškega programa, ne glede na to, ali je začasno ali trajno ter s katerim sredstvom in v kateri obliki. Če je za nalaganje, prikazovanje, izvajanje, prenašanje ali shranjevanje računalniškega programa potrebno njegovo reproduciranje, je za ta ravnanja potrebno dovoljenje avtorja;
2. prevoda, prilagoditve, priredbe ali kakšne drugačne predelave računalniškega programa ter reproduciranja rezultatov teh predelav, vendar brez poseganja v pravice tistega, ki je predelave opravil;
3. distribuiranja izvornika računalniškega programa ali njegovih primerkov v katerikoli obliki, vključno z njegovim dajanjem v najem.

določbo prvega stavka četrtega odstavka 114. člena ZASP, se v prvem delu stavka, ki se nanaša na neveljavnost določb o pravici skesanja (20. člen) in privatnem ali drugem lastnem reproduciranju (37., 38. in 50. člen), črta sklic na 39. člen, ker je ta z uveljavitvijo ZKUASP prenehal veljati. Zato se navedejo le preostale veljavne določbe: »(37., 38. in 50. člen)« - do zdaj veljavno besedilo se v delu, kjer so navedene določbe, glasi: »(37. do 39. člen in 50. člen)«. S preostalim besedilom prvega stavka pa se prenaša drugi odstavek 23. člena Direktive 2019/790/EU, ki izključuje uporabo členov 18 do 22 Direktive 2019/790/EU za avtorje računalniškega programa – to so določbe o načelu primerne in sorazmernega plačila avtorju in izvajalcu; obveznosti glede preglednosti oziroma poročanja avtorju in izvajalcu; mehanizmu prilagoditve pogodbe, kadar je prvotno dogovorjeno plačilo avtorju in izvajalcu nesorazmerno nizko v primerjavi z vsemi naknadnimi relevantnimi prihodki, ki izvirajo iz izkoriščanja del ali izvedb; postopku alternativnega reševanja sporov glede obveznosti preglednosti in mehanizma prilagoditve pogodbe; in pravici do preklica. Z besedilom prvega stavka četrtega odstavka 114. člena ZASP, ki je dodano v primerjavi z do zdaj veljavno določbo, je zato določeno, da za računalniške programe ne veljajo določbe o pravici avtorja do primernega nadomestila za radiodifuzno retransmisijo (39.a člen), pravici do primernega nadomestila za priobčitev javnosti v okviru storitev deljenja vsebin na spletu (39.b člen), avtorskem honorarju in nadomestilu (81. člen), evidenci prihodka in poročanju (82. člen), alternativnem reševanju sporov (82.a člen) in preklicu materialne avtorske pravice (83. člen).

Zaradi dodanega novega četrtega odstavka dosedanja peti odstavek postane šesti odstavek.

K 19. členu:

Prvi odstavek 18. člena Direktive 2019/790/EU izrecno določa, da države članice zagotovijo, da so avtorji in izvajalci, kadar licencirajo ali prenesejo svoje izključne pravice za izkoriščanje svojih del ali drugih predmetov varstva, upravičeni do prejemanja primerne in sorazmernega plačila. V skladu z drugim odstavkom 18. člena Direktive 2019/790/EU lahko države članice pri izvajanju načela iz prvega odstavka v nacionalnem pravu prosto uporabljajo različne mehanizme in upoštevajo načelo pogodbene svobode ter pravično ravnovesje med pravicami in interesi.

Eden izmed možnih mehanizmov je določitev prejemanja primerne nadomestila, ki skupaj s pogodbeno dogovorjenim nadomestilom (med izvajalcem in osebo, na katero je prenesel svoje izključne materialne pravice) zagotovi izvajalcu primerno in sorazmerno plačilo za uporabo njegove izvedbe. Izvajalec v takem primeru prenese svoje izključne materialne pravice na drugo osebo, ki tako pridobi pravice do prepovedi uporabe izvedbe, vendar pa obdrži neodpovedljivo pravico, da prejme nadomestilo za uporabo izvedbe, ki jo je ustvaril. Primer takšne ureditve je določba prvega odstavka 5. člena Direktive 2006/115/ES⁷⁷.

ZASP v 122. členu ureja pravico do nadomestila pri javni priobčitvi fonograma, in sicer ima izvajalec pravico do deleža na nadomestilu, ki ga prejme proizvajalec fonograma za javno priobčitev fonograma z njegovo izvedbo. Proizvajalec fonograma prejme od uporabnika enkratno primerno nadomestilo za javno priobčitev fonograma na podlagi prvega odstavka 130. člena ZASP⁷⁸, delež od tega nadomestila pa na podlagi drugega odstavka 130. člena ZASP⁷⁹ izplača izvajalcem, katerih izvedbe so posnete na uporabljenem fonogramu. Nadomestilo je enotno in si ga delita izvajalec in proizvajalec fonograma. Ta ureditev temelji na 12. členu Mednarodne konvencije za varstvo izvajalcev, proizvajalcev fonogramov in radiodifuznih organizacij (Uradni list RS-MP, št. 8/96). Izvajalci (na primer filmski igralci) pa za javno priobčitev videograma s svojo izvedbo ne prejmejo od uporabnika nadomestila za vsakokratno radiodifuzno oddajanje ali kakšno drugo obliko priobčitve javnosti videograma s svojo izvedbo. S prvim odstavkom 124. člena ZASP je za izvajalce, kot so na primer filmski igralci, določena domneva prenosa: s sklenitvijo pogodbe o filmski produkciji se šteje, da je izvajalec izključno in neomejeno prenesel na filmskega producenta vse svoje materialne pravice na izvedbi, če ni s pogodbo drugače določeno. Zaradi te pravne domneve je olajšan položaj filmskega producenta pri uporabi avdiovizualnega dela, izvajalci, katerih izvedbe so v avdiovizualnem delu in posnete na videogramu,

⁷⁷ Prvi odstavek 5. člena Direktive 2006/115/ES določa:

Kadar je avtor ali izvajalec prenesel ali dodelil svojo pravico dajanja v najem v zvezi s fonogramom oziroma izvirnikom ali kopijo filma producentu fonograma ali filma, ta avtor ali izvajalec obdrži pravico, da za najem dobi pravično nadomestilo.

⁷⁸ Prvi odstavek 130. člena ZASP določa:

(1) Če se fonogram, ki je bil izdan za komercialne namene, ali njegov posnetek uporabi za radiodifuzno oddajanje ali kakšno drugo obliko javne priobčitve, je dolžan uporabnik vsakokrat plačati proizvajalcu fonogramov enkratno primerno nadomestilo.

⁷⁹ Polovico nadomestila iz prejšnjega odstavka mora proizvajalec fonogramov izplačati izvajalcem, katerih izvedbe so posnete na uporabljenem fonogramu, če niso s pogodbo med njimi določeni drugačni deleži.

pa so zato v slabšem položaju v primerjavi z drugimi izvajalci, za katere ne velja ta pravna domneva.

Z 19. členom se zaradi prenosa prvega odstavka 18. člena Direktive 2019/790/EU spreminja 122. člen ZASP predvsem zato, da se tudi izvajalcem, katerih izvedbe so posnete na videogramu, zagotovi pravica do nadomestila za radiodifuzno oddajanje ali kakšno drugo obliko priobčitve javnosti videograma s svojo izvedbo, ter da se za vse izvajalce zagotovi, da so upravičeni do nadomestila tudi, kadar so prenesli izključne pravice.

Spremenjeni 122. člen ureja pravico do nadomestila pri priobčitvi javnosti fonograma in videograma, zato v naslovu člena napotuje ne le na fonogram, temveč tudi na videogram. V primerjavi z naslovom do zdaj veljavne določbe 122. člena ZASP je v naslovu spremenjenega 122. člena namesto pojma »javna priobčitev« uporabljen pojem »priobčitev javnosti«, kar pomeni v skladu z drugim odstavkom 22. člena ZASP⁸⁰ uporabo dela v netelesni obliki, s čimer se naslov tudi notranje uskladi z drugimi določbami ZASP, ki napotujejo na priobčitev javnosti.

S prvim odstavkom spremenjenega 122. člena se določa pravica izvajalca do deleža na nadomestilu, ki ga prejme proizvajalec fonograma za priobčitev javnosti fonograma z njegovo izvedbo. V primerjavi z do zdaj veljavno določbo 122. člena ZASP je namesto pojma »javna priobčitev« uporabljen pojem »priobčitev javnosti«, kar pomeni v skladu z drugim odstavkom 22. člena ZASP uporabo dela v netelesni obliki, s čimer se določba tudi notranje uskladi z drugimi določbami ZASP. Zato je nujna tudi enaka sprememba v naslovu in besedilu 130. člena ZASP, ki do zdaj ureja pravico do nadomestila pri javni priobčitvi fonograma, po kateri proizvajalec fonograma prejme nadomestilo, do deleža tega nadomestila pa so upravičeni izvajalci, katerih izvedbe so na fonogramu.

Z drugim odstavkom spremenjenega 122. člena se prenaša določba prvega odstavka 18. člena Direktive 2019/790/EU in se za izvajalce, katerih izvedbe so posnete na videogramu (na primer filmski igralci), določa nova pravica do nadomestila za vsakokratno radiodifuzno oddajanje ali kakšno drugo obliko priobčitve javnosti videograma s svojo izvedbo. S tem se v skladu s prvim odstavkom 18. člena Direktive 2019/790/EU izvajalcem, katerih izvedbe so posnete na videogramu, skupaj s tretjim odstavkom spremenjenega 122. člena zagotovi, da prejmejo primerno in sorazmerno nadomestilo, kadar licencirajo ali prenesejo svoje izključne pravice za izkoriščanje izvedb (kar je glede na pravno domnevo o prenosu pravic na filmskega producenta iz 124. člena v skoraj vseh primerih, saj so izvajalci praviloma šibkejša stran v primerjavi s filmskim producentom). Uporabnik plača nadomestilo izvajalcu, in sicer tisti uporabnik, ki uporabi videogram za radiodifuzno oddajanje ali kakšno drugo obliko priobčitve javnosti videograma z izvedbo izvajalca oziroma izvajalcev. Ker pri izvajalcih, katerih izvedbe so posnete na videogramu, ni treba vezati pravice do nadomestila na deležu, ki ga prejme filmski producent, ali na deležu enotnega nadomestila filmskega producenta in izvajalca, se tem izvajalcem določa samostojna pravica do nadomestila. Izvajalec, katerega izvedba je na videogramu, bo tako upravičen do deleža nadomestila za priobčitev javnosti videograma z njegovo izvedbo (na primer za radiodifuzno oddajanje, radiodifuzno retransmisijo, sekundarno radiodifuzno oddajanje, drugo obliko priobčitve javnosti, kot je priobčitev javnosti v okviru storitev deljenja vsebin na spletu – novi 163.b člen (25. člen predlaganega zakona)). Z drugim odstavkom spremenjenega 122. člena se izvajalce, katerih izvedbe so na videogramu, postavlja v primerljiv položaj z izvajalci, katerih izvedbe so na fonogramu (na primer izvajalci glasbe), saj bodo za uporabo videograma s svojo izvedbo prejeli nadomestilo, ki ga zdaj ne prejema. Cilj take ureditve je zagotoviti izvajalcem, katerih izvedbe so na videogramu, da so udeleženi pri prejemanju finančnih sredstev, ki se dosežejo z uporabo njihovih izvedb (izvajalci, katerih izvedbe so na fonogramu, nadomestilo že prejema). Taka ureditev zagotavlja tudi izvajalcem, katerih izvedbe so na videogramu, da poleg praviloma enkratnega nadomestila po sklenitvi pogodbe o filmski produkciji prejmejo tudi primerno nadomestilo za uporabo svoje izvedbe, s čimer se jim v skladu s prvim odstavkom 18. člena Direktive 2019/790/EU zagotovi

⁸⁰ Drugi odstavek 22. člena ZASP določa:

(2) Uporaba dela v netelesni obliki (priobčitev javnosti) obsega zlasti naslednje pravice:

1. pravico javnega izvajanja (26. člen);
2. pravico javnega prenašanja (27. člen);
3. pravico javnega predvajanja s fonogrami in videogrami (28. člen);
4. pravico javnega prikazovanja (29. člen);
5. pravico radiodifuznega oddajanja (30. člen);
6. pravico radiodifuzne retransmisije (31. člen);
7. pravico sekundarnega radiodifuznega oddajanja (32. člen);
8. pravico dajanja na voljo javnosti (32.a člen).

prejemanje primernega in sorazmernega plačila za uporabo izvedbe.

S tretjim odstavkom spremenjenega 122. člena se zaradi prenosa določb prvega odstavka 18. člena Direktive 2019/790/EU določa, da je izvajalec upravičen do nadomestila iz prvega in drugega odstavka spremenjenega 122. člena, tudi kadar je prenesel svoje izključne pravice. S tako ureditvijo je v skladu s prvim odstavkom 18. člena Direktive 2019/790/EU vsakemu izvajalcu zagotovljeno prejemanje primernega in sorazmernega plačila v primeru priobčitve javnosti fonograma in videograma s svojo izvedbo, saj bo kljub prenosu svojih izključnih pravic obdržal pravico do nadomestila za priobčitev javnosti izvedbe, ki jo je ustvaril.

K 20. členu:

Z 20. členom se v naslovu 130. člena in v prvem odstavku 130. člena namesto pojma »javna priobčitev« uporabi pojem »priobčitev javnosti«, kar pomeni v skladu z drugim odstavkom 22. člena uporabo dela v netelesni obliki, s čimer se določba tudi notranje uskladi z drugimi določbami ZASP. Sprememba je nujna zaradi spremembe 122. člena (19. člen predlaganega zakona), ki zaradi prenosa določb prvega odstavka 18. člena Direktive 2019/790/EU ureja pravico do nadomestila pri priobčitvi javnosti fonograma in videograma. Ker je pravica izvajalca, katerega izvedba je posneta na fonogramu, vezana na delež enotnega nadomestila, ki ga prejme proizvajalec fonograma (za proizvajalca fonograma in izvajalca), je za izvajanje zakona nujno, da sta določbi med seboj usklajeni.

K 21. členu:

Proizvajalec fonograma prevzame pobudo in odgovornost za nastanek fonograma, zato ima svoje izvirne pravice na fonogramu. Filmski producent pa organizira in vodi ustvarjanje avdiovizualnega dela ter je odgovoren za njegovo dokončanje, zato ima svoje izvirne pravice na videogramu. Proizvajalec fonograma in filmski producent zagotovita fiksiranje dela na nosilcu (fonogram oziroma videogram) in sta glede tega v primerljivem položaju. Proizvajalec fonograma ima svoje izključne pravice, ki jih določa 129. člen ZASP⁸¹, in po do zdaj veljavni določbi 130. člena ZASP pravico do nadomestila pri javni priobčitvi fonograma za radiodifuzno oddajanje ali kakšno drugo obliko javne priobčitve, in sicer od uporabnika, ki uporabi fonogram za določeno obliko javne priobčitve oziroma priobčitve javnosti. Filmski producent ima svoje izvirne pravice, ki jih določa 134. člen ZASP⁸², ne pa tudi primerljive pravice do nadomestila, kot jo ima proizvajalec fonograma. Proizvajalec fonogramov in filmski producent imata tudi vsak svojo pravico do nadomestila za privatno ali drugo lastno reproduciranje po drugem odstavku 37. člena ZASP.

Z 21. členom se za 134. členom doda nov 134.a člen, ki po vzoru ureditve pravice do nadomestila pri javni priobčitvi fonogramov za proizvajalca fonogramov, ureja pravico filmskega producenta do nadomestila pri priobčitvi javnosti videograma. Določa se, da ima filmski producent pravico do primernega nadomestila za vsakokratno radiodifuzno oddajanje ali kakšno drugo obliko priobčitve javnosti videograma. Tako se zagotovi, da bo tudi filmski producent prejel primerno nadomestilo za vsakokratno radiodifuzno oddajanje ali drugo obliko priobčitve javnosti videograma (na primer za radiodifuzno oddajanje videograma s televizijskim programskim signalom, radiodifuzno retransmisijo videograma po kablu ali drugem sistemu, sekundarno radiodifuzno oddajanje videograma po zaslonu, drugo obliko priobčitve javnosti, kot je priobčitev javnosti v okviru storitev deljenja vsebin na spletu – novi 163.b člen). Taka ureditev odpravlja neenako obravnavo filmskega producenta v primerjavi s proizvajalcem fonograma v enakih okoliščinah.

⁸¹ 129. člen ZASP določa:

Proizvajalec fonogramov ima izključno pravico:

1. reproduciranja svojih fonogramov;
2. predelave svojih fonogramov;
3. distribuiranja svojih fonogramov;
4. dajanja v najem svojih fonogramov;
5. dajanja na voljo javnosti svojih fonogramov.

⁸² 134. člen ZASP določa:

Filmski producent ima izključno pravico:

1. reproduciranja svojih videogramov;
2. distribuiranja svojih videogramov;
3. dajanja v najem svojih videogramov;
4. javnega prikazovanja svojih videogramov;
5. dajanja na voljo javnosti svojih videogramov.

K 22. členu:

Z 22. členom se v prvem odstavku 139. člena, ki določa pravico založnikov do nadomestila za privatno ali drugo lastno reproduciranje po tretjem odstavku 37. člena ZASP, za besedo »do« doda beseda »deleža«, za besedo »zakona« pa se doda vejica in besedilo »kadar so avtorji nanje prenesli svoje pravice«. S to spremembo 139. člena se določa, da imajo založniki pravico do deleža nadomestila za privatno ali drugo lastno reproduciranje po tretjem odstavku 37. člena ZASP, kadar so avtorji nanje prenesli svoje pravice. Po do zdaj veljavni določbi 139. člena ZASP imajo založniki svojo izvirno pravico do nadomestila za privatno in drugo lastno reproduciranje po tretjem odstavku 37. člena, kar

glede na stališče, ki ga je zavzelo Sodišče Evropske unije v zadevi C-572/13, ni ustrezno. S

spremembo 139. člena ZASP se z namenom ohranitve sedanje ravni varstva založnikov, kolikor je to glede na evropski pravni red dovoljeno, prenaša nezavezujoča določba prvega odstavka 16. člena Direktive 2019/790/EU, ki omogoča državam članicam, da določijo, da založniki prejmejo delež nadomestila za uporabo dela na podlagi izjeme ali omejitve prenesene ali licencirane pravice.

K 23. členu:

S 23. členom se dodaja nov 139.a člen, ki prenaša določbo 15. člena Direktive 2019/790/EU o novi sorodni pravici založnika medijske publikacije.

Na podlagi prvega odstavka novega 139.a člena ima založnik medijske publikacije (ki ima sedež v državi članici Evropske unije) izključni pravici reproduciranja in dajanja na voljo javnosti svoje medijske publikacije, če to medijsko publikacijo na spletu uporablja ponudnik storitev informacijske družbe. ZEPT določa pojem »ponudnik storitev ali ponudnica storitev« v 6. točki 3. člena, pojem »storitev informacijske družbe« pa v 11. točki 3. člena, zato teh pojmov v ZASP ni treba določiti. S to določbo se prenaša prvi odstavek 15. člena Direktive 2019/790/EU. Ker ZASP v petem odstavku 176. člena že vsebuje določbo, da določbe ZASP, ki se nanašajo na države članice Evropske unije, veljajo tudi za države članice Evropskega gospodarskega prostora, ni treba posebej določati, da se določba prvega odstavka 139.a člena uporablja tudi za države članice Evropskega gospodarskega prostora oziroma založnike medijske publikacije s sedežem v državi članici Evropskega gospodarskega prostora.

Drugi odstavek 139.a člena prenaša določbo četrtega odstavka 2. člena Direktive 2019/790/EU in opredeljuje pojem medijske publikacije. Za medijsko publikacijo se šteje zbirka, sestavljena pretežno iz literarnih del novinarske narave, ki lahko vključuje tudi druga avtorska dela ali predmete sorodnih pravic, in ki: 1. predstavlja posamezni del v periodični ali redno posodabljeni publikaciji pod enakim naslovom, kot je časopis ali revija splošnega ali posebnega interesa; 2. ima namen splošno javnost obveščati o novicah ali drugih temah ter 3. je objavljena v kateremkoli mediju na pobudo ponudnika storitve, ki je zanj uredniško odgovoren in ga nadzira.

S tretjim odstavkom 139.a člena so v skladu s četrnim odstavkom 2. člena Direktive 2019/790/EU iz opredelitve pojma medijska publikacija izključene periodične publikacije, ki se objavijo v znanstvene ali akademske namene, kot so znanstvene revije. Ker so te periodične publikacije izključene, založnik na primer znanstvene revije nima nove sorodne pravice iz prvega odstavka 139.a člena.

V četrtem odstavku 139.a člena je izrecno določeno, da novi pravici iz prvega odstavka 139.a člena ne obsegata določenih načinov uporabe medijske publikacije. S 1. točko četrtega odstavka 139.a člena se prenaša drugi pododstavek prvega odstavka 15. člena Direktive 2019/790/EU. Določa se, da pravici iz prvega odstavka 139.a člena ne obsegata zasebne ali nekomercialne uporabe medijskih publikacij, kadar jih uporabljajo posamezni uporabniki. Založnik medijske publikacije zato novih pravic ne more uveljavljati zoper posameznega uporabnika, ki njegovo medijsko publikacijo uporablja v zasebne ali nekomercialne namene. Tretji pododstavek prvega odstavka 15. člena Direktive 2019/790/EU se prenaša z 2. točko četrtega odstavka 139.a člena. Določa se, da pravici iz prvega odstavka 139.a člena ne obsegata dejanja vstavljanja hiperpovezave. Hiperpovezave se lahko zato še naprej uporabljajo, saj ne štejejo za dejanje reproduciranja medijske publikacije. S 3. točko četrtega odstavka pa se v skladu s četrnim pododstavkom prvega odstavka 15. člena Direktive 2019/790/EU določa, da pravic iz prvega odstavka 139.a člena ne obsegata uporabe posameznih besed ali zelo kratkih izvlečkov iz medijske publikacije. Založnik medijske publikacije zato na podlagi prvega odstavka 139.a člena ne bo mogel preprečiti uporabe posameznih besed ali zelo kratkih izvlečkov iz medijske publikacije.

Peti odstavek 139.a člena prenaša drugi pododstavek drugega odstavka 15. člena Direktive 2019/790/EU. Določa se, da pravici iz prvega odstavka 139.a člena ne posegata v pravice avtorjev in imetnikov sorodnih pravic na delih in predmetih sorodnih pravic, vključenih v medijsko publikacijo. Kot izhaja iz 1. točke petega odstavka 139.a člena, založnik medijske publikacije svojih novih pravic iz prvega odstavka 139.a člena ne more uveljavljati zoper avtorja dela, katerega avtorsko delo je vključeno v medijsko publikacijo, ali imetnika sorodne pravice, katerega predmet sorodne pravice je vključen v medijsko publikacijo. Prav tako ne more preprečiti avtorju ali imetniku sorodne pravice, da isto avtorsko delo ali isti predmet sorodne pravice uporablja neodvisno od založnikove medijske publikacije, v katero je vključen. Na podlagi 2. točke petega odstavka 139.a člena založnik medijske publikacije svojih novih pravic iz prvega odstavka 139.a člena ne more uveljavljati zoper drugega uporabnika, ki je na podlagi neizključnega prenosa pridobil pravice za uporabo istega dela ali predmeta sorodne pravice, ki je na podlagi neizključnega prenosa pravic vključeno v založnikovo medijsko publikacijo (na primer, če je založnik medijske publikacije z neizključnim prenosom pravic od avtorja pridobil pravice za uporabo fotografije v medijski publikaciji, ne more preprečiti drugemu uporabniku, da na podlagi neizključnega prenosa pravic (od avtorja) uporabi isto fotografijo). V 3. točki petega odstavka pa je določeno, da založnik medijske publikacije ne more uveljavljati pravic iz prvega odstavka 139.a člena tako, da prepove uporabo dela ali predmeta sorodne pravice, ki je vključen v njegovo medijsko publikacijo, če to delo ali predmet sorodne pravice ni več varovan (ker je poteklo trajanje varstva).

S šestim odstavkom 139.a člena se prenaša določba prvega stavka četrtega odstavka 15. člena Direktive 2019/790/EU o trajanju varstva novih sorodnih pravic založnika medijske publikacije. Šesti odstavek 139.a člena določa, da pravici iz prvega odstavka 139.a člena trajata dve leti od prve zakonite objave medijske publikacije. Ta rok začne teči 1. januarja tistega leta, ki sledi datumu, na katerega je objavljena medijska publikacija. Po preteku roka trajanja varstva založnik medijske publikacije ne uživa več varstva iz prvega odstavka 139a. člena.

Sedmi odstavek novega 139.a člena v skladu z določbo petega odstavka 15. člena Direktive 2019/790/EU določa, da ima avtor pravico do primernega deleža prihodka, ki ga na podlagi prvega odstavka 139.a člena od ponudnika storitev informacijske družbe prejme založnik medijske publikacije, v katero je vključeno avtorsko delo tega avtorja. Sedmi odstavek tudi določa, da se avtor tej pravici ne more odpovedati.

Ker je določba 139.a člena umeščena v peto poglavje ZASP, ki ureja sorodne pravice, in ker se ob upoštevanju drugega odstavka 4. člena ZASP določbe o vsebinskih omejitvah avtorske pravice smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice, se vsebinske omejitve avtorske pravice (tudi nove vsebinske omejitve, ki se uvajajo s predlaganim zakonom) uporabljajo tudi za novi sorodni pravici založnika medijske publikacije.

K 24. členu:

Direktiva 2019/790/EU v 3. do 6. členu uvaja nove obvezne izjeme in omejitve avtorske in sorodnih pravic za besedilno in podatkovno rudarjenje za namene znanstvenega raziskovanja, besedilno in podatkovno rudarjenje, pouk na daljavo in čezmejni pouk in ohranjanje kulturne dediščine ter v drugem odstavku 8. člena za uporabo razprodanih del oziroma del izven pravnega prometa. Te izjeme in omejitve je treba določiti tudi za podatkovne baze. ZASP ureja podatkovne baze v petem poglavju o sorodnih pravicah, in sicer v členih 141.a do 141.g. Vsebinske omejitve izdelovalčevih pravic ureja 141.g člen ZASP.

S 24. členom se v 141.g člen ZASP doda nov drugi odstavek, s katerim se določijo nove obvezne vsebinske omejitve sorodnih pravic izdelovalca podatkovne baze, ki jih Direktiva 2019/790/EU določa v 3. do 6. členu, prvem odstavku 7. člena in v drugem odstavku 8. člena.

V novem drugem odstavku 141.g člena se v 1. točki v skladu s prvim odstavkom 5. člena Direktive 2019/790/EU za podatkovne baze določa vsebinska omejitev pravic za pouk na daljavo in čezmejni pouk: uporaba objavljene podatkovne baze je dopustna v primeru pouka na daljavo in čezmejnega pouka, če so izpolnjeni pogoji iz 47.b člena. Izobraževalne ustanove bodo lahko uporabile objavljeno podatkovno bazo pod pogoji, ki jih določa 47.b, pri čemer je treba upoštevati, da 47.b člen (4. člen predlaganega zakona) določa zakonito licenco. V 1. točki prvega odstavka 141.g člena ZASP še naprej ostaja določba, ki omogoča prosto uporabo znatnega dela vsebine podatkovne baze v primeru

pouka, če so izpolnjeni pogoji iz 49. člena ZASP.

V 2. točki novega drugega odstavka 141.g člena, ki prenaša drugi odstavek 8. člena Direktive 2019/790/EU, je določeno, da je uporaba objavljene podatkovne baze dopustna v primeru del izven pravnega prometa, če so izpolnjeni pogoji iz 50.e člena. Na primer muzej bo lahko uporabil podatkovno bazo, če bo podatkovna baza štela za delo izven pravnega prometa in če bodo izpolnjeni drugi pogoji iz novega 50.e člena (6. člen predlaganega zakona). Taka uporaba bo glede na določbe 50.e člena prosta (brez predhodnega dovoljenja imetnika pravice in brez plačila imetniku pravice).

V skladu s prvim odstavkom 4. člena Direktive 2019/790/EU se v 3. točki novega drugega odstavka 141.g člena določa, da je uporaba podatkovne baze dopustna v primeru besedilnega in podatkovnega rudarjenja, če so izpolnjeni pogoji iz novega 57.a člena (8. člen predlaganega zakona). Uporaba podatkovne baze bo prosta, vendar pa je treba upoštevati, da si bo lahko imetnik pravic pridržal pravice uporabe in ne bo dovolil besedilnega in podatkovnega rudarjenja po svoji podatkovni bazi. Prav tako bo treba upoštevati druge določbe 57.a člena, na primer določbe o hranjenju primerkov, narejenih pod pogoji iz 57.a člena.

V 4. točki novega drugega odstavka 141.g člena se v skladu s prvim odstavkom 3. člena Direktive 2019/790/EU določa, da je uporaba objavljene podatkovne baze dopustna v primeru besedilnega in podatkovnega rudarjenja za namene znanstvenega raziskovanja, če so izpolnjeni pogoji iz 57.b člena (8. člen predlaganega zakona). V primerjavi z vsebinsko omejitvijo pravic iz 3. točke drugega odstavka 141.g člena si pri vsebinski omejitvi pravic za besedilno in podatkovno za namene znanstvenega raziskovanja iz 57.b člena imetnik pravic ne more pridržati pravic uporabe. Upoštevati bo treba tudi vse ostale pogoje, ki jih določa 57.b člen.

S 5. točko novega četrtega odstavka 141.g člena se prenaša določba 6. člena Direktive 2019/790/EU v delu, ki se nanaša na uporabo podatkovne baze v okviru izjeme in omejitve pravic za ohranjanje kulturne dediščine. Določa se, da je uporaba objavljene podatkovne baze dopustna v primeru ohranjanja kulturne dediščine, če so izpolnjeni pogoji iz 57.c člena (8. člen predlaganega zakona). Pravne osebe iz prvega odstavka novega 57.c člena bodo lahko podatkovne baze, ki jih imajo trajno v svojih zbirkah, uporabile brez dovoljenja imetnika pravic pod pogoji iz novega 57.c člena.

Zaradi dodanega novega drugega odstavka dosedanji drugi odstavek postane tretji odstavek.

K 25. členu:

Z novim 25. členom se za šestim poglavjem uvaja novo šesto a poglavje z novimi 163.b, 163.c, 163.d, 163.e, 163.f, 163.g in 163.h členom. Z novimi določbami se prenašajo določbe šestega odstavka 2. člena in 17. člena Direktive 2019/790/EU o določenih načinih uporabe varovanih vsebin s strani spletnih storitev.

S 163.b členom je prenesena določba šestega odstavka 2. člena Direktive 2019/790/EU. V prvem odstavku je določen nov pojem »ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu« oziroma t. i. spletne platforme, na katere uporabniki storitev informacijske družbe naložijo določene vsebine, do teh vsebin pa spletne platforme ponujajo javnosti dostop, jih organizirajo in promovirajo za namene ustvarjanja dobička. Za ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu se šteje ponudnik storitve informacijske družbe po določbah zakona, ki ureja elektronsko poslovanje na trgu, katere glavni namen ali eden od glavnih namenov je shranjevati in javnosti ponujati dostop do večje količine avtorskih del, ki jih na strežnik naložijo uporabniki njegovih storitev, in ki jih ta ponudnik organizira in promovira za namene ustvarjanja dobička. Namen take določitve ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu je zajeti tiste ponudnike storitve informacijske družbe, ki izvajajo navedena dejanja za namene (neposrednega ali posrednega) ustvarjanja dobička. ZEPT določa pojem »ponudnik storitev ali ponudnica storitev« v 6. točki 3. člena, pojem »storitev informacijske družbe« pa v 11. točki 3. člena, zato teh pojmov v ZASP ni treba določiti.

V drugem odstavku 163.b člena so v skladu s šestim odstavkom 2. člena Direktive 2019/790/EU primeroma naštetih ponudniki storitev informacijske družbe, ki se ne štejejo za ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu: ponudniki storitev informacijske družbe, kot so nepridobitne spletne enciklopedije, nepridobitne izobraževalne in znanstvene baze, platforme za razvoj in skupno rabo odprtokodnih računalniških programov, izvajalci elektronskih komunikacijskih storitev iz zakona, ki ureja elektronske komunikacije, spletne tržnice in storitve v oblaku med podjetji ter storitve v oblaku, ki

uporabnikom omogočajo nalaganje vsebin za lastno uporabo na strežnik. Ti ponudniki storitev informacijske družbe delujejo nepridobitno oziroma imajo njihove storitve drugačen namen kot storitve ponudnikov storitev deljenja vsebin na spletu.

Tretji odstavek 163.b določa, da se določbe tega poglavja o avtorskem delu, avtorski pravici in avtorju, smiselno uporabljajo za predmete sorodnih pravic, sorodne pravice in njihove imetnike. Zato v novih členih novega šestega a poglavja ni treba posebej urejati predmetov sorodnih pravic, sorodnih pravic in njihovih imetnikov.

V 163.c členu je urejena odgovornost ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.b člena). V prvem odstavku 163.c člena je v skladu s prvim odstavkom 17. člena Direktive 2019/790/EU določeno, da ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.b člena) izvaja dejanje priobčitve javnosti ali dajanja na voljo javnosti, kadar javnosti omogoči dostop do avtorskih del, ki jih na strežnik naložijo njegovi uporabniki. V prvem odstavku 163.c člena je tudi določeno, da ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu za to dejanje priobčitve javnosti ali dajanja na voljo javnosti predhodno pridobi dovoljenje imetnikov pravic, da lahko avtorsko delo priobči javnosti ali da na voljo javnosti. Nadalje je določeno, da to (predhodno) dovoljenje obsega tudi dejanja priobčitve javnosti ali dajanja na voljo javnosti, ki jih izvajajo uporabniki storitev tega ponudnika, kadar to storijo brez namena doseganja posredne ali neposredne gospodarske koristi ali kadar dejavnost tega uporabnika ne ustvarja znatnih prihodkov. Ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu bo zato moral pridobiti ustrezno dovoljenje avtorja (in ob upoštevanju tretjega odstavka 163.b člena drugih imetnikov pravic), ki bo (v skladu z drugim odstavkom 17. člena Direktive 2019/790/EU) obsegalo tudi dejanja priobčitve javnosti ali dajanja na voljo javnosti njegovih uporabnikov, ki na strežnik naložijo avtorska dela, vendar le, kadar to storijo brez namena doseganja posredne ali neposredne gospodarske koristi ali kadar dejavnost tega uporabnika ne ustvarja znatnih prihodkov.

Z drugim odstavkom 163.c člena se prenaša določba tretjega odstavka 17. člena Direktive 2019/790/EU. Določeno je, da, kadar ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.b člena) izvaja dejanje priobčitve javnosti ali dajanja na voljo javnosti po določbah tega (to je šestega a) poglavja, se ne uporabljajo določbe o odgovornosti ponudnika storitev gostiteljstva po zakonu, ki ureja elektronsko poslovanje na trgu. Za ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu se zato, kadar izvaja dejanje priobčitve javnosti ali dajanja na voljo javnosti iz prvega odstavka 163.c člena, ne uporabljajo določbe 11. člena ZEPT, ampak določbe tretjega odstavka 163.c člena, za novega ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu pa določbe tretjega oziroma četrtega odstavka 163.d člena. Če pa bi ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu ponujal tudi druge storitve informacijske družbe, ki niso obsežene z dejanji priobčitve javnosti varovanih del po prvem odstavku 163.c člena, se zanj v tem obsegu uporabljajo tudi določbe ZEPT.

S tretjim odstavkom 163.c člena se prenašajo določbe četrtega odstavka 17. člena Direktive 2019/790/EU. V tretjem odstavku 163.c člena so določeni odgovornost ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu in okoliščine, ki izključujejo njegovo odgovornost. Če ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.b člena) nima dovoljenja imetnikov pravic (iz prvega odstavka 163.c člena), je odgovoren za nedovoljena dejanja priobčitve javnosti, vključno z dajanjem na voljo javnosti. Te odgovornosti se lahko razbremeni, če dokaže izpolnjevanje vseh (kumulativno) določenih okoliščin: 1. da si je po najboljših močeh prizadeval za pridobitev dovoljenja in 2. da si je po najboljših močeh in v skladu s skrbnostjo dobrega strokovnjaka (torej z večjo skrbnostjo od skrbnosti dobrega gospodarja) ter v vsakem primeru prizadeval, da bi zagotovil nerazpoložljivost določenega avtorskega dela, za katerega mu je avtor predložil ustrezne in potrebne podatke, 3. da je po prejemu zadostno utemeljene zahteve avtorja nemudoma odstranil določeno priglašeno avtorsko delo s svojega spletnega mesta ali onemogočil dostop do njega, in si je po najboljših močeh prizadeval preprečiti njegova prihodnja nalaganja na strežnik v skladu z 2. (prejšnjo) točko istega odstavka. Če ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu, ne bo dokazal vseh teh okoliščin, bo odgovoren za nedovoljena dejanja priobčitve javnosti, vključno z dajanjem na voljo javnosti.

S četrtim odstavkom 163.c člena se prenašajo določbe petega odstavka 17. člena Direktive 2019/790/EU. Določene so okoliščine, ki vplivajo na odločitev o odgovornosti ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu. Pri ugotavljanju, ali ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.b člena) izpolnjuje svoje obveznosti iz tretjega odstavka 163.c člena, se glede na načelo sorazmernosti upoštevajo zlasti: 1. vrsta, občinstvo in obseg storitev ter vrsta avtorskih del, ki so jih na strežnik naložili uporabniki storitve, in 2. razpoložljivost ustreznih in učinkovitih sredstev (na primer

sredstev ali tehnologij, ki omogočajo ponudniku poiskati nedovoljene vsebine in preprečiti njihovo razpoložljivost) ter stroškov teh sredstev za ponudnika storitev.

V 163.d členu je določen pojem »novi ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu« v skladu s prvim pododstavkom šestega odstavka 17. člena Direktive 2019/790/EU. Prvi odstavek določa, da se za novega ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu šteje tisti ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.b člena), katerega storitve so bile javnosti v Evropski uniji na voljo manj kot tri leta in katerega čisti prihodki od prodaje na bilančni presečni dan letne bilance stanja ne presegajo 10 milijonov evrov. Ker ZASP v petem odstavku 176. člena že vsebuje določbo, da določbe ZASP, ki se nanašajo na države članice Evropske unije, veljajo tudi za države članice Evropskega gospodarskega prostora, ni treba posebej določati, da se ta določba nanaša tudi na ponudnika storitev deljenja na spletu iz države članice Evropskega gospodarskega prostora.

Z drugim odstavkom 163.d člena se izenačuje položaj ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.b člena) in novega ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka tega člena). Tudi za novega ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu se ne uporabljajo določbe o odgovornosti ponudnika storitev gostiteljstva po zakonu, ki ureja elektronsko poslovanje na trgu. Kadar novi ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.d člena) izvaja dejanje priobčitve javnosti ali dajanja na voljo javnosti iz prvega odstavka 163.c člena, se zanj ne uporabljajo določbe 11. člena ZEPT, ampak določbe tretjega oziroma četrtega odstavka 163.d člena.

S tretjim odstavkom 163.d člena se prenašajo določbe prvega pododstavka šestega odstavka 17. člena Direktive 2019/790/EU. V tretjem odstavku 163.d člena so določene okoliščine, ki izključujejo odgovornost novega ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.d člena). Ker gre za mlada (zagonska) podjetja, so te okoliščine za novega ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.d člena) milejše v primerjavi z drugimi ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.b člena). Če novi ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.d člena) nima dovoljenja avtorja (iz prvega odstavka 163.c člena), je odgovoren za nedovoljena dejanja priobčitve javnosti, vključno z dajanjem na voljo javnosti. Te odgovornosti se lahko razbremeni, če dokaže izpolnjevanje vseh (kumulativno) določenih okoliščin: 1. da si je po najboljših močeh prizadeval za pridobitev dovoljenja in 2. da je po prejemu zadostno utemeljene zahteve avtorja nemudoma odstranil določeno priglašeno avtorsko delo s svojega spletnega mesta ali onemogočil dostop do njega. Če novi ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu ne bo dokazal vseh teh okoliščin, bo odgovoren za nedovoljena dejanja priobčitve javnosti, vključno z dajanjem na voljo javnosti.

Četrty odstavek prenaša določbe drugega pododstavka šestega odstavka 17. člena Direktive 2019/790/EU. Ta posebej ureja položaj tistega novega ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.d člena), katerega povprečno število njegovih enkratnih obiskovalcev v enem mesecu presega 5 milijonov, izračunano na podlagi prejšnjega koledarskega leta. V tem primeru se novi ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.d člena) razbremeni svoje odgovornosti za nedovoljena dejanja priobčitve javnosti, vključno z dajanjem na voljo javnosti, če poleg okoliščin iz tretjega odstavka 163.d člena dokaže tudi, da si je po najboljših močeh prizadeval preprečiti prihodnja nalaganja določenega priglašene avtorskega dela, za katerega mu je avtor predložil ustrezne in potrebne podatke, na strežnik.

S 163.e členom se prenaša določba sedmega odstavka 17. člena Direktive 2019/790/EU. Prvi odstavek 163.e člena določa, da ukrepi, ki jih sprejme ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.b člena) v sodelovanju z avtorjem, ne smejo posegati v uporabo avtorskega dela v skladu z dovoljenjem avtorja ali v uporabo v obsegu vsebinskih omejitev avtorske pravice (in ob upoštevanju drugega odstavka 4. člena ZASP⁸³ in tretjega odstavka 163.b člena tudi vsebinskih omejitev sorodnih pravic). Uporabniki bodo lahko zato v obsegu vsebinskih omejitev avtorske in sorodnih pravic, ki jih določa ZASP, uporabljali varovana dela. Določeno je tudi, da ponudnik storitev

⁸³ Drugi odstavek 4. člen ZASP določa:

(2) Določbe tega zakona o sestavinah avtorskega dela, o domnevi avtorstva, soavtorjih, avtorjih združenih del, vsebini materialnih avtorskih pravic in drugih pravic avtorja, razmerju med avtorsko in lastninsko pravico, vsebinskih omejitvah avtorske pravice, začetku in učinku teka rokov pri trajanju avtorske pravice ter avtorski pravici v pravnem prometu (1. in 2. oddelek Tretjega poglavja tega zakona) se smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice, razen če je v Petem poglavju tega zakona določeno drugače.

deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.b člena) ne sme preprečiti uporabnikom njegovih storitev, da na strežnik naložijo in dajo na voljo javnosti vsebine, ki jih uporabijo za namene citiranja, karikature, parodije ali pastiša. S tem je zagotovljena svoboda izražanja uporabnikov.

V skladu s četrtnim pododstavkom devetega odstavka 17. člena Direktive 2019/790/EU drugi odstavek 163.e člena določa, da ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.b člena) v svojih splošnih pogojih obvesti uporabnike svojih storitev, da lahko uporabljajo avtorsko delo v skladu z vsebinskimi omejitvami avtorske pravice iz prejšnjega odstavka (prvega odstavka 163.e člena). Te splošne pogoje ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.b člena) objavi na svojem spletnem mestu.

Glede na opredelitev pojma novega ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.d člena) se določbe 163.e člena nanašajo tudi nanj.

Osmi odstavek 17. člena Direktive 2019/790/EU se prenaša s prvim in drugim odstavkom novega 163.f člena. Na podlagi prvega odstavka 163.f člena ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.b člena) – in enako novi ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.d člena) - avtorju na njegovo zahtevo zagotovi ustrezne podatke o: vrsti in načinu sprejetih ukrepov glede preprečevanja nedovoljenih dejanj priobčitve javnosti, vključno z dajanjem na voljo javnosti, iz tretjega odstavka 163.c člena ali tretjega oziroma četrtega odstavka 163.d člena tega zakona (1. točka prvega odstavka 163.f člena); in o uporabi avtorskih del, kadar je zanj pridobil dovoljenje avtorja (2. točka prvega odstavka 163.f člena), torej kadar je z avtorjem sklenil pogodbo, ki mu dovoljuje uporabo del, oziroma kako drugače pridobil dovoljenje avtorja za uporabo del.

V skladu z osmim odstavkom 17. člena Direktive 2019/790/EU drugi odstavek 163.f člena določa, da so ukrepi, ki bi lahko privedli do splošne obveznosti spremljanja, prepovedani. Zato ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.b člena) – in enako novi ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.d člena) - nemudoma odstrani s svojega spletnega mesta le tisto avtorsko delo, za katerega je prejel zadostno utemeljeno zahtevo avtorja, ali onemogoči dostop do njega.

Tretji odstavek 163.f člena v skladu s tretjim pododstavkom devetega odstavka 17. člena Direktive 2019/790/EU prepoveduje identificiranje posameznih uporabnikov in obdelavo osebnih podatkov, ki ni v skladu s predpisi Republike Slovenije ali Evropske unije, ki urejajo varstvo osebnih podatkov, na primer z Zakonom o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo in 177/20) in Uredbo (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (UL L št. 119 z dne 4. 5. 2016, str. 1).

Novi 163.g člen prenaša določbo drugega pododstavka devetega odstavka 17. člena Direktive 2019/790/EU. Prvi odstavek določa, da avtor lahko zahteva, da ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu iz prvega odstavka 163.b člena odstrani določeno njegovo priglašeno avtorsko delo s svojega spletnega mesta ali onemogoči dostop do njega, kadar je bilo to naloženo na strežnik ponudnika te storitve in priobčeno javnosti ali dano na voljo javnosti brez dovoljenja avtorja. Avtor svojo zahtevo ustrezno utemelji. Določba prvega odstavka obsega tudi primere, kadar avtor ugotovi, da se delo uporablja v nasprotju z določbami o vsebinskih omejitvah avtorske pravice, saj je v tem primeru za uporabo dela potrebno predhodno dovoljenje avtorja. Avtor pa lahko svojo zahtevo naslovi tudi na novega ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.d člena). Avtor mora svojo zahtevo utemeljiti dovolj natančno, da bo lahko ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu ugotovil, na katero delo se nanaša, in preveril, ali za to delo res nima ustreznega dovoljenja imetnika pravice (kadar je to potrebno).

Drugi odstavek 163.g člena določa, da, če je zahteva avtorja zadostno utemeljena, ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.b člena) – in enako novi ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.d člena) – priglašeno delo nemudoma odstrani s svojega spletnega mesta ali onemogoči dostop do njega. Avtorjeva zahteva je utemeljena, na primer, kadar vsebuje ustrezne in potrebne informacije o tem delu in njegovi domnevno nedovoljeni uporabi, da lahko ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.b člena ali prvega odstavka 163.d člena) to preveri in temu ustrezno ravna.

Novi 163.h člen prenaša določbo devetega odstavka 17. člena Direktive 2019/790/EU. Prvi odstavek 163.h člena določa, da ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.b člena) – in enako od novi ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.d člena) - zagotovi učinkovit in hiter postopek, ki omogoča uporabniku storitev ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu, da se lahko pri njem pritoži zaradi odstranitve vsebine, ki jo je naložil na strežnik, ali onemogočanja dostopa do nje. Če bo torej ponudnik storitve deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.b člena ali prvega odstavka 163.d člena) odstranil vsebino, ki jo je naložil uporabnik storitev tega ponudnika (ali onemogočil dostop do nje), se bo uporabnik lahko pritožil pri tem ponudniku. Nadalje prvi odstavek 163.h člena določa, da lahko od ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.b in tudi prvega odstavka 163.d člena) uporabnik njegovih storitev zahteva povrnitev škode (tudi s tožbo pri pristojnem sodišču), ki mu je nastala zaradi odstranitve vsebine, ki jo je naložil na strežnik, ali onemogočanja dostopa do nje.

Drugi odstavek 163.h člena določa, da ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.b člena) – in enako novi ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.d člena) - navede pogoje za vložitev pritožbe in postopek s pritožbo v splošnih pogojih, ki jih objavi na svojem spletnem mestu.

V tretjem odstavku 163.h je določeno, da ponudnik storitev (iz prvega odstavka 163.b in novi ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu iz prvega odstavka 163.d člena) zagotovi, da o pritožbi uporabnika njegovih storitev brez odlašanja odloči človek. Človek (in ne morebitne tehnologije za avtomatsko prepoznavanje vsebin) mora torej odločati o okoliščinah uporabe posameznega avtorskega dela ter o tem, ali je uporabnik določeno delo res uporabil brez dovoljenja imetnika oziroma v nasprotju z določbami, ki urejajo vsebinske omejitve avtorske pravice (in sorodnih pravic) ali določbami, ki mu dovoljujejo, da na strežnik naložijo in dajo na voljo javnosti vsebine, ki jih uporabijo za namene citiranja, kritike, ocene, karikature, parodije ali pastiša (prvi odstavek 163.e člena).

V četrtem odstavku 163.h člena je določeno, da se določbe novega 82.a člena (o alternativnem reševanju sporov – 13. člen predlaganega zakona) smiselno uporabljajo za reševanje sporov med ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.b člena) in uporabniki njihovih storitev glede povrnitve škode. Enako velja za nove ponudnike storitev deljenja vsebin na spletu (iz prvega odstavka 163.d člena). Zagotovljena je torej možnost alternativnega reševanja sporov.

K 26. členu:

S 26. členom se prenašajo določbe drugega odstavka 7. člena Direktive 2019/790/EU. ZASP v 46. členu že določa t. i. tristopenjski test iz določbe petega odstavka 5. člena Direktive 2001/29/ES, na katero napotuje določba drugega odstavka 7. člena Direktive 2019/790/EU. Ker so nove vsebinske omejitve avtorske pravice, in ob upoštevanju določbe drugega odstavka 4. člena ZASP⁸⁴ tudi vsebinske omejitve sorodnih pravic, določene v 4. oddelku drugega poglavja ZASP, bo splošno pravilo o dopustnosti vsebinske omejitve pravic iz 46. člena ZASP veljalo tudi za nove vsebinske omejitve avtorske pravice za pouk na daljavo in čezmejni pouk (47. člen – 4. člen predlaganega zakona) ter za besedilno in podatkovno rudarjenje (57.a člen), besedilno in podatkovno rudarjenje za namene znanstvenega raziskovanja (57.b člen) in ohranjanje kulturne dediščine (57.c člen) – 8. člen predlaganega zakona. Določba drugega odstavka 7. člena Direktive 2019/790/EU, ki določa, da se prvi, tretji in peti pododstavek člena 6(4) Direktive 2001/29/ES uporablja za člene 3 do 6 te direktive, se prenaša s spremembo tretjega odstavka 166.c člena ZASP. Imetniki avtorske in sorodnih pravic torej lahko uporabijo tehnične ukrepe (iz 166.a člena ZASP) za preprečevanje dejanj, ki jih imetnik pravic ni dovolil, vendar pa morajo države zagotoviti, da oseba, ki lahko uporabi avtorsko delo ali predmet varstva sorodne pravice v okviru vsebinske omejitve pravic, to vsebinsko omejitev uveljavi. Kot izhaja iz uvodne izjave 7 Direktive 2019/790/EU, ostaja varstvo tehničnih ukrepov bistvenega pomena za zagotavljanje varstva in učinkovitega izvrševanja pravic, ki so avtorjem in drugim imetnikom pravic priznane s pravom EU. Takšno varstvo je treba ohraniti ter hkrati zagotoviti, da uporaba tehničnih ukrepov ne bo preprečila rabe izjem in omejitev iz te direktive. Imetniki pravic bi

⁸⁴ Drugi odstavek 4. člena ZASP določa:

(2) Določbe tega zakona o sestavinah avtorskega dela, o domnevi avtorstva, soavtorjih, avtorjih združenih del, vsebini materialnih avtorskih pravic in drugih pravic avtorja, razmerju med avtorsko in lastninsko pravico, vsebinskih omejitvah avtorske pravice, začetku in učinku teka rokov pri trajanju avtorske pravice ter avtorski pravici v pravnem prometu (1. in 2. oddelek Tretjega poglavja tega zakona) se smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice, razen če je v Petem poglavju tega zakona določeno drugače.

morali imeti možnost, da to zagotovijo s prostovoljnimi ukrepi. Še naprej bi morali imeti možnost izbire ustreznih sredstev, s katerimi bi upravičencem do izjem in omejitev iz Direktive 2019/790/EU omogočili, da se sklicujejo nanje. S spremembo tretjega odstavka 166.c člena ZASP se zato med primere, v katerih se lahko uveljavijo vsebinske omejitve pravic (na primer tako, da imetnik pravic spremeni tehnični ukrep ali kako drugače omogoči uveljavitev vsebinskih omejitev pravic), dodajo nove vsebinske omejitve avtorske pravice: uporaba za namene pouka na daljavo in čezmejnega pouka (47.b člen) – nova 1. točka; besedilno in podatkovno rudarjenje (57.a člen) – nova 6. točka; besedilno in podatkovno rudarjenje za namene znanstvenega raziskovanja (57.b člen) – nova 7. točka; in ohranjanje kulturne dediščine (57.c člen) – nova 8. točka. Ostalo besedilo tretjega odstavka 166.c člena v primerjavi z do zdaj veljavno določbo ni spremenjeno (napovedni stavek ni spremenjen, besedilo 2., 3., 4., 5. in 9. točke je enako do zdaj veljavni 1., 2., 3., 4. in 5. točki). S tako ureditvijo se zagotovi, da lahko na podlagi prvega odstavka 166.c ZASP⁸⁵ oseba, ki ima zakonit dostop do primerka avtorskega dela ali predmeta sorodnih pravic, zahteva uveljavitev vsebinskih omejitev pravic.

K 27. členu:

S 27. členom se spreminja 182. člen ZASP, ki ureja priobčitev javnosti po satelitu, in sicer zaradi prenosa določb Direktive 2019/789/EU in zaradi odprave pomanjkljivosti pri prenosu Direktive 93/83/EGS. Prvi in tretji odstavek spremenjenega 182. člena prinašata načelo države izvora dela. To načelo pomeni (zakonsko) določitev, kje oziroma v kateri državi članici Evropske unije se zgodi dejstvo neke uporabe avtorskih del ali predmetov sorodnih pravic. V skladu z Direktivo 93/83/EGS in Direktivo 2019/789/EU določijo to opredelitev v svojih zakonodajah vse države članice Evropske unije, s čimer se omenjena uporaba obravnava edinole v okviru te, zakonsko določene države. S tako poenotenim materialnim avtorskim pravom se izogne načelu teritorialnosti in njegovi kumulativni uporabi več nacionalnih zakonodaj za eno posamično dejanje uporabe, kar je na splošno sprejeto v mednarodnem avtorskem pravu. Mednarodno varstvo nekega avtorskega dela namreč ne temelji na svetovni veljavi prava ene države (načelo univerzalnosti), temveč na svežnju pravnih ureditev posameznih in vsakokratnih držav varstva (načelo teritorialnosti). V obeh direktivah in v spremenjenem 182. členu sta to primera satelitskega radiodifuznega oddajanja (kot izhaja iz 14. uvodne izjave Direktive 93/83/EGS) in pomožnih spletnih storitev (kot izhaja iz 9. uvodne izjave Direktive 2019/789/EU). S tako ureditvijo je olajšano urejanje pravic, saj velja pravo zgolj ene države članice Evropske unije, v preostalih državah članicah pa ni treba ničesar urejati in plačevati, tam tudi ni kršitev pravic. Primerno je, da se oba primera načela države izvora uredita v poenotenem členu in dikciji, ki upošteva tudi njune skupne vsebine (določanje nadomestil, prioriteta pogodbenege statuta).

Prvi odstavek spremenjenega 182. člena prenaša določbo b) točke drugega odstavka 1. člena Direktive 93/83/EGS, ker ta ni bila v celoti prenesena. Prvi odstavek spremenjenega 182. člena določa, da radiodifuzno oddajanje s satelitom nastane edinole v državi članici Evropske unije, v kateri se pod nadzorom in odgovornostjo RTV organizacije vnesejo programski signali, namenjeni javnosti, v neprekinjeno komunikacijsko verigo, ki vodi k satelitu in nazaj na zemljo. Določeno je načelo države izvora, da velja za (evropske) satelitske oddaje pravo države članice, v kateri se pod nadzorom in odgovornostjo RTV organizacije vnesejo satelitski programski signali. Ker so tako v svojih nacionalnih zakonih določile vse države članice Evropske unije, je nastalo enotno pravilo materialnega avtorskega prava.

Drugi odstavek 182. člena prenaša d) točko drugega odstavka 1. člena Direktive 93/83/EGS, saj ta ni bila ustrezno prenesena. Drugi odstavek spremenjenega 182. člena določa, da, kadar dejanje iz prejšnjega odstavka (to je prvega odstavka) nastane v državi nečlanici Evropske unije z nižjo ravno varstva, se šteje, da je nastalo edinole v državi članici Evropske unije: 1. v kateri se nahaja usmerjevalna postaja, iz katere se pošiljajo programski signali, pri čemer se pravice uveljavijo zoper operaterja te postaje; in podrejeno, 2. v kateri ima svoj glavni sedež RTV organizacija, ki je naročila oddajanje s satelitom, pri čemer se pravice uveljavijo zoper njo. S tako ureditvijo se odpravljajo ugotovljene pomanjkljivosti pri prenosu Direktive 93/83/EGS. V do zdaj veljavni določbi 182. člena ZASP namreč manjka predpostavka države nečlanice s slabšo ravno varstva in določba, da zanj kljub temu velja izbor določene države članice in katere: lokacija usmerjevalne postaje v državi članici Evropske unije, iz katere se pošiljajo programski signali (i) podtočka d) točke drugega odstavka 1.

⁸⁵ Prvi odstavek 166.c člena ZASP določa:

(1) Če imetnik pravic uporablja tehnične ukrepe po tem zakonu, mora osebam, ki imajo zakonit dostop do primerka avtorskega dela ali predmeta sorodnih pravic, na njihovo zahtevo v najkrajšem možnem času s spremembo tehničnega ukrepa ali z drugimi sredstvi omogočiti uveljavitev vsebinskih omejitev pravic iz tretjega odstavka tega člena.

člena Direktive 93/83/EGS), in podrejeno (če to ni izkazano), glavni sedež RTV organizacije v državi članici Evropske unije, ki je naročila oddajanje s satelitom (ii) podtočka d) točke drugega odstavka 1. člena Direktive 93/83/EGS). Prav tako v dosedanjem 182. členu ZASP manjka določba Direktive 93/83/EGS, kdo sta odgovorni osebi v primeru kršitve, kar se prav tako odpravlja, saj je pri 1. točki drugega odstavka 182. člena dodano, da se pravice uveljavijo zoper operaterja te (usmerjevalne) postaje (iz katere se pošiljajo programski signali), in pri 2. točki drugega odstavka 182. člena, da se pravice uveljavijo zoper RTV organizacijo (ki je naročila oddajanje s satelitom).

Tretji odstavek 182. člena prenaša prvi odstavek 2. člena in prvi odstavek 3. člena Direktive 2019/789/EU glede načela države izvora, in sicer, da pomožne spletne storitve RTV organizacije nastanejo edinole v državi članici Evropske unije, v kateri ima RTV organizacija svoj glavni sedež. Država izvora glede pomožnih spletnih storitev neke RTV organizacije je zato tista država, v kateri ima ta RTV organizacija svoj glavni sedež. Direktiva 2019/789/EU uvaja to načelo z omejitvami, ki so določene v četrtem odstavku 182. člena.

Četrti odstavek 182. člena prenaša prvi odstavek 2. člena in prvi odstavek 3. člena Direktive 2019/789/EU, in sicer glede definicije in obsega pomožnih spletnih storitev. Določeno je, da so pomožne spletne storitve iz prejšnjega odstavka (tretjega odstavka 182. člena) spletne storitve RTV organizacije ali osebe pod njenim nadzorom in odgovornostjo, s katerimi zagotavlja javnosti svoje televizijske in radijske programe sočasno z oddajanjem (zato lahko na primer nekdo gleda program ne le na televiziji, ampak tudi na računalniku ali drugih napravah) ali z določenim časovnim zamikom, kakor tudi vsa temu oddajanju pomožna gradiva. Nadalje je določeno, da so pomožne spletne storitve v podrejenem razmerju s tem radiodifuznim oddajanjem in obsegajo priobčitev javnosti, vključno z dajanjem na voljo javnosti in potrebnim reproduciranjem: 1. radijskih programov, in 2. določenih televizijskih programov (novice; aktualni informativni programi; v celoti financirane lastne produkcije), razen športnih dogodkov in predmetov varstva, ki so vanje vključeni. S tem je določena omejitev uporabe načela države izvora iz tretjega odstavka 182. člena glede na predmet uporabe, saj pomožne spletne storitve obsegajo le radijske programe in določene televizijske programe (novice, aktualni informativni programi in v celoti financirane lastne produkcije RTV organizacije). Načelo države izvora iz tretjega odstavka 182. člena zato ne velja za druge televizijske programe in tudi ne za športne dogodke in predmete varstva, ki so vključeni v športne dogodke, saj ti niso obseženi s pomožnimi spletnimi storitvami. Direktiva poudarja, da bi se načelo države izvora lahko uporabljalo le, kadar RTV organizacije programe uporabljajo v lastnih pomožnih spletnih storitvah (kot izhaja iz 10. uvodne izjave in prvega odstavka 2. člena Direktive 2019/789/EU). Slednje morajo biti v jasnem in podrejenem razmerju glede na njihova (prvotna) radiodifuzna oddajanja (kot izhaja iz 8. uvodne izjave Direktive 2019/789/EU).

Peti odstavek 182. člena prenaša drugi odstavek 3. člena Direktive 2019/789/EU. Določa, da pri določitvi zneska primernega nadomestila za pravice iz tega (182.) člena, pogodbenice upoštevajo vse vidike, kot so značilnosti in čezmejni obseg uporabe, njeno trajanje, dejansko in potencialno občinstvo, razpoložljive jezikovne različice, izračun po prihodkih RTV organizacije in podobno. V tem primeru se ohranja načelo teritorialnosti, saj se pri določanju višine nadomestila upošteva večteritorialnost prenosa, in ne zgolj teritorij ene države članice. Ustrezne določbe o obsegu nadomestil imata Direktiva 93/83/EGS v 17. uvodni izjavi in Direktiva 2019/789/EU v drugem odstavku 3. člena in v 12. uvodni izjavi. Taka zakonodajna intervencija je potrebna, ker je z načelom države izvora določena *de iure* fikcija, da se predmeti varstva uporabijo le v tej eni državi članici, medtem ko obseg uporabe del *de facto* poteka v vseh državah članicah Evropske unije. To zadnje dejstvo je treba upoštevati pri pogodbenem urejanju oziroma določanju višine primernih nadomestil. Torej načelo teritorialnosti ostaja vsaj na področju določanja obsega nadomestil. Tudi to pravilo je v dosedanjem 182. členu ZASP manjkalo.

Šesti odstavek 182. člena prenaša tretji odstavek 3. člena Direktive 2019/789/EU, velja pa tudi po Direktivi 93/83/EGS. Določa, da v skladu z načelom pogodbene svobode lahko imetniki pravic in RTV organizacije omejijo uporabo načela države izvora po tem členu. Določba o načelu države izvora ni kogentna norma evropskega prava, temveč je dispozitivne narave: pomeni, da jo pogodbeni stranke lahko omejijo ali v celoti izključijo s pogodbo, vendar v skladu s pravom Evropske unije. To morajo države članice v svojih zakonodajah dopustiti. Taka izjema je normativno in interpretativno jasno določena v tretjem odstavku 3. člena in 10. ter 13. uvodni izjavi Direktive 2019/789/EU in v 16. uvodni izjavi Direktive 93/83/EGS. Tudi to pravilo je v dosedanjem 182. členu ZASP manjkalo.

Ker ZASP v petem odstavku 176. člena že vsebuje določbo, da določbe ZASP, ki se nanašajo na države članice Evropske unije, veljajo tudi za države članice Evropskega gospodarskega prostora, v 182. členu ni treba določati, da se te določbe uporabljajo tudi za države članice Evropskega gospodarskega prostora.

K 28. členu:

Z 28. členom se v 184. člen v prvi odstavek dodata dve novi točki, s katerima se določata nova prekrška, s katerima se zagotovi izpolnjevanje obveznosti do imetnikov avtorske in sorodnih pravic.

Z novo 6. točko se določa prekršek, ki se nanaša na kršitve izključnih pravic založnika medijske publikacije. Za prekršek se z globo od 1.700 do 5.000 eurov kaznuje pravna oseba, ki brez prenosa ustrezne izključne pravice v primerih, ko je tak prenos potreben po tem zakonu, reproducira ali da na voljo javnosti medijsko publikacijo (139.a člen).

Za dosedanjo 6. točko, ki postane 7. točka, se doda nova 8. točka. Ta določa prekršek, ki se nanaša na kršitve izključnih pravic imetnikov pravic v okviru storitev deljenja vsebin na spletu. Za prekršek se z globo od 1.700 do 5.000 eurov kaznuje pravna oseba, ki brez prenosa ustrezne izključne pravice v primerih, ko je tak prenos potreben po tem zakonu, priobči javnosti avtorsko delo, izvedbo, fonogram, videogram, oddajo, medijsko publikacijo ali podatkovno bazo v okviru storitev deljenja vsebin na spletu (163.c člen).

V skladu z drugim, tretjim in četrtem odstavkom 184. člena se za ta prekrška kaznujejo tudi druge osebe.

K 29. členu:

S prvim odstavkom 29. člena se prenašajo določbe prvega odstavka 26. člena Direktive 2019/790/EU. Določeno je, da se določbe tega zakona uporabljajo za vsa dela in predmete sorodnih pravic, na katerih avtor ali imetnik sorodne pravice 7. junija 2021 še uživa varstvo po dosedaj veljavnih določbah zakona, in za dela ter predmete sorodnih pravic, ki bodo nastali po tem datumu. Avtorji in imetniki sorodnih pravic bodo na predmetih varstva, ki so varovani na dan 7. junij 2021 (rok za prenos določb Direktive 2019/790/EU), uživali varstvo po novih določbah. Enako velja za dela in predmete sorodnih pravic, ki bodo nastali po 7. juniju 2021.

Z drugim odstavkom 29. člena se prenašajo določbe drugega odstavka 26. člena Direktive 2019/790/EU. Določeno je, da prejšnji odstavek (to je prvi odstavek 29. člena) ne posega v pogodbe, sklenjene pred 7. junijem 2021, in tudi ne v pravice, pridobljene pred tem datumom. S tako ureditvijo se zagotovi, da določbe ne posegajo v že urejena razmerja med imetniki avtorske in sorodnih pravic ter uporabniki.

K 30. členu:

S 30. členom se prenaša določba drugega pododstavka četrtega odstavka 15. člena Direktive 2019/790/EU. Določeno je, da se določbe 23. člena (novi 139.a člen) ne uporabljajo za medijske publikacije, ki so bile prvič objavljene pred 6. junijem 2019. Novi pravici založnika na medijskih publikacijah (iz prvega odstavka 139.a člena) se zato ne uporabljata za medijske publikacije, ki so bile prvič objavljene pred 6. junijem 2019, to je pred začetkom veljavnosti Direktive 2019/790/EU (7. junij 2019), s katero sta bili ti pravici uvedeni v evropski pravni red. Za medijske publikacije, ki so bile prvič objavljene 7. junija 2019 ali kasneje založnik uživa varstvo, ki ga zagotavljata novi pravici iz 139.a člena (23. člen predlaganega zakona).

K 31. členu:

Z 31. členom so urejena različna prehodna obdobja.

S prvim odstavkom 31. člena se prenaša 27. člen Direktive 2019/790/EU. Določeno je, da se določbe 12. in 17. člena uporabljajo od 7. junija 2022 dalje, in da se do takrat uporabljajo določbe dosedaj veljavnega zakona. Določbe o novih obveznostih poročanja avtorju (spremenjeni 82. člen – 12. člen predlaganega zakona – in spremenjeni drugi odstavek 108. člena, ki napotuje na uporabo 82. člena – 17. člen predlaganega zakona) se bodo uporabljale od 7. junija 2022 dalje. Do takrat se uporabljajo določbe o evidenci dohodka (do zdaj veljavnega 82. člena) in o poročanju filmskega producenta soavtorjem avdiovizualnega dela (do zdaj veljavnega drugega odstavka 108. člena) dosedaj veljavnega zakona. S tako ureditvijo je določeno prehodno obdobje, ki omogoča uporabnikom del, da

se prilagodijo na nove in natančnejše obveznosti poročanja o uporabi del.

Drugi odstavek 31. člena prenaša prvi odstavek 11. člena Direktive 2019/789/EU. Določeno je, da za pogodbe o zagotavljanju pomožnih spletnih storitev po 27. členu, ki veljajo na dan 7. junija 2021, velja ta člen od 7. junija 2023 dalje, če se te pogodbe iztečejo po navedenem datumu. To je običajna prehodna določba, ki rešuje stanje, ko nova zakonska ureditev trči ob že obstoječe in še veljavne pogodbe, s katerimi je bila ta materija med imetniki pravic in uporabniki že predhodno pogodbeno urejena. Presečni datum je dan uveljavitve Direktive 2019/789/EU, to je 7. junij 2021 (do katerega morajo države članice prenesti določbe te direktive). Pogodbenim strankam je treba omogočiti ustrezno prehodno obdobje, da še nekaj časa uživajo svoja pogodbeno razmerja ali jih prilagodijo novi zakonodaji. Določba drugega odstavka 31. člena zato v skladu z Direktivo 2019/789/EU določa za pomožne spletne storitve prehodno obdobje dveh let (do 7. junija 2023), če se te (obstoječe) pogodbe iztečejo po 7. juniju 2021 oziroma če bi ob izteku prehodnega obdobja še veljale.

Tretji odstavek 31. člena prenaša drugi odstavek 11. člena Direktive 2019/789/EU. Določeno je, da za dovoljenja (imetnika pravice) o čistem neposrednem oddajanju po 2. členu, velja ta določba od 7. junija 2025 dalje, če se ta dovoljenja iztečejo po navedenem datumu. Enako kot drugi odstavek 31. člena tudi ta določba rešuje stanje, ko nova zakonska ureditev trči ob že obstoječe in še veljavne pogodbe ali dovoljenja imetnikov pravic, s katerimi je bila ta materija med imetniki pravic in uporabniki že predhodno pogodbeno urejena. Presečni datum je dan uveljavitve Direktive 2019/789/EU, to je 7. junij 2021 (do katerega morajo države članice prenesti določbe te direktive). Pogodbenim strankam je treba omogočiti ustrezno prehodno obdobje, da še nekaj časa uživajo svoja pogodbeno razmerja ali jih prilagodijo novi zakonodaji. Določba tretjega odstavka 31. člena zato v skladu z Direktivo 2019/789/EU določa za čisto neposredno oddajanje (iz tretjega odstavka spremenjenega 31. člena) prehodno obdobje štirih let (do 7. junija 2025), če se te (obstoječe) pogodbe ali dovoljenja imetnikov pravic iztečejo po 7. juniju 2025 oziroma če bi ob izteku prehodnega obdobja še veljale.

K 32. členu:

Z 32. členom se določa, da se postopki, ki so v teku pred sodiščem, dokončajo po dosedaj veljavnem zakonu. S tako ureditvijo se varuje stranke, ki so uporabile pravna sredstva in sprožila postopke pred sodišči, ti postopki pa še niso končani. Da se z novimi rešitvami, ki jih prinaša ta zakon, ne bi poseglo v postopke, ki že tečejo, je nujno, da se določi, da se postopki, ki so v teku, dokončajo po dosedaj veljavnem zakonu.

K 33. členu:

Predlagan je običajen rok za začetek veljavnosti zakona, to je petnajsti dan po objavi v Uradnem listu.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

Predmet zakona

1. člen

(1) Ta zakon ureja:

1. pravico avtorjev na njihovih delih s področja književnosti, znanosti in umetnosti (avtorska pravica);
2. izvajalcev, proizvajalcev fonogramov, filmskih producentov, radijskih ali televizijskih (RTV) organizacij, založnikov in izdelovalcev podatkovnih baz (sorodne pravice);
3. (prenehala veljati).

(2) S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije prenašajo:

- Direktiva Sveta 91/250/EGS z dne 14. maja 1991 o pravnem varstvu računalniških programov (UL L št. 122 z dne 17. 5. 1991, str. 42), zadnjič spremenjeno z Direktivo 2009/24/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o pravnem varstvu računalniških programov (UL L št. 111 z dne 5. 5. 2009, str. 16),
- Direktiva Sveta 92/100/EGS z dne 19. novembra 1992 o pravici dajanja v najem in pravici posojanja ter o določenih pravicah, sorodnih avtorski, na področju intelektualne lastnine (UL L št. 346 z dne 27. 11. 1992, str. 61), zadnjič spremenjeno z Direktivo 2006/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o pravici dajanja v najem in pravici posojanja ter o določenih pravicah, sorodnih avtorski, na področju intelektualne lastnine (UL L št. 376 z dne 27. 12. 2006, str. 28),
- Direktiva Sveta 93/83/EGS z dne 27. septembra 1993 o uskladitvi določenih pravil o avtorski in sorodnih pravicah v zvezi s satelitskim radiodifuznim oddajanjem in kabelsko retransmisijo (UL L št. 248 z dne 6. 10. 1993, str. 15),
- Direktiva Sveta 93/98/EGS z dne 29. oktobra 1993 o uskladitvi trajanja varstva avtorske pravice in določenih sorodnih pravic (UL L št. 290 z dne 24. 11. 1993, str. 9), zadnjič spremenjeno z Direktivo 2011/77/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. septembra 2011 o spremembi Direktive 2006/116/ES o trajanju varstva avtorske pravice in določenih sorodnih pravic (UL L št. 265 z dne 11. 10. 2011, str. 1),
- Direktiva 96/9/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 1996 o pravnem varstvu baz podatkov (UL L št. 077 z dne 27. 3. 1996, str. 20),
- Direktiva 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL L št. 167 z dne 22. 6. 2001, str. 10),
- Direktiva 2001/84/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. septembra 2001 o sledni pravici v korist avtorja izvirnega umetniškega dela (UL L št. 272 z dne 13. 10. 2001, str. 32),
- Direktiva 2004/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine (UL L št. 195 z dne 2. 6. 2004, str. 16),
- Direktiva 2012/28/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o nekaterih dovoljenih uporabah osirotelih del (UL L št. 299 z dne 27. 10. 2012, str. 5) ter
- Direktiva (EU) 2017/1564 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. septembra 2017 o določenih dovoljenih uporabah določenih del in drugih predmetov urejanja, zaščiteneh z avtorsko pravico in sorodnimi pravicami, za slepe in slabovidne osebe ter osebe z drugimi motnjami branja ter o spremembi Direktive 2001/29/ES o usklajevanju določenih vidikov avtorske pravice in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL L št. 242 z dne 20. 9. 2017, str. 6).

Pravica radiodifuzne retransmisije

31. člen

Pravica radiodifuzne retransmisije je izključna pravica, da se sočasno, nespremenjeno in neskrajšano priobči javnosti neko radiodifuzno oddajano delo:

1. jo vrši druga RTV organizacija od prvotne; ali
2. gre za prenos po kablu ali mikrovalovnem sistemu, pa gre za več kot 100 kabelskih priključkov ali je delo prvotno oddajano iz druge države (kabelska retransmisija).

Evidenca skrbnega iskanja

50.č člen

(1) Pravne osebe iz prvega odstavka 50.a člena tega zakona vodijo evidenco svojih skrbnih iskanj, v kateri hranijo:

- natančno oznako avtorskega dela, ki se po rezultatih skrbnega iskanja šteje za osirotelo delo,
- podatke o načinu uporabe osirotelega dela,
- vsako spremembo statusa osirotelega dela po 50.d členu tega zakona in
- dokumente, iz katerih je razvidno, da je bilo skrbno iskanje izvedeno v skladu s prejšnjim členom.

(2) Pravne osebe iz prvega odstavka 50.a člena tega zakona ministrstvu, pristojnem za kulturo, po namenski aplikaciji brez odlašanja pošljejo podatke iz prve, druge in tretje alineje prejšnjega odstavka in svoje kontaktne podatke. Ministrstvo, pristojno za kulturo, takoj po prejemu teh podatkov le-te po namenski aplikaciji posreduje v spletno podatkovno bazo urada, pristojnega za usklajevanje na notranjem trgu Evropske unije.

(3) Skrbnega iskanja ni treba izvesti za avtorsko delo, ki je v javno dostopni spletni podatkovni zbirki urada, pristojnega za usklajevanje na notranjem trgu Evropske unije že vpisano kot osirotelo delo.

Proste predelave

53. člen

Predelava objavljenega dela je prosta:

1. če gre za privatno ali drugo lastno predelavo, ki ni namenjena in ni dostopna javnosti;
2. če gre za predelavo v parodijo ali karikaturu, če to ne ustvari ali utegne ustvariti zmede glede izvora dela;
3. če gre za predelavo v zvezi z dovoljeno uporabo, ki jo zahteva namen te uporabe;
4. če gre za predelavo v zvezi z dovoljeno uporabo, pa je avtorjevo nasprotovanje predelavi v nasprotju z načelom vestnosti in poštenja.

Pravilo ločenih prenosov

76. člen

(1) Prenos posamične materialne avtorske pravice ali posamične druge pravice avtorja ne vpliva na prenos drugih pravic, če ni s tem zakonom ali s pogodbo drugače določeno.

(2) Pri prenosu pravice reproduciranja dela (23. člen) se ne prenese tudi pravica do njegove shranitve v elektronski obliki in pravica do njegovega tonskega ali vizualnega snemanja, če ni z zakonom ali s pogodbo drugače določeno.

(3) Pri prenosu pravice distribuiranja primerkov dela (24. člen) se ne prenese tudi pravica do njihovega uvoza, če ni z zakonom ali s pogodbo drugače določeno.

(4) Pri prenosu pravice dajanja v najem (25. člen) fonogramov ali videogramov z avtorskim delom avtor obdrži pravico do primernega nadomestila za vsakokratno dajanje v najem. Tej pravici se avtor ne more odpovedati.

Avtorski honorar in nadomestilo

81. člen

(1) Če avtorski honorar ali nadomestilo ni bilo določeno, se določi po običajnih plačilih za določeno vrsto del, po obsegu in trajanju uporabe ter glede na druge okoliščine primera.

(2) Če se z uporabo avtorskega dela doseže dobiček, ki je očitno v nesorazmerju z dogovorjenim ali določenim honorarjem ali nadomestilom, lahko avtor zahteva spremembo pogodbe tako, da se mu določi pravičnejši delež pri dohodku.

(3) Pravici iz prejšnjega odstavka se avtor ne more odpovedati.

Evidenca dohodka

82. člen

(1) Če je honorar ali nadomestilo dogovorjeno ali določeno v odvisnosti od ustvarjenega dohodka pri uporabi dela, mora uporabnik dela voditi ustrezne knjige ali drugo evidenco, iz katere je mogoče ugotoviti, kakšen dohodek je bil ustvarjen.

(2) Uporabnik dela mora omogočiti avtorju vpogled v evidenco iz prejšnjega odstavka in mu pošiljati ustrezna poročila o ustvarjenem dohodku, oboje v običajnih rokih in v potrebnem obsegu.

Preklic materialne avtorske pravice

83. člen

(1) Avtor lahko prekliče materialno avtorsko pravico, če jo njen izključni imetnik izvršuje v nezadostni meri ali sploh ne in so zaradi tega avtorjevi upravičeni interesi znatno prizadeti. Avtor preklica ne more uveljaviti, če vzroki za neizvrševanje ali nezadostno izvrševanje pretežno izvirajo iz njegove sfere.

(2) Preklica iz prejšnjega odstavka ni mogoče uveljaviti pred potekom dveh let od prenosa materialne avtorske pravice na delu. Pri prispevku za dnevni časopis znaša ta rok tri mesece, za drug periodični tisk pa eno leto.

(3) Avtor lahko uveljavi preklic po tem členu samo, če ponudi imetniku primeren dodatni rok za zadostno izvrševanje pravice.

(4) Z uveljavitvijo preklica materialna avtorska pravica imetnika ugasne.

(5) Avtor se preklicu po tem členu ne more odpovedati.

(6) Če to zahteva pravičnost, mora avtor povrniti imetniku primerno odškodnino.

Pravica avdiovizualne priredbe

104. člen

(1) Pravica avdiovizualne priredbe je izključna pravica, da se prvotno delo predela ali vključi v avdiovizualno delo.

(2) S sklenitvijo pogodbe o avdiovizualni priredbi se šteje, da je avtor prvotnega dela izključno in neomejeno prenesel na filmskega producenta pravico predelave in vključitve prvotnega dela v avdiovizualno delo, svoje materialne avtorske pravice in druge pravice avtorja na tem avdiovizualnem delu, njegovem prevodu, njegovih avdiovizualnih predelavah ali na fotografijah, nastalih v zvezi s produkcijo avdiovizualnega dela, če ni s pogodbo drugače določeno.

(3) Ne glede na določbe prejšnjega odstavka obdrži avtor prvotnega dela:

1. izključno pravico do nadaljnje predelave avdiovizualnega dela v kakšno drugo umetniško obliko;
2. izključno pravico do nove avdiovizualne priredbe prvotnega dela, vendar po preteku desetih let od sklenitve pogodbe iz prejšnjega odstavka;
3. pravico do primerne nadomestila od filmskega producenta za vsakokratno dajanje v najem videogramov avdiovizualnega dela.

(4) Avtor prvotnega dela se ne more odpovedati pravicam iz prejšnjega odstavka.

Pogodba o filmski produkciji

107. člen

(1) Razmerja filmskega producenta do soavtorjev avdiovizualnega dela in avtorjev prispevkov ter razmerja med samimi avtorji se urejajo s pogodbo o filmski produkciji, ki se v skladu s tem zakonom sklene v pisni obliki.

(2) S sklenitvijo pogodbe o filmski produkciji se šteje, da so soavtorji izključno in neomejeno prenesli na filmskega producenta vse svoje materialne avtorske pravice in druge pravice avtorja na avdiovizualnem delu, njegovem prevodu, njegovih avdiovizualnih predelavah ali pri tem delu nastalih fotografijah, če ni s pogodbo drugače določeno.

(3) S sklenitvijo pogodbe o filmski produkciji se šteje, da so avtorji prispevkov izključno in neomejeno prenesli na filmskega producenta pravico do uporabe svojih prispevkov za dokončanje avdiovizualnega dela.

(4) Ne glede na določbe prejšnjih odstavkov obdržijo:

1. soavtorji izključno pravico do nadaljnje predelave avdiovizualnega dela v kakšno drugo umetniško obliko;
2. avtorji prispevkov pravico, da svoje prispevke k avdiovizualnem delu posebej uporabljajo, če niso s tem prizadete pravice filmskega producenta;
3. soavtorji pravico do primernega nadomestila od filmskega producenta za vsakokratno dajanje v najem videogramov avdiovizualnega dela.

(5) Soavtorji in avtorji prispevkov se ne morejo odpovedati pravicam iz prejšnjega odstavka.

Avtorski honorar

108. člen

(1) Soavtorjem avdiovizualnega dela pripada avtorski honorar ločeno za vsako preneseno materialno avtorsko pravico ali drugo pravico avtorja.

(2) Filmski producent mora najmanj enkrat letno pošiljati soavtorjem avdiovizualnega dela poročilo o ustvarjenem dohodku, in sicer ločeno za vsako dovoljeno vrsto uporabe dela.

Vsebinske omejitve avtorjevih pravic

114. člen

(1) Če ni v pogodbi drugače določeno, lahko zakoniti pridobitelj računalniškega programa izvrši dejanja iz 1. in 2. točke prejšnjega člena, vključno z odpravo napak, brez dovoljenja avtorja, če je to potrebno zaradi uporabe računalniškega programa v skladu z njegovim namenom.

(2) Upravičeni uporabnik računalniškega programa lahko brez dovoljenja avtorja reproducira največ dva varnostna primerka programa, če je to potrebno zaradi njegove uporabe.

(3) Upravičeni uporabnik primerka računalniškega programa lahko brez dovoljenja avtorja opazuje, proučuje ali testira delovanje programa zato, da dožene ideje in načela, ki so osnova kateremukoli elementu programa, če to stori pri njegovem nalaganju, prikazovanju, izvajanju, prenašanju ali shranjevanju, do katerih je upravičen.

(4) Za računalniške programe ne veljajo določbe tega zakona o pravici skesanja (20. člen) ter o privatnem ali drugem lastnem reproduciranju (37. do 39. člen in 50. člen). Računalniških programov ni mogoče javno posojati (36. člen), če ni s pogodbo z avtorjem drugače določeno.

(5) Pogodbena določila, ki so v nasprotju z drugim in tretjim odstavkom tega člena, so nična.

Pravica do nadomestila pri javni priobčitvi fonograma

122. člen

Izvajalec ima pravico do deleža na nadomestilu, ki ga prejme proizvajalec fonograma za javno priobčitev fonograma z njegovo izvedbo.

Pravica do nadomestila pri javni priobčitvi fonograma

130. člen

(1) Če se fonogram, ki je bil izdan za komercialne namene, ali njegov posnetek uporabi za radiodifuzno oddajanje ali kakšno drugo obliko javne priobčitve, je dolžan uporabnik vsakokrat plačati proizvajalcu fonogramov enkratno primerno nadomestilo.

(2) Polovico nadomestila iz prejšnjega odstavka mora proizvajalec fonogramov izplačati izvajalcem, katerih izvedbe so posnete na uporabljenem fonogramu, če niso s pogodbo med njimi določeni drugačni deleži.

(3) Za namen tega člena se fonogrami, ki so bili dani na voljo javnosti na način, ki omogoča posameznikom dostop do njih s kraja in v času, ki ju sami izberejo, štejejo kot fonogrami, ki so bili izdani v komercialne namene.

Pravica do nadomestila

139. člen

(1) Založniki imajo pravico do nadomestila za privatno ali drugo lastno reproduciranje po tretjem odstavku 37. člena tega zakona.

(2) Pravica iz prejšnjega odstavka traja 50 let od zakonite izdaje dela.

Vsebinske omejitve izdelovalčevih pravic

141.g člen

(1) Upravičeni uporabnik objavljene podatkovne baze lahko prosto uporablja znaten del njene vsebine:

1. primeru pouka, če so izpolnjeni pogoji iz 49. člena tega zakona;
2. primeru privatne ali druge lastne uporabe neelektronske podatkovne baze, če so izpolnjeni pogoji iz 50. člena tega zakona.

(2) Uporaba podatkovne baze je prosta, kadar je to nujno potrebno v posamičnih konkretnih primerih zaradi izvajanja nalog javne varnosti ali zagotovitve izvedbe katerih koli uradnih postopkov, kot so postopki v Državnem zboru Republike Slovenije ali v Državnem svetu Republike Slovenije, sodni, upravni in arbitražni postopki.

Uveljavljanje vsebinskih omejitev pravic

166.c člen

(1) Če imetnik pravic uporablja tehnične ukrepe po tem zakonu, mora osebam, ki imajo zakonit dostop do primerka avtorskega dela ali predmeta sorodnih pravic, na njihovo zahtevo v najkrajšem možnem času s spremembo tehničnega ukrepa ali z drugimi sredstvi omogočiti uveljavitev vsebinskih omejitev pravic iz tretjega odstavka tega člena.

(2) Če imetnik pravic ne zagotovi sredstev iz prejšnjega odstavka, lahko osebe, ki uveljavljajo vsebinske omejitve pravic, zahtevajo posredovanje mediatorja.

(3) Ob upoštevanju pogojev iz tega zakona, vključno z morebitnim plačilom nadomestila, se lahko po prvem odstavku tega člena vsebinske omejitve pravic uveljavijo v naslednjih primerih:

1. uporaba v korist invalidov in upravičenih oseb (48.a člen);
2. uporaba za namene pouka (49. člen);
3. privatno in drugo lastno reproduciranje (50. člen);
4. uradni postopki (56. člen);
5. efemerni posnetki RTV organizacij (drugi odstavek 77. člena).

(4) Prvi, drugi in tretji odstavek tega člena ne veljajo glede tehničnih ukrepov, ki so uporabljeni:

1. za izpolnitev obveznosti imetnika pravic po prvem odstavku tega člena, vključno z izvajanjem ustreznih pogodb, sklenjenih za ta namen,
2. za varovana dela, ki se na podlagi ustrezne pogodbe uporabljajo v smislu 32.a člena tega zakona.

Priobčitev javnosti po satelitu

182. člen

(1) Varstvo po tem zakonu uživajo avtorji in imetniki sorodnih pravic, katerih delo ali predmet sorodnih pravic so priobčeni javnosti po satelitu, če se v Republiki Sloveniji vnesejo pod nadzorom in odgovornostjo RTV organizacije ustrezni programski signali v neprekinjeno komunikacijsko verigo, ki vodi k satelitu in nazaj na zemljo.

(2) Varstvo po tem zakonu velja tudi, če ni izpolnjen pogoj iz prejšnjega odstavka, pa

1. v Republiki Sloveniji usmerjevalna postaja, iz katere se prenašajo programski signali, ali
2. RTV organizacija, ki je naročila priobčitev javnosti po satelitu, svoj sedež v Republiki Sloveniji.

184. člen

(1) Z globo od 1.700 do 5.000 evrov se kaznuje za prekršek pravna oseba:

1. brez prenosa ustrezne materialne avtorske pravice v primerih, ko je tak prenos potreben po tem zakonu, reproducira, distribuira, da v najem, javno izvede, javno prenese, javno predvaja, javno prikaže, radiodifuzno oddaja, radiodifuzno retransmitira, sekundarno radiodifuzno oddaja, da na voljo javnosti, predela, avdiovizualno priredi ali kako drugače uporabi delo oziroma primerek dela (21. in 22. člen);
2. poseduje primerek računalniškega programa za gospodarske namene, za katerega se zaveda ali bi se moral in mogel zavedati, da je nedovoljen primerek (2. točka 116. člena);
3. brez prenosa ustrezne izključne pravice v primerih, ko je tak prenos potreben po tem zakonu, reproducira, snema, javno prenaša ali radiodifuzno oddaja živo izvedbo ali reproducira, da na voljo javnosti, distribuira ali da v najem fonogram ali videogram s svojo izvedbo ali kako drugače uporabi izvedbo (121. člen);
4. brez prenosa ustrezne izključne pravice v primerih, ko je tak prenos potreben po tem zakonu, reproducira, distribuira, da v najem ali na voljo javnosti ali kako drugače uporabi fonogram ali videogram (129. in 134. člen);
5. brez prenosa ustrezne izključne pravice v primerih, ko je tak prenos potreben po tem zakonu, radiodifuzno retransmitira, snema, reproducira, distribuira, da na voljo javnosti ali kako drugače uporabi oddajo oziroma posnetek oddaje (137. člen);
6. brez prenosa ustrezne izključne pravice v primerih, ko je tak prenos potreben po tem zakonu, reproducira, distribuira, da v najem ali na voljo javnosti ali kako drugače uporabi podatkovno bazo oziroma njen primerek (141.c člen);
7. odstrani ali spremeni elektronski podatek za upravljanje pravic (1. točka prvega odstavka 166. člena);
8. reproducira, distribuira, uvozi zaradi distribuiranja, da v najem ali priobči v javnosti avtorsko delo ali predmet sorodnih pravic oziroma njihov primerek, glede katerega je bil elektronski podatek za upravljanje pravic nedovoljeno odstranjen ali spremenjen (2. točka prvega odstavka 166. člena);
9. se izogne dejanskim tehničnim ukrepom ali proizvede, uvozi, distribuira, prodaja, da v najem, oglašuje za prodajo ali najem, poseduje za gospodarske namene tehnologijo, napravo, proizvod, sestavni del ali računalniški program, ali opravi storitev z namenom neupravičene izoginitve dejanskim tehničnim ukrepom v primerih iz drugega odstavka 166.a člena (prvi in drugi odstavek 166.a člena);
10. proizvede, uvozi, distribuira, prodaja, da v najem, oglašuje za prodajo ali najem ali poseduje za gospodarske namene tehnologijo, napravo, proizvod, sestavni del ali računalniški program za odstranitev ali spremembo elektronskega podatka za upravljanje pravic (četrti odstavek 166.a člena).

(2) Z globo od 350 do 3.000 eurov se kaznuje samostojni podjetnik posameznik in posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(3) Z globo od 350 do 1.500 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe ali odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika oziroma posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

(4) Z globo od 350 do 1.000 eurov se kaznuje posameznik, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

(5) Predmeti, ki so nastali s prekrškom, se odvzamejo.

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

VI. PRILOGE

- osnutki podzakonskih predpisov, katerih izdajo določa predlog zakona (minimalni standardi so v prilogi 4 Navodila za izvajanje Poslovnika Vlade Republike Slovenije št. 10),
- MSP-test (za celovito presojo posledic na gospodarstvo, predvsem za mala in srednje velika podjetja, je pri pripravi vseh predlogov zakonov, z izjemo zakonov iz petega odstavka 8.b člena Poslovnika Vlade Republike Slovenije, obvezna uporaba MSP-testa),
- analize, študije,
- vprašalniki,
- ankete,
- pobude in predlogi, ki so neposredno vplivali na odločitev za predlog zakona,
- drugo.